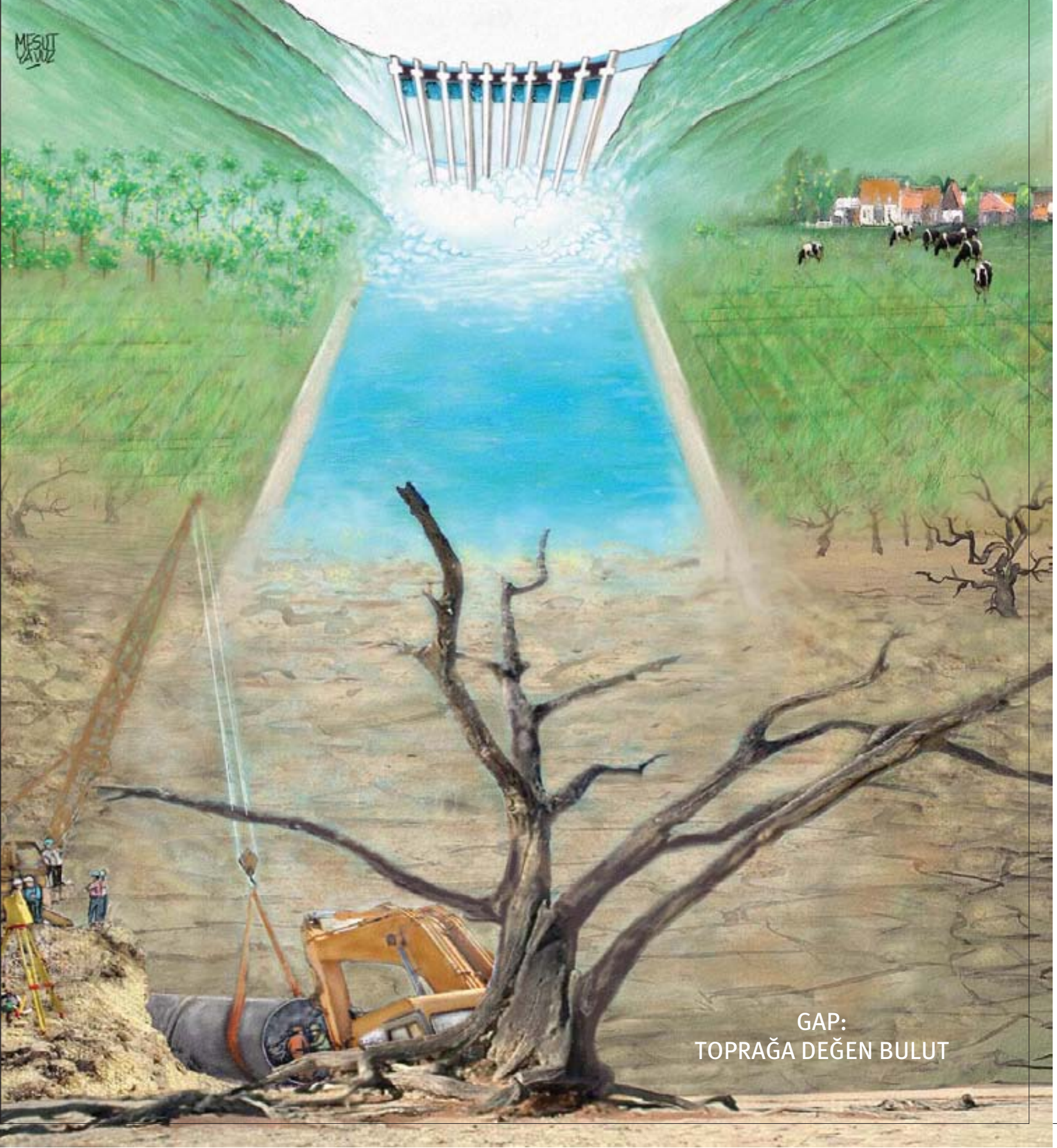

İNŞAAT SANAYİİ

ISSN: 1303 - 8028

TÜRKİYE İNŞAAT SANAYİCİLERİ İŞVEREN SENDİKASI YAYIN ORGANIDIR. | YIL 17 | SAYI 107 | MAYIS & HAZİRAN 2008

GAP:
TOPRAĞA DEĞEN BULUT

İNŞAAT SANAYİİ

YIL 17 SAYI 107 MAYIS & HAZİRAN 2008

**ORMAN
GELECEKTİR,
GELECEĞİMİZ YANMASIN...**

YENİ YAYINLAR

İNŞA EDENLER

Dünya Gazetesi- İNTES işbirliğiyle yayımlandı

Dünya Gazetesi'nin Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası'nın işbirliğiyle hazırlayarak yayımladığı “İnşa Edenler” kitabı önemli bir kaynak niteliği taşıyor.

Kitap, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, İNTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu ile Dünya Gazetesi Ankara Temsilcisi Ferit Parlak'ın sunuş yazıları ile başlıyor. Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Bayındırlık ve İskân Bakanı Faruk Nafiz Özak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan, Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Çevre ve Orman Bakanı Prof. Dr.Veyssel Eroğlu'nun sektörle ilgili görüşleri yer alıyor.

İnşaat sektörüyle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına mensup üst düzey bürokratlar, kitapta görüşlerini ve geleceğe yönelik beklentilerini dile getiriyorlar.

Kitapta, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in uygarlığın inşaat sektörüne paralel gelişmesine ilişkin değerlendirmelerine yer veriliyor.

Kitapta, İNTES üyesi 39 inşaat sanayi kuruluşunun yönetim kurulu başkanı ya da genel müdür düzeyindeki yöneticilerinin yurt içi ve yurtdışı yatırımları ve projeleriyle ilgili görüşleri ve sektöre bakışları aktarılıyor.

İnşaat sanayicilerinin kuruluşunun tarihi bir bakış açısıyla ele alındığı bir incelemenin yanı sıra YOL-İŞ Sendikası ile İNTES'in ortak girişimi Türkiye Eğitim Şantiyesi'ni konu alan bilgiler de kitapta yer alıyor.

Ayrıntılı ve titiz bir çalışmanın ürünü olan “İnşa Edenler” sektörle ilgilenenler açısından bir kaynak kitap niteliği taşıyor.

ARKA KAPAK

İNŞAAT SANAYİİ ÜYELERİ

BAYTUR İNŞAAT SAN. TİC. A.Ş. / İSLAM ESERLERİ MÜZESİ (DOHA)

editör'den

Bu sayımızda GAP ve Anadolu'yu dikkatlerinize sunuyoruz.

Yazılarımıza Harran'da toprağın hayran olunacak rengini ekledik.

Çöl gibi topraklardan geçen masmavi suyun rüya gibi serinliğini hissedin istedik.

Suyun onlarca km. karanlıktan sonra tünel çıkışını bayram yerine çevirmesini seyrettik.

Şanlıurfa'da lale zamanı yaşanır olmuştu ve Belediye Başkanını kutladık.

Sizlere şehrin ortasından geçecek 3 nehrin hikâyesini aktardık.

Bütün bu olanlara inanmak gerçekten de güç,

Çamlıdere'de Hasan Amca'nın geç kalmış öğütlerini dinliyoruz.

Cumhurbaşkanımız Sayın Demirel, Bakanlarımız, Genel Müdürlerimiz, Belediye Başkanlarımız, Bölge Müdürlerimiz hep birlikte bir solukta bize Güneydoğu Anadolu Projesini anlattılar.

GAP kendi idaresini tanıttı.

Tanıtmaya denilince akla gelen ilk duayeni de biz tanıttık. Sanki tanınmaya ihtiyacı varmış gibi.

Elbette ki TÛTAV ve Sayın Kemal Baytaş'tan söz ediyoruz.

Önemli bir çalışma olan inşa edenler projemizi gerçekleştirdik.

Açılış konuşmasında Sayın Tüzmen Projenin adını değiştirdi.

Dünyayı İnşa Edenler oldu. Biz de hemen kabul ettik.

2009 da Dünyayı İnşa Edenler projesini gerçekleştireceğiz.

Nice önemli dünya projelerine imza atanlarla birlikte

Sevgiyle saygıyla kalınız.

TÜRKİYE
İNŞAAT SANAYİCİLERİ
İŞVEREN SENDİKASI

İNTES
1964

İNTES
İşveren Sendikası Adına Sahibi:
M. Şükrü KOÇOĞLU
Sorumlu Müdür:
H. Necati ERSOY
Yayın Kurulu
Genel Sekreteri:
Derya KARADEMİR

Yönetim Yeri:
4. Cadde 84 Sokak No: 3
Yıldız/Çankaya - ANKARA
Tel: (312) 441 43 50 (pbx)
Fax: (312) 441 36 43
Web: www.intes.org.tr
E-mail: intes@intes.org.tr
"İnşaat Sanayii Dergisi" @
556 Sayılı KHK Uyarınca Türk
Patent Enstitüsü Tarafından
Tescile Bağlanmıştır.

**İki Ayda Bir Yerel Süreli Yayın Olarak Yayımlanır
ve Abonelerine Ücretsiz Olarak Gönderilir"**
Para ile Satılmaz.

İNTES Kuruluş Tarihi:
5 Şubat 1964
**Sendikamız Türkiye İşveren Sendikaları
Konfederasyonu Üyesidir.**

**İNTES Dergisi Ocak/Şubat 2004 tarihinden itibaren
hakemli dergidir.**

İNTES İNŞAAT SANAYİİ DERGİSİ'nin adı da dahil olmak
üzere tamamı üzerindeki telif hakları İNTES'e aittir.
Dergide yayımlanan yazılar yazarlarının kişisel görüşü olup
hiçbir şekilde İNTES tüzel kişiliğinin
görüşü olarak mütalaa edilemez.
Dergide yayımlanan yazıların her hakkı saklı olup, İNTES'ten
yazılı izin alınarak ve kaynak gösterilmek suretiyle kullanılabilir.

ISSN: 1303 - 8028

Yayın Türü
Yerel Süreli Yayın

Öykü Reklam Hizmetleri Ltd. Şti.
Nenehatun Cad. No: 116/5
06700 G.O.P. / ANKARA
Tel: (312) 437 00 66 (pbx)
Fax: (312) 436 00 54

Basım Yeri:
TŞOF Plaka Matbaacılık A.Ş.
Organize Sanayi Böl. Prof. Orhan Işık Cad. No: 3
Sincan / ANKARA
Tel:(312) 267 09 31
Fax:(312) 267 08 12

Basım Tarihi
30 / 07 / 2008

Basım yeri: Ankara

içindekiler

4

başyazı

M.Şükrü KOÇOĞLU
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ARI GİBİ

48

şehir/yapı /mimari

Geçmişten Geleceğe
Yansıyan Kültür Mirası:
ŞANLIURFA

proje

İNŞAAT SANAYİCİLERİNİN
GAP YATIRIMLARI

52

dosya ve araştırma

**MEMLEKETE SAHİPLİĞİN
GURURU**

• Dağları Değil, Çağları Deldik Fırat Urfanın
Omuzlarından Aktı/Süleyman DEMİREL
• Kalkınma Projesi/Veysel EROĞLU

6

• Bereket-Kalkınma-Refah
/KÂMRAN İNAN
• Güneydoğu Anadolu Projesi ve
Atatürk Barajı/Esat KIRATLIOĞLU
• GAP'ın Ekonomik Sosyal ve Siyasi
Boyutları/Fahrettin KURT
• Heyecan Verici Çok Amaçlı
Proje/Hüsnü DOĞAN
• Öncelikli Proje/Ziya AKTAŞ
• Büyük Rüya/M.Cumhur ERSÜMER

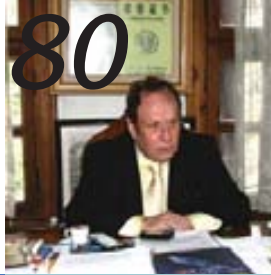
toplantı
İNŞA EDENLER
ZİRVESİ I

içimizden
YARIMKALAN BİR ÖYKÜ:
NEŞE DOSTER'LE TUNCER
GÜVENSOY ÜZERİNE

röportaj
TÜTAV BAŞKANI:
KEMAL BAYTAŞ

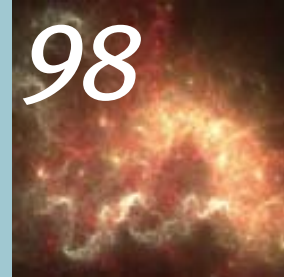
inşaat
sanayicileri
PEKKAN GRUP
ONUR İNŞAAT
ÖZGÜN İNŞAAT
AYYILDIZLAR İNŞAAT

sektör
kurum/kuruluş
GAP BÖLGE KALKINMA
İDARESİ BAŞKANLIĞI

şifre
2012 SENDROMU

4 Başyazı

6 Dosya ve Araştırma

48 Şehir

52 Proje

62 Sektörel Kurum/Kuruluş

66 Toplantı

80 Röportaj

84 İnceleme

86 İçimizden

90 İnşaat Sanayicileri

98 Şifre

102 Satır Başı

104 Çevre

108 Eğitim Yolu

114 Çalışma Hayatı

118 Hukuk

122 Bilgi Notu

126 Haberler

132 Summary

136 Yeni Yayınlar

Mehmet Şükrü KOÇOĞLU
BAŞKAN

ARI GİBİ

Arılar, saygıyı hakeden bir çaba sarf ediyor. Bir kg bal için 40.000 arı, 6 milyon çiçeği dolaşıyor.

Bir peteği doldurabilmek için 100 milyon çiçek nektarı emiliyor ve 100.000 km. kanat çırpılıyor.

Bir arı vücudunun 330 katı ağırlığı çekebiliyor.

Bu çalışmada diğer arı, “benim kadar yük taşıyor mu” diye durup kontrol eden olmuyor.

Birbirlerine tam bir güven içinde hedeflerine odaklanmışlar.

Bir kg. bal için dünyayı 6 defa dolaşan arılardan, “birkaç gram bal da kendime saklayayım” diyen olmuyor.

Hepsinin çalışma saati güneşin doğuşu ve batışına endeksli..

Hiçbir arı, “kraliçe için kaymağını yiyor ben de başka bir arı cumhuriyetine gidiyorum” diye kovani bırakıp gitmiyor.

Kovana sahip çıkmak için var gücüyle çalışıyor. Kovani geliştirip kendine yetecek bala sahip çıkılıyor.

Petek gözlerinin altıgen prizma oluşu direncin artırılması için dizayn ediliyor.

“Minimum maliyetle, maksimum bal” için en uygun sistem bu altıgen prizmada saklı..

Hiçbir arı birbirini sokmuyor. Onların tek hedefi var; o da altıgen prizmaları bal ile doldurmak...

İşin görkemi burada başlıyor. Çiçekli bitkilerin büyük bölümü, ancak arıların taşıdığı polenler aracılığıyla ürün veriyor. Kısacası; arı yoksa ürün de yok...

Ve arılar günümüzde artık işlerini bırakmaya başlıyorlar.

Sanırım bizi izliyorlar ve kötü örnekler onları da canlarından bezdirdi.

Arılar, aynı zamanda dengenin de sembolü..

Acaba, bu dünyadan ümitlerini mi kesiyorlar?

Arıların neslinin tükenmesi halinde insan yaşamının da sonu geliyor demektir.

Arıların bu dengesi bize toprak ve su denklemini hatırlatıyor.

Ülkemiz aslında tarım üretimi için ideal denkleme sahip..

Su yönünden zengin olmasak bile, denge ile topraklarımız sulanabilir ve sulı tarım ile zenginleşebiliriz.

Oysa biz, abartma ve dengeyi bulamama

hastalıklarımız nedeniyle hem su kaynaklarımızı hem de topraklarımızdaki verimi kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyayız.

Ülkemizde kimi yerler kuraklıktan kavrulurken kimi yerler dengesiz ve aşırı sulamadan verim kaybı yaşıyor, tuzlanıyor ve toprak vasfını yitiriyor.

Toprağımıza, tarımımıza ve arılarımıza sahip çıkmamız gerekiyor. Arılara sahip çıkarken ayrıca örnek almamız da gerekiyor.

Kastım bal arıları idi. Ama diğer arıları da yaşatmalıyız. Dünya dengesindeki demokrasi bunu emrediyor.

Memlekete ve tarıma sahipliğin gururunu ise bu ülkede **GAP** ile yaşayabiliyorsunuz.

Anlatmakla bitmeyecek büyüklükte ve güzellikteki bu eserin tamamlanması hepimizin ortak arzusu olmalı..

Ancak bu arzu, sadece damağımızda ve dimağımızda kalmamalı.

Sahipliğin gururunu daha çok çalışarak, kaynak üreterek ve daha çok tarım projesi inşa ederek yaşamalıyız.

Gelecek nesillere bu gururun tadını yaşatmalıyız.

GAP ve tüm tarımsal projelerimiz bugün artık ihmal edilemez noktada öneme haizdir.

Suyu; ekonomiyi yönetir gibi kıt kaynaklardan maksimum faydayı sağlayacak şekilde yönetmeliyiz.

En önemlisi ise kanalı olmadan barajı, barajı olmadan ise su kanalı, ihale ve inşa etmemeliyiz.

Tarafsız, objektif ve teknik önceliklerle, geleceği inşa etmek elimizdedir.

Çocuklarımıza mirasımız; eserlerimiz, dengelerimiz ve vereceğimiz güven duygusu olmalıdır.

Arıyı, suyu, ormanı hoyratça tüketirsek bu dünyayı bitireceğimizi bilmeliyiz.

Kısacası bu dünyayı evimiz, aşımız ve eşimiz olarak görmez isek sonumuzu hazırlayacağımızı bilmeliyiz.

Dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel'in dediği gibi Dünyanın ve atmosferin dengesini bozarsanız ısınırsınız. Isınırsanız, yağmur yağmayan yere yağmur yağar, yağın yere yağmaz, göçersiniz. Bu dengeyi bozarsanız, denizler üstünüze gelir, dört mevsim yaşadığınız ülke soğuktan sıcaktan yaşanmaz hale gelir. Dünya üstümüze göçünceye kadar beklememeliyiz.

Kalın sağlıklı

MEMLEKETE SAHİPLİĞİN GURURU

GAP Kronolojisi:*

1936: Atatürk'ün emri ile Fırat Nehri'nde araştırmalar başladı

1938: Keban Boğazı'nda jeolojik ve topografik etütler başladı. Akım istasyonları teşkil edildi.

1954: Devlet Su İşleri Kuruldu

1961-1971: 1961 yılında kurulan Fırat Planlama Amirliği, "Fırat Havzası İstikşaf Raporu"nu 1964 yılında yayımladı. 1967 yılında tamamlanan "Aşağı Fırat Projesi İstikşaf Raporu"nu 1970 yılında hazırlanan "Aşağı Fırat Fizibilite Raporu" izledi. 1971'de Dicle Havzası İstikşaf Raporu " yayımlandı.

1966: Keban Barajı'nın temeli atıldı.

1976: Karakaya Barajı inşaatına başlandı.

1980: Aşağı Fırat ve Dicle Projeleri birleştirilerek GAP adı altında toplandı.

1981: Atatürk Barajı derivasyon tünelleri ve Şanlıurfa Tünellerinin inşaatına başlandı.

1987: Karakaya Barajı elektrik üretmeye başladı

1990: Atatürk Barajı'nda su tutuldu.

1992: Atatürk Barajı'nda elektrik üretildi.

1994: Şanlıurfa Tüneli'nden Harran Ovası'na su verildi.

1997: Kralkızı ve Dicle Barajlarında su tutuldu

1998: Batman Barajı'nda su tutuldu

1999: Karakamış Barajı ve HES tamamlandı

2000: Birecik Barajı ve HES tamamlandı

Türkiye hidroelektrik enerji potansiyelinin yüzde 22'si sulama potansiyelinin yüzde 21'i GAP'tadır.

GAP Projesi Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Batman, Şırnak ve Kilis illerinin tamamını veya bir kısmını kapsamaktadır.

GAP Projesi'nin yaşam kalitesini arttırarak bölge ile Türkiye'nin diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeyi farkının kapatılmasını amaçlamaktadır. Böylece GAP dünyada teknik özellikleri ve fiziki boyutlarının yanı sıra toplumsal yaklaşımı ile dikkat çekmektedir. Proje bölge insanına istihdam olanağı sağlamakta, gelir seviyesini yükseltmektedir.

GAP sulu tarıma geçerek çorak topraklara hayat vermektedir.

GAP berekettir.

GAP çölde bir vahadır.

GAP dev bir projedir.

Biz GAP'ı fazla anlatmayalım. GAP'ı anlatmayı mimarlarına bırakalım. Başta Dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel, dönemin Enerji Bakanları ve DSI Genel Müdürleri dönemlerinde yaşadıkları tecrübelerini değerlendirdi okuyucularımız için.

Geleceğimize önemli bir miras olarak bıraktığımız bu dev proje ile ilgili yazıları keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

GAP ülkemizi uluslararası düzeyde markalaştıran dev bir proje. Mustafa Kemal Atatürk'ün ileri görüşleri ile 1936 yılında Fırat Nehri üzerinde araştırmalar yapıldı. Böylece GAP'ın öyküsü de başlamış oldu.

O günden bu güne GAP projesi su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi projesinin ötesine geçerek bölgenin ekonomik ve sosyal hayatını etkileyecek karakterde olan bir entegre kalkınma projesi haline geldi.

“Dağları Değil, Çağları Deldik”
“Fırat Urfa’nın Omuzlarından
Aktı”

Süleyman Demirel
“Asırlardır ne senin, ne çocuğunun, ne de hayvanının karnı suya doymuştur. Onun için senin bu meseleni en büyük siyaset mesele addediyorum; en büyük mesele addediyorum ve senden, gelmiş geçmiş hükümetler adına, bütün Türk münevverleri adına, meslektaşlarım adına özür diliyorum... Ben, yağmur duası yapan bir bölgenin çocuğuyum. Sararan, kuruyan ekinin yağmur gelmediği zaman çoluğunu, çocuğunu, hayvanını nasıl perişan ettiğini bilirim. Bu muntıkada insan, ekinden evvel kurumuş... Ben senin haline dayanamam kardeşim, ben sizin ıstırapınızın çocuğuyum. Sizi bu ıstıraptan kurtarmayı bir şeref ve namus meselesi sayarım...”

Ekim 1965 - Şanlıurfa Meydanı

Halka Hitap.

GAP, Elazığ, Malatya, K.Maraş, Bingöl, Muş, Bitlis, Tunceli, Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinde uygulanan, su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayanan ulaşım, altyapı, haberleşme, eğitim, sanayi, sağlık gibi sosyal ve ekonomik sektör yatırımlarını içine alan, çok-sektörlü ve entegre bir bölge kalkınma projesidir.

GAP, dünyanın en büyük dokuz projesinden (TIME DERGISİ, 24 OCAK 1994) ve yedi harikasından biridir. (ALTYAPI VE FINANS, YAZ 1993) Dünyanın 9 büyük projesinden birisini gerçekleştiren bir devlet olmamız bir millet olmamız bizim için onurdur, gururdur.

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) dünyadaki örnekleriyle karşılaştırıldığında kapladığı coğrafi alan, fiziksel büyüklükleri ve hedefleri açısından iddialı bir projedir.

- 17 milyon dekar tarım arazisi sulanacaktır.
- Sulama ve enerji amaçlı 13 proje mevcuttur.
- 22 adet barajdan (19 adet hidroelektrik santrali) oluşmaktadır.
- Atatürk Barajı gövde dolgusu bakımından dünyanın 10 barajı içerisinde 4. 'dür.
- Proje alanı Türkiye yüzölçümünün 1/10'idir.

- Nüfus Türkiye nüfusunun 1/11'idir.
- Sulanabilir arazi varlığı, Türkiye potansiyelinin 1/4'idir.
- Hidroelektrik enerji potansiyeli Türkiye potansiyelinin 1/4'idir.
- GAP sonrasında bölgede yeni üretim olanakları oluşacaktır.
- Baraj gölleri bölgeyi göller bölgesi yapacaktır.

Entegre niteliğiyle Proje; sadece barajlar, hidro-elektrik santralleri, sulama yapıları gibi fiziksel yatırımlarla sınırlı kalmayıp, bunların yanında ve birbiriyle eşgüdüm içinde tarımsal gelişme, sanayi, kentsel ve kırsal altyapı, haberleşme, eğitim, sağlık, kültür, turizm ve diğer sosyal hizmetler gibi sosyo-ekonomik sektörlerin geliştirilmesine yönelik yatırım ve etkinlikleri de içermektedir.

GAP giderek önem kazanan bölgelerarası eşitsizliklerin giderilmesini hedefleyen devletin genel politikası çerçevesinde kendi hedeflerini oluşturmuştur.

GAP Master Planı'nda öngörülen temel kalkınma senaryosu, Bölge'nin tarıma dayalı sanayi ürünleri ihraç eden bir “ihracat üssü” haline gelmesidir.

GAP sonucunda;

- 50 milyar kwh hidroelektrik enerji üretiminin sağlanması
- Kişi başına gelirin % 209 oranında artması
- 3.8 milyon kişiye istihdam olanağı sağlanması öngörülmektedir.

Ülkemiz, toplam enerji üretiminde (termik - hidrolik) GAP'ın payı ise % 20'dir. Türkiye'nin bölgesel kalkınmaya yönelik en büyük yatırımı olan GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında ise, Türkiye'de şimdiye kadar devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılmış olacaktır.

GAP büyük bir kalkınma ve gelişme projesidir. Bir transformasyon projesidir, bir değiştirme projesidir. Neyi değiştirmedir? Doğayı değiştirme, yaşamı değiştirmedir. İnsanların yaşam standartlarını geliştirmek ve onları tabiatın verdikleriyle yetinmekten çıkarmaktır.

Nitekim daha şimdiden GAP bölgesinde sulamaya geçilmesi ile Şanlıurfa ve Harran ovalarında tarım yapılan alan 116 bin 65 hektara çıkmış, sulu tarımla birlikte kişi başına 600 dolar olan getirinin 1.600 dolara yükseldiği, %70 olan mevsimlik göç oranının %11'e düştüğü görülmüştür.

GAP'ın bitmesiyle meydana gelecek yüksek tarım ve sanayi potansiyeli, Bölge'de ekonomik hasılayı 4.5 misli artıracak, nüfusu 9-10 milyona ulaştıracak Bölge halkının yaklaşık 3.8 milyonuna iş imkanı yaratacaktır.

Ayrıca sulanan alanlardaki artışlara bağlı olarak buğday üretiminde % 104, arpa üretiminde % 69, pamuk üretiminde % 388, domates üretiminde % 556, mercimek üretiminde % 24, sebze üretiminde % 80 oranında artış olacağı tahmin edilmektedir.

Ancak önemli olan, bu projeden doğan nemanın, yaşayan insana hangi ölçüde intikal edeceği ve ne zaman intikal edeceğidir. Görkemli bir projenin dibinde fakir, eğitimsiz, sağlıksız hayat süren insanlar olmamalıdır.

Projenin kabaca 32 milyar dolarlık bir proje olduğu ve bu projeye bu güne 16 milyar dolar yatırıldığı belirtilmektedir. Bu projenin ENERJİ bölümünün -gerçekleşme oranı %80, iyi gittiği ancak "TARIM"da gerçekleşme oranı %15 geri olduğumuz görülmektedir.

Bu bir entegre projedir, yani sadece enerji üretme, sadece sulamayla bitmemektedir. 16 milyar dolar daha harcamamız gerekmektedir.

Yapılan hesaplara göre bugünkü hızla, yani senede 500 milyon dolar sarf etmek suretiyle gidersek, bu daha 30 yıl alır. 30 yıl bu projenin verimliliğini gölgeler, projeye bağlanan ümitleri de gölgeler.

Böylesine büyük projeleri gerçekleştirmek çok emek alır, çok para alır, çok yetişmiş insan gücü alır. Bu tesisleri yaptıktan çok daha önemlisi bunları işletmektir. Yapılması lazım gelen en önemli işlerden birisi, bu kadar parayı sarf ettikten sonra halkla beraber ve halkı öne geçirmek suretiyle bu tesislerin işletmelerinin sağlanmasıdır. Halkı projeye ortak hatta sahibi yapmak gerekir.

Çiftçiler buradan yarar sağlıyorsa çiftçileri, kim yarar sağlıyorsa onları işin idaresine, işin sorumluluğuna sokmak lazımdır. Su birlikleri, kooperatifler kurarak halkı idareye koymak gerekir.

İşletme konusunda ikinci önemli konu, suyun iyi kullanılması ile ilgilidir. Suyu lüzumundan fazla verirsiniz su zehirdir. Bu bilinç öğretilmelidir.

Sadece tarım ile kalkınma yetmez. Burada sulama, tarım ve ürünleri artırma, ürün çeşidini değiştirme suretiyle milli geliri 4 veya 5 defa katlama imkanı vardır. Bu yetmez; tarıma dayalı sanayileşme en önemli işlerimizden biri olmalıdır.

GAP, "berekatli hilal" denen ve büyük medeniyetlerin ortaya çıktığı büyük medeniyetlerin yaşadığı alanın önemli bir kısmıdır.

Bu bir rastlantı değildir. Bunun nedeni insanoglunun bu bölgelerde su kaynaklarını kendi ihtiyaçları doğrultusunda denetlemeyi başarmış olmasıdır.

Tarih boyunca, su ihtiyacının karşılanması hususunda kaydedilen başarılar ile toplumların mensup oldukları medeniyetlerin seviyesi arasında birebir ilişkilerin kurulmuş olması boşuna değildir.

Vermek istediğim mesaj şudur:

"GAP Projesi" bir entegre projedir ve dünyada uygulanan en ilgi çekici projelerden biridir.

Tasarlanan maksadına ulaşacak şekilde tamamlanmalıdır.

4.6.1998 tarihli kararname ile 2010 yılına kadar tamamlanması karar altına alınmıştır. Ancak, bugünkü hızla bu tarihin tutulması mümkün değildir. Projenin savunulamayacak şekilde gecikmesi, projeye bağlanan ümitleri yaralayabilir.

60'lı yıllardan beri gelip giden hükümetlerin hepsi, bu projeye sahip çıkmıştır. Bu sahiplik devam etmelidir. Projenin bitirilmesi için, özel finansman yolları aranmalıdır. Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlar büyük projeleri sevmez. Onlara, bu projenin önemi mutlaka daha iyi anlatılmalıdır.

60 milyar m³ su var. Türkiye'deki kullanılabilir suyun hemen hemen 1/3'ü. Bu su, mutlaka kullanılmalıdır. 17 milyon dönüm sulanabilir toprak var. Bu da Türkiye'de sulanabilir toprakların 1/4'ü.

Bu topraklar bugünkü durumlarından çıkarılıp yemyeşil hale getirilebilir.

Henüz % 15'i sulanabilir durumda. Burada, daha çok gayrete ihtiyaç var.

50 milyar kw/saat enerji sulardan üretilir. Bu, Türkiye'deki tüm hidroelektrik potansiyel olan 125 milyar kw/saatın %35'idir. Halen 30 milyar üretiliyor. Üretilen kullanılacak, yani endüstri geliştirilecek, geri kalan enerji de üretilecek. Bu da gayret istiyor.

Devlete müracaatım var!..

Bu proje, mutlaka makul bir süre içinde bitirilmelidir.

Makul süre, 10 senedir.

Milleti düş kırıklığına uğratmayalım.

Halkımıza müracaatım var!..

Evvela suyu ve elektriği kullanın. Tasarruflu kullanın. Mutlaka sanayi kurulsun. Topraklar tuzlanmasın.

Bilim adamlarımıza, üniversitelerimize müracaatım var!..

İşte toprak!..

İşte su!..

İşte enerji!..

İşte halk!..

İşte güneş!..

Bunların içerisinden refah çıkarın..

Refahın nasıl çıkarılacağını öğretin..

Harran "Kesişen yollar demektir" dedik.. Burada medeniyet ile yoksulluk kesişmektedir. Yoksulluk bitmeli..

Medeniyetin bütün nimetlerinden halkımız yararlanmalıdır.

"Dağları değil, çağları deldik!.." Bunun içindi...

"Fırat Urfa'nın omuzundan akacaktır" dedik. Aktı..

"Topraklar sulanacak, uygar nimetlerin hepsi, ülkenin her

köşesine ulaşacaktır" dedik. Bu da oldu..

Bakin, Bursa'nın Karacabey İlçesinin İskenderkaya İlköğretim Okulu öğrencisi Esra Kılıç, yapılan yarışmada birincilik kazanmak için ne diyor;

"Filizlenen umut,

Toprağa değen buluttum.

Kınalı ellerde sevda

Işıktım delikanlı bakışlarda

Toprakta can

Yörede sultan

Doğu'da imkan

İşte o bendim..

GAP!..."

"Fırat ve Dicle, milletimizin refahına hizmete hazırdır. Dağlar değil, çağlar delinmektedir.

Fukaralığa, işsizliğe, çaresizliğe son vermek için giriştiğimiz büyük hamle başarıya ulaşacaktır.

Büyük Türkiye'nin temelinde bu büyük kaynaklarımızın önemli hissesi olacaktır.

Fırat 'tan Urfa'ya, Mardin 'e, Dicle 'ye açmaya başladığımız yeni nehir yatağının başı olan tünellerin biran evvel tamamlanmasını diliyorum.

Halil İbrahim bereketi bu tünelden ovaya akacaktır. Allah yardımcımız olsun."

Şanlıurfa Tünelleri

Temel Atma Töreni

3 Nisan 1977 - Şanlıurfa

Süleyman Demirel - Başbakan

Veysele EROGLU
Çevre ve Orman Bakanı

Kalkınma Projesi

Önceleri Aşağı Fırat Planlaması olarak ortaya çıkan ve Aşağı Fırat Projesi olarak telaffuz edilen çalışmalar, daha sonra Dicle Havzasının da dahil edilmesiyle, *Fırat ve Dicle Havzalarında Su ve Toprak Kaynaklarını Geliştirme Projesi* olarak isimlendirilmiş ve Güneydoğu Anadolu Projesi veya kısaca GAP adını almıştır. Artık günümüzde GAP, sadece su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi projesinden çok, bölgenin ekonomik ve sosyal hayatını büyük ölçüde etkileyen ve arkasından diğer sektörleri de gelişmeye yönlendirici karakterde bir kalkınma projesi olarak nitelendirilmektedir.

GAP'ta su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesini kapsayan, tarım, enerji, hizmetler ve çevre sektörüne yönelik DSI yatırımları 13 büyük proje biriminden oluşmaktadır. Dicle ve Fırat nehirleri ve kolları üzerinde 22 baraj ve 19 hidroelektrik santral yapılarak, 7500 MW kurulu güç ile yılda 27 milyar kWh enerji üretimi ve yaklaşık 1,8 milyon hektarlık brüt alanda sulama yapılması amaçlanmaktadır. Bu 13 büyük projenin 7'si Fırat havzasında, 6'sı ise Dicle havzasında yer almaktadır. Yapılan etütlere göre Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir 8,5 milyon hektar tarım arazisinin yaklaşık %20'si GAP kapsamındadır. Türkiye'nin hidroelektrik enerji potansiyeli 35 310 MW kurulu güç ile 125 328 GWh/yıl olarak belirlenmiştir. Bu potansiyelin kurulu güç olarak %21,2'si, yıllık enerji üretimi olarak %21,8'i GAP kapsamında yer almaktadır. DSI tarafından gerçekleştirilmekte olan enerji, tarım ve içme-kullanma suyu temini çalışmalarıyla sağlanan kaynak gelişimi ve bunun beraberinde getireceği gelir artışı bölgenin kalkınmasında en önemli rolü üstlenmektedir.

GAP kapsamında toplam 7490 MW kurulu güçle yer alan enerji sektörü projelerinden 5568 MW kurulu güç işletme halindedir. Bir başka ifadeyle GAP' ta, enerji projelerinde %78 oranında gerçekleştirme sağlanmıştır. Proje kapsamında yer alan ve inşaatı tamamlanan Karakaya, Atatürk, Birecik, Karkamış, Batman, Kralkızı ve Dicle Barajlarında elektrik üretilmektedir. Halen Türkiye'de kullanılan hidroelektrik enerjinin yaklaşık % 45'i GAP bölgesindeki barajlardan elde edilmektedir. Böylece GAP'ta halen 15 baraj ve 9 hidroelektrik santral işletmeye alınmıştır. Ilısu Barajının ihalesi yapılarak 05 Ağustos 2006 tarihinde temeli atılmıştır.

GAP' ta, enerji projelerinde % 78 oranında gerçekleştirme sağlanmıştır. Proje kapsamında yer alan ve inşaatı tamamlanan Karakaya, Atatürk, Birecik, Karkamış, Batman, Kralkızı ve Dicle Barajlarında elektrik üretilmektedir.

Ülkemizde ekonomik olarak sulanabilecek 8,5 milyon hektar tarım alanından %35'ine karşı gelen yaklaşık 2,9 milyon hektarı modern sulama şebekesine sahipken bu oran GAP'ta, %15 olmuştur. Bunun önemli üç sebebi vardır:

1. Ülkemizin her geçen gün artan elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanabilmesi için enerji projelerine bütün Türkiye'de olduğu gibi, enerji potansiyelinin yaklaşık %21'ini bulunduran GAP'ta da önem verilmesidir.
2. Enerji açığının kapatılmasının yanında barajların öncelikle yapılmalarının bir diğer sebebi de tarım sektörüne yönelik su ihtiyacının kaynağını oluşturmalarıdır. Bilindiği gibi bir sulama projesi suyun biriktirildiği depolama (baraj), suyun sulanacak bölgeye taşındığı iletim (anakanal) ve suyun sulama bölgesinde parsellere ulaştırıldığı dağıtım (şebeke) ünitelerinden oluşmaktadır. Önce depolama ünitelerinin yani barajların yapılması, ardından da anakanal ve şebeke inşaatlarına geçilmesi gerektiği açıktır. Atatürk Baraj Gölünden yaklaşık 835.000 hektar, Birecik Baraj Gölünden yaklaşık 143.000 hektar, Kralkızı-Dicle ve Batman Baraj Göllerinden yaklaşık 168.000 hektar, Çamgazi Baraj Gölü'nden 8.000 hektar ve Kayacık Baraj Gölünden 20.000 hektar arazinin sulanacağı gözönüne alınırsa GAP sulama projelerinin yaklaşık %65'inin depolama ünitesi tamamlanmıştır. Bugüne kadar

10 yılda sulama yatırımları için ihtiyacın çok altında kısıtlı ödenek sağlanmış olması bütün sulama projelerini olduğu gibi GAP sulama projelerini de etkilemiştir.

depolama ünitelerine ağırlık verilmiş olup, bundan sonraki yatırımlar için depolama tesisleri tamamlanmış projelerin, iletim ve dağıtım ünitelerine yapılacaktır.

3. Bir diğer sebep ise ödenek yetersizliğidir. Türkiye'de son 10 yılda sulama yatırımları için ihtiyacın çok altında kısıtlı ödenek sağlanmış olması bütün sulama projelerini olduğu gibi GAP sulama projelerini de etkilemiştir. DSI tarafından yürütülen sulama projeleri için sağlanan ödenek, talep edilenin %10-%15'i oranında gerçekleşmiş ve bu durumun yıllarca devam etmesi sorunun ötelenmesinden çok katlanarak büyümesine ve ekonomik, teknik ve sosyal açıdan çözümünün zorlaşmasına yol açmıştır.

GAP'ın 2010 yılına kadar tamamlanması hususunda 1998 yılında DSI Genel Müdürlüğü tarafından 1999-2010 yılları arası 12 yıllık dönemi kapsayan ödenek ihtiyacının belirlendiği bir çalışma yapılmıştır. Enflasyonla mücadele programı çerçevesinde yatırımların kısıtlanması ve 1999 yılında karşılaşılan deprem felaketi, ve son yıllarda yaşanan ekonomik krizler yüzünden ortaya çıkan mali kaynak yetersizliği dolayısıyla hayata geçirilememiştir. Öte yandan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde son yıllarda emniyet tedbirleri ile sağlanmış olan sosyal huzurun, bölgenin milli gelirden aldığı payın artırılması ve işgücüne yeni istihdam alanları yaratılması ile sürdürülebileceği bilinmektedir. Gelir seviyesini artıracak temel faktör ise tarım sektörü olacaktır. Sulama projelerinin 2010 yılına kadar tamamlanması için DSI tarafından bu amaca yönelik gerekli mali kaynak ihtiyacı belirlenmiştir. Ancak ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar, söz konusu ödeneklerin sağlanamaması endişesini de taşımaktadır. 2001 yılı başında yaşanan ekonomik krizin, bütün ekonomi sektörlerinde negatif yönde etki etmiş, milli bütçeden yatırımlara ayrılacak payın hedeflenen seviyede gerçekleşmediği görülmüştür.

Dünyanın sayılı projeleri arasında da yer alan GAP, çok kapsamlı ve bu ölçüde de çok maliyetli bir projedir. Sadece GAP Master Planı'nın belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 2008 yılı fiyatlarıyla toplam 41,2 milyar YTL'dir. 2007 sonuna kadar 25,6 milyar YTL harcama yapılmış

ve nakdi gerçekleşme yüzde 62,2 düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

Sulama suyu (Atatürk, Birecik, Kralkızı, Dicle ve Batman Barajı rezervuarları) ve planlama-kati projesi hazır projelerin yanında depolama tesisleri henüz yapılmamış projelerin en kısa sürede gerçekleştirilmesi ancak iletim ve dağıtım tesislerinin inşaatlarının baraj inşaatlarına paralel yapılması şartı ile mümkün olacaktır. Bunun için de söz konusu projelerin planlama ve uygulama projelerinin azami özen ve dikkat ile yapılmasını zaruri kılmaktadır. Yukarıda bahsedilen depolama tesislerinin büyük çoğunluğu Dicle Havzası'nda bulunmakta olup bunların da tamamlanması enerji üretimimizi arttıracak, sulama için gerekli suyu sağlayacak bunun yanında Dicle sularını Fırat'ta olduğu gibi tam anlamıyla regüle ederek mansap ülkelerinde taşkın ve kuraklıkları önleyecektir.

Sulu tarıma geçildikten sonra elde edilecek sermaye birikiminin tarla içi hizmetlere aktarılması, çiftçilerin de finansal olarak katılımını sağlayacak ve tarla içi hizmetler için devlet bütçesinden yapılacak harcama oranı azalacaktır. Şanlıurfa-Harran ovasında sulamaya açılan alanlarda tarla içi hizmetlerin, çiftçilerin ekonomik düzeyinde meydana gelen gelişmeye paralel olarak çiftçiler tarafından geliştirildikleri gözlenmiştir. Bu sebeple devlet bütçesinden tarla içi hizmetlere ödenek ayrılması yerine, sulamaya açılan alanlarda kurulan Sulama Birlikleri aracılığı ile tarla içi hizmetlerin geliştirilmesi konusunda eğitim desteği verilmesi ve çiftçilerin yönlendirilmesi daha gerçekçi olacaktır.

Arazi düzenleme ve toplulaştırma çalışmaları ile tarla içi hizmetlerin geliştirilmesi sulama projelerinden beklenen faydayı artıracaktır. Arazi toplulaştırma projelerinin sulama şebeke inşaat ihalelerinden önce tamamlanması ve sulama projelerinin toplulaştırma projelerine uygun bir şekilde yapılması gerekmektedir. Bu sebeple arazi toplulaştırma çalışmaları için milli bütçeden ayrılan payın artırılması gerekmektedir. "3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu" kapsamında Şanlıurfa ili 1986 yılında uygulama bölgesi olarak ilan edilmiştir. Yine aynı Kanun çerçevesinde bütün GAP illerinin uygulama bölgesi kapsamına alınması toplulaştırma çalışmalarını kolaylaştıracaktır.

Halen büyük bir kısmında sulu tarımın yapıldığı Şanlıurfa-Harran Ovalarında net gelirin sulamadan sonra 5 kat arttığı, Gayri Safi Milli Zirai Gelirin (GSMZG) ise yaklaşık 6 kat arttığı gözlenmektedir. Bu sonuç, sulama maksatlı yapılan yatırımların ülke ekonomisine dönüşün hızını ortaya koyma açısından önemli bir göstergedir. GAP kapsamında yer alan projelerin inşaatının tamamlanarak işletmeye alınması durumunda Şanlıurfa-Harran Ovasının sulamaya açılmasıyla Şanlıurfa'da elde edilen refah seviyesi Diyarbakır, Adıyaman ve Mardin'de de yaşanacaktır. Böylece GAP kapsamında sulamadan beklenen sosyal ve ekonomik etkiler kendini bölge bazında hızla gösterecektir. GAP tamamlandığında; sulama faydası olarak

1,3 milyar ABD Dolar'ı ve enerji faydası olarak 1,2 milyar ABD Dolar'ı olmak üzere Ulusal Ekonomi'ye yılda toplam 2,5 milyar ABD Dolar'ı katkı sağlayacak, 3,8 milyon kişiye ise doğrudan istihdam imkanı yaratacak, ayrıca binlerce kişiye de dolaylı iş imkanı sağlanmış olacaktır.

GAP'ta bugüne kadar toplam 372.490 hektar alana sahip sulama projesi inşaatı ihale edilmiş bunun 272.697 hektarı işletmeye açılmış, 99.793 hektar alanda inşaat çalışmaları ise halen devam etmektedir. GAP'ta inşaatına başlanmayan toplam 36 projenin toplam alanı yaklaşık 1.425.000 hektardır. Bu projelerden öncelikle su kaynağı hazır olan 855.000 hektar, daha sonra da su kaynağı hazır olmayan 570.000 hektar alanın sulanması sağlanacaktır.

28 Mayıs 2008 tarihinde Sayın Başbakanımız Recep Tayyip ERDOĞAN'ın Diyarbakır'da yaptığı sunumla kamuoyuna açıklanan GAP Eylem Planı ile GAP'ın 5 yıl içerisinde tamamlanabilmesi için güçlü bir irade ortaya konulmuştur. 2008-2012 yıllarını kapsayan bu plan ile GAP sulama programı gözden geçirilerek su kaynağı hazır, ana kanal inşaatı süren, projeleri büyük ölçüde tamamlanmış ve cazibeyle sulama yapacak projeler ile ekonomik görülen birinci seviye pompaj sulamalarının tamamlanması hedeflenmiş olup, GAP'ta yer alan yaklaşık 1 milyon 800 bin hektarlık nihai sulama hedefinin 2012 yılına kadar 1 milyon 060 bin hektarlık kısmının tamamlanması planlanmaktadır. Bu projelerin şebeke inşaatlarının ikili işbirliği ve kamu-özel sektör işbirliği kapsamında gerçekleştirilmesi planlanmıştır. GAP Eylem Planı'nın Alt Yapıyı Geliştirme ana başlığı Sulama alt başlığı altında tarım sektöründe;

1. İnşaatı devam eden projelerin öncelikle ana kanal inşaatları tamamlanacaktır: Çamgazi Sulamasında kalan 3.811 hektar, Samsat Pompaj Sulaması I. kısımda kalan 1 846 hektar alanda inşaatlar tamamlanacaktır. Batman Sağ ve Sol Sahil Sulamalarında ana kanal inşaatları (toplam 292 km) tamamlanacaktır. Kralkızı-Dicle Cazibe ve Pompaj I. Kısım Sulamalarında ana kanal (toplam 60 km) ve şebeke (17.729 hektar) inşaatları tamamlanacaktır. Yukarı Harran Ana Kanalı 86 ncı km'ye kadar tamamlanacak, Yukarı Harran Ovası sulaması (2.888 hektar) ve Harran Ovası sulaması 6. kısım (7.974 hektar) inşaatları tamamlanacaktır. Kayacık Ovası (34 km) ve Belkıs-Nizip (43 km) sulamaları ana kanal inşaatları tamamlanacaktır.

2. Öncelikli (su kaynağı hazır) projelerin sulama şebeke inşaatları işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilecektir: 97.893 hektara hizmet edecek 202 km uzunluğundaki Kralkızı-Dicle I. ve II. Merhale Projeleri ana kanal inşaatı tamamlanacaktır. 57.927 hektara hizmet edecek, Suroç I. Merhale Projesi'nde 160 km uzunluğundaki ana kanal inşaatı tamamlanacaktır. 94.929 hektara hizmet edecek, 136 km uzunluğundaki Mardin-Ceylanpınar Ana Kanal İnşaatı tamamlanacaktır.

3. Öncelikli (su kaynağı hazır) projelerin ana kanal inşaatlarının tamamlanmasına paralel bir şekilde, bu projelerin sulama şebeke inşaatları ikili işbirlikleri ve kamu-özel işbirlikleri çerçevesinde gerçekleştirilecektir:

Batman Sağ Sahil (18.193 hektar) ve Sol Sahil (17.903 hektar) sulamaları tamamlanacaktır. Kralkızı-Dicle I. ve II. Merhale projeleri sulama şebekelerine (97.893 hektar) başlanacak ve dönem sonuna kadar inşaatların büyük kısmı tamamlanacaktır. Suroç I. Merhale projesi sulama şebekesine (57.927 hektar) başlanacak ve dönem sonuna kadar inşaatın büyük kısmı tamamlanacaktır. Kayacık Ovası (18.800 hektar) ve Belkıs-Nizip (11.925 hektar) sulamaları tamamlanacaktır. Adıyaman ilinde Koçali Barajı (21.605 hektar) sulamaları tamamlanacaktır. 36.819 hektar Bozova Pompaj Sulamalarının II. ve III. Kısım sulamaları tamamlanacaktır. Mardin-Ceylanpınar (67.106 hektar) ve Mardin Depolaması Cazibe (27.883 hektar) ve Mardin Ceylanpınar YAS (111.939 hektar) sulama şebekelerine başlanacak ve dönem sonuna kadar inşaatın büyük kısmı tamamlanacaktır.

4. Depolaması hazır olmayan projelerden öncelikli baraj ve ana kanal inşaatlarına başlanacaktır: 71.598 hektara hizmet edecek Çetintepe Ana Depolaması ve ara depolamaları ile ana kanal (636 km) inşaatlarına program döneminde başlanacak ve inşaatın büyük kısmı tamamlanacaktır. 193.249 hektara hizmet edecek Silvan Barajı ve ara depolamaları ile ana kanal (636 km) inşaatlarına program döneminde başlanacak ve inşaatın büyük kısmı tamamlanacaktır.

5. Devam eden ve program döneminde başlanacak inşaatlarda kamulaştırma gerçekleştirilecektir: Devam eden ve program döneminde başlanacak inşaatlarda kamulaştırma iş programına uygun şekilde gerçekleştirilecektir.

6. Devam eden projelerde tarla içi drenaj çalışmaları tamamlanacaktır: 3 proje ile toplam 229.084 hektar alanda tarla içi drenaj çalışmaları tamamlanacaktır.

7. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme çalışmaları tamamlanacaktır: 29 proje ile toplam 841 939 hektar alanda toplulaştırma ve tarla içi geliştirme çalışmaları tamamlanacaktır.

GAP Eylem Planı'nın yine Alt Yapıyı Geliştirme ana başlığı Enerji alt başlığı altında ise enerji sektöründe;

1. Ilısu Barajı ve HES projesi hızlandırılacaktır: Program dönemi içerisinde Ilısu Barajının iş programına uygun olarak yapımına devam edilecek ve gerekli finansman sağlanacaktır.

2. Cizre Barajı ve HES Projesi yaptırılacaktır: Cizre Barajı ve Hidroelektrik Santrali kamu-özel işbirliği kapsamında özel sektöre yaptırılacaktır.

KÂMRAN İNAN
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı*
21.07.1977-05.01.1978

Bereket-Kalkınma-Refah

Güney Doğu Anadolu Projesi, Türkiye'nin en büyük projesidir. Bir iktidar dönemini aşan, çok yönlü, entegre, milli bir projedir. Siyasi düşünce ve çekişmelerin üstünde tutulmalıdır.

Projenin özü, binlerce yıldır bölgeden geçen Dicle ve Fırat Nehirlerinin, susuzluktan dudakları çatlayan topraklarla izdivacı, bu izdivaçtan fışkıracak bereket, bereketin getireceği kalkınma ve refahtır.

Proje, 13 paketten oluşmaktadır. Bunların 7'si Fırat, 6'sı Dicle için öngörülmüştür. 22 baraj inşası planlanmıştır. Barajların büyük kısmı enerji ve sulama amaçlı, bazıları ise sadece enerji veya sulama için düşünülmüştür. Proje tamamlandığında, 1 milyon 700 bin hektar toprak sulanacak, 27 milyar kilovat-saat enerji üretilecektir.

Projenin en önemli dilimi Atatürk Barajı'dır. Gövde dolgusu bakımından dünyanın dördüncü büyük barajıdır. Dört yıl gibi rekor bir zamanda baraj ve Şanlıurfa Sulama Tünelleri inşası tamamlanmıştır. Projenin tümü mühendislik, mimarlık, müteahhlik, işçilik ve finansmanı ile millidir. Böyle muhteşem bir eserin milli teknoloji ile gerçekleştirilmesi gurur vericidir. Baraj gölünde, Fırat Nehri yıllık akışının bir buçuk misli, 48,5 milyar metreküp su bulunmaktadır. 2.400 megavatlık barajın yılda 8,9 milyar kilovat-saat enerji üretmesi, 1 milyon 100 bin hektar arazi sulaması öngörülmüştür.

1992 Temmuz ayında enerji üretimine başlayan barajdan, henüz, sulama yapılmamaktadır. Şanlıurfa sulama tünelleri, dünyada en büyük sulama tünelleridir. 470 bin hektar toprak sulaması planlanan tünellerin her biri 26 km uzunluğunda, 7,62 m çapındadır. Tam kapasite ile çalıştığında, saniyede 328 metreküp su taşımaktadır. Sulama kanal ve kanaletleri yapılmadığından tüneller senelerdir, boş vaziyette durmaktadır.

Türkiye, toplam 90 milyar metreküp su havuzları olan Keban, Karakaya ve Atatürk Barajları ile Fırat Nehri gemlenmiştir. Dicle, maalesef, henüz gemlenebilmiş değildir. Ilısu Barajı bir

***Güney Doğu Anadolu Projesi,
Türkiye'nin en büyük projesidir.
Bir iktidar dönemini aşan, çok
yönlü, entegre, milli bir projedir.
Siyasi düşünce ve çekişmelerin
üstünde tutulmalıdır.***

türlü inşa edilmedi. Hükümetlerin bu gecikmede büyük sorumluluğu var.

Bölge tarım üretimini birkaç misli artıracak proje, aynı zamanda, bütün Orta Doğu'ya hitap edebilecektir. Orta Doğu'nun yılda 20 milyar dolarlık gıda maddesi ithal ettiği düşünüldüğünde, mesafe ve komşuluk avantajı ile Türkiye'nin bundan önemli bir pay alması mümkündür.

GAP'ın aynı zamanda 3 milyon, 400 bin kişilik istihdam yaratması beklenmektedir. Proje çalışmalarının yoğun bir şekilde, sürdüğü dönemde bölgeye, özellikle Şanlıurfa'ya nüfus akımı başlamıştı. Proje faaliyetlerinin 1992'den bu yana durması ile yine göçe dönüldü.

Projenin hayata geçmesiyle doğacak eğitim, alt-yapı, ulaşım, iletişim, sağlık ihtiyaçlarıyla ilgili araştırma ve planlar 1991 den önce tamamlanmıştı. Zamanında, en geç 2001-2005'te tamamlanmasını öngördüğümüz bu önemli ve öncelikli proje, maalesef 1992 yılından itibaren sahipsiz kaldı. Konu ile ilgili bazı Bakanlar "Bölgeye" dahi gitmedi. Bu defa Sayın iktidar altıncı yılında Projeyi keşfetti. Ancak bu keşifte siyasi hesapların ön plana çıktığını görmekten üzüldüyorum. Siyasi mülahazaları GAP'a bulaştırmamak lazım.

Siyasi hayatımın bana en çok heyecan ve şevk veren dönemi, bu gerçekten harika projenin koordinatörlüğünü yaptığım seneler olmuştur. GAP'a sahip çıkmalıyız.

Dr. Jeo. Müh. Esat KIRATLIOĞLU
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
12.11.1979-12.09.1980

18

Güneydoğu Anadolu Projesi ve Atatürk Barajı

Bulunduğu bölgenin zenginliğinin ifadesi olan, Mezopotamya Havzası, ta eskiden gelen bir medeniyete beşiklik yapmıştır.

Dicle) demek olan bir kelimeden türemiş. Mezopotamya sözcüğüyle ifade edilen bu bölgenin, Türkiye bölümü Yukarı Mezopotamya olarak adlandırılmaktadır.

1936'da kurulan EİE (Elektrik İşleri Etüd İdaresi) ile Fırat ve Dicle, kurulan rasat istasyonlarıyla incelemeye alınmıştır. GAP projesiyle, bölgenin topyekün)sosyal ve ekonomik kalkınması hedeflenmiştir. Bu projenin sahibi ve isim babası Sayın Demirel'dir. GAP, tarımdan enerjiye, turizmden sanayiye, ulaştırmadan eğitime kadar, sağlık ve konut sektöründen teşekkül eden entegre bir projenin adıdır. Sulama ve hidroelektrik santralleri (HES) olarak Fırat Havzası Projesi yedi ayrı birimden, Dicle Havzası Projesi altı ayrı birimden oluşur.

Ayrıca Fırat ve Dicle Havzaları üzerinde münferit birimler vardır. Topyekün 60 üniteyi kapsar. Bu ünitelerin içinde 22 baraj, 19 HES var (ayrıca sulama amaçlı 4 baraj ve diğer münferit üniteler). 1,8 milyon hektar alanın sulanması, (Türkiye'de sulanabilir arazi 8,5 milyon hektardır) ve sulama kanalları projesi vardır. GAP'ın tamamlanmasıyla yılda 23 milyar KWH elektrik de ayrıca üretilecektir. Projenin tamamı 32 milyar dolardır. 2010'da bitirilmesi hedeflenmişti; ama proje maalesef çok yavaş gitmektedir.

Bu genel bilgiyi verdikten sonra, pek mühim ve şu anda belki de unutulmuş bir konuya temas edeceğim. 1979 yılında kurulan Sayın Demirel hükümetinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak görev aldım. Sayın Demirel'in sevdalı ve kendisinin o zamanki tabiriyle yedi küpeli gelini (GAP),mutluluğa doğru yürümeye devam etmeliydi.

Cumhuriyetin dev eserleri, Keban Barajı'nın, Karakaya Barajı'nın ve Harran Ovası'nın suya hasretini gideren Urfa Tüneli'nin temelleri hep onun başkanlığı döneminde atılmıştı. GAP için Sayın Demirel şöyle diyor: **“Büyük bir mutluluk bir ömre değer, başka bir ömrüm olsa gene buraya verirdim, 50 senedir ben bu projeye meşgulüm.”** Sıra Atatürk Barajı'na gelmişti. Sayın Demirel'in bu büyük eserinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak,ona yardımcı olmak gibi şerefli bir görevim

Atatürk Barajı Cumhuriyetin en büyük eseri olacaktır.

Cumhuriyet de Türkiye'nin en büyük eseridir.

vardı. Atatürk Barajı'nın kredi tutarı 5 milyar dolardı. Bu kredi Atatürk Barajı'nın inşaatı dışında interkonnekte sistemi de içeriyordu. O zamana kadar bulunan en büyük krediydi. Kreditör Banka UBS (Union Bank Swiss) idi.

Hazinenin garantisi altında kredi verilecekti, hazine bu garantiyi kabul etmişti. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Atatürk Barajı'nın yapımı için sevk ettiği kararname 20 Temmuz 1980 tarihinde bakanlar kurulunda ele alındı ve ihaleye katılan firmalar arasında seçim neticeye bağlandı. Bakanlar kurulunun kararına göre, inşaatın “elektrik ve makine daimi teçhizatı ve cebri boruları ESCHER-WYSS Ltd Zurich - İsviçre ve BROWN BOVERI and Co Ltd - Baden-İsviçre ortaklığına ve inşaat işleri ise WIMPEY INTERNATIONAL London - İngiltere ve HOCHTIEF AKTIENGESELLSCHAFT vorm Gebr, Helfmann Essen, Batı Almanya firmalarına verilmesi kararlaştırıldı. Birkaç gün sonra da Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tören salonunda Sayın Demirel'in huzurunda ilgili firmalarla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve hazine arasında mukavele imzalandı. Ve bu tören de, o zaman tek kanal olan devlet televizyonundan naklen verildi. Eser 1987 yılında tamamlanacaktı. Daha sonra Sayın Demirel bana **“Esat, Atatürk Barajı Cumhuriyetin en büyük eseri olacaktır. Cumhuriyet de Türkiye'nin en büyük eseridir, onun için temeli Cumhuriyet bayramında atalım”** dedi. Bakanlık olarak biz de hazırlıklarımızı, ona göre ayarlamaya karar verdik. O arada felaket geldi. 12 Eylül 1980 darbesi, Cumhuriyet ve GAP sevdalı Sayın Demirel'in ve Türkiye'nin emelini acı zararlarıyla yıllarca geciktirdi.

Daha sonra bizim hazırladığımız kararnamenin virgülünü dahi değiştirmeden ama başbakan ve bakanların adı değiştirilerek (iki kararname karşılaştırılabilir) Atatürk Barajı ihale edildi. Ama 2,5 milyar dolarlık krediyle ve uzun yıllar heba edilerek.

Fahrettin Kurt
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
22.12.1987-30.04.1991

GAP'ın Ekonomik Sosyal ve Siyasi Boyutları

Güneydoğu Anadolu Projesi yaklaşık 40 yıldır ülkemizin gündemindedir. Bazı siyasilerin, zaman zaman GAP'a sahip çıkma gayretleri 'GAP'ı kaptırmam' gibi polemiklere sebep olmuştur. Ekonomik olarak elde edilen enerjinin yanı sıra, yapılan ve yapılacak olan sulama projeleriyle de Orta Doğu'nun ambarı olmaya namzet bu proje malesef son yıllarda ihmal edilmiş, ülkemizin adeta gündeminden çıkmıştır.

Anavatan Partisi iktidarının ilk yıllarında dış kredi bulunamamasına rağmen, Keban ve Karakaya'nın gelirleri satılarak, bir kuruş dış kredi kullanmadan Atatürk Barajı tamamlanabilmiştir.

GAP'da var olan sulamalar devreye girebilseydi hem geniş bir istihdam alanı açılacak hem de yöre insanının gelir düzeyi yükselmiş olacaktı. Bu da bugün bölgeye zarar veren terör hareketlerinin asgariye indirgenmesi anlamına gelecekti.

Bir ülkenin hudutları içinde bulunan toprakları yurt haline getirmek, ancak ve ancak o ülkenin imar edilmesiyle ve yapılan eserlerle mamur hale getirilmesiyle mümkündür. Tıpkı Sultan Ahmed Camii, Süleymaniye Camii, Boğaz Köprüleri'ni inşa ederek İstanbul'a damgamızı vurduğumuz gibi.GAP projesini tamamlamak da bu bölgeyi yurt haline getirdiğimizin en önemli göstergesi olacaktır.

Ne hazindir ki ülkemiz ne zaman yükselme hamlesi yapmaya

Ekonomik olarak elde edilen enerjinin yanı sıra, yapılan ve yapılacak olan sulama projeleriyle de Orta Doğu'nun ambarı olmaya namzet bu proje malesef son yıllarda ihmal edilmiş, ülkemizin adeta gündeminden çıkmıştır.

kalksa, bazı mihraklar başımıza çorap örmeye kalkmışlardır. Lozan Antlaşması yapıldığında Kerkük ve Musul'un vatan topraklarında kalmasını önlemek için İngilizler tarafından 'Şeyh Sait isyanı'nın çıkarılması, Hatay'ın ilhakı sırasında Doğu'da çıkarılan 'Dersim isyanı' ve nihayetinde GAP'ın hızlandığı yıllarda PKK terör örgütünün canlandırılması buna en önemli örneklerdir.

Milletçe ayakta kalmamızın yolu ülkemizi mamur ve müreffeh hale getirmekle, milli birliğimizi pekiştirmekle mümkün olur ki bu bağlamda GAP'ın önemi vazgeçilmezdir.

Hüsnü DOĞAN
Tarım Orman ve Köyşleri,
Devlet, Milli Savunma, Enerji ve
Tabii Kaynaklar Bakanı
07.03.1996-28.06.1996

Heyecan Verici Çok Amaçlı Proje

22

Fırat ve Dicle Projeleri ile daha çocuk yaşta tanıştım. 1960'lı yıllarda bu projeler Türkiye'ye göre finansman ve teknik bakımdan devasa boyuttaydı. Hepsine şükranlarımı sunarım, vefat edenlere rahmet diliyorum.

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı olduğum dönemde (1983-1989) Hollanda'dan bir işadamları grubu ziyaretime gelmişti. Türkiye'nin tarımı ve özellikle Güneydoğu Anadolu Projesi'ndeki potansiyel imkanlar hakkında harita üzerinde bilgi veriyordum.

GAP Projesi'ndeki enerji üretiminden, 1.8 milyon hektar alanı sulayacağımızdan ve yılda çift ürün alma imkanı olduğundan bahsedince, Hollandalılar hayret ve kıskançlıkla bu kadar ürünü ne yapacağımızı, nereye satacağımızı sordular. Onlara cevap olarak şöyle dediğimi hatırlıyorum:

“Hollanda üçyüz yıldan beri denizi doldurarak toprak kazanmaya çalışıyor. Müsaade edin biz de bu güzel imkanı ülkemizin ve dünyanın hizmetine sunalım. Bu projenin gelişmesi uzun yıllar alacak ve o zamana kadar Türkiye'nin, bölgenin ve dünyanın nüfusu da, tarım ürünlerine ihtiyacı da hayli artacak.”

GAP'a en fazla önem verenlerin başında merhum Turgut Özal vardır. GAP'ın en büyük ünitesi Atatürk Barajı ve Hidroelektrik Santrali tamamen yerli kaynaklarla onun zamanında yapıldı. Karakaya Barajı ve Hidroelektrik Santralını da onun eseri

GAP ile bölgede tarımsal üretim büyük ölçekte artacak ve tarımsal sanayi gelişecektir. Tarımın, sanayi ve ticaretin gelişmesi yüzbinlerce insan için iş ve aş demektir.

saymak gerekir. GAP İdaresini de o kurdu.

GAP şüphesiz ki heyecan verici ve çok amaçlı bir projedir. Başta sulama ve enerji üretimi olmak üzere bölgenin bütünüyle kalkınmasını sağlayacak niteliklere sahiptir. Bölgede tarımsal üretim büyük ölçekte artacak ve tarımsal sanayi gelişecektir. Tarımın, sanayi ve ticaretin gelişmesi yüzbinlerce insan için iş ve aş demektir.

GAP'ın sulama yatırımları, bölgesel kalkınmaya ve eğitime dönük yatırımları daha programlı ve daha hızlı yürütülmelidir. En önemli konulardan biri sulama sisteminin yağmurlama ve damla sulama gibi modern tekniklerle yapılmasıdır. Böylece her gün daha kıymetli ve pahalı hale gelen su daha etkili ve ekonomik kullanılmış ve toprak korunmuş olacaktır.

Prof.Dr. Ziya AKTAŞ
Bilgisayar Müh. Böl. Çan. Üniv.
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.
12.01.1999-29.05.1999

Öncelikli Proje

Bilmem hatırlar mısınız, 1999 yılının ilk yarısında, Genel Seçimler öncesinde 56. Hükümet olarak DSP Azınlık Hükümeti Rahmetli Bülent Ecevit' in başkanlığında kurulmuştu. Bu kabinede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak da ben görev almıştım. Hükümetin kurulduğu Ocak ayından Genel Seçimlerin yapılacağı Nisan ayına kadar çok da fazla bir süremiz yoktu. Ama bu süreyi Ülkemizin, Türkiyemizin çıkarına en iyi şekilde kullanabilmek için elimden geleni gece demeden gündüz demeden arkadaşlarımla birlikte yaptım.

O günlerde özel şirketlerimiz açısından enerji alanında yaşamsal önem taşıyan bir konu, özellikle Yap-İşlet-Devret veya Yap-İşlet gibi enerji projeleri açısından çok önemli olan “Uluslararası Tahkim” konusu idi. Yabancı şirketler böyle bir yasal düzenleme yapılmadan enerji yatırımı yapmıyor, yeni gelecekler bir yana gelmiş olanlar da birer ikişer yurt dışına çıkmaya başlıyorlardı. GAP bölgesinde başta ILISU ve BIRECİK, KARKAMIŞ gibi baraj projelerimiz olmak üzere çeşitli enerji projeleri için yabancı yatırımcıya çok ihtiyacımız vardı. Bu konuda yapılması gerekenleri ivedi olarak başlattım.

Bir diğer konu da Bakü-Tiflis-Ceyhan ham petrol boru hattı projesi idi. Bu proje üzerinde aylardır hatta birkaç yıldır sürekli laf üretiliyor, ama doğru dürüst bir adım atılmıyor, atılamıyordu. Proje' nin sahibi gibi görünen BP şirketi yan çiziyor, projeden vazgeçtiğinin açık-kapalı sinyallerini vermeye devam ediyordu. Azerbaycan tarafı ise kararsız görünüyordu. Sadece Doğu ve Güney Doğu değil tüm Türkiyemiz için önemli olan bu projeyi canlandırıp işler hale getirebilmek , 13 Nisan 1999 günü Azerbaycan ve Türkiye olarak imzaladığımız İstanbul Protokolü ile mümkün oldu. ABD bu pojeye olan desteğini bu protokole imza koyarak kanıtladı ve gereken finans olanaklarını sağladı. BP yola geldi. Hızlanan proje bir iki yıl gibi bir sürede tamamlanıp işletmeye açıldı.

Boru hatları deyince Türkiyemizin çıkarı açısından çok önem verdiğimiz bir diğer projenin amacı da Türkmenistan' dan Hazer Denizi geçişli olarak alınacak doğal gazın Doğu ve Güneydoğu başta olmak üzere tüm Anadolu' ya yayılması idi. 22 Mayıs 1999 günü Aşkabat' da Rahmetli Türkmenbaşı ile Enerji Bakanı olarak imzaladığım Gaz Alım Anlaşmasına kadar tüm adımlar atılmış, ama ne yazık ki daha sonraki tüm hükümetler farklı öncelikleri nedeniyle bu projeyi hayata

geçirmeyip atıl bırakmışlardır.

Ülkemiz için büyük öncelik taşıyan GAP Projesinin 2010 yılında bitirilmesi Bakanlar Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu tarafından kararlaştırılmıştı. Fırat nehri üstünde yapımı öngörülen Birecik Barajının finansmanı ile ilgili bir Bakanlar Kurulu kararını da Bakanlığım döneminde sonuçlandırabildik. Fırat nehrimizin Suriye sınırlarına girmeden önce üstündeki en son baraj olan KARKAMIŞ Barajı ve GAP bölgesindeki diğer irili ufaklı on barajın inşası da bu dönemde sürdürüldü.

Bakanlığım döneminde, GAP bölgesinde aralarında KARKAMIŞ ve BIRECİK barajlarının da bulunduğu 10 adet barajımızda su tutulmasına başlanmış, 6 barajımızda da enerji üretimine geçilmiştir.

Yıllardır içimde ukde olarak kalan şey ILISU Barajı oldu. GAP Bölgesinde Hasankeyf' de Türkiye' nin henüz gerçekleşmeyen en büyük hidroelektrik projesi olan ve Dicle nehri üstündeki 1200 MW kurulu gücündeki ILISU barajı ile ilgili dış kredili inşaat görüşmeleri Bakanlığım döneminde sürdürülmekte idi. O günlerde ILISU barajı inşasının hem Güneydoğu hem de tüm Türkiyemiz için çeşitli yönleri ile ne kadar yararlı olabileceğine bütün kalbimle inanmıştım, hala da aynı görüşteyim. Bu konuda sürdürülen uluslararası kredi müzakerelerinin hızlandırılmasını görüşmeleri yürüten DSI Genel Müdürlüğünden özellikle rica ettim. DSI ile ODTÜ arasında imzalanmış bulunan işbirliği anlaşması gereği Hasankeyf bölgesindeki kültür ve tabiat varlıklarımızın korunmasına ilişkin çalışmaların da bir an önce ve hızla yaşama geçirilmesini istedim.

DSP' nin 1999 yılı Genel Seçim bildirgesinde “Enerji, DSP iktidarının öncelik ve önem verdiği konular arasında yer almaktadır.” deniyordu. Hükümetimiz döneminde enerji deyince de hidrolik enerji ve GAP Bölgesi büyük bir önem ve değer taşıyordu bizim için. Sulama projelerine de özel önem ve öncelik veriyor idik. Ayrıca, “ DSP Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun kalkınmasına özel önem vermektedir. Bu bölgelere yatırımı ve yeni istihdamın yaratılmasını özendirici geniş olanaklar sunulmuştur.” denilmişti. Özel olarak Diyarbakır' da 1999 yılı Mart ayında yapılan Bakanlar Kurulu toplantısı ile de teşvik önlemlerini ve kaynak aktarımını öngören ekonomik ve sosyal paket bölgede duyurulmuştu.

M.Cumhur ERSÜMER
Geçmiş Dönem Başkan
Yardımcısı ve
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.
29.05.1999-09.05.2001

BÜYÜK RÜYA

Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle 1935 yılında kurulan Elektrik İşleri Etüd İdaresinin aynı emir kapsamında yaptığı ilk iş 1938 yılında “ Keban Boğazı'nda Jeolojik ve topografik etütlere başlayarak akım istasyonları kurmak” olmuştur. Yani Türkiye'nin GAP macerası 73 yıl önce başlamıştır. Dönem dönem ülke yönetiminde bulunan Cumhurbaşkanları, Başbakanlar, İlgili Bakanlar da bu büyük rüyanın gerçekleşmesi için görev dönemlerinde hizmet etmişlerdir.

Ben de 55. ve 57. Hükümet dönemlerinde 1997-1999 ile 1999-2001 yılları arasında Enerji Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak projenin gerçekleşmesi ile ilgili 4 yıla yakın bir süre hizmet etme çabası içinde oldum. GAP Türkiye'nin, sosyal - siyasal - kültürel ve ekonomik politikalar üreterek sürdürmesi gereken enerji ve tarım ayakları üzerine oturan dev bir projeler demetidir. Fırat ve Dicle nehirlerimiz sınır aşan sular olmaları ve komşularımızla yaşanan problemler nedeniyle Dünya Bankası ve diğer uluslararası Finans Kuruluşlarınca destek görmemiştir.

Yatırımların önündeki en büyük engelin kaynak yokluğu olduğunu ilk günden itibaren görerek çalışmalarımı sürdürdüm, GAP; Baraj, Santral ve Sulama Projelerinin milli bütçeden sağlanan kaynaklarla zamanında gerçekleştirilebilmesi mümkün değildi. 9. Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman DEMİREL'in ve 8. Cumhurbaşkanımız Müteveffa Sayın Turgut ÖZAL'ın Başbakanlıkları dönemlerinde Milli Bütçeden projeye çok büyük paylar tahsis etmelerine rağmen, inşaatlar uzun sürmüş, maliyetler artmış beklenen ekonomik fayda azalmış, barajlarda bekleyen su elektrige dönüşmemiş, toprak suya kavuşmamıştır.

GAP Projelerinin bir an önce gerçekleşmesi kapsamında görev dönemimde Devletin bütün kurum ve kuruluşları ciddi bir fikir birliği ve kararlılık içinde hareket ediyordu. Sayın 9. Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in önerileri ile 1998 yılı Mayıs ayında Milli Güvenlik Kurulunca GAP Projeleriyle ilgili alınan tavsiye kararı hemen Haziran'da Bakanlar Kurulunca da kabul edilerek, talimatımla DSI'ne “Uzun vadeli DSI stratejisi ve 2010 Eylem Planı” hazırlatılarak GAP çalışmaları önemli bir ivme kazanmıştır. Görev dönemimin Başbakanları Sayın Mesut YILMAZ ve Müteveffa Sayın Bülent ECEVİT ve Bakanlar Kurulu üyesi arkadaşlarım bütün çalışmalarında destek ve yardımlarını esirgememişlerdir. Görev dönemim boyunca (1997-2001) GAP'da tarım, enerji ve hizmet sektöründe devam eden 28 adet işe ayrılan ödenek görev süremde dikkate alındığında tam bir rekordur, 2008 fiyatlarıyla toplam ödenek miktardan 3 katrilyon 208 trilyon 692 milyar TL'dir.

Kaynak temini konusunda benden önce başlatılan Hükümetlerarası İkili İşbirliği Anlaşmalarına dayalı olarak inşaatı süren Karkamış Barajı ve HES çarpıcı bir örnektir. 48 aylık inşaat süresine rağmen 44 ayda bitirilmiş, açılışı bana

nasip olmuştur. 5-6 yıl içinde kendini amorti eden proje en az 40 yıl daha elektrik üretmeye toprağı sulamaya devam edecektir.

Bu kapsamda GAP Bölgesinde Alparslan II Barajı ve HES, Beyhanlı Barajı ve HES, Cizre Barajı ve HES, Çetin Barajı ve HES, Çukurca Barajı ve HES, Doğanlı Barajı ve HES, Hakkari Barajı ve HES, Kaleköy Barajı ve HES, Konaktepe I-II Barajı ve HES, Pervari Barajı ve HES, projeleriyle ilgili olarak Bakanlığım döneminde imzalanan Hükümetlerarası İkili İşbirliği Anlaşmalarına dayalı olarak çıkartılan Bakanlar Kurulu Kararlarıyla proje + inşaat konusunda çalışmaları başlatılmıştır.

Ancak bu kapsamda benden önceki Bakanlar tarafından imzalanan Ilısu Barajı'nın çalışmaları sürdürülmüşse de yukarıda adı geçen 10 baraj ile ilgili çalışmalar sürdürülmemiş imzalanan sözleşmelere getirilen kredilere rağmen bu projeler ile ilgili hiçbir adım atılmamıştır. 2628 MW Kurulu güçle üretilen 9849 Milyar Kwh elektrik enerjisinden 8 yıldır, bugün dar boğazla karşı karşıya kalan ülkemiz mahrum kalmıştır.

Yine aynı kapsamda biten barajlarda bekleyen suyun, kanallar yapılarak biran önce toprağı kavuşması ekonomik faydaya dönüşmesi için sulama kanallarının yapım işleri de dönemimde Hükümetlerarası İkili İşbirliği anlaşmalarına bağlanmıştır. Bu projelerden Bakanlık dönemimde temeli atılan sadece iki proje Yaylak ve Bozova Sulama kanalları inşaatları nihayet geçtiğimiz günlerde bitirilerek 26.982 hektar alan sulamaya açılmıştır.

Ancak, yine aynı bölgede sulama kanalı proje + yapım işlerinden Mardin - Ceylanpınar 'da 3 kısım inşaat, Viranşehir Pompaj Sulamasında 2 Kısım İnşaat, Bozova Pompaj Sulamasında 2 Kısım İnşaat, Suruç Ovası Pompaj Sulaması inşaatı, Samsat Pompaj Sulaması inşaatı, Kralkızı- Dicle Pompaj Sulamalarında 3 Kısım İnşaat olmak üzere 15 ayrı sulama kanalı işi, toplam yaklaşık 235.000 hektar alanı sulayacak işler de Hükümetlerarası İkili İşbirliği Anlaşmalarına bağlanmışsa da aradan geçen 8 yılda herşeyi hazır bu projeler yürütülmemiş 8 yıldır toprak suyu orada yaşayan vatandaşlarımızda topraktan sağlanacak faydayı beklemiştir.

Aradan geçen bu uzun süre GAP Projeleri ile ilgili ortaya konulan ilgisizlik kanımca GAP'ın iyi anlaşılmasından kaynaklanmaktadır.

Birbirine özde bağlanmış bir projeler demeti olan GAP'da baraj ve sulama projelerinin böylesine ihmal edilmesinin sonuçları sadece üretilmeyen elektrik ve yapılamayan sulama değildir bu yapılmayan işlerin etkilediği diğer projelerde dikkate alındığında ekonomik, sosyal kaybın büyüklüğü daha da iyi anlaşılacaktır. Ümit ederim benim bu tespitlerim dikkate alınır ve biran önce GAP bölgesi baraj ve sulamalarının yapımı için hızla harekete geçilir.

Haydar KOÇAKER
DSİ Genel Müdürü

EKONOMİK VE SOSYAL PROJE

Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleri ile Fırat Nehri üzerindeki araştırmalar 1936 yılında başlamıştır. 1935 yılında kurulan Eİİ tarafından, 1936 yılında Fırat Nehri üzerinde Keban ve Kemaliye Akım Gözlem İstasyonları (AGİ) ve 1945 yılında Dicle üzerinde Diyarbakır AGİ açılmış, ileri yıllarda kullanılacak olan veriler toplanmaya başlanmıştır. 1954 yılında DSI Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla hızlandırılmış bir şekilde yürütülen etüt çalışmaları sonucunda, önemli havzalardan başlamak üzere tüm havzayı içine alan "Havza İstikşaf Raporları" hazırlanmıştır.

Önceleri Aşağı Fırat Planlaması olarak ortaya çıkan ve Aşağı Fırat Projesi olarak telaffuz edilen çalışmalar, daha sonra Dicle Havzası'nın da dahil edilmesiyle, Fırat ve Dicle Havzalarında Su ve Toprak Kaynaklarını Geliştirme Projesi olarak isimlendirilmiş ve Güneydoğu Anadolu Projesi veya kısaca GAP adını almıştır. Cumhuriyet döneminin en önemli yatırımlarından biri olan Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak ve Kilis illerinin hemen hemen tamamına yakın bir kısmı yer almaktadır.

GAP, sadece su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi projesinden çok, bölgenin ekonomik ve sosyal hayatını büyük ölçüde etkileyen ve arkasından diğer sektörleri de gelişmeye yönlendirici karakterde bir kalkınma projesi olarak nitelendirilmektedir.

GAP'ta su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesini kapsayan, tarım, enerji, hizmetler ve çevre sektörüne yönelik DSI yatırımları 13 büyük proje biriminden oluşmaktadır. Dicle ve Fırat nehirleri ve kolları üzerinde 22 baraj ve 19 hidroelektrik santral yapılarak, 7500 MW kurulu güç ile yılda 27 milyar kWh enerji üretimi ve yaklaşık 1,8 milyon

hektarlık brüt alanda sulama yapılması amaçlanmaktadır. Bu 13 büyük projenin 7'si Fırat Havzası'nda, 6'sı ise Dicle Havzası'nda yer almaktadır.

Yapılan etütlere göre Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir 8,5 milyon hektar tarım arazisinin yaklaşık %20'si GAP kapsamındadır. Türkiye'nin hidroelektrik enerji potansiyeli 130 000 GWh/yıl olarak belirlenmiştir. Bu potansiyelin yıllık enerji üretimi olarak % 21,8'i GAP kapsamında yer almaktadır. DSI tarafından gerçekleştirilmekte olan enerji, tarım ve içme-kullanma suyu temini çalışmalarıyla sağlanan kaynak gelişimi ve bunun beraberinde getireceği gelir artışı bölgenin kalkınmasında en önemli rolü üstlenmektedir.

GAP kapsamında toplam 7490 MW kurulu güçle yer alan enerji sektörü projelerinden 5568 MW kurulu güç işletme halindedir. Bir başka ifadeyle GAP' ta, enerji projelerinde %78 oranında gerçekleştirme sağlanmıştır. Proje kapsamında yer alan ve inşaatı tamamlanan Karakaya, Atatürk, Birecik, Karkamış, Batman, Kralkızı ve Dicle Barajlarında elektrik üretilmektedir. Halen Türkiye'de kullanılan hidroelektrik enerjinin yaklaşık % 45'i GAP bölgesindeki barajlardan elde edilmektedir.

Böylece GAP'ta halen 15 baraj ve 9 hidroelektrik santral işletmeye alınmıştır. Ilısu Barajı'nın ihalesi yapılarak 05 Ağustos 2006 tarihinde temeli atılmıştır.

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin entegre kalkınma projesi olması, GAP bölgesinin milli gelirden aldığı payın artırılmasını ve gelir seviyesi artışının sosyal ve kültürel gelişmeyi de beraberinde getirmesini öngörmektedir. Gelir seviyesi artışını sağlayacak temel faktör ise tarım sektörü olacaktır.

Önce tarımsal üretim ile başlayan süreç, daha sonra tarımsal sanayinin gelişmesi ile tamamlanacaktır.

Ülkemizde ekonomik olarak sulanabilecek 8,5 milyon hektar tarım alanından %35'ine karşı gelen yaklaşık 3,0 milyon hektarı modern sulama şebekesine sahipken bu oran GAP'ta, %15 olmuştur. Bir başka deyişle GAP'ta enerji projelerinde Türkiye ortalamasının 2 mislinden fazla gerçekleşme sağlanmasına karşın sulama projelerinde gerçekleşme Türkiye ortalamasının üçte biri mertebesinde.

Bunun en önemli üç sebebi vardır:

1. Ülkemizin her geçen gün artan elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanabilmesi için enerji projelerine bütün Türkiye'de olduğu gibi, enerji potansiyelinin yaklaşık %21'ini bulunduran GAP'ta da önem verilmesidir.
2. Enerji açığının kapatılmasının yanında barajların öncelikle yapılmalarının bir diğer sebebi de tarım sektörüne yönelik su ihtiyacının kaynağını oluşturmalarıdır. Bilindiği gibi bir sulama projesi suyun biriktirildiği depolama (baraj), suyun sulanacak bölgeye taşındığı iletim (ana kanal) ve suyun sulama bölgesinde parsellere ulaştırıldığı dağıtım (şebeke) ünitelerinden oluşmaktadır.

Önce depolama ünitelerinin yani barajların yapılması, daha sonra ise ana kanal ve şebeke inşaatlarına geçilmesi gerektiği açıktır. GAP sulama projelerinin yaklaşık %65'inin depolama ünitesi tamamlanmıştır.

Bugüne kadar depolama ünitelerine ağırlık verilmiş olup,

bundan sonraki yatırımlar öncelikle depolama üniteleri tamamlanmış projelerin, iletim ve dağıtım ünitelerine yapılmalıdır.

3. Bugüne kadar ki en önemli sebep ise ödenek yetersizliğidir. DSI tarafından yürütülen sulama projeleri için sağlanan ödenek, talep edilenin %10-%15'i oranında gerçekleşmiştir.

Dünyanın sayılı projeleri arasında da yer alan GAP, çok kapsamlı ve bu ölçüde de çok maliyetli bir projedir. Sadece GAP Master Planı'nın belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 2008 yılı fiyatlarıyla toplam 41,2 milyar YTL'dir. 2007 sonuna kadar 25,6 milyar YTL harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme yüzde 62,2 düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

Sulu tarıma geçildikten sonra elde edilecek sermaye birikiminin tarla içi hizmetlere aktarılması, çiftçilerin de finansal olarak katılımını sağlayacak ve tarla içi hizmetler için devlet bütçesinden yapılacak harcama oranı azalacaktır. Şanlıurfa-Harran ovasında sulamaya açılan alanlarda tarla içi hizmetlerin, çiftçilerin ekonomik düzeyinde meydana gelen gelişmeye paralel olarak çiftçiler tarafından geliştirildikleri gözlenmiştir. Bu sebeple devlet bütçesinden tarla içi hizmetlere ödenek ayrılması yerine, sulamaya açılan alanlarda kurulan Sulama Birlikleri aracılığı ile tarla içi hizmetlerin geliştirilmesi konusunda eğitim desteği verilmesi ve çiftçilerin

yönlendirilmesi daha gerçekçi olacaktır. Arazi düzenleme ve toplulaştırma çalışmaları ile tarla içi hizmetlerin geliştirilmesi

sulama projelerinden beklenen faydayı artıracaktır. Arazi toplulaştırma projelerinin sulama şebeke inşaat ihalelerinden önce tamamlanması ve sulama projelerinin toplulaştırma projelerine uygun bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Halen büyük bir kısmında sulu tarımın yapıldığı Şanlıurfa-Harran Ovalarında net gelirin sulamadan sonra 5 kat arttığı, Gayri Safi Milli Zirai Gelirin (GSMZG) ise yaklaşık 6 kat arttığı gözlenmektedir.

Bu sonuç, sulama maksatlı yapılan yatırımların ülke ekonomisine dönüşün hızını ortaya koyma açısından önemli bir göstergedir. GAP kapsamında yer alan projelerin inşaatının tamamlanarak işletmeye alınması durumunda Şanlıurfa-Harran Ovası'nın sulamaya açılmasıyla Şanlıurfa'da elde edilen refah seviyesi Diyarbakır, Adıyaman ve Mardin'de de yaşanacaktır. Böylece GAP kapsamında sulamadan beklenen sosyal ve ekonomik etkiler kendini bölge bazında hızla gösterecektir.

GAP tamamlandığında; sulama faydası olarak 1,3 milyar ABD Dolar'ı ve enerji faydası olarak 1,2 milyar ABD Dolar'ı olmak üzere Ulusal Ekonomi'ye yılda toplam 2,5 milyar ABD Dolar'ı katkı sağlayacak, 3,8 milyon kişiye ise doğrudan istihdam imkanı yaratacak, ayrıca binlerce kişiye de dolaylı iş imkanı sağlanmış olacaktır.

GAP'ta bugüne kadar toplam 372 490 hektar alana sahip sulama projesi inşaatı ihale edilmiş bunun 272 697 hektarı işletmeye açılmış, 99 793 hektar alanda inşaat çalışmaları ise halen devam etmektedir.

GAP'ta inşaatına başlanmayan toplam 36 projenin toplam alanı yaklaşık 1 425 000 hektardır. Bu projelerden öncelikle su kaynağı hazır olan 855 000 hektar, daha sonra da su kaynağı hazır olmayan 570 000 hektar alanın sulanması sağlanacaktır.

28 Mayıs 2008 tarihinde Sayın Başbakanımız Recep Tayyip ERDOĞAN'ın Diyarbakır'da yaptığı sunumla kamuoyuna açıklanan GAP Eylem Planı ile GAP'ın 5 yıl içerisinde tamamlanabilmesi için güçlü bir irade ortaya konulmuştur.

2008-2012 yıllarını kapsayan bu plan ile GAP sulama programı gözden geçirilerek su kaynağı hazır, ana kanal inşaatı süren, projeleri büyük ölçüde tamamlanmış ve cazibeyle sulama yapacak projeler ile ekonomik görülen birinci seviye pompaj sulamalarının tamamlanması hedeflenmiş olup, GAP'ta yer alan yaklaşık 1 milyon 800 bin hektarlık nihai sulama hedefinin 2012 yılına kadar 1 milyon 60 bin hektarlık kısmının tamamlanması planlanmaktadır.

Bu projelerin şebeke inşaatlarının ise ikili işbirliği ve kamu-özel sektör işbirliği kapsamında gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

■ Arif ONAT
DSİ Genel Müdürü
25.08.1966-06.01.1969

Sınırı Aşan Sular

Türkiye kalkınmasının çok önemli bir projesi olan GAP'ın ilk temel barajı Keban'dır 1955 - 60 döneminde zamanın iktidarı Keban'ın inşası için karar vermeden önce zamanın DSI genel müdürü sayın Süleyman Demirel aşağı Fırat amenajman gurubunu kurarak Fırat Havzası'nda yapılacak mühendislik yapılarının genel etüdü için emir vermiş, böylece GAP Projesi start almıştır.

Bu sebeple bana göre projenin mimarı sayın Demirel'dir. Keban'ın kredisi gereği uluslararası ihalenin gerektirdiği mukavele tipi Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankasıyla müzakere edilmiş ve uluslararası ihaleye bu mukavele tipi ile çıkmıştır. Keban projesinin önemine binaen Keban koordinasyon kurulu adlı bir kurul projenin her türlü gelişimiyle ilgilenmiştir.

Zamanın DPT müsteşarı rahmetli Memduh Aytür başkanlığındaki bu kurulda ben de görev yaptım. Projenin teknik ehemmiyeti sebebiyle dünyada baraj inşaatında isim yapmış inşaatçı jeolog ve temel mühendisliği dallarında uzman kişilerden oluşan yüksek teknik istişare kurulu (consulting board) teşkil edilmiş ve bu ehemmiyetli yapının teknik icaplara tamamen uygun inşasında uluslararası bu board marifetiyle yardım alınmıştır.

Bu önemli projenin inşasında şantiyede görev yapacak tecrübeli mühendislere ihtiyaç olduğu aşikardır. Bu sebeple o zaman mühendislerin istihdamında geçerli olan yevmiyeli istihdam kararnamesinde bir değişiklik yapılarak, şantiyede çalışacak mühendislerle ayrıcalıklı bir ücret statüsü verebilmek için Bakanlar Kurulu kararnamesi çıkarmak üzere zamanın hükümetine başvuruldu. Rahmetli İsmet Paşa'nın başkanlığında kabine toplantısında durum tarafımdan izaha çalışıldı.

Benim izahatım bittikten sonra İsmet Paşa "Sen bu iş çok önemli diyorsun, şimdi sen bana devletin önemsiz işlerini söyle de ben meseleyi daha iyi anlayım." dedi. Bunun üzerine ben "Paşa hazretleri benim belagatım zannediyorum kifayet

Türkiye kalkınmasının çok önemli bir projesi olan GAP'ın ilk temel barajı Keban'dır. Fırat Havzası'nda yapılacak mühendislik yapılarının genel etüdü ile GAP Projesi start almıştır.

etmedi izin verirsiniz kurul başkanı da izahatta bulunsun." dedim. İsmet Paşa "Kendine böhlan etme. Sen meseleni mühendis olarak gayet iyi anlattın, ama ben mühendis olarak değil, başbakan olarak düşünüyorum." diyerek meseleyi anladığını, ama kabul etmesinin mümkün olmadığını ifadeyle, bizim teklifimizi reddetti.

Şükranla kaydetmeliyim ki, normal ücret statüleri içinde Keban Şantiyesi'nde çalışan, kıymetli elemanlar projenin inşasında gönülden görev yapmışlardır. İsim vermeyi, unuttuklarını olur düşüncesiyle doğru bulmuyorum. Emegi geçen, hayatta olan herkese sağlıklı ömür diliyorum, rahmete kavuşmuş olanları saygıyla yad ediyorum.

Bu projenin inşası sırasında su tutma zamanında, Suriye ve Irak ile bırakılacak su miktarı üzerinde uzun müzakereler olmuş ve bir anlaşma sağlanamamıştır. Daha sonra Türkiye iyi komşuluk duyguları içinde, yanlış hatırlamıyorsam, bu devrede Suriye ve Irak'a yeterli miktarda su bırakmış, artan suyu Keban'ın doldurulması için kullanmıştır. Keban'ın planlanmasında, projelendirilmesinde, inşasında emegi geçen herkese şükranlarımı sunuyorum.

Müfit KULEN
DSİ Genel Müdürü
22.04.1975-14.07.1976

Sembol Proje

20. yüzyılın ortalarında ülkenin su ve toprak kaynaklarının belirlenmesi ve su kaynaklarının değerlendirilmesi ile milli ekonomi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi seferberliğine girilmiştir.

Bu çalışmalarda ülkenin en anlamlı ve en büyük su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi potansiyelin Aşağı Fırat Projesi olduğu saptanmıştır. Ancak bu projeyi oluşturan mühendislik ünitelerinin o zamana kadar yapılabildiği olan yapılara göre cesameti bizleri endişeye sevk etmiş idi.

Zamanla artan teknik kapasite ve dünyada gerçekleştirilmiş benzer projelerdeki tesisler ile ünsiyet keşfedilmesi DSI çalışanlarının ümidini artırmış ve GAP Projesi kavramı önce DSI çalışanları ve gitgide bütün ülkeyi saran bir sembol haline dönmüştür.

Halen bu projenin dünya çapında olan hidroelektrik enerji üretimi bileşeni büyük ölçüde tamamlanmış olup, ülke elektrik enerjisinin karşılanmasında önemli görev arz etmektedir. Buna karşın projenin asıl hedefi olan sulu tarım bileşenin gerçekleştirilmesinin istenen seviyeye ulaşmamış olması bir vakiadır.

Sulu tarımın yapılmasının olmaz ise olmaz koşulu, projenin alt yapı hizmetlerinin doğru ve yöresel koşullara uygun olarak, inşa edilmesidir. Ancak projenin beklenen faydayı vermesi için en önemli faktör, çiftçinin bilinçli olarak gübre, tohum, ekipman

Projenin asıl hedefi olan sulu tarım bileşenin gerçekleştirilmesinin istenen seviyeye ulaşmamış olması bir vakiadır.

ve kredi imkanlarına kavuşması ile pazarlama, sulama tekniği, tarla toprağının kalitesi, nakliye konularında bilinçlendirilmesidir.

Bu bakımdan entansif bir şekilde, sosyolog, psikolog, davranış biçimi uzmanı, ziraat mühendisinden oluşacak ekipler toprak analizi laboratuvarları, gübre laboratuvarları, pazarlama, ulaştırma müşavirleri ile çiftçilerle devamlı enformasyon alış veriş olanakları ve iletişim çemberleri oluşturulması ve en önemlisi suyun ekonomik olarak kullanılmasının öğretilmesi lazımdır.

Türkiye'mizde her türlü arazide ve zemin şartlarında en uygun sulama projesini planlayacak ve projelendirecek teknik kadro oluşmuştur. Bu projeleri inşa edecek girişimci kuruluşlar vardır ve ülkemiz GAP projesinin sulama ünitelerini vücuda getirilmesi için gerekli mali imkânları yaratabilir, ancak bu projenin beklenen ve özlenen faydayı sağlaması için planlı ve programlı göze görülmeyen ve fakat zahmetli ve uzun vadeli sulu tarım geliştirilmesi projesinin ele alınmış olması gerekir.

Raif ÖZENCİ
İnşaat Yüksek Mühendisi
DSİ Genel Müdürü Emekli

Entegre Proje

36

Güneydoğu Anadolu Bölgesini kat ederek Türkiye sınırlarını aşan iki büyük nehir, Fırat ve Dicle. Bu nehirlerin ülkemizdeki aşağı havzalarında bulunan verimli tarım alanlarının suya kavuşturulması, bölgedeki yerleşim birimlerine içme suyu temini ve sudan elektrik enerjisi üretimi konularına yönelik olarak hazırlanmış, çok maksatlı ve entegre bir bölgesel kalkınma projesi, GAP.

Bölge genelinde ve yerleşim birimlerinin çoğunda, tarih boyu içme suyu sıkıntısı çekilmiştir. Bu bölgede insanlar yolculara, evlerine gelen misafirlere öncelikle su ikram etmeyi bir gelenek haline getirmişlerdir. Bölge insanı, önce binek hayvanına su vermiş sonra kendi susuzluğunu gidermiştir. Bir büyüğümüzün ifade ettikleri gibi bu bölgede bebeler, kana kana su içebilmek için akşamları analarının, babalarının uyumalarını beklemişlerdir. Tarih boyu, bölge halkının suya olan özlemi ve suya bakışı türkölere, hikâyelere, konu olmuştur. Bu dramatik ifadeler, suyun bölge için ne kadar önemli olduğunu belirtmektedir. Şüphesiz ki, proje bünyesinde, şehirlerin ve tüm yerleşim birimlerinin içme-kullanma suyu ihtiyacının temini de önemli bir yer tutacaktır.

GAP Üzerine Değerlendirme ve Öneriler

Enerji tesisleri açısından Fırat havzasındaki gelişmeler oldukça ileri aşamaya ulaşmıştır. Ancak, özellikle Fırat nehrinin batısında kalan ve çoğunlukla Adıyaman ili sınırlarında bulunan enerji ve sulama amaçlı projelerde kayda değer bir ilerleme henüz yoktur. Adıyaman ilinde bulunan tarım arazilerinin büyük bir kısmı, Atatürk baraj gölü içerisinde kalmıştır. Bölge halkı, projenin başlangıcından itibaren bu hususu belirterek, diğer

tarım alanlarının biran evvel sulanmasını talep etmiştir. Bu nedenle yörenin ekonomik ve sosyal durumu dikkate alınarak, Adıyaman'daki baraj ve sulama projelerinin inşasına, programda öncelik verilmelidir.

Genel olarak, Fırat havzası sulama projelerindeki gelişmeler, tatminkâr seviyede değildir. Büyük ovalara su sağlayacak olan baraj ve ana iletim hatlarının yapılmış olmasıyla, ilerlemenin önündeki fiziki engellerin büyük oranda kaldırılmış olmasına rağmen, sulama projelerindeki yapım hızının bu seviyede olması, yıllık bütçe ödeneklerinin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Gaziantep Projesi, yöre halkının yekinen takip ve talep ettiği bir tarım projesidir. Birecik Barajının inşa edilmesiyle, baraj golünden pompajla alınacak suyu, ovaya taşıyacak sulama kanallarının ve dağıtım şebekelerinin yapımı önündeki engeller çoktan aşılmıştır. Kısa zamanda tüm sahada sulu tarımın gelişeceği ve yüksek verim alınacağı bilinen bu projenin, gecikmeksizin inşa edilmesi oldukça faydalı olacaktır. Siverek-Hilvan, Bozova ve Suruç- Yaylak Pompaj projeleri, Atatürk Barajının göl alanını çevreleyen, üst tarım alanlarına sulama suyu sağlayacaktır. DSİ'nin ekonomik açıdan genel tercihi olan, cazibe sulama projelerinin yapımına öncelik verilmesi prensibi, GAP için farklı bir tanıma kavuşturulmalıdır. Yörenin işsizlik ve sosyal problemleri dikkate alınarak nüfusun yoğun olduğu projeler için, uygun yatırım programları yapılmalıdır.

Çok büyük tarım alanlarına sahip olan, Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliğine ait sahaların sulanması ihmal edilmemelidir. Ancak bu alanda, ekonomik tarım işletmelerinin nasıl ve hangi çiftçilerle yapılacağı hususu dikkatlice ele alınmalıdır.

Dicle havzasında, gerek enerji ve gerekse tarım projelerindeki ilerlemeler çok küçük oranlardadır. Diyarbakır civarındaki tarım alanlarının bir an evvel sulanması, Kıralkızı ve Dicle barajlarının ve sulama kanallarının bir kısmının yapılmasıyla daha imkânli hale gelmiştir. Bu yöredeki cazibe ve pompajlı sulamaların, öncelikle inşa edilmesi, yöredeki işsizlik sorunu ile sosyal ve ekonomik sıkıntıların azalmasını sağlaması açısından oldukça önemlidir.

Batman Çayı sağ ve sol sahilinde uzun yıllar önce ihalesi yapılmış olan sulama şebekelerindeki gerçekleşme oranları oldukça düşük seviyelerde olup incelenmeye muhtaçtır. Projenin dar boğazlarının tespitiyle ilerlemenin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Batman Silvan Projesi, havzanın en büyük tarım ve enerji projelerinden biridir. Bu büyük projenin öncelikle inşa edilmesi, bölgenin mevcut sorunlarını azaltacaktır.

Garzan projesi, münferit bir proje olarak, özel bir programla takip edilmelidir.

Ilısu Barajı ve HES projesi ihale edilmiştir. Ancak bazı problemler nedeniyle inşaat faaliyetleri, kararlı şekilde başlayamamıştır. Projenin gecikmesi halinde, yeni iç ve dış problemlerin dogması ihtimal dahilindedir. Cizre Projesi, sınır bölgesinde çok maksatlı ve bölge etkinliği yüksek olan bir proje olarak görülmeli ve işe başlanılmasına özel önem verilmelidir.

GAP bünyesindeki baraj ve sulama tesislerinin yapımı konusunda, dikkat çeken önemli bir dar boğaz, tesislere ait projelerin (tatbikat veya kesin proje) henüz yeterli miktar ve seviyede hazır olmamasıdır. Uzman kadrolarının büyük bir bölümünü, emeklilik nedeniyle yitiren ve yerlerine yeni kadrolarını, sayısal ve tecrübe olarak halen yeterli düzeye ulaştıramamış olan DSI'nin, tatbikat veya kesin projelerin hazırlanmasında büyük güçlüklerle karşılaşacağı kabul edilmelidir. Bu açıdan, kurum mazur görülmeli ve özel sektör mühendislik ve müşavirlik firmalarının destekleriyle, proje yapımına olabilecek katkılar, acilen sağlanmalıdır. Mevcut Kamu İhale Kanunu, bu konudaki sınırlamaları aşmak yönünde, GAP için istisnalar getiren, yasal tanımlar ve imkanlara kavuşturulmalıdır. Muhtelif su kaynaklarına bağlı sulama şebekelerinin yapılacağı, değişik jeolojik yapıya sahip, 1 820 358 ha tarım alanının, yaklaşık olarak % 74 ünün projesi henüz planlama aşamasında iken, Bugün için GAP'da, güncel talepler doğrultusunda, sahaya yaygın ve hızlı bir inşaat programının başlatılması oldukça zor ve doğacak problemlerin ne denli ihtilaflar getireceği gözden kaçırılmamalıdır. Bu açıdan başarılı bir sonucun alınabilmesi, proje yapımı da dahil olmak üzere, detaylıca hazırlanan, realist bir iş programının takibiyle mümkün olabilir.

GAP alt ünitelerinin, çok maksatlı projeler oldukları gerçeğinden hareketle, projelerden beklenen tüm faydaların temini yönünde önceden gerekli tedbirlerin alınabilmesi yönünde hazırlıklar yapılmalıdır. Bu açıdan, baraj göllerinde tatlı su balıkçılığı, üretim ve işletme tesislerinin yapılması ihmal edilmemelidir. Tatlı su balığı üretimi konusunda büyük potansiyele sahip olan bölgede, konu ile ilgili kuruluşların, balık entegre tesislerinin kurulmasını sağlaması oldukça faydalı olacaktır.

Yörenin büyük ihtiyacı ve beklentisi, baraj golleri kenarlarında ve su kanalları yakınlarında park, bahçe gibi dinlenme ve rekreasyon alanlarının, yüzme ve su sporlarının yapılabileceği tesislerin yapılmasıdır. Buna ilaveten, göl sporlarını teşvik edecek

aktivitelerin desteklenmesi ile gerekli tesislerin yapılması ve işletilmesi, göl gezileri ve turizminin desteklenmesi, bölgeye ayrı bir canlılık getirecektir.

Sulama projelerinin yapımı sırasında, arazi toplulaştırılmasına özel önem verilmesi kaçınılmazdır. Projelerde arazi tesviyesi ve tarla içi hizmetlerin yapılması konusunda ilgili kuruluşların çalışmaları teşvik ve talep edilmelidir.

GAP içerisinde ,sulama işletmelerinin Sulama Birlikleri marifetiyle yapılması teşvik edilirken, sulama disiplini ve su kullanımı konusu kontrol dışı bırakılmamalıdır. Bu konuda ilgili kuruluşların, Çiftçi Eğitim Servisleri marifetiyle, bölgede tarımsal eğitim yapmaları ve Lider Çiftçi eğitimlerine önem vermeleri çok faydalı olacaktı. Bu çalışmalar, Seyhan ve Ceyhan projelerinde başarıya ulaşmıştır. GAP bünyesindeki tesislerin yapımı konusunda, yetişkin müteahhitlik kuruluşlarımızın mevcudiyeti, ülkemizin büyük bir gücü ve zenginliği olarak görülmelidir. Bu husus, projenin şansı olarak değerlendirilebilir. Ülkemizde inşa edilmiş olan Kemer, Seyhan, Demirköprü, Gökçekaya, Keban, Oymapınar, Karakaya gibi bazı büyük barajların yapımı sırasında, ülkemiz mühendislik ve müteahhitlik bilgi, beceri ve kapasitesinin yetersiz kalması karşısında çarenin, yabancı firmaların davetiyle bulunduğunu hatırlayabilirsek, bugün için müteahhitlik açısından ne derecede güçlü olduğumuzu görebiliriz. Bu maksatla Müteahhitlerimizin, bir nizam içerisinde projeye katkılarının sağlanması maksadıyla, GAP bünyesindeki projelerin yapımı konusunda, ihale mevzuatının yeni yasal tanımlara kavuşturulması, halen bölgede çalışmakta olan ve benzer projelerde deneyim kazanmış müteahhitlik kuruluşlarımızın, işlere uygun şartnameler ile ön seçimlerinin yapılması ve eş güçteki müteahhitlerin, davet usulü ile aynı iş için rekabetlerine imkân tanınmalıdır.

Ilısu ve Cizre Projeleri, Batman-Silvan Projesi gibi projelerin, iş yerinde takibinin sağlanması için özel yetkilerle donatılmış Bölge Müdürlüklerinin, gecikmeksizin kurulması ihmal edilmemelidir. Baraj ve HES projelerine ve büyük sulama projelerine katkıda bulunacak, Yüksek Müşavir heyetlerinin, ve iş yerinde DSI teşkilatı ile beraber çalışacak Mühendislik-Müşavirlik firmalarının projelerde görevlendirilmeleri önemsenmelidir.

Yetişkin DSI personelinin proje sahasına intikalini sağlayacak modern sosyal tesislerin kurulmasından kaçınılmamalıdır. Bu projelerde çalışacak deneyimli mühendislerin, Atatürk, Karakaya ve Elbistan -Afşin Termik Santralı inşaatları sırasında görev yapan mühendislerin tabi tutuldukları sözleşmeli personel statüsüne benzer özel bir statüyle çalıştırılmaları sağlanmalıdır. Aksi halde, ihale edilmiş işlerin takibi, sevk ve idaresi mümkün olamayacak, dolayısıyla başarı sağlanamayacaktır. Bu durum özellikle, Karakaya Barajı ve HES inşaatında, DSI'nin karşılaştığı ve çözüm bulamadığı en önemli konu olmuştur. İşin müteahhidi yabancı firmanın, DSI'den ve Bakanlıktan çözümünü istediği konuların başında, kendisiyle beraber iş yerinde yaşayacak ve olayları anında tespit ederek çözüme kavuşturacak, deneyimli işveren temsilcilerinin bulundurulması olmuştur. Bahsedilen sözleşmeli Personel Statüsünün çıkarılması, tecrübeli personelin temin edilmesini mümkün kılmış ve konu çözüme kavuşturulmuştur.

Dünyanın en büyük ve kapsamlı, bölgesel kalkınma projelerinden biri olan GAP, kanaatimizce, ülkemizin büyük bir zenginliği ve şansısıdır.

PROF. DR. DOĞAN ALTINBİLEK
DSİ Genel Müdürü
17.04.1996-21.09.2001

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ ANILAR VE DÜŞÜNCELER

NTES'den “DSİ Genel Müdürü olduğunuz dönemde GAP Projesi'ne katkılarınızı ve düşüncelerinizi anlatan” kısa bir yazı yazma daveti aldığınızda pek çok anım canlandı. Bunlardan bazılarını sizinle paylaşmak istiyorum.

Nisan 1996'da DSİ Genel Müdürü olduktan bir ay sonra Fırat'ın beşinci “Altın Kelepçesi” Karkamış Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nin temel atma törenini Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan ve Bakanlar Kurulu'nun hemen tamamının katılımıyla yaptık. Karkamış Barajı 44 ayda planlanandan önce tamamlanarak elektrik üretimine başladı. Aralık 1999'da yine DSİ Genel Müdürü olarak katıldığım açılış töreninde Devlet büyükleri, mühendislerimiz, binlerce işçimiz, yerli-yabancı yükleniciler ve DSİ'lilerle beraber ben de “Bu barajı biz yaptık!” diye kıvanç duymuştum. Aradan geçen uzun yıllardan sonra bile halen büyük bir eseri ülkeye kazandırmanın haz ve gururunu hissetmekteyim.

Ekim 1997'de Cumhurbaşkanımızla Dicle Nehri'ndeki Kralkızı, Dicle ve Batman Barajları inşaatlarını gezdik. Bu barajların inşaatları on yıldan daha uzun süredir sürmekteydi. Sayın Demirel, bu barajların bir yıl içinde bitirilmesini buyurdu. Geziye katılan gazeteci Yavuz Donat dönüşte uçakta bu projelerin bir yılda bitirileceği konusunda şüphesini ifade edince; Sayın Demirel, Yavuz Donat'ın elindeki GAP haritasını alarak, arkasına “Kralkızı ve Dicle Barajları bir sene sonra bitecektir.” diye yazdı ve imzaladı. Adı geçen iki barajı 11 ayda tamamladık ve Eylül 1998'de açılış yapmaya gittik. Yavuz Donat daha sonra gazetesindeki köşesinde “Elimdeki haritada Cumhurbaşkanı'nın imzası var. Demek ki istenirse bitirilebiliyor.” diye yazdığını anımsıyorum.

DSİ Genel Müdürü olduğum 1996-2001 yılları arasında GAP'da bitirilen Karkamış, Kralkızı, Batman, Dicle Barajlarının yanı sıra Harran Ovası'nda sulama suyuna kavuşan köylere içme suyu kuyuları kazarak, ova halkının kanal suyu içmekten kurtarılması da anılarımdandır. Atatürk Barajı'nda düzenlenen 'Su Sporları Şenlikleri uluslararası boyutlara ulaşmış, renkli ve önemli etkinliklerdi.

Aynı dönemde çok sayıda önemli projeye de başlanmıştır. Bunlardan Diyarbakır Su Arıtma, Şanlıurfa Su Arıtma Tesisleri, Kilis Seve İçme Suyu Barajı, Yaylak ve Bozova Sulamaları daha sonraki yıllarda bitirilerek hizmete girmiştir.

GAP, Cumhuriyet tarihimizin en önemli entegre kalkınma projesidir. Güneydoğudaki zengin su ve toprak kaynaklarını geliştirerek, tarımsal ürünlerden elde edilecek sanayi mallarını ihraç etmeyi; böylece bölgesel kalkınmayı sağlamayı

amaçlamıştır. 1989 yılında yapılan Master Plan'da 2005 yılında bitirilmesi öngörülmüştür. Gelmiş geçmiş tüm hükümetlerin programlarında “en öncelikli” projeler arasında yer alan GAP, maalesef fazlasıyla gecikmiştir. Bu güne kadar gerekli yatırımların ancak yarısı yapılabilmektedir. Enerji yatırımlarında önemli gelişme sağlanmıştır. Ancak mevcut barajlarda neredeyse bir milyon hektar alanı sulayacak su mevcut olmasına rağmen, sulama şebekeleri yapılamamış ve projeden beklenen sosyal faydalar gerçekleşmemiştir. GAP sulamaları vaktinde tamamlanabilseydi, ekonomik savaş kazanılacak ve Güneydoğu Anadolu'daki terör sorunları önemli ölçüde azalacaktı inancındayım. Bunun en güzel örneği Şanlıurfa'dır. Harran Sulamalarının devreye girmesiyle Şanlıurfa ekonomisi hızla gelişmiş ve bu ilimiz hiçbir zaman olağanüstü hal bölgesi kapsamına girmemiştir. 1999'da Harran Ovası'ndan edilen 500 bin ton pamuğun ekonomik değeri 100 trilyon lira idi.

Genel Müdürlük yıllarımda Güneydoğu Anadolu Projesi'ne kaynak sağlama konusunda çeşitli girişimlerimiz oldu. GAP'ın 2010 yılında tamamlanması için 1998'de Milli Güvenlik Kurulu bir tavsiye kararı aldı. Bakanlar Kurulu da bir kararname çıkardı. GAP'ın 2010 yılında bitmesi için gerekli ödenek ihtiyacımızı devletin her kademesine birçok kez arz ettik. Ödenekler gerekli seviyelere çıkılamayınca, 1999'da “DSİ, 2030 stratejik hedefleri, 2010 Eylem Planı” adlı kapsamlı bir rapor hazırladık. 2010 yılına kadar GAP'ı bitirmeyi ve daha sonraki gelirlerle DSİ'nin katma bütçesini işleterek 2030'a kadar ülkenin tüm su yatırımlarını tamamlamayı önerdik. Ancak bu plan çeşitli nedenlerle uygulanamadı.

Bunun üzerine GAP barajlarını ve sulamalarını tamamlamak üzere “Uluslararası Kredili İkili İşbirliği Anlaşmaları” diye adlandırılan yöntemi harekete geçirdik. Ilısu ve Cizre Barajları bu modelle görüşülmeye başlandı. Yaylak Sulama Projesi İsrail'le, Bozova Sulama Projesi ise İspanya ile görüşülerek, inşaatlarına geçildi ve bitirildi. GAP sulamaları için İsrail, Hollanda, ABD ile ilave işbirliği anlaşmaları yapıldı. Bu girişimler daha sonra kesintiye uğramasaydı 2010 yılı itibarıyla GAP'da elektrik enerjisi üretimi potansiyeli tamamen değerlendirilecek, sulamalar ise bir milyon hektara çıkabilecekti. Gerçekleşmeyen projeler nedeniyle ülkemizin her yıl kaybettiği olası gelir ve sosyal faydalar cidden büyüktür.

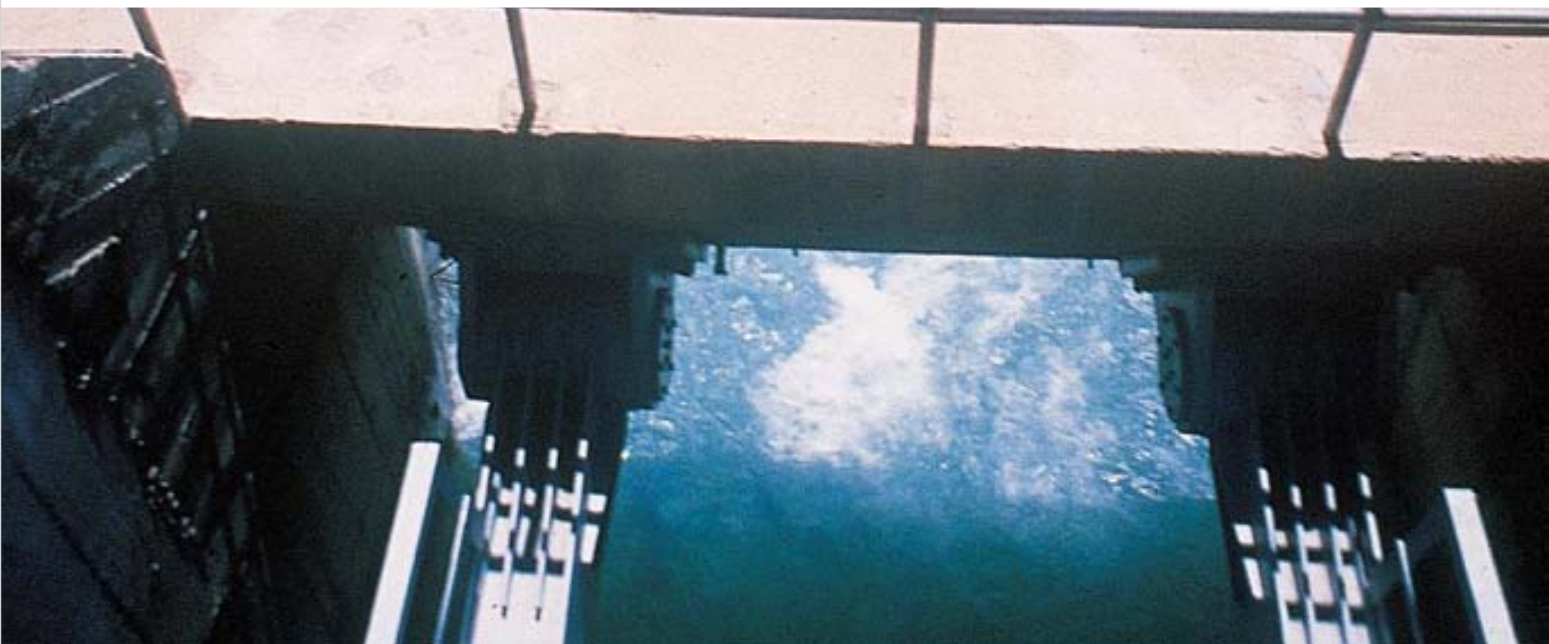
Haziran 2008'de hükümetimiz gelecek üç yıl içinde GAP'a 12,5 milyar YTL kaynak tahsis edeceğini, bunun yaklaşık üçte ikisinin su projelerinin tamamlanmasına harcanacağını ifade etmiştir. Bu kararı son derece olumlu olarak değerlendiriyor; GAP'ın mümkün olan en hızlı bir şekilde tamamlanmasını yürekten diliyorum.

Mümtaz TURFAN
DSİ Genel Müdürü
21.09.2001-04.02.2003

Cumhuriyetin En Büyük Eseri

Son zamanlarda bazı art niyetli ve değer bilmez kişilerin inkâr gayretlerine rağmen, ülkemizin Cumhuriyet sayesinde pek çok kazanımı olduğu, açıklama dahi gerektirmeyen bir gerçektir. Yüce ve eşsiz önder Atatürk'ümüzün "en büyük eser" olarak nitelediği Cumhuriyet, Anayasa'mızın değiştirilemez maddelerinde yer alan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti çerçevesinde, pek çok çağdaş kurumu devletin temel taşı olarak yaratmıştır. Başta çağdaş hukuk, insan hakları, kadın hakları, eğitim, sağlık, sanayi, maliye, dış borçlar, üniversiteler, sanat, dış ilişkiler, demiryolları olmak üzere hemen hemen her alanda ve tüm yokluk ve yoksulluğa rağmen çok parlak atılımlar yapılmıştır.

1923 ile 1938 yılları arasında ulusal gelir yılda %7,4 artmış, tarım sektöründeki gelişme %7,9, sanayi sektöründe ise %9,6 olmuştur. Aynı dönemdeki enflasyon ise artış değil, %2'lik bir azalış göstermiştir.

Bu dönemde dikkat çekici bir başka çalışma ise bayındırlık alanında olmuştur. O döneme ait eserlerden biri olan içme suyu amaçlı Çubuk Barajı, bugünkü belediyelere adeta planlama, projelendirme ve yapım açısından mühendislik dersi vermektedir. Bu çerçevedeki bir başka adım ise, Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin (EİE) kurulmasıdır. Ulu Önder'in uzun soluklu talimatlarından biri de akarsularla ilgili olup, tüm su projelerinin gerçekleştirilmesi için kullanılması zorunlu olan hidrolojik ve jeolojik gözlem ve ölçümlere de bu dönemde başlanmıştır.

Asgari 10-15 yıl su gözlem bilgisi gerektiren baraj inşaatları, bu gözlem ve ölçümlerle yapılan fizibilite ve projelendirmeler sonucu, 1950-1960 döneminde başlatılabilmektedir. Bütün bu çalışmaların bir parçası olan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) çalışmalarının başlangıcı da 1936 yılına uzanmaktadır. Bir başka deyişle GAP 72 yıllık emeğin ürünüdür. Parasal yatırımlar ağırlıklı olarak 70'li yıllarda başlamış, 2003 yılı başına kadar yatırımların %62'si gerçekleştirilmiştir. Önceki yıllarda EİE tarafından toplanan bilgiler, 1956 yılında kurulan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) bünyesinde 1961 yılında oluşturulan Fırat Planlama Amirliği kanalı ile değerlendirilmeye başlanmış, 1966 yılında Keban Barajı'nın temeli atılmıştır. 1976 yılında Karakaya, 1981 yılında Atatürk, 1993'te Birecik, 1996'da Karkamış Barajlarının yapımına başlanmıştır. Kıralkızı, Dicle, Batman Barajlarında su tutma tarihleri de bu dönemlerdedir. Dünyanın en uzun sulama tüneli olan Urfa Tüneli'nden Harran'a su verme tarihi 1994'tür. Özetle, Ilısu hariç tüm kilit barajlar bitirilmiş ve su tutulmuştur.

Bölgede 273.000 hektar alan sulu tarıma açılmıştır. Enerji üretilen Keban, Karakaya Atatürk Barajları yatırımları kendi maliyetini birkaç kez geri ödemiştir.

Halen bölgede 273.000 hektar alan sulu tarıma açılmıştır. Sayılan tüm barajlardan enerji üretilmekte olup Keban, Karakaya Atatürk Barajları yatırımları kendi maliyetini birkaç kez geri ödemiştir.

Bu büyüklükte bir projenin inşaatlarının başlangıç yıllarından itibaren çalışmış olmak her teknisyene nasip olmaz. Çok şükür bana nasip oldu. Bu nedenle çok mutluyum.

Keban, Karakaya, Atatürk Barajları ve Urfa Tüneli ile ilgili pek çok anım ve deneyimim oldu. Bir süre daha geçtikten sonra yayınlamak isterim. Burada sadece Urfa Tüneli'ne ilk kez su verme işleminin ne kadar sorunlu ve sorumlu bir işlem olduğunu, birkaç gün tüm arkadaşlarımla uyku dahi uyumadan yaptığımız çalışmaları anımsıyorum.

Son beş yılda ise proje adeta askıya alınmıştır. 2002 yıl sonu itibariyle sözleşmesi hazır olan Ilısu Barajı'na ait sözleşme ancak birkaç ay önce imzalanmış, bu projeye ait ciddi inşaat çalışmalarına ise, hala geçilememiştir. Sulamalar ise adeta unutulmuştur.

Geçmiş yıllarda projenin gerçekleşmemesi için güney komşularımız azami çaba harcamışlar, Karakaya ve Atatürk Barajlarının kredi ihtiyacı için başvuru alan tüm dış kredi kaynaklarının tıkanması için her türlü gayreti göstermişlerdir. Bugünlerde dost gibi görünmekte olan bu komşularımızın, teröristlerle beraber yaptıkları her türlü engelleme çalışmalarına rağmen, projeler büyük fedakarlıklarla sürdürülüp tamamlanmıştır.

Bu hükümetin de nihayet sulama, tarım, GAP konularına önem verilmesi gerektiğini anladığını düşünerek mutluluğumun arttığını ifade ediyor, projeye emek vermiş tüm insanların önünde saygı ile eğiliyorum. GAP'ın en kısa sürede bitmesi umudu ile inşaat sırasında kaybettiğimiz aziz görev şehitlerimize bir kez daha rahmet diliyorum.

Mustafa ALTUNDAL
DSİ 15. Bölge Müdürü

ŞANLIURFA'DA GAP

GAP Dicle ve Fırat Nehirlerinin aşağı kısımları ile bunlar arasında uzanan ovaları kapsamaktadır. Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Batman, Kilis ve Şırnak illerinin tamamı veya bir kısmı proje alanı içinde kalmakta olup, GAP toplam 74 000 km² alana yayılmaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin yerüstü kaynaklarını oluşturan iki önemli nehirden Fırat Nehri'nin sınırlarımızdaki toplam su potansiyeli uzun yıllar ortalaması 30 km³, Dicle Nehri'nin ise 16 km³ civarındadır.

GAP Türkiye'nin en büyük ve entegre bir gelişme projesidir. GAP, Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapımı öngörülen barajlar, hidroelektrik santraller ve sulama tesislerinin yanı sıra tarım, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık ve diğer sektörlerin gelişmesini ve hizmetlerini de kapsamaktadır. Projeye yöredeki ekonomik ve sosyal yaşam büyük ölçüde etkilenecek, tarım ve sanayi alanlarında geniş iş olanakları sağlanacaktır.

GAP, 7'si Fırat, 6'sı Dicle Havzası'nda olmak üzere sulama ve enerji amaçlı 13 proje demetinden oluşmaktadır.

Türkiye'nin hidroelektrik enerji potansiyelinin %21'i, sulanabilir tarım alanının %20'si GAP'ta bulunmaktadır. GAP'ın can damarı Dicle-Fırat Nehirleri Türkiye su potansiyelinin yaklaşık %28,5'ini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda GAP projeleri kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santral ile yaklaşık 1,8 milyon hektar sulama alanı bulunmaktadır.

TÜRKİYE SULAMA POTANSİYELİ

	Potansiyel	İşletme	İşl./Potan.
Türkiye	8 500 000	4 700 000	% 55.3
GAP	1 800 000	220 000	% 13
DSİ		2 600 000	% 40

TÜRKİYE HİDROELEKTRİK POTANSİYELİ

TÜRKİYE	35 241 MV	125 569 GWh
GAP	7 476 MV	27 345 GWh

GAP projeleri kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santral ile yaklaşık 1,8 milyon hektar sulama alanı bulunmaktadır.

GAP Tamamlandığında Yıllık Faydası

- Sulama : 2,1 Milyar \$
- Enerji : 2,2 Milyar \$
- Toplam : 4,3 Milyar \$

olacaktır

GAP TOPLAM YATIRIM BEDELİ

- 32 Milyar \$ dır.
- Gerçekleşme oranı % 59
- 19 Milyar \$ Harcanmıştır.

İLK DEV YAPI : KEBAN BARAJI VE HES

Yapıldığı dönemde yükseklik olarak dünyada 3. sırada yer alan Keban Barajı, Fırat Havzası'nın genel planlaması yapılmadan önce akışların düzenlenmesi açısından kilit niteliğindeki ilk büyük proje olarak 1950'li yıllarda tasarlanmış; 1960'lı yılların başında projelendirilmiş ve ortalarında inşaatına geçilmiştir.

Keban Projesi GAP için iki açıdan çok önemlidir. Birincisi, Keban Barajı, Fırat Nehri'nin Türkiye'deki su toplama havzasının % 70' ini kontrol etmektedir. Bu durum, mansabında yer alacak GAP Barajlarına düzenli su sağlanması açısından önemlidir.

İkincisi ve belki de daha önemlisi, Keban Barajı'nın, 1930'lu yıllardan beri ülke insanının refah düzeyini yükseltmeyi amaçlayan çalışmaların ilk büyük meyvesi olmasıdır.

Keban'ın 1930'lu yıllarda başlayıp 1970'li yıllarda biten öyküsü GAP gibi dev bir projenin yapılabilirlik güvencesi ve öncüsü olmuştur.

GAP BARAJLARI

İşletmede Olan Barajlar,			
	Adı	Yıllık Enerji(GWh)	Sulama Alanı(ha)
1	Karakayı Barajı ve HES	7354	-
2	Atatürk Barajı ve HES	8900	882.000
3	Kralkızı Barajı ve HES	146	
4	Dicle Barajı ve HES	298	130.160
5	Batman Barajı ve HES	483	37.350
6	Karakamış Barajı ve HES	652	-
7	Çamgazi Barajı	-	7.430
8	Hancağız Barajı	-	7.330
9	Çınar-Göksu Barajı	-	3.580
10	Derik-Dumlucu Barajı	-	1.860
11	Hacıhıdır Barajı	-	2.080
12	Devegeçidi Barajı	-	7.500
13	Birecik Barajı ve HES	2.516	64.950
14	ÇAĞ ÇAĞ HES	42	-
15	Kayacık Barajı		14.740
16	Şanlıurfa HES	124	-
TOPLAM		20.515	1.144.240
İnşaat Devem Eden			
1	İlisu Barajı ve HES	3833	-

SULAMALAR

1	Hancağız Sulaması	6.945	20	Paşabağ Sulaması	400
2	Şanlıurfa Harran Ovaları Sulaması	133.195	21	Bozova Pompaj Sulaması I. Kısım	8.669
3	Hacıhıdır Sulaması	2.080	22	Bozova Merkez Pompaj Sulaması	1.080
4	Derice Dumlucu Sulaması	1.860	23	Kayacık Sulaması	680
5	Silvan I. Ve II. Kısım Sulaması	8.790	24	Batman Sağ Sahil Sulaması	604
6	Nusaybin Çağ-Çağ Sulaması	8.600	25	Batman Sol Sahil Sulaması	855
7	Silopi-Nerdüş Sulaması	2.740	TOPLAM		258.425
8	Akçakale Yas Sulaması	10.255	İnşaatı devam eden projeler		
9	Ceylanpınar Yas Sulaması	9.000			
10	Devegeçidi Sulaması	10.600	1	Yukarı Harran ve Şanlıurfa Sulaması(Kısmi)	14.692
11	Yaylak Sulaması	18.322	2	Kralkızı Dicle Sulaması	17.729
12	Çınar Göksu Sulaması	4.234	3	Batman Sol Sahil Sulaması	17.905
13	Garzan Kozluk Sulaması	3.973	4	Batman Sağ Sahil Sulaması	17.989
14	Adıyaman-Çamgazi Sulaması (kısmi)	3.683	5	Belkız Nizip Sulaması	11.925
15	Yukarı Harran Sulaması (kısmi)	6.065	6	Adıyaman Çamgazi Sulaması	4.311
16	Kralkızı-Dicle Pompaj Sulaması (kısmi)	6.692	7	Kayacık Ovası Sulaması	19.320
17	X.Bölge Küçük Su İşleri	3.258	8	Samsat Pompaj Sulaması	2.806
18	XV. bölge Küçük Su İşleri	900	9	Yukarın Harran Ovası Sulaması	7.390
19	XX. Bölge Küçük Su İşleri	4.939	10	TOPLAM	114.067

Şanlıurfa İlinin GAP Projesi İçindeki Yeri

SULAMA

Toplam Sulama Alanı(ha)	1 822 000
XV. Bölge Sulama Alanı(ha)	932 250
Projeleri Payı(%)	51,2

ENERJİ

Toplam Kurulu Güç(MW)	7 490
XV. Bölge(MW)	3 124
Projeleri Payı(%)	42

3.124 MW kurulu gücündeki hidroelektrik potansiyelinin tamamı işletmeye açılmıştır.

BÖLGENİN TOPRAK POTANSİYELİ VE GELİŞME DURUMU

	ha	%
Tarıma Elverişli Arazi	1 346 650	-
DSİ'ce Etüt Edilen Arazi	1 113 554	-
Sulanabilir Arazi	1 011 675	-
Ekonomik Olarak Sulanabilir Arazi	932 250	100,00
2007 yılı Sonu İtibariyle Sul. Açıl. Alan	196 608	21,09
Yatırım Prog. Olup İnşaatı Devam Eden	14 512	1,56
Yatırım Prog. Olup İnşaatı Başlamayan	342 708	36,76
Planlaması Tamamlanan Saha	290 213	31,13
Etüdü Devam Eden Saha	88 206	9,46

Şanlıurfa sınırları dahilindeki Aşağı Fırat Proje demetinde yer alan Atatürk Barajı ve HES, Şanlıurfa Tünelleri, Şanlıurfa HES, Yaylak Ovası Sulaması, Bozova Pompaj Sulaması I. Kısım inşaatları tamamlanarak işletmeye açılmıştır. Şanlıurfa-Harran Ovaları Sulaması'nda işlerin % 90'ı tamamlanarak işletmeye açılmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

GAP EYLEM PLANINDA YER ALAN PROJELERİMİZ

Projenin Adı	Faydası
Mardin-Ceylanpınar Ov.Sul.(Aş. Fırat II.Merh.)	211 075 ha
Suruç Ovası Pompaj Sulaması (GAP)	94 814 ha
Şanlıurfa-Bozova Pompaj Sulamaları (GAP)	36 819 ha
Mardin Ceylanpınar YAS sulaması	111 939 ha

Projenin tamamlanması ile dekara 350-400 YTL net gelir artışının yanı sıra;

- İstihdamın sağlandığı, aile içi işletmeciliğinin geliştiği,
- Sosyal ve kültürel gelişmeleri,
- Adli vakalardaki azalmayı,
- Ulaşım, sanayi, sağlık, konut ve turizm sektörlerindeki canlanmayı,

•Göçün durduğu gibi, tersine göçün başladığını,

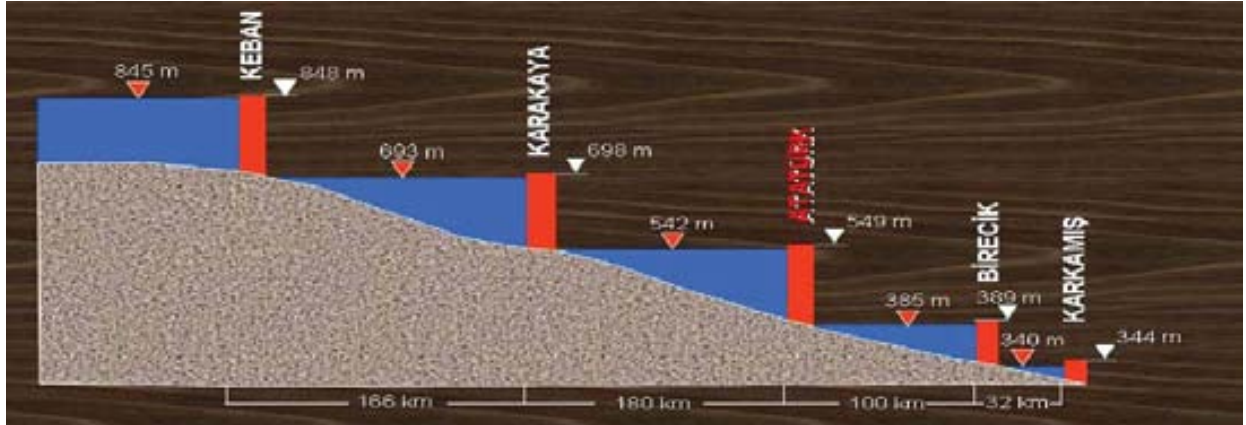
•Sağlanan dirliğin, birliği beraber getirdiğini,

Halkın tarımsal gelişmeleri konuştuğunu ve modern tarım ile ürün çeşitliliği hususunda bir arayış içinde olduğunu her mekanda ve her zaman görmek mümkündür.

ATATÜRK BARAJI VE HES

Atatürk Barajı Şanlıurfa ilinin 60 km kuzey batısında, Adıyaman ilinin 35 km güneyinde, Fırat Nehri üzerinde ve Karakaya Barajı'nın 181 km mansabındadır. Atatürk Barajı, Aşağı Fırat Projesinin kilit tesisi olan bir barajdır. Baraj gölünde kış ve ilkbahar aylarında depolanan suların bir kısmı, Şanlıurfa Tünelleri vasıtası ile Şanlıurfa-Harran ve Mardin-Ceylanpınar Ovaları Sulamalarına iletilecek, diğer bir kısmıyla ise münferit olarak Bozova, Siverek-Hilvan, Suruç-Yaylak ve Adıyaman-Kahta ovaları sulanacak, ayrıca artan kısmı da baraj eteğinde inşa edilmiş olan 2 400 MW kurulu gücündeki hidroelektrik santralda enerji üretiminde kullanılmaktadır. Santralin her biri 300 MW gücünde olan 8 ünitesi, sulamanın tamamen gelişmesinden sonra yılda ortalama 6 000 GWh enerji üretecektir. Atatürk Barajı ile yaklaşık 706 000 ha'ı Aşağı Fırat Projesi kapsamında olmak üzere, toplam yaklaşık 882 000 ha alanın sulanması sağlanacaktır.

Atatürk Barajı Kurulu Güç Açısından Ülke Hidroelektrik Potansiyelinin %9'unu Karşılamaktadır.

ATATÜRK BARAJI DÜNYA SIRALAMASINDA

BARAJIN ADI	Bitim Yılı	ÜLKE	BARAJ TİPİ	GÖVDE HACMİ
New Cornelia Tailings	1973	USA	TE	209.500
Tarbela	1976	Pakistan	TE/ER	106.000
Fort Peck	1937	USA	TE	96 050
Lower Usuma	1990	Nigeria	TE	93 000
Tucurui	1984	Brazil	TE/ER/PG	85 200
Atatürk	1990	Türkiye	TE/ER	84 500

ATATÜRK BARAJI

AMACI: Sulama, Enerji, İçme suyu

BARAJ

Drenaj havzası	: 92338 km ³
Yıllık ortalama akım	: 26,654 km ³
Barajın tipi	: Kil çek. kaya dolgu
Talveg kotu	: 380,00m
Minimum İşletme kotu	: 526,00m
En yüksek su kotu	: 542,00m
Kret kotu	: 552,00m
Minimum su dep. hacmi (526 kotunda)	: 37,7km ³
Faydalı su dep. hacmi	: 11,0 km ³
Toplam su dep. hacmi (542 kotunda)	: 48,7 km ³
Talvegden Yüksekliği	: 169 m
Temelden Yüksekliği	: 184 m
Kret Uzunluğu	: 1 664 m
Kret Genişliği	: 15 m
Oturduğu Zemin	: Plaketli Kalker
Gövde Dolgusu	: 84,5 hm ³

ATATÜRK BARAJI ve HES ile Şanlıurfa Tünelleri

• İnşaat İşleri	560
• Elektro-Mekanik Techizat	903
• Müşavirlik -Mühendislik	105
• Kamulaştırma	409
• Malzeme	312
• Emanet İşler	86
• Gümrük Giderleri	185
• Şanlıurfa Tünelleri	440
TOPLAM	4 000

Şanlıurfa Tünelleri ile sulanacak toplam arazi

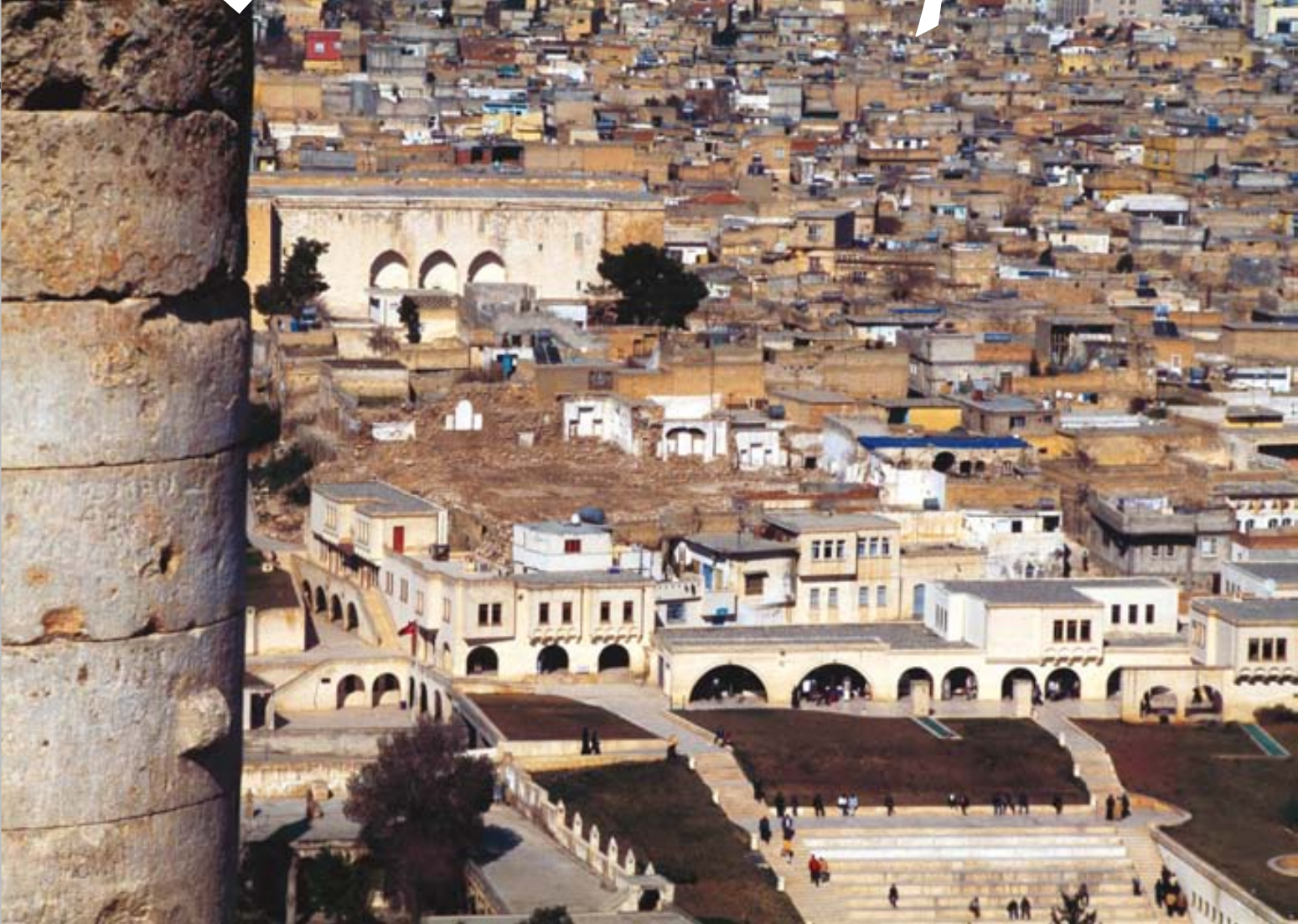
- 262 000 ha Cazibe ile
- 118 000 ha Pompaj ile
- 380 000 ha toplam

Geçmişten Geleceğe Yansıyan Kültür Mirası:

Şanlıurfa

48

Şanlıurfa Belediye Başkanı Ahmet Fakıbaba'ya Katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

• 1 merkezinde Kültür Turizm Bakanlığınca tescil edilmiş her biri saray niteliğinde olan 309 civarında tarihi ev, 36 cami ve mescit, 6 kilise, 8 medrese, 4 tekke ve zaviye, 20 türbe, 7 tarihi köprü, 1 su kemeri, 1 su bendi, 13 çeşme, 1 sebil, 8 hamam, 4 çimecek, 1 kale, şehir suru kalıntıları ve 6 sur kapısı, 12 Han, 8 kapalı çarşı yer almaktadır. Taşınmaz kültür varlıkları kapsamındaki eser sayısı ile Türkiye'nin ilk üç-dört şehri arasında gösterilen Şanlıurfa, bu zengin mimari dokusu ile turistlerin büyük ölçüde ilgisini çekmektedir. Şanlıurfa il genelinde Merkez İlçeye bağlı 20; Akçakale İlçesine bağlı 17; Harran İlçesine bağlı 44; Birecik İlçesine bağlı 22, Arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Şanlıurfa'da yer alan höyükler ve diğer arkeolojik alanlar yerli ve yabancı arkeologların her zaman ilgisini çekmiştir.

Şanlıurfa, birçok peygamberi bağrından çıkarmış, bir çok peygamberin uğrak yeri olmuş ve bu yüce insanlara ev sahipliği yapmış bir şehirdir. Yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiğimiz bilgilerden yola çıkarsak: Hz. Âdem (a.s.)'in çiftçilik yaptığı, Hz. Nûh (a.s.)'un gemisinin karaya vurduğu Cudi Dağı'nın ve Cudi Deresi'nin bu bölgede olması, Hz. İbrâhim (a.s.)'in doğduğu ve ateşe atıldığı, Hz. Lût (a.s.), Hz. İshâk (a.s.), Hz. Ya'kûb (a.s.), Hz. Yûsuf (a.s.), Hz. Eyyûb (a.s.), Hz. Elyesâ' (a.s.), Hz. Şu'ayb (a.s.), Hz. Mûsâ (a.s.) ve Hz. İsa (a.s.)'nın bu bölgelerde yaşaması ve Şanlıurfa iline olan bağları yöredeki ilgili makamları, bu târihi şehrin “Peygamberler Şehri” veya “Peygamberler Diyarı” adıyla anılmasını sağlamıştır.

Şanlıurfa, geçmişten geleceğe yansıyan ve yaşatılan kültürü ile otantik ve mistik yapısını hala korumaktadır. Bu özelliğinden dolayı da **kültür ve folklor şehri** olarak anılmaktadır. Bugün özellikle,

metropol şehirlerde kaybolan, kendi medeniyetimize ait değerler bütün canlılığı ile Şanlıurfa'da yaşanmaktadır. Dantel dantel işlenen Urfa taşı ile yapılmış tarihi yapılarıyla, yaşanan ve yaşatılan otantik kültürüyle, geleneksel el sanatlarıyla, (Keçecilik, Kürkcülük, Dabbaklık, Abacılık, Kazazlık, Çulculuk (Semercilik), Cülhacılık, Ağaç Oymacılığı, Tarakçılık, Saraçlık, Bakırcılık, Kuyumculuk, Kilimcilik, Taşçılık Vb.). Dünyaca ünlü Urfa Yağı (sadeyağ), Urfa Peyniri, Urfa İsodu, Çiköftesi, Şıra ve yemek çeşidinin zenginliği ve damak lezzeti ile halk mutfağıyla bir başkadır Şanlıurfa...

Şanlıurfa turizm alanında bir çeşitliliiktir: Peygamberler şehri bu peygamberlere ait makam ve türbeler ile **İnanç ve Kültür Turizmi**; Karacadağ Kayak Merkezi ile **Kış Turizmi**, Karaali Kaplıcaları ile **Termal Turizmi**, Karacadağ ve Tek Tek Dağları'ndaki bitki örtüsü ile **Yayla Turizmi** ve hayvanları ile **Av Turizmi**, Atatürk Barajı ve Halfeti İlçesi ile **Su Sporları Turizmi**, Ceylan, At, Kelaynak Kuşları, Keklik ve Urfalılar tarafından evlerde beslenen evcil güvercinleri ile **Ornitoloji Turizmi** ile önemli potansiyele sahip bir şehirdir Şanlıurfa...

Turizm Cenneti Şanlıurfa ziyaretçilerine gezilecek alanları ile çok fazla seçenek sunar:

Balıklı Göl

Şehir merkezinin güneyinde Şanlıurfa Kalesi'nin eteğinde yer alır. Hz. İbrahim'in ateşe düştüğü yer olarak kabul edilir. Bu mekan İslam öncesi dönemde de kutsal bir alan olarak ziyaret edilmekteydi. Bu gün hala yerli ve yabancı turistlerin ilk durağı konumundadır.

Aynzeliha Gölü

Balıklıgöl'ün güneyinde yer alır. Rivayete göre Hz. İbrahim'in tebliğine iman eden Nemrud'un Kızı (veya kız kardeşi) Aynzeliha, babası tarafından ateşe atılır ve onun düştüğü yer de göle dönüşür. Bu nedenle Balıklıgöl ile birlikte ziyaret edilmektedir.

Hasan Padişah Camii

Balıklıgöl'ün doğusunda yer alır. Kesin yapım tarihi belli olmamakla birlikte Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan tarafından yaptırılmış olabilir.

Ulu Camii

Şehir merkezinde, Yıldız Meydanı'nda yer alır. Asıl yapı bir sinagog olup, 435 yılında ölen Rahip Rebula tarafından Sinegog üzerine St. Stephan Kilisesi yaptırılmıştır. İslam Döneminde camiye çevrilmişse de kesin olarak yapım tarihi belli değildir. 1104 Artuklu, 1170-1775'te Zengi Dönemine tarihlenmektedir. Osmanlı kayıtlarında taşların kırmızıya yakın olmasından dolayı Kızıl Mescit olarak adlandırılmıştır.

Rıdvaniye Camii

Balıklığöl'ün kuzeyinde yer alır. Asıl yapı bir kilise olup, 1736 yılında Osmanlı Döneminde Rakka Valisi Rıdvan Ahmet Paşa tarafından camiye çevrilmiştir. Bu dönüşüm esnasında yapıya medrese ilave edilmiştir. En önemli özelliği 18.yy. Osmanlı ahşap sanatını yansıtan harim kapısıdır.

Halil-ürrahman Camii

Balıklığöl'ün güneyinde yer alır. Asıl yapı 504 yılında yaptırılmış olan Hz. Meryem Kilisesi olup, İslam döneminde camiye çevrilmiştir. Osmanlı Döneminde çeşitli onarımlar gören yapıyı ziyaret eden Evliya Çelebi, burada; Hz.İbrahim Döneminden kalma bir mescit ve şifalı kuyudan bahsetmektedir.

Mevlid-i Halil Camii

Balıklığöl'ün doğusunda damlacık dağı'nın eteğindedir. Mevlid Arapça doğum anlamına gelmektedir. Slekoslar Döneminde yaptırılmış olan bir putperest tapınağının üzerine, Hristiyanlık döneminde 150'lerle "Hristiyanlar Kilisesi" yapılır. Daha sonra "Urfa Ayasofya Kilisesi" yapılır. İslam Döneminde camiye çevrilmiştir. Bu dönüşümün tarihi belli değildir. Hz. İbrahim'in doğduğu mağara olduğuna inanılan mescit doğumun anısına Mevlid-i Halil Camii olarak anıla gelmiştir.

Şanlıurfa Kalesi

Balıklığöl ve Aynzeliha Gölü'nün güneyinde yüksekçe bir tepe üzerinde yer alır. Bu alan Nemrud'un, Hz. İbrahim'i ateşe attığı yer olarak kabul görmüştür. Kalenin bulunduğu tepe üzerine M.S. 240-242 yıllarında Putperestlik döneminde tanrılara adanmış iki adet korint başlıklı sütun yaptırılır. Daha sonra 812-814 yılları arasında şehirde yaşayan Yahudi ve Hristiyan halk tarafından şehri İslam akınlarından korumak üzere antik bir kaya mezarlığının (Nekropol)

üzerine kale inşa ettirilir. 25 burçlu olan kalede İslam dönemimde esaslı onarımlar yaptırılmıştır. Kale etrafında "U" biçimli hendek yer alır. Ayrıca Aynzeliha Tüneli ile kale ile Aynzeliha Gölü arasında geçit sağlanmıştır.

Eyyüb Peygamber Makamı(Çile Mağarası)

Şehrin güneyinde, Eyyübiye mahallesindedir. Hz.Eyyub Peygamberin bu mağarada çile çektiğine inanılmaktadır. Bizans kayıtlarına göre Hz.İsa'nın Mendili, bir hırsız tarafından bulunduğu yerden çalınarak bu kuyuya atılmış, daha sonra görevliler tarafından çıkarılmıştır.

İnşaat Sanayicilerinin GAP Yatırımları

AGE A.Ş.

ADİYAMAN PINAR REGÜLATÖRÜ VE HES

Pınar Regülatörü ve HES projesi Adıyaman ili Tut ilçesi sınırları içerisinde, Fırat Nehri'nin bir kolu olan Göksu Nehri üzerinde yer almaktadır. Regülatör ile alınan 50 m³/s proje debisine sahip su yaklaşık 12 km iletim kanalı ile taşınarak, 71 m brüt düşü ile santrale ulaştırılmaktadır. 2008 Mart ayında inşaat çalışmalarına başlanan projenin 16 ay gibi kısa bir sürede bitirilmesi planlanmaktadır.

Proje Bilgileri:

Regülatör Kret Uzunluğu	: 75 m
Regülatör Tipi	: Karşıdan alışı dolu gövdeli
Regülatör Talvegden Yüksekliği	: 9 m
İletim Kanalı Kesiti	: Trapez kanal
İletim Kanalı Boyutları	: b=4.20 m h=3.30 m
İletim Kanalı Uzunluğu	: 11 950 m
Yükleme Havuzu Aktif Hacmi:	: 1 490 m ³
Cebri Boru Çapı	: 3.60 m
Cebri Boru Boyu (Eğik)	: 116.65 m
Brüt Düşü	: 71 m
Proje Debisi	: 50 m ³ /s
Kurulu Güç	: 30.10 MW
Türbin Tipi	: Francis (Düşey Eksenli)
Enerji Üretimi	: 137.6 GWh

AHMET AYDENİZ A.Ş.

ŞANLIURFA OVASI SULAMASI PROJESİ 2. KISIM İNŞAATI

Atatürk Barajı Rezervuarı'ndan temin edilerek Şanlıurfa Tünelleri ve Şanlıurfa Ana Kanalı ile 54.092 ha'lık Şanlıurfa Ovası'na getirilen suyun 35.192 ha'lık bölümünde trapez kesitli beton kaplamalı yedek kanal, kanaletli yedek kanal ve kanaletli tersiyer kanalları ile tarla içi dağıtım yapılması ve farklı tipte sulama sistemlerinin deneneceği Pilot Bölge'den oluşmaktadır. Proje 30 Ekim 1986 tarihinde tamamlanmıştır. 35.192 ha alanın 32.264 ha'ı kanaletli şebeke olup, bu bölgede muhtelif tiplerden 984.874 m kanalet şebekesi, 21.000 m trapez kesitli beton kaplama kanal inşa edilmiş, kanal ve kanalet şebekesinde bulunan çek, priz ve ayırım yapıları gibi sanat yapılarına ulaşım ile şebekenin işletme ve bakımının yapılabilmesi için 958.000 m servis yolu inşa edilmiştir. Proje kapsamında kullanılan tüm kanalet ve bunlara ait eğer, ayak gibi yapılar, benzerleri içinde Türkiye'de en büyük çaplı üretim kapasitesine sahip olan Aydeniz Kanalet Fabrikası'nda prekast olarak imal edilmiştir. Urfa Ana Tahliye kanalı üzerine kurulan 2 adet Regülatör ile temin edilen su uygun yerde cazibeli, uygun olamayan yerde ise pompaj sistemi ile kanala verilerek sulamaya kazandırılmıştır. Bu proje bünyesinde 2.928 ha olan Pilot saha olarak belirlenip, bu bölgede sulama kanallarındaki suyun regülasyonu ve işletilmesi ile su tasarrufu sağlayan sulama metot ve teknolojileri kapsamında geliştirilen dört çeşit sulama sistemi yapılmıştır. Bu kapsamda, yüksek kapasiteli pompa istasyonundan temin edilen suyun, muhtelif çapta basınçlı borulu şebeke ve bunların su alma yapıları inşa edilerek yağmurlama sistemi ile kullanılması sağlanmıştır. Ayrıca, büyük hacimli depolama ve buna bağlı düşük basınçlı borulu şebeke ve bunların su alma yapıları gerçekleştirilerek farklı bir şebeke sistemi ve sulama yöntemi daha oluşturulmuştur.

Şanlıurfa Ovası Sulaması Projesi 2. Kısım İnşaatı, sulama alanı itibarıyla **Türkiye'nin en büyük sulama projesidir.**

KOLİN - AHMET AYDENİZ İŞ ORTAKLIĞI (AYKOTEK)/YUKARI HARRAN OVASI ANA KANAL İNŞAATI

GAP'ın önemli parçalarından biri olan Aşağı Fırat 1. Merhale Projesi içerisinde yer alan Yukarı Harran Ovası Sulaması Ana Kanal İnşaatı, Fırat Nehri üzerinde kurulu olan Atatürk Barajı gölünden Şanlıurfa Tünelleri vasıtası ile aldığı suyu, toplam 213.193 ha alanı sulamak üzere Yukarı Harran Ovası ve Mardin - Ceylanpınarı Ovaları'na iletecek ana kanalın ilk 86.372 m'lik bölümünün inşaatıdır. Yapımına 24 Nisan 1997 tarihinde başlanan projenin yüzde 67,5'u tamamlanmıştır. Projenin son keşif bedeli mevcut halde yaklaşık 780.000.000 US\$ olup, tamamlanan birinci faz ile işin gerçekleşen kısmı işletmeye açılmıştır. Yukarı Harran Ovası Sulaması Ana Kanal İnşaatı işinde trapez kesitli, kayar kalıplı finişerle ile dökülen beton kaplama ana kanal, ve bu kanal üzerindeki sanat yapılarının inşaatı işi olup, kanal başlangıç noktasında taban genişliği 20 m, üst açıklığı 36,8 m, kanal yüksekliği 5.60 m ve akım 200 m³/sn debidedir. Çok az bir eğimle, ve minimum kot kaybıyla suyu sulama arazilerine iletmesi düşünülen kanal Yukarı Harran Sulaması'na 13 m³/sn su ihtiyacını verdikten sonra; kesit, taban genişliği 16 m, üst açıklığı 33,4 m, yüksekliği 5.80 m'ye düşerek, 187 m³/sn'lik debiyi Mardin - Ceylanpınar Ovası'na iletmektedir. Kanal üzerinde köprü, tahliye prizi, köprülül çek, priz, alt ve üst sel geçişleri olduğu gibi, proje kapsamında muhtelif çap ve uzunluklarda 7 adet büyük sifon yapısı, drenaj yapıları, ve servis yolları mevcuttur. Sözleşme bedeli itibarıyla halihazırda Türkiye'nin en büyük sulama yapısı olan Yukarı Harran Ovası Ana Kanalı, büyüklük ve iletliği su kapasitesi bakımından da benzer inşaatlar içinde dünyadaki en büyük sayılı projeler arasında yer almaktadır.

AKPINAR A.Ş.

ŞANLIURFA TÜNELLERİ SİSTEMİ

Akpınar Grubu tarafından (Akpınar Yapı Sanayii A.Ş. - Ünal Akpınar İnşaat İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.), dünyanın en uzun ve en büyük su tüneli olan Şanlıurfa Tüneli Ve Tesisleri İkmal İnşaatı gerçekleştirmiştir.

Şanlıurfa Tünelleri Fırat Nehri üzerinde kurulan Atatürk Barajı rezervuarından alınan suyu, Urfa - Harran Ovası'na 328 m³'sn. debi ile akıtarak 476.374 hektar alanın sulanmasını sağlamaktadır.

Türkiye'nin tamamen kendi imkanlarıyla inşa ettiği, her biri 7.62 m. çapında, 26.4 km.lik yan yana iki adet, ulaşım ve bağlantı tünelleri ile toplam 58.8 km. uzunluğundaki bu tünel sistemi aynı zamanda Güneydoğu Anadolu Sulama Projesi'nin (GAP) en önemli ünitelerinden birisidir.

Yeni Avusturya Tünel Açma Yöntemi ile inşa edilen dairesel teçhizatlı beton kaplamalı tünelde 3.382.371,124m³ tünel kazısı, 676.023,000 ton püskürtme betonu, 4.474.334,000 kg. tel kafes, 2.086.721.000 kg kaya bulonu, 14.241,000 ad swellex bulonu, 2.101.296,000 kg çelik iksa, 1.493.836,000 m³ betonarme betonu, 1.191.122,810m² eğri ve düz yüzeyli kalıp, 304.551,000 m enjeksiyon deliği delinmesi, 68.620.000 kg. kontak ve konsolidasyon enjeksiyonu, 20.202 m öngerilmeli ankraj yapılması, 9.600 m öngerilmeli halat yapılması, 4.611.411 m³ açık kazı yapılmıştır.

2008 yılı birim fiyatları ile toplam iş bedeli 1.012.415.765,00 YTL., dolar bazında ise 787.933.508.- USD dolardır.

CEYLAN A.Ş.

56

KRALKIZI - DİCLE POMPAJ SULAMASI 1. KISIM İNŞAATI

1994 yılında yapımına başlanan proje Diyarbakır İl sınırları içindedir. Proje ile Diyarbakır - Ergani Karayolu 25 km Doğusundaki Şerbetli Köyünün 5,5 km. Güney Batısında Türkiye T. Kızılkış T. Hattı orta noktalarında bulunan Kralkızı Barajı kanallarından su alma noktasından başlayacak, bu noktadan batıya doğru kıvrımlarla uzanarak kara ve demiryolu geçişleri ile güney batısında bulunan Devegeçidi Baraj Gölü'ne ulaşarak ve göl etrafında dolanıp son bulacaktır.

Projenin amacı, Dicle Barajı ile Devegeçidi Baraj bağlantısını sağlayarak bu arada bulunan 4.758 ha.'lık P2 Sulaması ve 18.327 ha.'lık P5 Sulaması olmak üzere toplam 23.085 ha.'lık Pompaj Sulama Sahalarının sulanmasını sağlamaktır.

% 43,59'u gerçekleşen projenin, Muhtevası:

- 107.783 m. Trapez Kesitli Beton Kaplamalı Ana Kanal
- 357.150 m. Trapez Kesitli Beton Kaplamalı Yedek Kanal
- 56.640 m. Trapez Kesitli Beton Kaplamalı Tersiyer Kanal
- 455.023 m. İşletme Bakım Yolu
- P2, P5, P7 Pompa İstasyonları
- İşletme Tesisleri

Yukarıda belirtilen tüm kanallar üzerinde Sanat Yapıları'ndan oluşmaktadır.

KRALKIZI - DİCLE CAZİBE SULAMASI 1. KISIM İNŞAATI

Diyarbakır İl sınırları dâhilinde, Dicle Nehrinin ana kolları olan Maden ve Dipni Çaylarının birleşim yerlerinden 800 metre mansapta inşa edilen Dicle Barajı, sulama tesislerinin başlangıcıdır. Sulama tesisleri, Dicle Nehri'nin sağ sahilinde, Diyarbakır Merkez ve Çınar ilçelerine ait ovalarda sulamak için inşa edilmektedir.

Kralkızı Dicle Cazibe Sulaması 1.Kısım İnşaatı içinde; 28.000 m beton kaplamalı ana kanal, 17 790 m beton kaplamalı yedek sulama kanalı ve 7 677 m beton kaplamalı tersiyer sulama kanalı ile 1 336 hektar alanın sulama ve drenajının sağlanması ve 54.279 hektar alanın da sulanmasının sağlanması amaçlanmıştır. Yapımına 1997 yılında başlanan projenin yüzde 72'si tamamlanmıştır.

GÖÇAY A.Ş.

GAP (ADİYAMAN -KAHTA) PROJESİ

ADİYAMAN ÇAMGAZİ SULAMASI VE DERİVASYON TESİSLERİ İNŞAATI

Proje kapsamında inşa edilen Çamgazi Barajı ile Adıyaman Ovası'nın yaklaşık 8.000 ha (brüt) alanın sulanması öngörülmektedir. Çamgazi Barajı ve sulama alanı, Adıyaman il merkezinin güneybatısında Göksu Çayı ile Çakal Çayı arasında Fırat Nehri'ne doğru uzanır. Proje 30 Kasım 1995 tarihinde ihale edilmiş ve işe 14 Şubat 1996 tarihinde başlamıştır.

İşin keşif bedeli 1.694.041 YTL'dir. (1995 yılı birim fiyatları ile) Sözleşmeye göre işin bitim tarihi 30 Eylül 1998'dir; fakat ödenek yetersizliğinde işin süre uzatımları ile revize bitim tarihi 08 Ekim 2009 olmuştur.

Çamgazi Sulaması İnşaatı'nda Çamgazi Barajı'na su getirmek amacı ile Kırkgöz ve Çakal Çayları üzerine inşa edilen regülatörler ile kışın feyzan suları iletim kanalı vasıtası ile baraja ulaştırmak ve 8.000 ha alanın sulamasını yapmaktır.

Sulama projesinde 3 adet regülatör, 26.405 mt derivasyon kanalı, 26 552 mt beton kesitli ana kanal, 17.406 mt beton kesitli yedek kanal 3.211 mt tersiyer kanal, 9.424 mt Ana Boru hattı, 167.400 mt borulu şebeke ve 5 adet pompa istasyonu bulunmaktadır. Sulama alanının 4 418 ha cazibe, 3 318 ha pompaj ve 264 ha dönüş suyu sulamasıdır. Sulama sistemi klasik ve alçak basınçlı borulu şebekedir.

Bu gün itibarı ile 5.189 ha sulamaya açılmış ve işin parasal olarak % 70,75' i gerçekleşmiştir. İşin bitirilebilmesi için 2008 fiyatları ile 41.000.000 YTL paraya ihtiyaç vardır.

IC İÇTAŞ A.Ş

58

YAYLAK OVASI SULAMA PROJESİ İNŞAATI

Yaylak Ovası Sulama Projesi, Şanlıurfa - Atatürk Barajı yakınlarındaki Yaylak Ovasında yer alan 36 köy ve 2 beldeyi kapsayan toplam 18.322 ha arazinin kontrollü sulama tesislerini barındırmaktadır ve bugün Türkiye ve dünyada yürütülen en büyük su ve toprak kaynakları geliştirme projelerinden biri olan Güneydoğu Anadolu Projesinin (GAP) %1,6'sı büyüklüğündedir. Proje alanı, Güneydoğu Anadolu'da; kuzey ve batıda Fırat Nehri, güneyde Suruç, doğuda ise Harran Ovası'nı ayıran yükseltiler ile çevrilmiştir. Projenin su kaynağı Atatürk Barajı Gölü'dür.

Proje kapsamında ana kanalın, basınçlı sulama sisteminin, pompa istasyonlarının, regülasyon havuzlarının, denge depolarının, sulama ve sanat yapılarının, enerji nakil hatlarının ve servis yollarının inşası, hidromekanik, elektromekanik, mekanik ve elektrik teçhizatlarının, izleme ve kontrol sistemlerinin temini ve montajı ile proje ve mühendislik hizmetleri dahil tüm sistemin işletmeye alınması yer almaktadır.

Atatürk Barajı gölünden 1489 m uzunluğunda ve 4 m çapındaki Yaslıca Tüneli ile alınan su, her biri 1,5 m³/s kapasitede ve ortalama 22-23 m pompaj yüksekliği olan 14.200 kVA kurulu güce sahip Ana Pompa İstasyonundaki 17 adet dalgıç pompa vasıtasıyla ana iletim kanalına pompalanmaktadır. Ana iletim kanalı 83 km uzunluğundadır. Ana kanaldan sulama sahasına su iletimi, çapları 100 - 2100 mm arasında değişen 169,98 km CTP ve 471,31 km HDPE borudan oluşan yüksek basınçlı ve mansap kontrollü şebeke vasıtasıyla yapılmaktadır. Şebeke boruları iki veya üç çıkışlı hidrantlarla son bulmaktadır. Hidrantlar basınç ve debi kontrollü olup, suyun tüketimini ölçen sayaçlara sahiptir. Hidrantlarda yağmurlama için gereken 31 m. basıncı elde edebilmek için toplam 12.500 kVA kurulu güce sahip 10 adet pompa istasyonu ve denge deposu ana kanalla paralel çalışmaktadır. Sulama şebekesi ayrıca damla sulamasına da uygun olarak projelendirilmiştir. Proje BIVAL kontrollü elektronik sistem (SCADA) ile izlenmekte ve kontrol edilmektedir. Yapımı gerçekleştirilen toplam servis yolu uzunluğu 339 km'dir.

TEİ (Tahal Consulting Ltd. - Ekinciler ve Ort. Tic. A.Ş. - IC İçtaş İnşaat San. ve Tic. A.Ş. Adi Ortaklığı) tarafından anahtar teslim usulüne göre Hükümetlerarası ikili işbirliği protokolü kapsamında yapımına Nisan 2001 de başlanan projenin ilk fazı Mayıs 2004'te, tamamı ise Mayıs 2006 yılında tamamlanarak işletmeye alınmıştır.

KOLİN A.Ş.

BOZOVA POMPAJ SULAMASI, I. KISIM

Proje Şanlıurfa'da inşa edilmiş olup, 11 Nisan 2006 tarihinde yapımı tamamlanmıştır. Atatürk Barajı'ndan pompaj ile temin edilen suyun basınçlı yağmurlama ve damlama sulama sistemleri ile toplam 8.669 hektarlık alanın düzenli olarak sulanmasını sağlayan proje kapsamında; İkisi Atatürk Barajı Gölü'nden 64 m³/s ve 3,62 m³/s kapasiteli olmak üzere 4 adet pompa istasyonu, Ø 2200 - Ø 1600 m çapları arasında 17 045 m çelik cebri boru, toplam depolama kapasitesi 435 615 m³ olan 3 adet rezervuar; 4068 m uzunluğunda ve 12 m taban genişliğinde trapez kesitli ana kanal, 7 adet filtre istasyonu, muhtelif çaplarda 240 km CTP ve HDPE boru ile basınçlı bir sulama şebekesi Kolin tarafından inşa edilmiştir.

Bozova Pompaj Sulaması 1. Kısım Projesi'nde ; pompalar ile gerekli her türlü boru ve ekipmanlar FAD kredisi kullanılmak suretiyle, İspanyol Mondragon Firması tarafından temin edilmiştir.

Bunun dışında Kolin İnşaat, GAP Bölgesinde, 23 738 hektarlık arazinin sulanmasını sağlayan ve bu bölgede ilk olarak bitirilmiş olan Harran IV Sulaması Projesi'ni 1997 yılında gerçekleştirmiştir. Halen, aynı bölgede 28.683 hektarlık bir arazinin sulanmasını amaçlayan Harran Ovası Sulaması, VI. Kısım Projesi ile 86 km uzunluğundaki Yukarı Harran Ovası Ana Kanal İnşaatı yapımı projelerine devam edilmektedir.

HARRAN OVASI SULAMASI, VI. KISIM

Şanlıurfa Harran Ovası'nda 28 683 hektarlık bir arazinin sulanmasını amaçlayan projenin başlangıç tarihi 21 Şubat 1994'tür.

Proje 119 km uzunluğunda trapez kesitli, beton kaplamalı ana kanal ve yedek kanalların, 322 km uzunluğunda kanalet sulama şebekesinin, 498 km uzunluğunda CTP ve AÇB borulu sulama şebekesinin, 449.5 km uzunluğunda tahliye kanallarının, 366.8 km uzunluğunda işletme ve bakım yollarının yapımını kapsamaktadır.

Borulu sistemde 2 x 1 700 mm çapla başlayan 88 km CTP boru kullanılmaktadır.

MEHMET GÜNEŞ A.Ş.

1-

İşin Adı :Diyarbakır-Siverek-Ş. Urfa Devlet Yolu(Gap Havaalanı Yolu)
İhale Eden Kurum :Ulaştırma Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü Km:36+700 - 95+498
Proje Maliyeti :82 275 850 USD **İşe başlama tarihi:**17.09.1991 **İşin bitim tarihi:**2009
Projenin Tanımı :57km.lik bu yol 2x2 şeritli bölünmüş yoldur. Diyarbakır-Şanlıurfa arasını bağlamanın yanında Şanlıurfa Uluslararası GAP Havaalanına da hizmet edecektir.

2-

İşin Adı :Şanlıurfa-Akçakale (1.Kısım)Devlet Yolu
İhale Eden Kurum :Ulaştırma Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü Km:0+000-20+000
Projenin Maliyeti :44 837 021 USD **İşe başlama tarihi:**17.07.2000 **İşin bitim tarihi:**2010
Projenin Tanımı :Şanlıurfa'nın içinden geçen 20 km.lik 2x2 bölünmüş yoldur. GAP'ın Harran Ovasından geçen ana arteri olup aynı zamanda Suriye'ye bağlayan önemli bir güzergâhdır

3-

İşin Adı :Belkıs-Nizip Pompaj Sulama Projesi
İhale Eden Kurum :Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Projenin Maliyeti :268 317 120 USD **İşe başlama Tarihi:**28.11.1995 **İşin bitim tarihi:**2012
Projenin Tanım :Fırat Vadisinin Gaziantep-Nizip ve Barak Ovalarının kot bakımından 50-500m daha aşağısında bulunmasından dolayı verimli fakat kurak tarım arazilerinin sulanarak milli ekonomiye katkı sağlamaktadır. Belkıs pompa istasyonu sulama amaçlı olarak dünya klasmanında en büyük pompa istasyonu bünyesinde bulunmaktadır.

4-

İşin Adı :Yukarı Harran Ovası Sulama Şebekesi
İhale Eden Kurum :Çevre ve Orman Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Projenin Maliyeti :76 921 780 USD **İşe başlama tarihi:**14.04.1997 **İşin bitim tarihi:**2008
Projenin tanımı :Şanlıurfa Yukarı Harran Ovasında 15.000ha alanın borulu Şebeke ile sulanması işini içermektedir.

5-

İşin adı :Suriye Orta Fırat Havzası Belih Bölgesi Sulama-Kurutma Projesi
İhale Eden Kurum :Suriye Arap Cumhuriyeti Sulama Bakanlığı Arazi Islah Genel Müdürlüğü
Projenin Maliyeti :19.600.000 USD **İşe başlama tarihi:**23.06.2003 **İşin bitim tarihi:**26.11.2005
Projenin tanımı :Rakka şehrinin 75 km kuzeyindeki Belih nehri kıyısında 3000 hektar Alanın sulama ve kurutma işidir. Ana kanal 9.913 km boyunda olup 17m³/s kapasitesindedir. Bu kanal Belih bölgesinin 4200 hektarını sulamaktadır.7 adet priz yapısı olup tek sistemlidir. Kurutma için iki köprülül geçit,borulu üst geçit ve iki tane atık su kanalı vardır.

METİŞ VE NUROL HOLDİNG

ÇEVRECİ İNŞAAT

Sanayinin öncelikli olduğu hallerde, çevre ister istemez geri planda kalmaya mecburdur şeklindeki, inşaat sanayinin hiç hak etmediği bir önyargıyı değiştirmek ve bu yolda pilot nitelikli bir emsal oluşturmak amacıyla, METİŞ Holding olarak, birçok projede ortağımız NUROL Holding ile birlikte, Harran'da ortak bir girişim geliştirdik.

On yıl kadar öncesinde bölgede alınan 600 dönümlük bir arazide, o tarihlerde kimsenin üzerinde pek durulmaya değer görmediği badem yetiştirme işine el attık. 12 000 kadar badem ağacı diktik.

Fidanlardan erken ve fazla ürün almak gibi bir düşüncemiz, başından itibaren hiç olmadı. Birincil hedefimiz, ana sermayemiz olan toprağı korumak oldu. Sulamada, gübrelemede, ilaçlamada ve sair tüm bakımlarda toprakla adeta bir denge kurmaya çalıştık. Amacımız, toprağı yormamaktı. Netekim başlıca bu nedenle, ürün almamız, ortalama zamana göre biraz gecikti. Ancak korunulan toprak, üründe son üç yılda sırasıyla 40, 100 ve 70 ton rekolte ile, bir bakıma yatırım yapılan geçmiş yılları süratle telafi etti.

Bu örneği Harran'da denemekten kastımız, Atatürk Baraj Tünellerinden akan suyla ovanın sulaması suretiyle beklenen hedeflerin gerçekleşeceğine dair olan kanaati değiştirmek ve bu kanaate dayalı kolaycılığın geçerli olamayacağını ve hatta zaman içinde telafisi zor, ciddi sorunlara yol açabileceğini kanıtlamak, bu meyanda, tarımın hemen her türünün ancak çevre korundukça sürdürülebilir olacağını, bunun da ilk koşulunun zeminin, toprağın, esas sermaye misali gözetilerek, kısa vadeli kar hesapları uğruna büyük yüklerle hırpalanmaması gerektiği zaruretini ortaya koymaktır.

Tarihsel olarak, yaşam kaynağı ve verimlilik timsali olan Mezopotamya'nın öncüsü durumundaki Harran'ımızda geçen otuz sene içinde çok büyük emek ve fedakârlıklarla suyun ve toprağın buluşmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Biliyoruz ki bu buluşma ile sadece yöre halkımız değil, fakat tüm Türkiye'miz, ufkuna yeni ufuklar katacak, yoksulluk insanımız için kader olmaktan çıkacak, yerini refaha, huzura ve birlik ve bütünlüğü hedefleyen, bugünlerde fazlasıyla ihtiyaç duyduğumuz milli dayanışmaya bırakacaktır.

Nurol'la birlikte bizim başlattığımız, günümüzün ölçeklerine göre küçük, fakat hedefleri ve kullanılan yöntemler itibarıyla, mevcut uygulamaya nazaran farklı sayılacak çevre ağırlıklı badem projemizin, GAP bölgesindeki çalışmalarımız için emsal oluşturmasını, daha büyük çaptaki benzeri teşebbüsleri davet ve teşvik etmesini içtenlikle temenni ediyoruz.

Bölgesel Kalkınmada Deneyimli Bir Kuruluş
GAP Bölge Kalkınma İdaresi
Başkanlığı

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek bu yörede yaşayan insanların gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, bölgelerarası farklılıkları gidermeyi ve ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmayı amaçlayan bir projedir.

GAP bugün, gerek ülke ve bölge sosyo-ekonomisini etkileyen sonuçları, gerekse sürdürülebilir insani gelişmeye ilişkin ilke ve uygulamalarıyla sadece Türkiye'ye değil dünyaya mal olmuş bir örnek proje durumuna ulaşmıştır.

Proje, hem finansal hem teknolojik açıdan Türkiye Cumhuriyeti'nin kendi öz kaynak, emek ve deneyimleri ile gerçekleştirdiği en büyük projedir. GAP bu özellikleriyle gurur verici bir eserdir; insani boyutu ve sürdürülebilir kalkınma felsefesiyle de evrensel ölçülerde iddialı bir projedir. Dünyanın sayılı projeleri arasında da yer alan GAP, çok kapsamlı ve bu ölçüde de çok maliyetli bir projedir. Sadece GAP Master Planı'nın belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 2008 yılı fiyatlarıyla toplam 41,2 milyar YTL'dir. 2007 sonuna kadar 25,6 milyar YTL harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme yüzde 62,2 düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

GAP kapsamındaki sulama yatırımları ele alındığında öncelikli su depolama yapılarına (barajlara) verilmiş, 15 baraj tamamlanmış; 1 milyon ha alanı sulayacak su depolama kapasitesi oluşturulmuştur. GAP Bölgesi'nde 2008 yılı itibarıyla Fırat ve Dicle Havzası'nda toplam 272 bin 972 ha alan sulamaya açılmıştır. Diğer bir ifadeyle sulama yatırımlarının yüzde 15'i gerçekleştirilmiştir.

GAP kapsamında yapımı öngörülen hidroelektrik santrallerinin, kurulu güç itibarıyla önemli bir bölümü tamamlanmıştır. Bugüne kadar 9 hidroelektrik santrali tamamlanarak işletmeye açılmış; GAP enerji yatırımlarında % 74 oranında fiziki gerçekleşme sağlanmıştır. Proje, 1960'lı yıllarda DSI Genel Müdürlüğü tarafından elektrik enerjisi üretimi ve sulama amaçlı olarak Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde etüt ve planlama çalışmaları ile başlamıştır. Daha sonra bu iki çalışma 1977'de Güneydoğu Anadolu Projesi adıyla birleştirilmiş, 1989'da GAP Master Planı'nın yapılmasıyla da entegre bölgesel kalkınma projesine dönüştürülmüştür.

GAP Master Planı, Proje kapsamındaki kamu yatırımlarını, sektörler ve finansman ihtiyaçları ile belirleyerek GAP'ı entegre bölgesel kalkınma projesi olarak ele alan bir belge olmuştur. 1989 yılı aynı zamanda Proje'nin GAP İdaresi'nin kurulduğu yıl olmuştur. İdare o tarihten bugüne GAP'ı planlamakta ve koordine etmektedir.

GAP İdaresi, insan odaklı sürdürülebilir bölgesel kalkınmayı sağlamak için katılımçılık ilkesi doğrultusunda bölgesel kalkınma planları ve programları hazırlayarak kamu ve özel

GAP İdaresi Başkanı Sadrettin Karahocagil

sektör yatırımlarını yönlendiren, uygulamaları koordine eden, izleyen ve değerlendiren, model olabilecek yenilikçi pilot projeler geliştiren, yerel kapasiteyi güçlendiren, ulusal ve uluslararası düzeyde GAP'ın tanıtımını yapan bir bölgesel kalkınma kuruluşudur. GAP İdaresi'nin merkez teşkilatı Ankara'da, taşra teşkilatı ise Şanlıurfa'da örgütlenmiştir. 2007 sonu itibarıyla GAP İdaresi'nde 256 kişi görev yapmaktadır.

İdare, ilgili Devlet Bakanı'nın sorumluluğunda, GAP Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde, Bölge kalkınmasına dair planlama, araştırma ve uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlidir. GAP İdaresi, GAP Yüksek Kurulu'nun sekreteryası hizmetlerini de yürütmektedir.

GAP İdaresi, Bölge'de gerçekleşen tüm yatırım ve faaliyetleri sektörler itibarıyla izlemekte, sorun ve darboğazları kurumlarla işbirliği içinde belirlemekte, öncelikli ve koordinasyon gerektiren konuların GAP Yüksek Kurulu'nda görüşülmesini sağlamaktadır.

GAP İdaresi Faaliyetleri

GAP İdaresi bünyesinde yürütülen planlama çalışmaları şunlardır:

- GAP Master Planı (1989 - 2005)
- GAP Aksiyon Planı (1993 - 1997)
- GAP Sosyal Eylem Planı (1994)
- GAP Bölge Kalkınma Planı (2002 - 2010)
- GAP Eylem Planı (2008 - 2012)

Planlamaya yönelik diğer çalışmalar:

- Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü (EKA) (1991)
- GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Geliştirme Projesi (BUA) (1992)
- GAP Sürdürülebilir Kalkınma Şemsiye Programı (GAP - UNDP) (1997)
- Güneydoğu Anadolu Kültürel Mirası ve Turizmi Geliştirme Planı (GAP - AB Kırsal Kalkınma Programı) (2002 - 2007)

İdare, özel sektörü Bölge'de yatırım yapmaya yönlendirerek bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya çalışmaktadır. Ayrıca, Bölge'deki ortak yatırım imkânlarının araştırılması, karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkilerin kurulabilmesi ve geliştirilmesi amacıyla çalışmalarda bulunmaktadır.

İdare tarım, sosyal, çevre, kültür, turizm ve altyapı alanında araştırma, etüd-proje ve model çalışmalar yürütmektedir. Bölgede bir yandan sulu tarıma geçilmesiyle birlikte yetiştirilecek tarım ürünlerinin tespiti amacıyla araştırma çalışmaları gerçekleştirilmekte; diğer yandan sulama dışı alanlarda halkın gelir düzeyinin artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Bölge'de hayvancılığın geliştirilmesi ve çiftçilerin gelir düzeyinin yükseltilmesi amacıyla Şırnak, Mardin ve Batman'da sözleşmeli koyunculuk projesi uygulamaktadır. Orman kaynaklarının korunması ve iyileştirilmesi amacıyla ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca sulama yatırımlarının hızlandırılması ve maliyetinin azaltılması konusunda alternatif finans modelleri geliştirilmesine yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmektedir.

Bölge'deki 29 Çok Amaçlı Toplum Merkezi'nde (ÇATOM) genç kız ve kadınların durumlarının iyileştirilmesine yönelik sosyal ve gelir getirici/beceri kazandırıcı programlar uygulanmakta; 9 Gençlik ve Kültür Evi'nde gençler için sosyal, eğitsel ve kültürel faaliyetler ile kapasite artırıcı etkinlikler yürütülmektedir. Adıyaman, Diyarbakır, Batman, Gaziantep ve Şanlıurfa'da sokakta çalışan çocuklara ve ailelerine ulaşarak bu çocukların topluma kazandırılmasına yönelik programlar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Batman, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Adıyaman ve Şırnak'ta kurulan çocuk okuma odalarında çocukların zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişmelerinin desteklenerek ailelerinin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

GAP Bölgesi'nde bölgesel kalkınmanın sağlanması ve bölgeler arası farklılıkların giderilmesi amacıyla biri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), diğeri ise Avrupa Birliği (AB) ile işbirliği içinde 2 dış kaynaklı proje yürütülmüştür. GAP İdaresi harita alımı ve imar planı çalışmaları yürütmektedir. Akçakale Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Projesi 2001 sonunda, Ceylanpınar Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi ise 2006 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. Kahta Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi inşaatında ise kanalizasyon inşaatı tamamlanmış olup, arıtma tesisi inşaatı devam etmektedir. Yine, yerel yönetimlerin katı atık yönetim sistemlerini oluşturmalarına destek vermek amacıyla 9 yerleşim yerinin ÇED ve SED çalışmaları ile fizibilite raporları hazırlanmış; 3 il merkezinin Uygulama Projeleri tamamlanarak belediyelerine teslim edilmiştir. 3 ilçenin uygulama projesi çalışmaları ise devam etmektedir. GAP İdaresi, kültürel mirasın korunması, turizmin canlandırılarak ve çeşitlendirilerek sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlamasına ve çevreye yönelik projeleri de yürütmektedir.

2000-2007 yılları arasında 37 bölgesel, 10 ulusal ve 31 uluslararası olmak üzere toplam 78 eğitim semineri ve çalışma ziyareti düzenlenmiştir.

GAP Eylem Planı

60. Hükümet döneminde GAP'ın hızlandırılması kararı alınmış ve bu çerçevede çalışmalara başlanmış, Kasım, Aralık 2007 ve Ocak 2008'de GAP'ın uygulandığı 9 ilde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım EKREN'in başkanlığında ortalama 30 bürokrat, 40 gazeteci ve toplam 150 yerel katılımcı ile il bazında "Ekonomik ve Sosyal Konsey Toplantıları" yapılarak her il özelinde ve bölge genelinde durum tespiti yapılmış, yerel katılımcıların talep ve önerileri belirlenmiştir.

Ocak 2008'de Ankara'da Bölge Milletvekilleri, bürokratlar ve gazetecilerle üç ayrı "değerlendirme toplantısı" yapılarak bölgeye ilişkin öneriler alınmıştır. Şubat 2008'de hazırlık çalışmaları GAP İdaresi ile DPT işbirliğinde başlatılmıştır. Bu bağlamda GAP Eylem Planı'nın amaç, hedef, ilke, gelişme eksenleri ve öncelikleri belirlenmiştir. Bu çerçeve kurumlara iletilerek, belirlenen öncelikler altında yer almak üzere, ivedilikle tamamlanması gereken eylemleri ile bu dönemde gerçekleştirilmesi zorunlu görülen yeni proje ve faaliyetlerini belirlemeleri istenmiştir. Sonuç olarak; GAP İdaresi, DPT Müsteşarlığı ve kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği içerisinde GAP Eylem Planı hazırlanmıştır.

GAP Eylem Planı'nın koordinasyonundan sorumlu kuruluş GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'dır. GAP İdaresi, kurumların eylemleri için hazırlayacakları iş planları çerçevesinde sürekli bir uygulama, izleme ve değerlendirme sistemi oluşturacaktır. Plan uygulamalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla, GAP İdaresi Başkanı'nın başkanlığında ilgili Bakanlık ve kurumların üst düzey yöneticilerinin katılımıyla Plan İzleme ve Yönlendirme Komitesi oluşturulacak ve sekreteryaya hizmetleri GAP İdaresi tarafından yürütülecektir. GAP İdaresi, planın bölge düzeyinde uygulanmasından sorumlu bütün kamu kurum ve kuruluşlarının gönderdiği bilgiler doğrultusunda her üç ayda bir izleme raporu hazırlayarak GAP Yüksek Kurulu'na sunacaktır.

GAP Eylem Planı İlkeleri

- Bölgenin gelişme politikaları ve uygulamaları öncelikle yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayandırılacaktır.
- Özel sektörün ve toplumun katkı ve katılımı esas alınacaktır.
- Eylemler programlama ve uygulama aşamalarında ortaklık ve işbirliği içinde hayata geçirilecek, kuruluşlar arası uyum ve eşzamanlılığa özel önem verilecektir.
- Uygulamalar hem gelişme potansiyeli yüksek merkezler, hem de kırsal-kent bakımından farklılaştırılacaktır.
- Kentsel gelişme bakımından cazibe merkezleri yaklaşımı esas alınacaktır.
- Ekonomik ve sosyal desteklerde kendine yeterliliği hedefleyen yöntemler esas alınacaktır.
- Kaynak kullanımında, detaylı ve takvimlendirilmiş bir önceliklendirme ile odaklanma ve etkinlik sağlanacaktır.

•Mümkün olan her durumda yerel yönetimlerin uygulama ve koordinasyon konusunda gerekli rolleri alması sağlanacaktır.

•Uygulamada hızı, verimi ve kaliteyi artırmayı sağlayacak yenilikçi organizasyon ve finansman modellerinin geliştirilmesine özel gayret sarf edilecektir.

GAP Eylem Planı Amaç ve Hedefleri;

Plan döneminde uygulanacak programlarla bir yandan bölgede işgücünün niteliği artırılarak, işgücüne katılma oranı ülke ortalamasına yaklaştırılacak, diğer yandan özel ve kamu yatırımlarının artırılması ve ekonomik hayatın canlandırılması sonucu bölgedeki toplam istihdam artırılarak bölge genelinde istihdam düzeyi ülke ortalamasına çıkarılacaktır.

- Bölgede kişi başına gelir ülke ortalamasına yaklaşacaktır.
- Yeni eğitim ve sağlık tesislerinin yapımının yanı sıra mevcutların donanım ve personel ihtiyacı karşılanarak eğitim ve sağlık göstergeleri Türkiye ortalamasına getirilecektir.
- Bölge genelinde okul öncesi eğitimde, ilköğretim ve ortaöğretimde okullaşma oranı artırılacak, ilköğretim ve ortaöğretimde derslik başına öğrenci sayısı azaltılacaktır.
- Bölgedeki sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla yatak sayısı yükseltilecek, hastanelerin koğu sistemi az sayıda hastanın kalabileceği odalara dönüştürülecektir. Bebek, çocuk ve anne ölüm oranları gibi temel sağlık göstergelerinin plan dönemi sonundaki ülke ortalamasına getirilmesi hedeflenmektedir.-
- Bölgede kurulan üniversitelerin kampus altyapıları geliştirilerek ilave öğrenci kapasitesi oluşturulacaktır.
- Plan kapsamındaki yatırımların tamamlanması sonucunda ulaşım altyapısı ile içme suyu, kanalizasyon, katı atık gibi kırsal ve kentsel altyapı ihtiyaçları karşılanacaktır.
- GAP Bölgesi'nin turizm altyapısının iyileştirilmesi, turizm çekim merkezleri oluşturulması ve turizmin çeşitlendirilmesi

GAP İdaresi Başkan Yardımcıları
Mustafa Kölmek, Hasan Kılıç

yoluyla, turizmin bölge ekonomisi içindeki payı artırılacaktır.

•Tarımda verimlilik artırılarak tarıma dayalı sanayinin rekabet gücünün geliştirilmesi ve bölge ihracatının artırılması hedeflenmektedir.

GAP Eylem Planı'nda Yer Alan Faaliyet Ve Projelerin Tamamlanması Sonucunda Hedeflenenler Nelerdir?

1. 649 kilometre sulama ana kanalının inşaatının bitirilmesi,
- 1 milyon 60 bin hektar alanın sulu tarıma açılması,
- 2 bin 209 kilometre devlet ve il yolu, 2,8 kilometre'yi bulan çok sayıda karayolu köprüsünün tamamlanması,
- Okulöncesi eğitimde yüzde 50, ilköğretimde yüzde 100, ortaöğretimde yüzde 90 okullaşma hedefine ulaşılması,
- Sağlıkta 3 bin 580 ek yatak kapasitesi oluşturulması,
- Nitelikli işgücü yetiştirme programlarının yaygınlaştırılmasıyla, 35 bin kişiye yönelik mesleki beceri kazandırma eğitimi verilmesi,
- Kendi işini kurmak isteyenlere yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleriyle 6 bin 200 kişiye ulaşılması hedeflenmiştir.

GAP İdaresi İdari Kadrosu

İNŞA EDENLER ZİRVESİ I

28 Mayıs 2008 tarihinde İnşa Edenler Zirvesi İNTES-Dünya Gazetesi işbirliği ile düzenlendi. İnşa Edenler Kitabının tanıtım kokteyli amacı ile düzenlenen zirveye sektörün önde gelen temsilcileri ve duayenleri konuşmacı olarak katıldı.

Her bir isim kendi uzmanlık alanında deneyimlerini ve sektörün geleceğini değerlendirdi.

İşte konuşmacılarımızın kendi sözlerinden görüşleri:

66

M.ŞÜKRÜ KOÇOĞLU

Ekonomi basınımızın lider kuruluşu Dünya ve İNTES'in birlikte düzenledikleri İNŞA EDENLER ZİRVESİ'nin geleceğe güzel tuğlalar koyacağına inanıyoruz.

Bu platforma katkı sağlayan ve sektörün her zaman önünde yürüyerek bizi cesaretlendiren Sayın Kürşad Tüzmen'e, sektörün önemine inanan Bayındırlık ve İskân Bakanımız Sayın Faruk Nafiz Özak'a, buna vesile olan başta Sayın Didem Demirkent, Sayın Osman Arolat, Sayın Ferit Parlak olmak üzere destek veren tüm çalışanlara teşekkür ediyorum.

Cumhuriyetimizin kuruluşu ile atığa başlayan sektör artık inşaat sanayine dönmüştür. Ülkemizde Edirne'den Kars'a, Samsun'dan Hatay'a dört bir yanda eserler inşa edilmektedir. Bir yandan anayurdumuz demiryolları ile örülmektedir. 68 ülkede konutlar, gökdelenler, otoyollar, sanayi tesisleri, boru hatları vb. önemli işler yaparak başarılarla imza atılmıştır.

Bir yandan eserler inşa ederken, diğer yandan ülkemizin ihracat koridorunu açık tutmakla görevlendirildiğimiz bilincindeyiz. Gelişmeler idaresiyle, devletiyle, işçisi ve işvereniyle kocaman bir aile olduğumuzu ortaya çıkarmıştır.

Mesleki eğitim çabamız ve çalışmalarımız şekillenmiş, eğitilmiş işçilerimizle, sıfır iş kazası ile projelere tamamlamak ütopik olmaktan çıkmıştır. Sahadaki mühendislerimiz kendilerini kontrol eden uluslararası müşavirlik firmalarının ciddiye almak zorunda kaldıkları öneme sahip iş üretmektedir.

Kötü uygulamaları başarılı olanlarla kıyaslamak, kötüye ceza, başarıya ödül vermek en önemli teşviktir. 20 milyar dolar yıllık, 100 milyar dolar genel yurt dışı iş hacmimiz, 2007 yılında 1 milyon 224 bin istihdam yaratan ve 50 milyar YTL Gayri Safi Milli Hasıla hacmi ile yatırıma susamış ülkemiz, iş/aş üretimimiz sektöre gereken önemi vermeyi gerektirmektedir.

Bir zamanlar unvanımızı kullanmazken şimdi tüm dünyada inşaat sanayi olarak tanınmak elbette gurur vermektedir.

Hedeflerimiz büyüktür. İmar isteyen daha nice ülkeler var. Daha ülkemizde de çok işimiz var. Her sabah yeniden ümitle, heyecanla uyanmak için çok sebebimiz var.

OSMAN AROLAT

OSMAN AROLAT: DÜNYA GAZETESİ BAŞYAZARI

İnşaat sektörü bir çok sektörü beraberinde hareketlendiren, ivmelendiren bir sektördür. Bu nedenle, ekonominin önemli motorlarından birini oluşturur. Gayrisafi Milli Hâsılaya direkt ve endirekt katkısı yüzde 33'ler seviyesindedir. 2007 yılındaki doğrudan payı, 1998 fiyatlarıyla yüzde 6,3'ler düzeyinde olmuştur. Emek yoğun olan inşaat sektöründe 2008 Şubat verilerine göre 943 bin kişi istihdam edilmiştir. Toplam istihdam içinde sektörün payı yüzde 4,7'lerdedir. Bu, 2007 yılına göre bir gerileme olduğu anlamına gelir. 2007 yılı istihdamı 1 milyon 224 bin ve istihdama katkısı da yüzde 5,6 oranında bir noktaya gelmiştir.

2000'li yılların başında bir durgunluğa giren sektör, son yıllarda yılda yüzde 20'lere varan bir büyüme göstermesine karşın, 2007 yılının son çeyreğinde bir gerilemeye uğradı. Bu, yıllık büyümesinin yüzde 5'lerde kalmasına neden oldu.

Son yıllarda kamu yatırımlarında bir daralma gözlemlendi. 2008 yılında kamu yatırımlarında bütçeden 12 milyar YTL pay ayrıldı ve yüzde 6'lar seviyesinde kaldı. Bu da sektörün potansiyelini tam kullanamamasına ve belli büyüklüğe ulaşmış firmaların, son yıllarda olduğu gibi, yurt dışına yönelmelerine yol açtı.

Yurt dışında iş alan müteahhitlerimizin bu yılki hedefleri 20 milyar doların üzerindedir. Ancak, bütün bu rakamlar sektörün gerçek potansiyelini göstermemektedir. Yurt içi ve yurt dışında sektör önemli sorunlar ve engellerle karşılaşmaktadır. Yurt içinde sayıları 300 bine vardığı tahmin edilen müteahhitler arasında haksız rekabet, siyasal koruma, kollama, standartsızlık, düşük tenzilataya dayalı iş alınması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Sektöre giriş ve müteahhitlik tescil, kurala bağlı değildir. Mevzuata, gerekli düzenlemelere ve kalite yönlendirmelerine ihtiyaç vardır. En iyi teklifin en ucuz teklif olduğu düşüncesinden kurtulmak gerekir.

KÜRŞAD TÜZMEN

Yurt dışı müteahhitlerimizin en önemli sorunu teminat mektubu sorunudur. Yurt dışı müteahhitlerin bir başka sorunu, alınan önemli projeler için Türk işçilerini yurt dışına götürebilmektir. İşçi götürmede engeller vardır ve Türk işçileri yabancı işçilere göre çok daha maliyetli hal almaktadır. Bu alanda kamunun alabileceği kararlar ve kolaylaştırmalar olabileceğine inanıyorum.

KÜRŞAD TÜZMEN: DEVLET BAKANI

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin başladığı 1972 yılından 2002 yılına kadar firmalar, yurtdışında toplam 48 milyar dolarlık proje tamamladılar. Bu rakam 2003-2007 döneminde 55 milyar dolara ulaştı. Müteahhitlerimiz sadece nicelik değil nitelik açısından da gelişim sağladılar. Artık müteahhitlerimiz 1 milyar dolara yaklaşan prestij projelerine imza atmaktadır. Son yıllarda firmalarımız, havaalanı inşasından metro projelerine, petrol rafinerilerinden dev karayolu projelerine uzanan ve yüksek uzmanlık gerektiren pek çok alanda prestij projeleri gerçekleştirmektedir.

Son beş yılda müteahhitlik sektörümüz uluslararası arenada büyük bir performans sergilemiştir. 2003 yılında proje tutarı 3,5 milyar dolar düzeyinde iken 2007 yılında 19,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Sektör, istikrarlı büyüme sonucunda dünya piyasalarında çok önemli bir yere gelmiştir. 2007 yılında 22 Türk firmasının Dünyanın en büyük 225 müteahhitlik firması arasına girmesi bunun en güzel örneğidir. Ülkemiz, halen ABD ve Çin'den bu kategoride en fazla firmanın yer aldığı üçüncü ülkedir. Bundan sonraki dönemde öncelikli hedefimiz, uluslararası düzeyde elde ettiğimiz bu önemli Pazar payının korunması ve sektörün teknoloji yoğun katma değeri yüksek projelere yönelmesidir.

Enerji başta olmak üzere son dönemde dünya hammadde fiyatları daha önce hiç şahit olmadığımız ölçüde ve hızla

artmaktadır. Son bir yılda inşaat demiri fiyatları neredeyse katlanmıştır. Müteahhitlerimiz, en çok iş üstlendikleri komşu ve çevre ülkelerde bir taraftan dolar bazlı kontratlarda ağır kayıplara uğrarken, diğer yandan hızla yükselen inşaat malzemeleri ve işçilik maliyetleri ile boğuşmak zorunda kalmaktadırlar. Doların değerindeki düşüş müteahhitleri zor duruma sokuyor. Kur kenesi, girdi maliyetleri YTL ve Avro cinsinden olan, ancak dolar bazında iş yapan müteahhitlerin kanını emiyor.

Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Konseyini toplamayı planladık. Türk müteahhitlerinin özellikle politik riski yüksek ülkelerde iş yapmak için ihtiyaç duydukları "Politik Risk Sigortası"nı hayata geçirmek için çalışma başlattık. Türk firmalarının yurtdışında yarattığı güvenilir imajın zarar görmemesi için sektörde bir "Akreditasyon Sistemi" kurulması gerekiyor. Aksi takdirde, büyük sıkıntı ve güçlüklerle çok sayıda ülkede ulaştığımız Pazar paylarımızda, yeterli tecrübe birikimi ya da kapasitesi bulunmayan firmaların olumsuz faaliyetleri nedeniyle ciddi kayıplarla karşılaşmamız kaçınılmazdır.

FARUK NAFİZ ÖZAK: BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI

Türkiye hızlı bir değişim süreci içindedir. İnşaat sektörünün bu süreçte önemli bir yeri vardır. Müteahhitlik mesleğinin tanımı ve sertifikasyonuna yönelik çalışma yürütüyoruz. Bu çalışmayı yaz sonuna kadar tamamlamayı planladık.

Sayın Başbakan'ın kamuoyuna açıkladığı GAP Eylem Planı kapsamında müteahhitlerden destek bekliyoruz. Bölgeye 5 yılda 12,5 milyar YTL yatırım yapılacaktır. Bu konuda müteahhitlere düşecek rol büyüktür.

Anayasa Mahkemesi'nin yabancılara gayrimenkul satışı ile ilgili iki iptal kararı oldu. Söz konusu karar doğrultusunda

düzenleme yapılarak Meclis'e sevkettiğimiz tasarının bir an önce yasalaşması gerekiyor. Aksi halde, özellikle turizm bölgelerinde sıkıntı yaşanabilecektir.

Özellikle demir fiyatlarındaki artış nedeniyle kamuya iş yapan müteahhitlerin yaşadığı "Fiyat Farkı" sorununu çözmeye çalışıyoruz. Konuyla ilgili Bakanlar Kurulu'na bilgi sunacağım.

Önümüzdeki yıl, Türkiye'de kentleşmenin bütün boyutlarıyla ele alınacağı "Kentleşme Şurası" düzenleyeceğiz. Bu konuyla ilgili hazırlık çalışmalarını başlattık.

Bakanlığımızın titizlikle üzerinde durduğu bir başka önemli konu ise, müteahhitlik hizmetlerinin geliştirilmesidir. Bugün maalesef ülkemizde müteahhitlik hizmetleri verebilmek için herhangi bir kriter bulunmamaktadır.

Asıl sorun, kamu müteahhitlerinin dışında, yüzde 95'e tekabül eden özel yapım müteahhitlik hizmetleri için sertifikasyon uygulamasıdır. Bu konuda çalışmalar hızla devam ediyor. Yine ilgili kuruluşlardan görüş alarak bunu inşallah bu yazdan sonra olgunlaştırıp, sizlere de sunup, daha sonra Bakanlar Kurulu'na göndereceğiz.

CAHİT TURHAN: KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRÜ

Ülkemizde en etkin taşıma sistemi olan karayolu taşımacılığı, yolcu taşımacılığında yüzde 95'i, yük taşımacılığında ise yüzde 92'si gerçekleştirmektedir. Kuruluşumuzun sorumluluğu altında 33 bin 333 kilometre devlet yolu, 30 bin 579 kilometre il yolu ile 1987 kilometresi otoyol olmak üzere toplam 63 bin 899 kilometre yol ağı mevcuttur. Uluslararası standartlarda Acil Eylem Planı kapsamında yürütülen bölünmüş yol yapım çalışmaları sonucunda 2003-2007 yılına kadar 7 bin 766 kilometre bölünmüş yol yaparak trafiğe açmış bulunuyoruz. Bölünmüş yollarda kazalarda yüzde 80-90, yaralanmalarda yüzde 30-100, ölümlerde yüzde 75-100, hasarlarda ise yüzde 75-90 oranlarında azalmalar yaşandı.

KORAY AKGÜLOĞLU

Yaklaşık 102 milyar YTL olan karayolu varlıklarının yüzde 15'i iş karlılık oranına sahip olduğu dikkate alındığında, karayolları yatırımlarının 15,3 milyar YTL ekonomik fayda sağladığı sonucuna varılmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sahip olduğu karayolu ağının Ulusal bütçeye katkıları, 2007 sene sonu itibarıyla yaklaşık 22,6 milyar YTL olarak tahmin edilmektedir.

Ulaştırma sektörü yatırımları konusunda 372 münferit, 64 global olmak üzere toplam 372 projemiz mevcuttur.

Karayolları Genel Müdürlüğü olarak öncelikle 2007-2013 yılları arasında stratejik hedeflerimiz bölünmüş yol ağını 20 bin kilometreye ulaştırmak, Kuzey Marmara Otoyolunu inşa etmek, Gebze-İzmir, Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir ve Ankara-İzmir Otoyolunu, Bursa ve Antalya bağlantılarıyla inşa etmek, devlet ve il yolu ağını 14 bin 500 kilometreye çıkarmaktır. Büyük ölçekte finansman gerektiren projelerimizi tüm dünyada yaygın kullanımı olan kamu-özel işbirliği modeliyle gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

KORAY AKGÜLOĞLU: DTM YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ ANLAŞMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI

Türk müteahhitlik sektörünün 2008 yılı hedefi önceki yıllarda sağlanan performansın korunmasıdır. Türk müteahhitleri bugüne kadar 69 ülkede 4 bin 300 proje tamamlayarak 105 milyar dolarlık kazanç elde etti. Önemli olan bu performansın korunmasıdır. 2008-2009'da hedef desteklenmesi gerek sektör olarak gördüğümüz teknik müşavirlik hizmetlerinin bugün 350 milyon dolar civarında olduğunu tahmin ettiğimiz yurt dışı faaliyetlerin hacminin 5 milyar dolara çıkarılmasını hedefliyoruz.

BAYRAM CEYHAN

Kalifiye ve uygun maliyetli iş gücüne sahibiz. Bu konuda özellikle INTES'in Türkiye'de kalifiye işçi eğitimi konusundaki çalışmaları takdire şayandır ve yurt dışında da kalifiye işçi ihtiyacı çok fazladır. Maliyeti de düşürmek için, sosyal güvenlik primlerinin düşürülmesi önemli bir teşviktir diye düşünüyoruz.

Finansman ve teminat mektubu ve politik risk sigortası sorununuz var. Ülke ve imtiyazlı kredi programları konusunda sıkıntılarımız var.

Eximbank'ın ülke kredileri konusunda Meclis'te olan bir kanun var. Bu kanun Meclis'ten geçtiği takdirde Eximbank bu kredilerin şartlarını belirleme yetkisi almış olacak. Bu da işleri daha kolaylaştırmış olacak diye düşünüyoruz. Teknik müşavirlik firmalarımıza desteği artırma amacımız, hedefimiz var. Ama bugün için bu rakam 20 milyon dolar, bunun artması da bir bakıma sektörün geri dönüşüyle doğrudan bağlantılıdır. Teminat mektupları konusunda bir takım çalışmalarımız var. Yurt dışında Türk işçi istihdamının teşviki için daha fazla teşvik verilmesi gerektiğine inanıyoruz.

BAYRAM CEYHAN: TOKİ İZLEME VE KABUL DAİRESİ BAŞKANI

Son günlerde küresel piyasalarda Amerika'daki kriz nedeniyle bazı sıkıntılar yaşıyor. İnşaat sektörünün karşılaştığı sıkıntıların bulunduğu da bir gerçektir. Özellikle konut sektörü açısından bakarsak, geçmişten gelen sıkıntıların başında, bugün bizi yüzde 60'ı plansız ve kaçak yapılaşma ile sağlıklı bir görünüme sahip kentlerle karşı karşıya bırakan sağlıklı kentleşme gelmektedir.

Herkesin müteahhitlik yapabilmesi kaliteli üretimin önünde engel oluşturduğu gibi, müteahhitlik mesleğinin itibar kaybına da neden olmaktadır. Müteahhitlik mesleğini arındırmak ve daha saygın hale getirmek için el birliği içinde daha çok gayret etmeliyiz.

Sektörde ara eleman eksikliği, yapı malzemelerindeki standart eksikliği gibi sorunlar vardır. Sektörde sıkıntı yaratan bir diğer konu, bazı inşaat malzeme fiyatlarındaki aşırı yükselmedir. Son zamanlarda demir fiyatlarındaki artış inşaat sektörünü hayli olumsuz olarak etkiledi. Çimento gibi diğer inşaat malzemelerindeki hızlı ve sık fiyat artışları da maliyetleri ciddi biçimde etkilemektedir.

Kamu İhale Yasası, ihtiyacı tam olarak karşılayamamaktadır. Elbette ki bir kanunu hazırlarken mükemmeli yakalamak mümkün olmayacaktır. Ancak, mükemmeli aramalıyız, yani şartlar içinde en iyisini yapmaya çalışmalıyız.

TOKİ'nin 81 il ve 421 ilçedeki 1020 şantiyede ihale edilen konut sayısı 312 bin 561'dir. Ayrıca, 388 okul (anaokulu, ilköğretim ve lise olarak) 11 bin 101 derslik, 397 spor salonu, 35 kütüphane, 308 ticaret merkezi, 247 ibadethane, 24 hastane, 71 sağlık ocağı, 10 yurt ve pansiyon, 128 birimli 11 sevgi evi, 56 birimli 10 engelsiz yaşam merkezi inşaatlarına başlanmış ve büyük kısmı da tamamlanmıştır. Bunun yanında 138 belediye ile 147 bin konutluk gecekondu dönüşüm protokolü imzalanmış, 68 bölgede 30 bin 632 konutluk uygulama başlatılmıştır.

BAYTUR İNŞAAT YÖNETİM KURULU BAŞKANI: SEZER BİRGİLİ

Yurt dışında iş alan, inşaat sanayisi mali tablosu yerinde olduğu halde teminat mektubu getirmede için iş kaybeden şirketlerin sayısı fazladır. 1999-2002 yılları arasında teminat mektubu veren bankaların da aralarında bulunduğu 20 bankaya el konuldu. Bu konuda 2001 yılından itibaren düzenlemelere gidildi.

Bankalar, kredi ve teminat için nakdi kredi vermeye başladı. Daha sonra bankalar el değiştirdi. Yabancı bankalar bizim bankalarımızı ele geçirdiler. Kısa vadeli teminat vermeyi tercih

ettiler. Teminata, iş bedelinin yüzde 30'u kadar ihtiyaç duyuluyor. Türkiye'nin bu sorunu aşması lazım.

Teminat mektubu sorunu sektörümüzün bu kadar yaygın bir sorunu olduğu için, bizim meslek kuruluşlarımız bu konuda çok ciddi çabalar harcıyorlar. Neler yapıyorlar? TBMM komisyonları nezdinde, TOBB nezdinde Ticaret Müsteşarlığı nezdinde bunlar olayları takip ediyorlar. Mesela, Eximbank'tan verilecek mektupların sağlanmasını yapmaya çalışıyorlar. Bankalardan iyi tanınan ve daha yaygın muhabir ağıları bulunan kamu bankalarının sektöre daha fazla kaynak aktarmasını istiyorlar. Bütün ilgili devlet kuruluşlarını içine alacak bir konsey kurulu çalışmalarını idame ettiriyor. Fakat söylediğim gibi, bunlardan henüz tam çözüm sağlayacak bir sonuç alınamadı.

Teminat mektubu sorununu aştığımızı varsaysak bile, bu kez karşımıza bunun masrafları çıkıyor. Uluslararası arenada yabancı şirketlerle eşit koşullarda yarışmıyoruz. Bizim teminata ulaşma maliyetimiz, onların dört katına kadar ulaşıyor.

Halen hazırlıkları sürdürülen "Politik Risk Sigortası" dünyada yaygın bir sistemdir. Bu sistem, doğacak sorunları kontrol altına alıyor. Bir ülkede politik risk sigortası yapacaksanız bunun gizli olması gerekiyor. Çünkü risk, zaten ülkelerdeki liderler ve siyasi yapıdan kaynaklanıyor. Hatta bu yüzden teminat mektubuna el konulabiliyor.

DOĞUŞ İNŞAAT YÖNETİM KURULU BAŞKANI: GÖNÜL TALU

Enerji sektörünün kanayan yarası arz açığıdır. Her yıl 13 milyar dolar değerinde su boşa akıyor. Bugün kullanılamayan 172,5 milyar kWh/yıl tutarındaki hidrolik enerjinin parasal değerinin 7,5 cent/kWh kabulü ile yaklaşık 13 milyar dolardır.

Son 15 yıldır uygulanan enerji politikaları sonucu ülkemizin

SÜREYYA YÜCEL ÖZDEN

enerji sektöründe dışa bağımlılık oranı yüzde 73 seviyesine geldi. Enerji sektörünün performansı ülkemizin son dönemde yakalamış olduğu büyümeyi doğrudan etkilemektedir.

2009-2010 yıllarında mevcut kapasite kullanılsa bile enerji için ek kapasiteye ihtiyaç var.2020 yılında yaklaşık 100 bin mw kurulu gücün gerekeceği öngörülmektedir. Yani, 60 bin mw ek kapasite yatırımı yapılmalıdır.

Elektrik sektöründeki özelleştirmenin devam edebilmesi için elektrik üretim ve dağıtım özelleştirmeleri mutlaka paralel olarak yapılmalıdır. Dağıtım özelleştirmeleri yapılırsa, kayıp ve kaçak oranları yüzde 10'un altına çekilebilir. Bu da, aşağı yukarı sektörde, bugün için bile konuşulsa, 4 ile 6 bin megavat civarında bir ilave kapasite getirir.

Türkiye'nin yenilenebilir enerji potansiyeli hidrolik enerjidir. 2020'de hidrolik potansiyelin yüzde 50'sini elektrik enerjisine dönüştürmeyi hedeflediğimizde bile, bugünden itibaren her yıl yaklaşık 7 milyar kwh üretim yapacak kapasitenin devreye girmesi şarttır.

Termik ve yenilenebilir enerji dengesi göz önüne alınmak suretiyle, 2023 yılına kadar olan dönemde, yerli doğal kaynaklar ile yenilenebilir enerji kaynaklarından daha çok yararlanılması yönünde alınmış olan politikalar ve stratejik kararlar, taviz verilmeden uygulanmalıdır. Arz çeşitliliği için ithal enerji kaynakları açısından yakıt ve tedarikçi ülke bazında çeşitliliğe gidilmelidir.

GAMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU DANIŞMANI: SÜREYYA YÜCEL ÖZDEN

Türk müteahhitleri, yabancı ortaklarla iş yaparak, uluslararası piyasada yüksek rekabet gücüne eriştiler. Türkiye, hem yetişmiş insan gücüne, hem de yüksek standartlı işleri yapma becerisine sahip.

AYLİN SELEN

Biz, dünyanın 225 firması arasında GAMA olarak 64'üncü sıradayız. Fosil yakıtlı elektrik santrali yapımcısı olarak dünyada 10'uncu sıradayız. Kimyasal tesis yapımında 6'ıncı sıradayız. Otoyol yapımında 18'inci, endüstriyel tesisler yapımında ise 13'üncü sıradayız.

Dünya, artık tek bir Pazar haline geldi. Rekabet ise çok şiddetli. Artık teknolojiye dayalı rekabet de artıyor. İlgilendiğimiz konuda uzmanlaşmamız gerek. Maliyetleri olabildiğince aşağıya çekmek için gayret göstermemiz lazım. Özellikle kalite bakımından rakiplerimizi aşmak gerekiyor. Aslında bu çok önemli ve yüksek tempo isteyen bir yarış. Bu tempoyu yakalamanın ve dünya firması olmanın önemli koşulu teknolojiyi yakından izlemek ve teknolojinin asla gerisinde kalmamaktır.

Türkiye'nin en önemli varlığı gençleridir. Türk insanı zekâ ve yaratıcılıkta yabancılardan çok daha üstündür. O yüzden, uluslararası alanda rekabet edebilmek için güçlerimizi birleştirmeliyiz. Böylece uluslararası alanda daha başarılı olabiliriz. Devletin, AR-GE desteğini arttırması gereklidir. Teknoloji geliştiren bir ülke olmalıyız. Aksi halde, başkalarının pazarı olabiliriz.

TAV İNŞAAT GENEL MÜDÜRÜ:AYLİN SELEN

Havalimanı sektöründe geçtiğimiz dönemde sadece Orta Doğu, Güney Asya ve Afrika'da 68 milyar dolarlık yatırım gerçekleşti. Bunun 43 milyar dolarlık kısmı Körfez ülkelerinde oldu. Dünyada önümüzdeki 10 yıllık dönemde 500 milyar dolarlık havalimanı yatırımı planlanmış durumda. Bugün 4,5 milyar yolcuya hizmet veren havacılık sektörü 2020 yılında 9 milyar yolcuya ulaşacak.

İyi yapılandırılması durumunda kamu-özel sektör işbirliği maliyetleri azaltmanın yanı sıra, hizmetlerin zamanında iletilmesini temin eder.

Dünyanın en büyük havalimanı projelerinden biri olan Abu-Dabi Havalimanı Projesinde yeterlik alan tek firma TAV oldu. Bu prestijli proje için bölgeyi bilen ve tecrübeli mevcut istihdam gücümüz mutlaka bize avantaj sağlayacaktır.

Yap-İşlet-Devret projelerinin avantajlarını şöyle sıralayabilirim. Yatırımlar, kamu ihtiyacını sağlayacak en kısa sürede gerçekleştirilmektedir. Finansman yapıları nedeniyle oldukça özellikli anlaşmaların yapılması ve uluslararası kurumların bu anlaşmalara taraf olması sayesinde PPP projeleri uzmanlaşmış, uluslararası niteliklere haiz yeteneklerin yetişmesine de yol açmaktadır. İleri teknolojilerin projelerde uygulanmasına olanak tanımaktadır. Ciddi bir istihdam alanı yaratmaktadır.

TEKFEN TAAHHÜT GRUBU GENEL MÜDÜRÜ: ÜMİT ÖZDEMİR

Türk müteahhitleri olarak çok iyi işler yapıyoruz. Ancak. Bunun karşılığını alamıyoruz. 19 milyar dolarlık iş yapıyoruz, fakat daha önce 10 milyar dolarlık işteki karı elde edemiyoruz. Çok zor rekabet koşullarında işler yapıyoruz.

Özellikle yurt dışına işçi götürmede sorunlar yaşıyoruz. Biz, Türk işçilerle çalışmak istiyoruz. Fakat işçilerimizin yüzde 95'ini Türkiye'nin dışında gerçekleştirdiğimiz için Türk işçileri yurt dışına göndermekte zorlanıyoruz. Yurt dışında ciddi bir işçi pazarı var. Buradaki işçilerin lisan problemi yok. Türkiye'de şartlar daha zor. Türk işçilerin lisan sorunu var. Bunun yanı sıra en az bin YTL pasaport, vize, sağlık gibi harcama yapmamız gerekiyor.

Devletin bizi ara eleman konusunda desteklemesi lazım. Ara elemanlar istihdam edilmesi için okullar açılması lazım. Özellikle mühendis ile mühendis arasındaki personelde çok büyük sıkıntı var. Kimseyi suçlamak için söylemiyorum ama, mühendislerde inanılmaz bir bilgisizlik var. Yani, idareler yurt

dışında çalıştırdığımız idareler karşlarına yeni mezun veya tecrübesiz mühendis görmek istemiyorlar. Bu olmayınca bu adamları istihdam edemiyorsunuz. Dolayısıyla da rekabet şansımızı kaybediyoruz.

TEPE İNŞAAT GENEL MÜDÜRÜ: SÜLEYMAN SON

Kurumlaşmasını tamamlayamamış şirketlerde aile hiyerarşisi ve duygusallık ön planda tutuluyor. Kurumsallaşma, şirketlerin büyümesi ve gelişmesiyle doğru orantılıdır. Türkiye'de kurumlaşmanın en az ve belki yavaş gerçekleştiği sektörleri sıralarsak, inşaat sektörü maalesef en başta yer alıyor.

Nedeni malum. Şirketler, ailesinden vazgeçemiyor. Başlangıçta işin doğası, bir müteşebbis şirketi kuruyor, inşaatı çok iyi biliyor, götürüyor.

Bir nesil oğlu veya damadı, yakını bireysel olan faaliyetlerle birkaç nesilde devam etti etti, gerisi zor geliyor. Fakat, durum böyle olmamalıdır. Aile şirketlerinde yönetim profesyonel ve işini iyi bilen insanlara devredilmelidir. Şirketler, aile şirketi olmaktan çıkmalıdır.

Cumhuriyetimizin ilk kırk yılı içinde kurulmuş ve halen ayakta kalabilme başansı göstermiş kaç inşaat şirketimiz var? Kanımca, kurumsallaşmanın temel amacı, şirket yönetimlerinin şirket sahibi veya hissedarları ve onların mirasçılara bağlı olmaksızın başarılı bir şekilde uzun vadelerde sürdürülebilmesi olmalıdır. Kurumlaşma, şirket yönetiminin tümüyle profesyonele bırakılması kesinlikle demek değildir.

Ancak, kurumsallaşma profesyonel yönetimin yanında, etkin bir denetimin varlığıyla sağlanabilir.

Ülkemizde artık tecrübeli personel yetiştirmek için çalışmalar artırılmalıdır. İyi bir şirket yönetimi için merkezi planlama, etkin proje ve insan kaynakları yönetimi, yönetimin etkin denetimi ve şeffaflık ilkelerine dikkat edilmelidir.

YAPI MERKEZİ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI:EMRE AYKAR

Dünyada kişi başına milli geliri Türkiye ile benzerlik gösteren hiçbir ülkede Türkiye'deki kadar gelişmiş bir taahhüt sektörü yok.

Türk müteahhitleri yaptıkları işlerle dört akım yakaladılar. Pazar çeşitleri büyüdü. Yapılan projelerin teknolojik seviyesi gelişti. İhtisaslaşma ve markalaşma başladı. Verdiğimiz hizmetin cinsi değişti ve gelişti.

Yurt dışına Türk müteahhitleri önce Libya'da başladılar. Sonra Suudi Arabistan, sonra Rusya ve Türk cumhuriyetleri. 1972 ile 1979 arasında sektörün yurt dışında yaptığı işin yüzde 88'i 2 ülkede, 1980 ile 1989 arasında yaptığı işin yüzde 89'u 3 ülkede, 1990-1999 arası yüzde 70 civarında 5 ülkede, bugün yüzde 70'lerin altında bir oranı 11 ülkede yapıyoruz.

İlk önce konut ve altyapı gibi işler yaptık. Sonra işler gelişti,

hava meydanları, metrolar, hastaneler ve enerji santralleri gibi büyük işlerde yer aldık.

Eskiden, yurt dışına çıkan Türk firmaları Avrupa firmalarına taşeronluk yapıyorlardı. Fakat, şimdi, yurt dışına çıkan Türk firmaları ortaklık noktasına kadar geldiler. Bugün dünyanın hemen hemen her ülkesinde bir Türk firmasının izi var.

Biz istihdam yaratıyoruz. Bugün Türkiye'de sektörler göre değişmekle beraber, bir kişi için yaratılan iş ortalama 75 bin dolar. Bugün 100 bin kişinin yurt dışında bu hizmetlerde çalıştığı düşünülüyor. Demek ki, 8-9 milyar dolar civarında başka devletlerin parasını, yatırımlarını bizim istihdamımız için kullanıyoruz. Devlet bizi desteklemeye devam etsin, problemlerimizi çözsün. Pazarlarımızı çeşitlendirelim, teknolojimizi geliştirmeye devam edelim, hizmet türlerine yenilerini katarak marka değerlerini arturalım. Sektör camiasını bir araya getiren zirve, plaket töreni ile son buldu.

75

Didem Demirkent

Geleneksel Toplantılar

76

9. Cumhurbaşkanı Demirel “Atatürk devrimleri Türkiye için referanstır” dedi. GAP'ın dünyadaki en büyük projelerinden biri olduğunu belirten Demirel, “Esas zenginlik sulamadır” dedi.

İNTES Başkanı Koçoğlu: Ülkenin gerçek gündemi tarım projeleridir.

İNTES'in “Yatırım Mühendisliği” konulu Geleneksel Toplantısı 26 Haziran 2008 Perşembe günü Baytur İnşaat A.Ş. ev sahipliğinde Sheraton Otel'de yapıldı. Toplantının onur konuğu 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel oldu.

İNTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu, toplantıyı açarken yaptığı konuşmada, devlet yatırımlarını, özellikle suyu, enerjiyi ve en önemlisi barajları 9. Cumhurbaşkanı Demirel'in önünde konuşmanın her babayığının harcı olmadığını söyledi. Son on yıldır sürekli olarak tarım projelerinden ve onların hayati öneminden bahsettiğini vurgulayan Koçoğlu, tarım projeleriyle ilgili ödeneklerin artırılmasını talep ettiğini belirtti.

GAP, DAP ve Konya Ovası vb. tarım projelerinin ülkenin gerçek gündemi olduğunu kaydeden Koçoğlu şunları söyledi:

“Sayın Cumhurbaşkanım, sizin ifadenizle onlar, sadece bir mühendislik projesi değildir. GAP memlekete sahipliğin gururudur. Diğer projelerde işin mühendislik kısmını yapar idareye teslim edersiniz. GAP'ta bitti dediğiniz yerde yeni projeler ortaya çıkmaktadır. Topyekün Doğu'nun Güney Doğu'nun kalkınma

projesidir. Tarım projeleri de GAP'ın en önemli bölümleridir. Zira, tarım projelerinin, ülkemiz ve dünya gıda sistemine katkısının yanı sıra; köyden kente göçü önlediği, terörün kaynağının kurutulmasına katkı verdiği, bölgelerarası gelişmişlik düzeyini dengelediği ve istihdama katkı sağladığı tartışılmaz biçimde ortadadır. Tarımsal üretime çözüm üretmiş bir Türkiye, dünyanın en büyük tehlikesi olan açlık/kıtlık sorunundan kendi insanını kurtaracaktır. Bu fırsat kaçırılmamalıdır.”

Türkiye'nin altyapı yatırımlarının ancak onun değerini bilen, suyu, projeyi ve şantiyeyi seven insanlarla tamamlanabileceğini belirten İNTES Başkanı Koçoğlu, sınırı aşan suların bir an önce elektriğe ve sanayiye dönüşmesi gerektiğini söyledi. Koçoğlu, “Duble yollar da, tren yolları da, hızlı tren yatırımları da önemlidir, metrolar da, konut yatırımları da ama tarım ve enerji daha önemlidir” dedi.

DEMİREL: Atatürk devrimleri olmasa Türkiye bugünkü Türkiye olmazdı

9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel “Yatırım Mühendisliği” konulu toplantıda yaptığı konuşmada “2008 Haziranında

Türkiye ve Dünya'yı konu alan değerlendirmelerde bulundu. Atatürk devrimlerinin Türkiye için bir referans olduğunu vurgulayan Demirel, "Atatürk devrimleri olmasa Türkiye bugünkü Türkiye olmazdı" dedi.

Türkiye'nin demokrasi ve cumhuriyetten vazgeçemeyeceğini kaydeden 9. Cumhurbaşkanı Demirel, "Huzuru bozacak, insanların zihinlerini bulandıracak, cumhuriyet hakkında şüphe uyandıracak açıklamalar yapmaya lüzum yok. Kimseye cevap veriyor değilim. Kim böyle yapıyorsa ona cevap veriyorum" dedi. Şeriatın olduğu yerde demokrasinin olamayacağını vurgulayan Demirel, "Din ve devletin birbirinden ayrılmasının ne zararı var? Vatandaş dini icaplarının yerine mi getiremiyor? Ama, camiye siyaset sokarsanız iş karışır." dedi.

Demirel, şunları söyledi:

"Devrim zor bir iştir. Her devrim rahatsız edicidir. Her devrim aslında aplikasyondur, yani kesip atmaktır. Cerrahin önüne gelinceye kadar ilaçla vs. tedavi mümkünse onu yapmak lazım. Ama, bizim imparatorluğumuz çökmüş ve bin 150 sene uygarlığın gerisinde kalmışız. Bunun farkına varmışız. Tazminattan bu yana ve Balkanlar'da mağlup olarak varmışız ve çeşme önünde donanmamız yakılarak varmışız. Batının okullarını almışız. Henüz Osmanlı idaresi döneminde varmışız. Müspet ilmi aramışız, müspet şeyleri aramışız.

Galileo fevkalade inançlı bir Katolik Hristiyan. Galileo diyor ki (Fiziği İncil'den öğrenemezsiniz. Fizik öğrenecekseniz, onu fizik biliminden öğreneceksiniz.) Yani, herşeyi geleneklere bağlayarak götürmek mümkün olmaz.

Bugün dünyada 55 Müslüman ülke var. Bunlar içinde laik olan, dinle devleti ayırabilmiş olan tek ülke Türkiye'dir. Bu ülkede kimsenin dinine inanan insanlara karıştığı yok. Aklın gereğini yapıp Atatürk'ün hedefleri doğrultusunda yürüyelim."

"GAP'ı 10 Senede Tamamlayalım"

Demirel, GAP'la ilgili "Eylem Planı"nı değerlendirirken, GAP'ın dünyada uygulanmakta olan büyük projelerden biri olduğunu söyledi.

32 milyar dolarlık projeye 15-16 milyar dolar yatırıldığını belirten Demirel, projenin yalnız sulama ve enerji projesi olmadığını, 9 ilde eğitim sağlık hizmetlerinin yüksek seviyeye getirilmesi, sanayileşme ve ulaşım imkânlarının sağlanmasının da projeye dâhil olduğunu anlattı.

Projede, geçen 8 yılda sulama kısmında çok büyük değişme olmadığını, "eğitim, yol kısmında bir şeyler yapıldığını" kaydeden Demirel, sulama kısmının fevkalade önemli olduğunu, esas zenginliğin sulamada bulunduğunu vurguladı.

Hükümetin GAP'a giderek eylem planını ilan ettiğini hatırlatan Demirel, "8 sene sonra buraya giden siyasi iktidara 'bugüne kadar neredeydiniz' diye sormak gerekir. Ama ben bu yola sapmayacağım. Ben şu yola sapacağım, bari bundan sonraki yıllarda aynı duruma düşmeyelim. Bunu 10 sene zarfında tamamlayalım" diye konuştu.

Bir işin neresinden başlanırsa kar olduğunu dile getiren Demirel, "Bu kadar zaman geçmiş olmasından üzüntü duyuyorum ama şimdi başlamış olmasından da sevinç duyuyorum" dedi.

Dünya İle İlgili Gözlemler

9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, dünya ile ilgili gözlemlerini aktarırken de şöyle konuştu:

"Dünya zenginler ve fakirler dünyası olmuştur. Zenginler fakirler dünyası dediğiniz yerde barışı tehdit edici en büyük kaynak yoksulluktur. Yoksulluğu doğuran dünya nüfusunun bu şekilde artması, ama kaynakların aynı biçimde buna cevap verememesidir.

Bakın, dünya nüfusunun halinde ne vardır? Ticari elektrikten mahrum 2,5 milyar insan var dünyada. Çoğalmışsınız da ne olmuş, işte bu olmuş. Günde bir dolardan aşağı gelir seviyesinde olan 1 milyar insan, iki dolardan aşağı gelir seviyesinde olan 2,5 milyar insan var. Bunlar dünyayı yönetenlerin gündemindeki ana meseledir.

Dünyayı işgal eden meselelerin hepsi benim ülkemi de meşgul etmektedir, başka ülkeleri de meşgul etmektedir. Bugün sınırlar önemini geniş çapta yitirmiş, dünyanın her tarafına gidebilir hale gelmişsiniz.

Yerkürede toprakları tüketiyorsunuz, verimsiz hale getiriyorsunuz, topraklar akıp gidiyor denizlere. Yeşili kaldırıyorsunuz, insanogluna hitap ediyorum. Ondan sonra yiyecek arıyorsunuz. Pirinç, buğday, et arıyorsunuz, başka şeyler arıyorsunuz, ama ifade edelim ki,

zengin dünyanın problemleriyle, fakir dünyanın problemleri birbirinden farklı. Zengin dünya refah içerisinde, yalnız bu refahı söylüyorum. Zengin dünyanın her ferdi refah içinde değil. Oralarda da gelir dağılımı denilen bir olay. Bütün demokrasiyle idare edilen ülkelerin hepsinde hemen hemen yatağa aç gider. 1 milyara yakın çocuk okuldan mahrumdur. Böylesine bir dünyanın içerisindeyiz ve bunların etkilerini görmezlikten gelmeye imkân yoktur. Dünya üstümüze göçünceye kadar bekleyemeyiz”.

Toplantı Başkan Koçoğlu ve ev sahibi firma adına Baytur İnşaat A.Ş. CEO'su Oktay Yavuz'a takdim edilen plaket töreninin ardından sona erdi.

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ DÜNYAYA YAYAN BÜROKRAT: KEMAL BAYTAŞ

Yarım asırdır bu ülkeye hizmet eden bir isim Kemal Baytaş. 1955 yılında Ankara Barajlar Müdürlüğü ile başladı meslek yaşamı. Amerika'dan dönmüş genç bir mühendisti. Gençlik yıllarından itibaren hep üst düzey görevlerde yer aldı. 1973 yılından itibaren Turizm Bakanlığı'nda Türkiye'nin tanıtımı için çalışmaya başladı. 1983 yılından beri TUTAV başkanı olarak ülkeye hizmet veriyor. Baytaş, yaşamını ülkemizi milyonlara tanıtmaya adadı...

İ NŞAAT SANAYİİ- Yarım asırlık meslek yaşamınızı anlatmaya sayfalar yetmez; ama kısaca Kemal Baytaş'ın hangi görevlerde bulunduğunu anlatabilir misiniz?

KEMAL BAYTAŞ- Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden mezun oldum. 1955 yılında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne girdim ve Ankara Barajlar Müdürlüğü'ne atandım. Ayrıca Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresinden iki yıllık yüksek idarecilik diploması aldım. Ankara'da Şair Edip Munis, Faik Ozansoy'la birlikte ünlü sanatseverler kulübünü kurdum.

1961 yılında ABD'ye gittim. Orada Utah, Arizona ve Michigan Üniversitelerinde işletme ve yüksek idarecilik diploma ve eğitim çalışmalarında bulundum. DSI'deki görevim sırasında o günlerin gözde mekanı Çubuk Barajı'nı Ankara'nın yegane rekreasyon mahalli haline getirdim. Atatürk Köşkü'nü restore ettim. Krallar, kraliçeler, cumhurbaşkanları orada ağırlanırdı. Örneğin şeref salonlarında Irak Kralı Faysalı, İran Şahı Rıza Pehlevi, Kraliçe Süreyya, Farah Diba ve Tito gibi birçok Dünya ünlüsü ve liderine ülkemiz konukseverliğinin gösterilmesini sağladım.

Ahmet Muhip Dıranas, Ferit Tüzün, Ayhan Aydan, Işık Kurt, Ulvi Cemal Erkin, Leyla Gencer, Cüneyt Gökçer gibi ünlü şairler, tiyatro ve müzik ustaları ile Atatürk Köşkü'nde bir araya gelirdik. O günlerde Çubuk Barajı'nı Ankara'nın sosyal

ve kültürel karargâhı haline getirmiştım. İlk takdirnamemi 1957 tarihinde Sayın Süleyman Demirel'in elinden alma gururunu yaşadım.

1966 yılında Ankara Barajlar Müdürlüğüyle birlikte DSI Teknik Eğitim ve Tanıtma Dairesi Başkanlığı görevine getirildim. Burada bir ilke imza attım. Türkiye'de ilk kez foto film merkezi ve modern matbaa tesisini kurdum.

Devlet hayatımda gençlik yıllarımdan itibaren hep üst düzey görevlerde bulundum. 1973 yılında o zamanki adıyla Turizm ve Tanıtma Bakanlığında Müsteşar Yardımcısı oldum. Bu görevim sırasında Türk Kültür ve Sanatının gelişimi ve tanıtımıyla ilgili uluslararası düzeyde projeler geliştirdim. Bu kapsamda Devlet Halk Dansları Topluluğunu kurdum. Bunun hep çok önemli olduğunu düşündüm. Çünkü kültür varlıklarımızın en önemli unsurlarından olan folklorik değerlerimizin çağdaş bir biçimde dünyaya tanıtılması gerekiyordu. Ülkemin çağdaş düşünür ve yazarlarından bu konuda destek görmenin onurunu yaşadım.

Basın camiasından aldığım övgü dolu sözler ise yaptığım işten duyduğum hazzı hep artırdı. 1979'dan 1983'e kadar Turizm ve Tanıtma Bakanlığında Müsteşarlık yaptım, 1983 yılında Turizm Bakanlığı Müsteşarlık görevimden ayrılarak kendi isteğimle emekli oldum. Sonra kısa adı TÜTAV olan Türk Tanıtma Vakfı'nın kurulmasına öncülük ettim. O zamandan beri Vakfın Yönetim Kurulu Başkanlığını yapıyorum.

1989 yılında o zaman Sovyetler Birliği'nin Ankara Büyükelçisi olan, ünlü diplomat Albert Çerniçev'in önerisiyle, Türk-Sovyet Dostluk Derneğini kurdum. Aradan bir iki sene geçtikten sonra, Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti Dostluk Derneği ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri Dostluk Derneklerinin kurulmasına öncülük ettim, bu kuruluşların da başkanlığını yapıyorum.

Yaklaşık 35 senedir turizm ve tanıtma sektörünün içindeyim. Meslek yaşamımda ülkelerarası sayısız sanat ve kültür etkinliklerini gerçekleştirdim. Hayatımı ülkemin tanıtımına adadım. Ömrüm yettiği sürece bunun için çalışmayı sürdüreceğim. Tüm bunların ötesinde bir de yazarlık kimliğim var. 20 yıldır çeşitli gazetelerde "Haftada Bir" başlığı altında köşe yazarlığı yapıyorum.

1988-1991 yılları arasında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesinde Turizm Tanıtım ve İletişim dersleri verdim.

15 bilim adamının katkısıyla Geçmişten Bugüne Türkler ve Türkiye adlı eseri yayınlattım. Bu eser İngiltere'de Milli Eğitim Bakanlığınca "Türkler hakkında yayınlanmış en başarılı yapıtlar" arasında yer aldı.

İNŞAAT SANAYİİ - Hem dostluk dernekleri, hem de Türk Tanıtma Vakfı vasıtasıyla Türkiye'yi birçok yerde tanıtım faaliyetlerinde bulunuyorsunuz. Bu konuda ülkemizse yaptığınız katkılar çok önemlidir. Size bu katkılarınızın geri dönüşleri nasıl oldu?

Ayrıca 50'yi aşkın ödül aldığınızdan bahsettiniz. Bu ödüller kültürümüze yaptığınız katkılarının bir çıktısı sizin için. Bu ödüllerden birkaç örnek verebilir misiniz?

KEMAL BAYTAŞ- Ülkemizin tarihi, turistik, kültürel ve ekonomik tüm değer ve varlıklarını tanıtmak amacıyla 5 kıtada 37 ülkede kamu özel hiçbir yerden yardım almadan tamamen kendi kişisel diyaloglarımla oluşturduğum kaynak ve imkânlarla 800'ü aşkın etkinlik gerçekleştirdim. Bu organizasyonların arasında uluslararası seminerler, yarışmalar, konserler, defileler, halk ve sema dansları, müzik, gastronomi, el sanatları gibi etkinlikler yer alıyor.

Antalya bölgesi turizm, fiziki planlamasının yapılması, bölgede bilinçli, planlı bir yapılaşmanın gerçekleştirilmesinde önemli katkılarımız oldu. Bölgede Turizm Bakanlığından belgeli 400 bin yataklı büyük bir kapasitenin yaratılması, bugünkü boyutlara ulaşan turizm gelişiminin başlıca nedeni oldu.

Türk halk danslarının melodilerinin evrenselleştirilmesi ile ilgili projeler geliştirip, hayata geçirdim.

Bir çok yabancı ülkeyle turizm ilişkilerinin geliştirilmesinde yönelik çabalar gösterdik. Romanya, Bulgaristan, Suriye, Ürdün, Almanya ve Yugoslavya ile ikili turizm ilişkilerinin gelişimi adına ikili turizm anlaşmaları imzaladık.

Ben bu çalışmalarımın ve çabalarımın haklı gururunu yaşayarak görüyorum. Çin Halk Cumhuriyeti, şimdiki Rusya Federasyonu, Tataristan Cumhuriyeti tarafından onur madalyası alma şerefine eriştim. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti'nin verdiği onur madalyasının yerini hiçbirisi alamaz.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin "Dostluk ve Halk Büyükelçisi" unvanı benim için gurur vericidir. Çünkü bugüne kadar çok az kişi bu ödüle layık görülmüş. Bugüne kadar kamu-özel muhtelif kuruluşlarca verilen 50'yi aşkın silt, plaket, madalya, takdimnameler aldım. Gazi Üniversitesi ile Dumlupınar Üniversitesi tarafından Fahri Doktora Unvanına layık görüldüm. Geçen yıl Atatürk Dil Tarih ve Kültür Yüksek Kurumunca "Sema Yıldızı" ödülü verildi. Aldığım ödüller hep bu ülkeye vermiş olduğum emeklerin göstergesi olmuştur.

Yaptığımız çalışmalar sonucu ülkemize katkılarımız somut olarak ortaya çıkıyor. Bu etkinlikler için dünyada bir milyon kilometre yol kat ederek bir ilke damgamızı vurduk. Bu faaliyetlerimiz için hiçbir yerden bir şey talep etmedik. Bütün faaliyetlerimizi kendi girişimlerimizle ve kaynaklarımızı yaratarak yapmaya çalıştık.

40 kişilik bir grupla ülkemizin tanıtımı için yola çıkıyoruz. Bu devletimiz için önemli bir katkı. Çünkü bu tanıtımın her biri yüzbinlerce dolar değerinde. Gittiğimiz ülkelerde Türkiye'yi tanıtacak etkinlikler yapıyoruz. Türk Haftası etkinlikleri düzenliyoruz. El sanatlarımızdan yemeklerimize, folklorümüze kadar kültürümüzü tanıtacak sayısız etkinlikler düzenliyoruz.

İNŞAAT SANAYİİ: Türkiye'de turizm denilince, insanların aklına hep kıyılarımız geliyor. Ama, örneğin Paris milyonlarca turisti her yıl kendisine çekiyor. Kültürünü turizmini milli gelire dönüştürüyor. Oysa Anadolu tarihin kendisidir. Biz Anadolumuzu neden gerektiği ölçüde değerlendiremiyoruz?

KEMAL BAYTAŞ: Turizmde doğal, tarihi arkeolojik faktörler önemli. Bunları çok olumlu bir doku birliği içerisinde değerlendirip, sunmak daha önemli. Örneğin çok değerli doğal varlıklara sahip bulunuyoruz. Ama biz betonlaştırıyoruz çevremizi tahrip ediyoruz.

Doğayı güzel kullanırsan bir şey ifade ediyor, yoksa kartpostal olur. Burada sözlerim yanlış anlaşılmasın. Turizm tesisleri de yapılması gerekmektedir. Ama, bilinçli bir yapılaşma olmalı. İkinci; uygar ve kültürene eğitime önem veren bilinçli bir toplum olmalı.

Turist ülkemizi ziyaret ettiği zaman kendisini huzurlu ve güvenli hissetmeli. Kötü davranışlar ülkemizin imajını kalar. Kötü izlenimler ise hafızalardan silinmez. Türk misafirperverliği güler yüzü, dostluğu gibi imajlarımızın kalıcı olması turiste doğru yaklaşımlara bağlıdır.

İNŞAAT SANAYİİ Sovyetlerden, Türkî Cumhuriyetlere, Çinlilere kadar farklı milletlerin kültürlerini inceleme fırsatınız oldu. Bu konudaki deneyimlerinizi bizimle paylaşabilir misiniz?

KEMAL BAYTAŞ- Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Rusya Federasyonu kuruldu. Ülke yeni bir siyasi ve ekonomik oluşuma adapte olmaya çalışıyordu. Bu süreçte ülke yaklaşık beş yıl boyunca kriz ortamını yaşadı. O günlerde geleceği görmüştüm. Rusya'nın 10 - 15 sene sonra ikinci süper güç olacağını ifade etmiştim. Çünkü bu ülkenin derin bir kültürü ve eğitim altyapısı var. Liderleri Putin dünyada mevcut liderler arasında neredeyse rakipsiz.

Çinliler de öyle. Çinliler 7 bin senelik kültüre sahip bir millet. Zamanında ekonomik bakımdan, geri kalmış olsalar da yıkılmadılar, yıkılmıyorlar. Bu toplumlar uygar toplumlar. Yaşamlarında hep bilim ve kültür hâkim olmuş. Çinliler "Siyasette komünizm, ekonomide liberalizm" dediler, böyle bir sistem ve slogan ürettiler. Şimdi önemli bir kalkınma hızı yakaladılar.

İNŞAAT SANAYİİ: Deneyimleriniz ve bilgi birikiminizle insani ilişki halkalarınızı öylesine genişlettiniz ki çok büyük bir dostluk çemberine sahipsiniz. Sadece ülke sınırları içerisinde değil, samimiyetiniz ve ışığınız sayesinde her kıtadan tanıdıklarınız olduğunu biliyoruz. Tabi aralarında tüm Dünya insanının yakından tanımak istediği ünlüler de var. Birkaç tanesinin ismini bizimle paylaşabilir misiniz?

KEMAL BAYTAŞ- Tabii benim için de ilginç olan birkaç ismi paylaşayım. Örneğin Dünyanın ilk kadın kozmonotu General ve Rusya'da milli bir kahraman olarak tarihe geçen Rusya Federasyonu'nda büyük bir örgüt olan Uluslararası Dostluk Bilim Kültür örgütü Başkanı Valentina Tereškova yakın dostumdur. Ünlü bokser Muhammed Ali Clayd ile geçmiş yıllarda dostluğumuz oldu. 1976 yılında onu Türkiye'ye davet ettim. İki gün misafirimiz oldu.

İNŞAAT SANAYİİ: Size Bürokratların duayeni diyorlar, Baytaşı Tarikatı diyorlar. Sizin sofranızda olabilmek herkes için bir ayrıcalık. Farklı kesimleri bir araya getirmek sizin tek bir sözünüze bağlı. Kritik dönemlerde önemli isimleri de bir araya getirdiğinizi biliyoruz. Tarafları bir araya getirmekle bu ülkenin sosyal çimentosu olarak görülmenin getirdiği sorumluluklar nelerdir?

KEMAL BAYTAŞ- Her yaştan her kesimden dostum var. Türk ve yabancı dostlar yaş kıdemim ve karşılıklı sevgi-saygı nişanesi olarak son yıllarda bana "Şeyh" diye hitap ediyorlar. Soyadımdan da esinlenerek bu sevgi dokusunu "Baytaşı Tarikatı" olarak adlandırıyorlar. Sahip olduğum dostlar sayesinde kendimi dünyanın en zengin adamı gibi hissediyorum.

İNŞAAT SANAYİİ: Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Dr. Mustafa AŞULA
Emekli Büyükelçi

ORTA ASYA TÜRK CUMHURİYETLERİ VE TAAHHÜT SEKTÖRÜ

Konuşma ve yazılarımıza genellikle ve daha çok alışkanlık saikiyle hep 'Sovyetlerin dağılmasını takiben ' diye başlarız. Böylece, Sovyetler sonrası tablo üzerinde yoğunlaşırız. Ancak 70 yıllık ve her yönüyle emsalsiz baskıcı Sovyetler İmparatorluğu niçin dağıldı ve arkasında neler bıraktı? Bunun üzerinde pek durmayız. Halbuki, Sovyetler sonrası dönemi iyi tahlil edebilmek için, çöküşün nedenlerini de iyi araştırmak gerekiyor. Kısaca ifade etmek gerekirse, Sovyetler başlıca iktisadi nedenlerden ötürü dağıldı. Bunun yanında, insan hakları kavramının gelişmesi ve bir bakıma uluslararası güvence altına alınmış olması da, yıkılışı hazırlayan ve hızlandıran etkenler arasında sayılmaktadır. 1975 yılı ortalarında Helsinki'de yapılan uluslararası işbirliği ve güvenlik toplantısı sonunda kabul edilen Nihai Senedi imzalamakla, zamanın Sovyetler lideri Brejnev, belki de bilmeyerek, İmparatorluğun kale duvarlarında ilk gediği açmış oluyordu. Uluslararası ilişkilerde siyasi uyumsuzlıklardan mücerret, hertürlü işbirliği teşvik edilmekteydi. Bu, yıllarca münhasır silah ve savunma sanayii ağırlıklı ve bu nedenle de giderek hantallaşan ve ekonomik anlamda üretmeyen Sovyetler ekonomisi için bulunmaz bir fırsattı. Zira, Sovyetler herşeye rağmen, Batı ile rekabeti ve Batıya nazaran

üstünlük sağlamak nihai hedefini terketmemişti. Bunun için de, ekonominin toparlanması ve diğer sektörler için itici güç haline gelmesi kaçınılmazdı.

Başta ABD olmak üzere, Batı filhakika, Sovyetlere sınırlı ölçüler içinde yardımı başlamakla beraber, esas hedef olarak, İmparatorluğu oluşturan birimlerden Polonyayı seçmişti. Polonya'da Lech Walesa liderliğindeki insan hakları ayaklanmaları özellikle Batı için vazgeçilmez cazibe unsuru idi. Polonya her bakımdan ve süratle teçhiz edildi, içerideki hareket giderek kuvvet kazandı ve sonunda Helsinki Nihai senedi ilk meyvesini Polonya'da egemen bağımsızlıkla verdi. Polonya'yı zaman içinde, başta Macaristan olmak üzere, diğer ülkeler takip etti. 1989 yılında sıra Berlin Duvarı'nın yıkılmasına kadar geldi. Bu tarihlerde Sovyetler'de işbaşında hulunan Gorbatçev kurtuluş için Perestroika ve Glassnost gibi, esası değiştirmeye gücü yetmeyen, fakat satıhtaki bazı sloganlara ümit bağlamıştı. Ancak ekonomik çöküntünün önu bir türlü alınamıyordu. O kadar ki, Doğu Almanya'da konuşlanmış Sovyet askerlerinin çekilerek içerlerde yerleştirilmeleri için gereken ödeneği bulamayan Sovyetler, zamanın Almanya'nın Federal Şansölyesi

Kohl'den finansman vaadi alınca, iki Almanın birleştirilmesi gibi, Sovyetlerin varlığı ile telif edilmeyecek ve Batıda da bir ölçüde şaşkınlık yaratacak öneriye evet demek zorunda kalmıştı. Sovyetler böylece harpsiz, darpşiz dağıldı ve bugünlerde Rusya Federasyo'nun olarak bilinen parçanın dışında, yerini Cumhuriyetlere bıraktı. Yeltsin iktidarı bu koşullar altında devraldı. Rusya Federasyo'nun adeta kendi derdine düşmüştü. Ekonomide devalüasyonlar ve Güney Doğu Asya'da başlayan krizin tahripkar sonuçları Federasyonu bunaltmıştı. Bu nedenle, Rusya'nın yeni Cumhuriyetlerle ilgilenen mecali hiç yoktu. Baş gövdeden ayrılmıştı. Baş Moskova, gövde ise, kendi hallerine kalan cumhuriyetlerdi. Merkezi planlamaya bağlı 70 yıllık ekonomi böylece ortadan kalmıştı. Çünkü gövdeyi oluşturan Cumhuriyetler, zamanında hep baş için var olmuşlar, kendi kendine yeterli olmak gibi bir düşünceye hep yabancı kalmışlardı.

Cumhuriyetler, bu koşullar altında ayakta nasıl durabileceklerdi? Bütün mesele bu idi. Bir yandan, halkın gündelik ihtiyaçlarının ağır baskısını göğüslemek, diğer yandan, süratle yapılanma ve mevcut kaynakları artık Moskova'ya bağlı olmaksızın acilen değerlendirmek gerekiyordu. Böylesi bir ortamı Türkiye'mizde en doğru ve gerçekçi bir biçimde okuyan ve değerlendiren, Devletten önce, özel sektörümüz, özellikle taahhüt sektörümüz oldu. Batının önceleri izlediği 'bekle-gör' siyaseti karşısında, Orta Asya ve Kafkasya Cumhuriyetleri Türkiye'yi ve Türk özel sektörünü sığınacak ilk melce ve alınacak ilk kapı olarak gördüler. Bu aslında, gerek Türk dış politikası, gerek yurtdışı taahhüt sektörü açısından bulunmaz müstesna bir fırsattı. Esasen Türk insanı geçmiş rejimler döneminde bu beraberliği hep yüreğinde taşımış ve bugünlere gelince, denilebilir ki, yöre halklarından neredeyse daha çok sevinmişti. Rusya'nın kendi başının derdleriyle meşgul olduğu ve bu nedenle de ortalarında gözükmediği bu dönemi iyi değerlendirmek gerekiyordu. Fiili inisiyatifini ele alan özel sektörün adımlarını sağlam basabilmesi için, Devlet olarak herşeyden önce belirgin bir Orta Asya politikası oluşturmak ve bu politikayı kurumsallaştırmak gerekiyordu. Bu konuda fiilî hakika zaman içinde TİKA ve benzeri bazı girişimler ortaya çıkmıştır. Eximbank'ımız tüm Cumhuriyetler için, taahhüt sektörümüz tarafından kullanılmak üzere, bir milyar doların üstünde krediler açmış ve kullanmıştır. Bu meyanda, bir yandan da Türklük ve benlik arayışları, bazı kültürel programlarla oturtulmaya çalışılmıştır. İnşaatla başlayan özel Türk girişimciliği üstlendiği projelerle Cumhuriyetlere ilk kapıları açmış ve sıralamada bugünlerde ön plana çıkmış bulunan Batı'yı, Çin'i ve İran'ı çok gerilerde bırakmıştır. Ortaya konulan ilk eserlerle Cumhuriyetler serbest piyasa ekonomisinin vazgeçilmez parametreleriyle tanıştırılmıştır. Firmalarımız hem iş geliştirmiş ve hem de serbest piyasaya geçişin modellerini muhataplarına anlatan müşahhas örnekler oluşturmuşlardır. Türkiye'miz, özel taahhüt sektörümüzün bu bilinçli çabaları sayesinde, Orta Asya ve Kafkaslarla adeta bütünleşmiştir. Ancak bu olumlu gelişme ne kadar devam etti? Şu sırada cevaplandırılması gereken başlıca soru budur. Cumhuriyetler, bir yandan piyasa ekonomisini öğrenip, diğer yandan, ellerindeki geniş doğal kaynakları peyderpey değerlendirdikçe, taahhüt sektörümüzün konumu da yavaş yavaş değişmeye başlamıştır. Cumhuriyetler, zamanla petrol ve doğal gaz gibi büyük volümlü projelere el atırlar. Bu nitelikli projelerin finansmanı için uluslararası finans kuruluşlarından yararlanırken, daha çok taahhüt üstlenecek firmaların öz kaynak ve kredi getirmeleri koşullarını aramaya başladılar. Öz kaynak ve kredi getirmek zarureti, ayrıca teminat mektupları sağlamakta ötedenberi karşılaşılmakta olan zorluklar, Orta Asyada girişimcilerimiz için rüzgarı adeta tersten estirmeye başladı. Büyük ve gelecek için bir bakıma entegrasyon anlamı taşıyan projeler, önceleri Batı ve arkasından Çin ve İran tarafından üstlenmeye başlayınca, taahhüt

sektöründeki yerimizi ve sıralamadaki öncül mevkiimizi giderek maalesef kaybettik ve bugünlerde olduğu gibi, küçük volümlü inşaat ve imalat projeleriyle yetinmek mecburiyetinde kaldık. Vaktiyle tüm ümitlerini Türkiye'mize bağlamış bulunan Cumhuriyetler, bu defa gerçekten bizi 'köprü' olarak değerlendirip, üstümüzden Amerika ile, Batı ile, Çin ve Putin'le birlikte daha belirgin bir biçimde devreye giren Rusya Federasyonu ile iş görmeye başladılar. Bu olumsuz gelişmeyi şaşkınlıkla karşılayanlarımız oldu; Türklük denilen en büyük ortak paydamız bir kenarda dururken, bizimle işbirliği nasıl yön değiştirir? Herşeyden önce ekonominin ve girişimciliğin, rekabete dayalı kendine özgü kuralları olduğunu hep unutuyoruz. Türklük benliğinden hareketle özel koşullar isteyemeyiz. Orta Asya bunu zaman içinde bize anlattı. Kaldı ki, Türklük benliği uzun yıllara sarı ortak, köklü kültür ve tarih çalışmaları ister, ortak okullaşma ister ve herhalde sabır ister. Zira, geçmiş baskıcı rejimler Türklük benliğini ve mefkuresini bu ülkeler halkalarından bilhassa uzaklaştırmak için elden gelen hertürlü baskıyı icra ile, başta eğitim olmak üzere, hemen herşeyi sovyetize etmişlerdir. Bu birikintilerin ilk on sene gibi kısa sayılacak bir süre içinde giderilmesi kolay değildir.

Orta Asya Cumhuriyetlerinin hemen her biri göreceli olarak serbest piyasa ekonomisini benimsemiş olmakla beraber, siyasi alt yapılarını bu derece kolay değiştirememişlerdir. Başlıca bu nedenle, bu ülkelerde Devletten Devlete ilişki hala önemlidir ve geçerlidir. Bu bakımdan, Devletimiz, tabiatıyla Hükümetimiz, Orta Asya'da her anlamda girişimcilerimizin yanında olmalıdır ve bu açık desteği muhataplarına hissettirmelidir. Protokol ve sırayı bir kenara bırakıp, bu ülkelere her düzeyde sık ziyaretler yapılmalıdır. Daha önceleri başlatılan, ancak şimdilerde terkedildiği izlenimini veren Kurultaylar yeniden canlandırılmalıdır. Orta Asyanın çok başarılı liderlerinden Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan NAZARBAYEV'in şimdilerde Türkiye'ye artık gelmediğinin nedenleri üzerinde bir misal olarak durulmalıdır. Herşeyden önce, Türkiye'mizin belirgin bir Orta Asya politikası olmalıdır. Geçmiş koalisyon Hükümetleri sırasında, Orta Asya konusunun her defasında, koalisyon pazarlığına göre bir siyasi parti mensubu Devlet Bakanının uhdesine bırakılması ve koalisyonlar değiştikçe, ilgili Bakanlığın da değiştiği keyfiyetini artık geride bırakmalıyız. Oluşturulacak politika sürekli ve istikrarlı olmalıdır. İlkeleri özenle belirlenecek Orta Asya politikası Bakanlar Kurulunun daimi gündem maddesi haline getirilmelidir. Oluşturulacak konvansiyon veya istişare organı bünyesinde özel sektörümüze, taahhüt sektörüne mutlaka yer verilmelidir.

Orta Asya'da kaybedilen mevki yeniden kazanmak için, halen bölgede söz sahibi oldukları bilinen Batı, Rusya ve Çin ile işbirliği imkanları aranmalıdır. Özellikle Rusya Federasyonu'nun Putin'den sonraki yeni iktidar döneminde Orta Asya'daki yerini geri almak yolundaki ısrarlı çabaları izlenmeli ve mümkün olan hallerde, Orta Asya'da eski bağımlılıkları da dikkate alarak, Rusya ile birlikte hareket edebilenin yolları araştırılmalıdır. Eximbank başta olmak üzere, bankacılık sektörümüz, Orta Asya için yepyeni bir kampanya başlatabilmelidir. Orta Asya sıradan ilişkiler sürdürülecek bir bölge değildir. İşbirliğinde ve kültürde Orta Asya'yı yanına alabilen bir Türkiye, dış politikasına ve ekonomi politikasına ekleyeceği bu müstesna boyutla, özellikle Avrupa Birliği'nde tereddütle bakılan değil, aksine aşikar ağırlığı hissedilen ve işbirliği aranan bir ülke olacaktır. Avrupa Birliği peşinde koştukça hayal kırıklık yaşamak Türkiye'nin kaderi olmaktan çıkacaktır.

YARIM KALAN BİR ÖYKÜ

NEŞE DOSTER'LE TUNCER GÜVENSOY ÜZERİNE

Kaybettiğimizde inanamamıştık. Ölümünün ardından 3 yıl geçti. Bizler alışamadık yokluğuna. Onu çok özlüyoruz. Yaşamı onla kesişenlerin çok anısı var. Neşe Doster de bu şanslı insanlardan birisiydi. Doster, Güvensoy'un sevenlerinin özlemlerini bir kitapta topladı. İşte Neşe Doster'in Gözüyle Tuncer Güvensoy

Tuncer Güvensoy'u Tanımak

Aynı memleketin çocuklarıydık, aynı lisenin mezunlarıydık, aynı derneğin mensuplarıydık, Kars sevdasının yolcularıydık. Çocukluk ve gençlik yıllarımız aynı coğrafyada geçmişti. Aynı soğukta üşümüş, aynı güneşte ısınmış, aynı sokaklarda koşmuş, aynı yokuşlarda düşmüştük. Bir yeri sevmenin ne olduğunu, "oralı" olmanın, "orada" doğmanın ne demek olduğunu bilen kuşaktandık. Küçük yerlerde doğup, büyük sorunlarla büyüyen kuşaktandık. O nedenle tanışıklığımız çok eskilere, ortak kaygılara, ortak sevinçlere ve ortak değerlere dayanır.

Tuncer Güvensoy Üzerine Kitap Yazmanın Nedenleri

Tuncer Güvensoy'un bir kitaba konu olacak, bir kitabı dolduracak pek çok insani, mesleki, ahlaki, özellikleri vardır bana göre. Öncelikle bizler gibi memleketine farklı tegellerle bağlı olan bir kuşak için hem doğduğu yerin, hem de hemşerilerinin yeri ayrıdır. Bu duyguyu memleketinden uzak düşmenin, ayrı kalmanın acısını bilen herkes tahmin edebilir. Hayata karşı acelesi varmış gibi erkenden göçüp giden arkadaşımız, yaptıklarıyla Kars'ı Türkiye'yle buluşturmuştur. Ölümünden sonra beni bu kitabı yazmaya iten nedenlerin başında onun Kars için yaptıkları geldi kuşkusuz. Kars için gönül birliği yaptığımız dostumuzun memleket sevdası ve Kars sevgisi geldi. Memleketimizin kültürel mirasına katkısı, oraların kaybolmaya yüz tutan kent dokusuna cömertçe, yüreklice, kararlıca ve tutarlıca sahip çıkışı geldi. Ben bu

kitabı yazarak izini ve gölgesini bırakan bir dostu anmak, selamlamak ve yarınlara taşımak istedim.

Güvensoy İle Bir Anı

Kars odaklı, Kars merkezli pek çok toplantıda bir araya gelirdik. O Kars Vakfı'nın Başkanı olarak, ben Kars Lisesi Mezunları Platformu'nun kurucusu olarak, bazen memleketimizde, çoğu kez de Ankara'da buluşur, doğduğumuz topraklara yönelik hayallerimizi ve projelerimizi tartışırdık. Bu tür toplantıların resmi bölümü son derece ciddi ve tartışmalı geçerdi. Toplantı bitiminde gayri resmi bölüm başlar ve biz o bölümde çok konuşur, çok güler, çok eğlenirdik. Yöresel dille, yöremize özgü espriler yapar, yerel dille fıkralar anlatır, çocukluğumuza uzanır, öğrencilik yıllarımızdan söz ederdik. Bu toplantılara özgü unutamadığım pek çok anım var. Kitaba da aldığım birini İNTES okurlarıyla paylaşmak isterim. Kars Vakfı'nın Ankara Ticaret Odası'nda düzenlediği bir toplantıya ben konuşmacı olarak katılmışım. Toplantının bitiminde düzenleme komitesi olarak günün değerlendirmesini yaparken sıra eşlerimize geldi.

Ben Tuncer Bey'e eşinin nereli olduğunu sordum. O da Çorumlu olduğunu söyledi. Ben de yöresel deyimimizden yola çıkarak "Desenize eşiniz ithal gelinlerimizdenmiş!" diye seslenince, o da şu yanıtı verdi: "Onlara ithal diyeceğinize, bize ihraç desenize!" O gün çok güldüğümüz bu sözü o kadar yayıldı ki yıllarca herkes birbirine "Nasıl olmuştu? Bize de anlatın" deyip durdu. O günden sonra batılı gelinlerle evlenen

tüm hemşerilerimiz, Tuncer Bey'in bu sözünü sık sık kullanınca, sonunda bize "Bu sözümü Türk Patent Enstitüsü'ne başvurup, tescil ettireceğim" dedi.

Biz dost ve arkadaşlarına da bu ve benzeri pek çok anımızı şimdi boğazımız düğümlenerek yâd etmek kaldı...

Tuncer Güvensoy'dan Yarım Kalanlar

Tuncer Güvensoy, işiyle, ailesiyle, oğullarıyla, memleketiyle ilgili dopdolu hayalleri ve projeleri olan bir dostumuzdu. Erken ölümüyle işleri yarım kaldı, hayalleri yarım kaldı, oğulları babasız ve boynu bükük kaldı. Bu işin iç acıtan boyutu bana göre. Ama başarılı iş yaşamına bakıldığında, memleketine yaptıklarına bakıldığında, yaşam çizgisindeki güzelliklere, üretkenliğe, yararlı olma çabasına, ilişkilerine ve dostluklarına bakıldığında, 1952'de açılan ve 2005'de kapanan bu parantezin devam ettiği ve bitmediği görülür. Çünkü o parantezin içine sığdırılan işler uzun soluklu, vefa dolu, başarıları kanıtlanmış işlerdi. Projelerine gelince; onları da babalarının izinden gideceğine inandığımız Doğu ve Aras hayata geçireceklerdir...

Kars ve Güvensoy

Tuncer Güvensoy için Kars, Kars için Tuncer Güvensoy çok önemliydi. O öncelikle tarihimizin korunmasına öncülük etmiş, yaptığı binalarla, modernleşmeye duyarlı tarih bilinciyle ve ulaşılmaz memleket sevdasıyla dur demiştir. Geçmişimizin

Neşe Doster, M. Şükrü Koçoğlu, Hatice Güvensoy

görmekli kültürünü günümüze taşıyarak bir değerlilik örneği sergilemiştir. Memleketimizin yalnız, gözden ve gönülden uzak zarif, sevdalı ve soylu başına bir taç gibi yakışan KAR'S OTEL ve TUNCER GÜVENSOY EVİ'yle yöresel kültürümüzü evrensel boyutlara taşımıştır. Emek ve birikimini, mesleki duyarlılığıyla harmanlayarak doğduğu topraklara cömertçe sunmuştur. Memleketinde estirdiği rüzgâr, doğduğu yere sunduğu armağanlar Tuncer Güvensoy'u unutturmayacaktır. Nitekim ölümünden sonra Kars, bu vefalı evladının adını bir caddeye vererek ölümsüzleştirmiştir.

Tuncer Güvensoy İçin Hazırlanan Kitabın İçeriği

Şöyle ki bu kitap çok sevilen bir dostun arkasından kaleme alınan bir biyografik anı ve ağıt kitabıdır. Yöresel boyutu, dostluk ve arkadaşlık boyutu, vefa boyutu vardır. Bu kitap bir bakıma yazılmayı, anılmayı, yarınlara taşınmayı hak eden bir arkadaşın yarım kalan yaşam öyküsüdür.

Kitabın bir başka özelliği ise yöresel ölçekte türünün ilk ve tek örneği oluşudur. Yani bugüne kadar hiç bir Karşlı hakkında ne böyle bir kitap yazılmış, ne de bunu kaleme alacak bir Karşlı yazar çıkmıştır. Bu bakımdan ilk ve şimdilik tek olmanın ayrıcalığı şu an için bana aittir.

Kitap bir yılda tamamlanmış, içerik olarak yazarını da, söyleşi yapılan dostlarını da yer yer çok zorlamıştır. Kitaba

bilgi ve belge akışıyla en büyük katkıyı, eşi Hatice Güvensoy sağlamış, en küçük ayrıntıya kadar, en ufak bir pusulaya kadar, çocuklarına yazdığı küçük notlara kadar arşivlediğinden zorlu yazma sürecini kolaylaştırmıştır.

Kitap, her yapıtın dünyaya verilen bir selam olduğu gerçeğinden yola çıkılarak çok ve çeşitli kişilerden oluşan dostlarıyla, meslektaşlarıyla, çalışma, iş, okul, sınıf, askerlik arkadaşlarıyla, hemşerileriyle görüşülerek oluşturulmuştur. Görüşmeler sırasında "Ah keşke yaşasaydı" sözleriyle karşılaşılıp, "Ah keşke ölmeseydi" sözleriyle uğurlanmak yazarını da, konuşanları da çok zorladığından, acı çekilerek anlatılanlar, acı çekilerek kaleme alınmıştır.

Kitap yer yer söyleşilerle zenginleştirilmiş, yer yer de roman formatıyla kurgulanarak arkadaşlarının gözüyle Tuncer Güvensoy anlatılmıştır. Bu kitap merak uyandırarak, bir insanı tanıma isteğine yol açarsa amacına ulaşmış olacaktır.

Bu kitap bir işbirliği ve gönül birliği sonucu oluşmuştur. Okuyanlar da, o kuşağın simgesi olan, sivri uçlu bir kalemle sarı saman kâğıda yazılan dost mektupları niyetine okurlarsa, amacına ulaşacak ve bir gönül adamı olan Tuncer Güvensoy'u da gülümsetecektir. .

PEKKAN GRUP

firma yetkilileri

Tanık PEKKAN Yönetim Kurulu Başkanı
Adnan VOLKAN PEKKAN Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Hakan MENDERES PEKKAN Yönetim Kurulu Üyesi

MERKEZ ADRESİ

Cinnah Caddesi No:10 Pekkan Center
Çankaya/Ankara
Tel:0 312 468 75 60 PBX(4 hat)
Faks:0 312 468 75 67
www.pekkangrup.com

LONDRA OFİSİ

6 Clifton Gardens, Templefortune,
LONDON, UK, NW11 7 EL
Tel:0 208 455 9490

faaliyet alanları

Planlama
Altyapı Projeleri
Üstyapı Projeleri
Müşavirlik Ve Proje Hizmetleri

Demiryolu Projeleri Ve Müşavirlik Hizmetleri
Antitank, Antipersonel, Mayın Arama, Tarama Ve İmha Etme
Projeleri
Sismik İzolasyon
B.O.T Hidroelektrik Santraller (HES)
Yeraltı Kablo Ve Boruların Tespiti
Turizm Ve Otelcilik

gruba dahil firmalar

Peta Mühendislik
Ares-Fasilis İnşaat
Pekkan Enerji
Shamash Enerji
Shamash Ltd
Phenom Enerji
Pekkan Ltd
Shamash Enerji Ltd Şti (Londra)
Shamash Turizm Ltd Şti (Kıbrıs)
Specialist Gurkha Services Uk. Ltd (Mayın Arama Ve İmha Etme
Yurtdışı Ortaklığı)
Earquake Protection System Inc. (Sismik İzolasyon Yurtdışı
Ortaklığı)
Pekkan Ltd. (Kıbrıs Adası)

Sivas Mursal HES / SIVAS

Pekkan TOKİ Muşavirlik

ONUR

TAAHHÜT TAŞIMACILIK VE TİCARET LTD.ŞTİ

firma yetkilileri

Onur ÇETİNCEVİZ Yönetim Kurulu Başkanı
İhsan ÇETİNCEVİZ Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

MERKEZ ADRES

Turan Güneş Bulvarı Ilkbahar Mah.
571.Cad. 612.Sok No: 12 Çankaya
06550 Ankara-TURKEY
Tel: +90 (312) 491 96 96
Fax: +90 (312) 491 88 77
e-mail: info@onur-taahhut.com.tr
www.onur-taahhut.com.tr

YURTDIŞI BÜROSU

KIEV
Pochainyns'ka Street 25/49 No: 31/32
04071 Kiev-UKRAINE
Tel: +380 (44) 545 61 61
Fax: +380 (44) 545 61 64

faaliyet alanları

Ulaşım

Karayolu ve Otoyollar
Köprü ve Kavşaklar
Havaalanları

Altyapı

Boru Hatları

Bina

İdari Binalar

Su İşleri

Barajlar
Sulama Kanalları

Sanayi Tesisleri

Konkasör Tesisleri
Asfalt Üretim Tesisleri
Modifiye Bitüm Tesisleri
Asfalt Emülsiyon Tesisleri
Depolama Tesisleri

gruba dahil firmalar

ÇETİN İşletmeleri İnşaat Taahhüt Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Kırıkkale, Keskin Yolu

KIEV ODESA Yol Çalışması

ÖZGÜN

İNŞAAT TAAHHÜT HAFRİYAT LİMİTED ŞİRKETİ

94

firma yetkilileri

Cahit KARAKULLUKÇU	Yönetim Kurulu Başkanı
Deniz KARAKULLUKÇU	Yönetim Kurulu Üyesi
Burak ERSÖZ	Genel Müdür / İcra Kurulu Üyesi
Öner YILMAZ	İcra Kurulu Üyesi
Haşim Fırat ÇELİKKAN	İcra Kurulu Üyesi

MERKEZ ADRESİ

Enderunlu İsmail Hakkı Sok. No: 6
34349 Balmumcu / İstanbul
Tel: 0 212 275 37 37
Faks: 0 212 267 35 15
www.ozgun-ins.com
e-mail: ozgun@ozgun-ins.com

KURULUŞ TARİHİ 1993

KALİTE BELGELERİ ISO 9001
ISO 14001
OHSAS 18001

faaliyet alanları

Altyapı ve Üstyapı Projeleri
Demiryolu ve Metro Projeleri
Karayolu ve Otoyol Projeleri
Tünel, Köprü ve Viyadük Projeleri
Gayrimenkul Yatırım Projeleri
Kapalı Otopark Yatırım ve İşletme Projeleri
Su Projeleri
Enerji Projeleri
Zemin Islah Projeleri

gruba dahil firmalar

Özgün Şirketler Grubu

Özgün İnşaat Taahhüt Hafriyat Ltd. Şti.
Soner Temel Mühendislik İnşaat ve Ticaret A.Ş.
Ekvator Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti.
Omega Enerji Yatırım A.Ş.
SARL Ozgun Construction et Excavation Algérie

ortak girişimler

Yerli ortaklıklar

Özgün İnşaat - İlci İnşaat İş Ortaklığı
Özgün İnşaat - Tınas İnşaat İş Ortaklığı
Özgün İnşaat - May Danışmanlık İş Ortaklığı
Özgün İnşaat - Taşyapı İş Ortaklığı
Özgün İnşaat - Asset İnşaat İş Ortaklığı

Yabancı ortaklıklar

- Özgün İnşaat - ETRHB (Cezayir) İş Ortaklığı (Tizi Ouzou - Oued Aissi Demiryolu Projesi)
- Özgün İnşaat - ETRHB (Cezayir) İş Ortaklığı (Bejaia Karayolu Projesi)
- Özgün İnşaat - CCECC (Çin) İş Ortaklığı (Khemis Miliana - El Afroun Demiryolu Projesi)
- Özgün İnşaat - CCECC (Çin) İş Ortaklığı (Thenia-BBA Demiryolu Projesi)
- Özgün İnşaat - Teixeira Duarte (Portekiz) - ETRHB (Cezayir) - ENYSE (İspanyol) İş Ortaklığı (Thenia-Tizi Ouzou Demiryolu Projesi)

Istanbul Metro Projesi

TIZI OUZOU - OUED AISSI Demiryolu Projesi / CEZAYIR

AYYILDIZLAR

İNŞAAT VE TİCARET A.Ş.

96

firma yetkilisi

Kemal AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Başkanı
Ali İhsan AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Üyesi
Orhan Savaş AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Üyesi
Hasan Hüseyin AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Üyesi
Şen Murat AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Üyesi
Osman Aslan AYYILDIZ	Yönetim Kurulu Üyesi
Muhammet TÜYSÜZ	İdari ve Teknik İşler Sorumlusu

İLETİŞİM BİLGİLERİMİZ

Eski Büyükdere Caddesi Emektar Sokak No : 71 / 5-6
 4.Levent / İSTANBUL
 Tel: +90 212 279 28 30 pbx
 Tel: +90 212 284 21 83 pbx
 Faks: +90 212 284 49 14
 Faks: +90 212 284 21 88
 e-posta : info@ayyildizlarinsaat.com
 www.ayyildizlarinsaat.com

KURULUŞ TARİHİ 1990

faaliyet alanları

Havaalanları
 Toplu Konutlar
 Hastane, Laboratuvar & Okul
 Banka ve İş merkezleri
 Alışveriş Merkezleri
 Oteller, Kongre Merkezleri
 Ticari ve Endüstriyel Yapılar
 Prefabrik Yapılar

Altyapı Projeleri

Sulama ve Drenaj Şebekeleri
 İçme Suyu ve Tasfiye Tesisleri
 Kanalizasyon, Deşarj Arıtma Tesisleri
 Karayolları, Köprüler ve Tüneller
 Elektrik ve Telefon Hatları
 Petrol - Doğalgaz Boru Hatları
 Pompa ve Regülatör İstasyonları
 Liman Yapıları
 Prefabrik Beton Yapı Elemanları
 Çelik Konstrüksiyon İmalat ve Montajı

Diğer Faaliyetler

Savunma Sanayii ve Güvenlik Sistemleri

gruba dahil firmalar

Ege Mikronize Madenleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.
 Ktaş İnşaat Sanayi Ve Ticaret A.Ş.

Tubitak

Komer

Yaşar ÖZKAN
makalelerim@yahoo.com

2012 SENDROMU

Biz Türkler herhalde genetik yapımızdan kaynaklanan nedenlerle gerek siyasette, gerek ekonomide, gerekse bilimsel çalışmalarda hep bugünü yaşayan bir toplumuz. Kanımca inançlarımızın yaptığı telkinle de tevekkül (kadere boyun eğen) kişileriz. Dünyada olup bitenleri çok gecikmeli yakaladığımız için de daima treni kaçıran olarak sonradan gelenlerin arasında kalmaktayız.

Halen dünyada 21 Aralık 2012 tarihinde olması muhtemel pek çok astronomik ve sismik olayları bütün dünya bilim adamları tartışırken, dünyanın bir çok bölgelerinde bilimsel test ve araştırmalar yapılırken Türkiye'mizde bu konuda çıt çıkmamaktadır. Olaylarla kısmen ilgilenenlerin çoğu da konuya Maya ve Sümer safsatası mantığı ile yaklaşmakta ve bu konuda tam bir vurdumduymazlık yaşanmaktadır. Tıpkı Pompei'nin son günlerinde olduğu gibi. Son yıllarda (2001) Burak Eldem "2012 Mardukla Randevu" isimli kitabı yazmakla ve Akşam Gazetesi'nde de zaman zaman yazdığı yazılarla Serdar Turgut bana göre konunun ciddiyetini kavramış kişilerdir. İnternette de özellikle gençler arasında az da olsa bir çalışma grubu vardır.

21 Aralık 2012 İle İlgili Sümer - Babil Ve Maya Kehanetleri

A-Sümer - Babil Kehanetleri

Bilindiği gibi Zecharia Sitchin'in "12. Gezegen" isimli kitabında, Burak Eldem'in 2012 Marduk'la Randevu isimli kitabında ve

daha pek çok eserde yazıldığı gibi Sümer ve Babil tabletlerinde güneş sistemimizde halen mevcut olan 9 gezene ilaveten bir 10. gezegen vardır. Sümerler buna Niburu; Babilliler de Marduk demektedirler. Bu gezegenin güneş çevresindeki yörüngesi uzayın derinliklerinden geçmekte olup, güneş çevresindeki bir turunu 3661 yılda tamamlamaktadır. Sümer ve Babil hesaplarına göre de 21 Aralık 2012 tarihinde tekrar dünyamızın yörüngesine yakın geçecektir. Çok uzaklarda olduğu için de biz bu gezegeni normal teleskoplarla göremiyoruz.

NASA 2005 yılında resmi adı 2003 UB 313 olan PLANET X isimli Dünyaya doğru yaklaşmakta olan bir gök cismi keşfetti. Şimdi bu cisim NASA tarafından ciddi olarak takip edilmektedir. Çok kişiye göre bu 10. gezegendir. (İnternette bilgiler alınabilir) İddiaya göre bu 10. gezegen kendi yörüngesinde hareket ederken dünyaya olan mesafesine göre, dünyanın manyetik alanını ve atmosferini tahrip ederek, dünyada şiddetli depremler, yanardağ patlamaları ve tufanlar yaratmaktadır. Yani en büyük felaketlerin doğurucusudur. Zecharia Sitchin'e göre bu gezegen dünyadan çok daha büyük, dünyadaki ilk vahşi insan topluluklarını ehlileştiren ve bugünkü yaşamın tohumlarını atan, çok gelişmiş toplumların yaşadığı bir gezegendir. Kimi bilim adamlarına göre de; buz külesinden oluşan bir kuyruklu yıldızdır. Hatta bundan önceki 2. geçişinde (takriben M.Ö. 5310) güneşe yaklaştığı için buzların erimesi

ile dünya atmosferini suya boğması ile tabir caizse göklerden yere suların akması ve büyük çekim gücüyle de denizlerin kabarması ile Kuran - Tevrat ve İncil'de bahsedilen Nuh tufanına neden olduğu ihtimalinden bahsedilmektedir.

Dünya yörüngesine yaklaştığı son geçişinde de (M.Ö. 1649) Ege Adalarında büyük yanardağ patlamaları, tsunamiler olduğu ve bunun sonucunda Girit Adasındaki Minos Krallığı'nın yok olduğu, Ortadoğu'nun atmosferinin aylarca kül ve dumanlarla kaplandığı, yaz aylarında kış şartları yaşandığı gibi büyük olaylardan bahsedilir. Hatta atmosferin kükürt sülfürle kaplanması nedeni ile güneş ışınlarının altın sarısı renk aldığı yine Kuran'da bahsedildiği gibi Nil Nehri'nin sularının kan renginde akıyormuş gibi görüldüğü söylenir.

B-Maya Kehanetleri

Bilindiği gibi Maya'ların, yıllardır üzerinde çalışılmasına rağmen halen içeriği tamamen anlaşılamamış ve anlaşılmaya çalışılan meşhur bir takvimleri vardır. Bu takvim sadece zamanı kaydeden klasik bir takvim olmayıp, yaşanmış ve yaşanacak olayları da gizemli bir şekilde tespit ve kaydeden belgelerdir. Maya takvimi ve kehanetleri her ne kadar Marduk'dan bahsetmese de, ne gariptir ki 21 Aralık 2012'de başka nedenlerden dolayı dünyada büyük felaketler yaşanacağından ve yeni bir dünya çağının başlayacağından bahseder. Bu durumda, dünya var olduğundan beri belki de hiç vuku bulmadığı şekilde ikili bir tehdit çaprazı altındadır. 21 Aralık 2012'yi kâbus haline getiren nedenlerden birisi de budur. Maya'lar bizim bugün kullandığımız ondalık sistem yerine yirmilik sistemi kullanmışlar ve bütün kayıtlarını bu sisteme göre yapmışlardır. Mayaların normal takvimi 20 günü olan 13 aydır. Yani normal yılı $13 \times 20 = 260$ gündür. Ayrıca bir de müphem takvimleri vardır. Bu da 20 günü olan 18 ay + 5 ekstra günlüdür. Müphem yılları ise $20 \times 18 + 5 = 365$ gündür. Bu her iki takvimi de kullanıyorlardı. Mayalar zaman ayırımını da bizden farklı yapıyorlardı.

1 Ay (Uinal)	=	20 gün
360 günlü yıl (Tun)	=	360 gün (18 ay x 20 gün)
20 yıl (Katun)	=	7.200 gün (20 x 360)
400 yıl (Baktun)	=	144.000 gün (20 x 7.200)

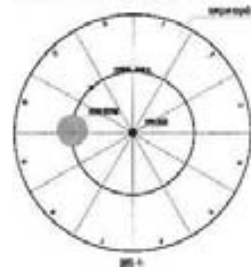
•Hep 20'nin katları

Mayalar dünya yaşam döngüsünü (zamanını) 5 çağa bölmüşlerdi. Bu çağlara güneş çağları deniyordu. Bu 5 çağın her birinin sonunda güneşte oluşan aktivitelere göre dünyada büyük afetler meydana geliyordu. Her bir çağı 13 Baktun $13 \times 144.000 = 1.872.000$ gün (5128 yıl) olarak hesaplamışlardı. Buradan yola çıkarak dünyada yaşanan çağların toplamı ise $5 \times 5128 \text{ yıl} = 25.640$ yıldır. Yani her 25.640 yılda dünyanın döngüsü (zamanı) sıfırlanmaktadır. Maya takvimine göre her şey yeniden başlamaktadır. Yapılan hesaplamalara göre halen içinde yaşamakta olduğumuz 5. çağda 21 Aralık 2012 de sona ermekte ve dünya zamanı yeniden başlamaktadır. 13.0.0.0.0 olarak yeni birinci çağa girilmektedir.

Bugünün Bilimi Ve Tespitlerine Göre

Bilindiği üzere dünya dâhil, bütün gezegenler, kendi eksenleri etrafında ve farklı yörüngelerde de güneş etrafında büyük

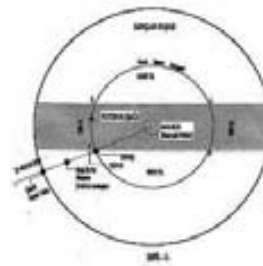
hızlarla dönmektedirler. Güneş de kendi eksen etrafında dönmektedir. Sanki bir Mevlevi gösterisi gibi. Güneş aynı zamanda tüm gezegenleri ile birlikte saman yolu merkezinde bulunan bir kara deliğin çevresindeki yörüngede 72.000 km/saat hızla dönmektedir. Güneş sistemi bu yörüngedeki bir turunu yaklaşık 25.640 yılda tamamlamaktadır. Bu rakam Mayaların binlerce yıl önce yaptığı hesaplamalara eşittir. Her 25.640 yılda bir güneş sistemi ve dünya yeni bir dönemi başlatmaktadır. (Şekil-1)

Ancak evrende sadece güneş sistemi yoktur. 25.640 yıl gibi bir zamanda güneş sistemi, bütün burçlar kuşağını kat etmekte ve bazı farklı enerji alanlarının içinden geçmektedir. Bu enerji alanına Foton kuşağı veya Rusya Ulusal Bilimler Akademisinden Dr. Alexey Dmitriev'in söylediği gibi Yıldızlararası Enerji Bulutu denir.

Foton kuşağı güçlü elektromanyetik radyasyonlara sahip bir uzay boşluğudur. Şu ana kadar yaşadığımız enerji ortamından çok farklıdır. Sıfırdan başlayacak olan güneş sistemi döngüsünün yeni enerjisidir. Yoğun bir foton (ışık parçacıkları) bandı olduğu söylenmektedir. Bu kuşağın varlığı ilk defa İngiliz Astronomu Sir Edmund Halley (1654-1742) tarafından keşfedildi. Son yıllarda Rus bilim adamları bu enerji kuşağı üzerinde yoğun çalışmalar yaptı ve halen yapmaktadırlar.

Yapılan hesaplamalara göre güneş sistemi 1987'de bu kuşağın içine girdi ve 21 Aralık 2012'de de kör nokta denen (null zone) etki alanına ulaşacak ve 2000 yıl boyunca foton kuşağı içinde yoluna devam edecektir. 2000 yıl sonra foton kuşağından çıkıp 10.800 yılda uzay boşluğunda gittikten sonra tekrar 2000 yıllık foton kuşağına, 10.800 yılda uzay boşluğunda seyahatini sürdürerek 25.640 yıllık döngüsünü tamamlayacaktır. (Şekil - 2)

Yapılan tespitlere göre, 1987 yılından beri güneşte ve dünyada yaşanan bazı aktivitelerin başlamış ve yoğunlaşarak devam etmekte olması, bu foton kuşağı etkisine bağlanmaktadır. Rus Bilim Adamı Dr. Dmitriev, güneşte aktivitelerin artmasının sorumlusunun foton kuşağı olduğunu söylemektedir. Zira foton kuşağı sürekli olarak güneşe enerji yüklemektedir. Daha foton kuşağına girdikten kısa bir zaman sonra yaşananlar bir yana asıl sorunlar 21 Aralık 2012'den sonra yaşanacaktır.

Şekil - 2'de görüldüğü üzere bu tarihte, Samanyolu merkezindeki kara delik (ana enerji merkezi), güneş, dünya, pleiades (boğa burcu) ve Zenit (kutup yıldızı) ani hizaya gelecektir, üstelik yılın en kısa gününde. Bu durum son 70.000 yılda karşılaşılmış bir durum değildir. İşte bütün fırtınalar bu dizilişten çıkmaktadır. Mayalar da bu durumu binlerce yıl evvelden tespit ederek tarihlendirmişler ve tehlikeyi işaret etmişlerdir. 21 Aralık 2012'den sonra olacaklar dünyada bu işle uğraşanları ikiye bölmüştür. Bir bölümü dünyada büyük felaketlere hatta kıyamete sebep olacağını söylemekte; diğer bir bölümü de bazı felaketlerin olacağını, birçok insanın kaybedileceğini kabul etmekle beraber, dünyada yeni bir aydınlanma çağının başlayacağını ve insanların DNA'larının 2 sarmaldan 12 sarmala çıkacağını ve boyut değiştireceğini söylemektedir. Bugün içinde bulunduğumuz 4. boyut yerine 5. boyuta geçeceğimiz iddia edilmektedir.

Kötümser Düşünenlere Göre;

1987'den beri foton kuşağının güneş üzerindeki etkisi artarak devam etmektedir. 21 Aralık 2012'de maksimum sınıra çıkacak güneş 20 kat daha ısınacaktır. Şu anda bile güneş üzerinde yaşanan aktiviteler dünyamızı büyük oranda etkilemekte ve bunun sonuçları yaşanmaktadır. Güneşin yüzeyini bozan, dünyadan daha büyük manyetik fırtınalara "Güneş Lekesi" denir. Bu bölgelerde sıcaklık diğer bölgelere göre daha düşük olduğu için dünyadan bakıldığında bu bölgeler koyu görünür. Bu lekeler ortalama 11 yılda bir meydana gelir. Maksimuma çıktıktan sonra minimuma döner. Ancak yapılan ölçümlere göre 2005'den sonra oluşan güneş lekelerinde cüzi bir azalma olsa da normal seyrine dönmekte, normal üstü aktivitesini sürdürmektedir. Bunun sonucunda da artan alevler dünyaya sürekli radyasyon göndermektedir. Güneş baskı altındadır.

Bu oluşuma bağlı olarak;

- Dünyada kasırgalar artarak ortalamanın çok üstüne çıktı, %700 arttı,
- Depremler daha sık olmaya başladı,
- Yanardağların aktiviteleri çok hızlandı,
- Tsunami olayları çoğaldı,
- Küresel ısınma her gün artmakta. Buna bağlı olarak da Kutuplardaki, Himalayalar'daki ve Klimanjara'daki buzullar çok hızlı bir şekilde erimektedir.
- Ortaya çıkan kuraklık ve dengesiz sel baskınlarına bağlı olarak dünyada gıda üretimi düşmektedir. Ciddi sorun olmaya başladı.
- Mars'ın atmosferi gittikçe yoğunlaşıyor ve Mars'ta daha iyimser bir ortam oluşuyor,
- Son 76 yılda güneşin toplam manyetik alanı % 230 oranında güçlenmiş bulunuyor.
- Son zamanlarda gerçekleşen güneş lekeleri faaliyetleri bugüne kadar kaydedilmiş güneş lekelerinin hepsinden daha büyük olmaktadır.
- 1969 da Ay'da hiç atmosfer yokken bugün 6000 km kalınlığında bir atmosfer oluşmaya başladığı söyleniyor.

•Dünya atmosferinin üst katmanlarında, eskiye nazaran çok fazla HO gazı oluşuyor.

•Jüpiter, Uranüs ve Neptün atmosferleri büyük değişim geçiriyor, parlaklıkları ve manyetik alanları artıyor.

•Uranüs ve Neptünün eksenlerinin kaymış olduğu söyleniyor

•Bütün bu olanlara ilaveten dünyanın manyetik alanı gittikçe küçülüyor ve dengesiz hale geliyor. Son 7 - 8 yıldır bu küçülme iyice artmış bulunuyor.

•Arılar koloniler halinde yaşar. Koloniden çiçek balı toplamaya giden arılar, korkunç bir elektronik beyne sahiptirler. Yollarını dünyanın manyetik alanına göre hesaplayıp bulurlar. Son birkaç yıldır dünya manyetik alanı zayıflayıp dengesizleşmeye başladığı için arılar kovana (koloniye) dönüş hesabı yapamadıklarından teker teker ölmektedirler. Çünkü arılar koloni dışında tek başına yaşayamamaktadırlar. Son 3 yılda dünyadaki arı nüfusunun % 30'u ölmüş durumdadır. Bu durum ülkemizde de yaşanmaktadır. Arılar olmadan yaşam olmaz çünkü arılar 130.000 ürünün döllenmesini sağlar. Döllenme olmazsa ürün de olmaz.

•Keza benzer durum balinalar, yunuslar ve bazı göçmen kuşlar içinde söz konusudur. Onlarda da kütle halinde ölümler ve yönlerini bulamadıkları için farklı bölgelere gidişler görülmektedir.

•Kene gibi bazı haşerelerde hızlı mutasyon yaşanmakta olup, bunlar gittikçe insan yaşamı için tehlikeli olmaya başlıyor.

•Dünyanın manyetik alanının enerjisi Schumann Rezonansı denen bir ölçü birimiyle ölçülür. Bu ölçüm metodu 1954 yılında Alman Fizikçisi W. O. Schumann tarafından bulunmuştur. Bu metotla dünya ile atmosfer arasında oluşan manyetik dalga bağları ölçülmektedir.

•Binlerce yıldır bu SR (Schumann Rezonansı) 7,8 iken ve değişmezken 1987 den buyana bu SR değeri yükselmeye başladı. Halen 12.1 olarak ölçülüyor. Dolayısıyla SR değeri yükseldikçe dünyanın dönüş hızı da yavaşlıyor. Eskiden 24 saat gibi yaşanan bir ortam şimdi 16 saate denk geliyor. Eğer bu SR birimi 13'e ulaşırsa dünyanın dönüşü duruyor. Dünyanın dönüşünün durmasıyla manyetik alan sıfır oluyor. Dünya belli bir süre korumasız hale geliyor. Manyetik alana bağlı olarak zihinler yok oluyor. İnsanın geçmişiyile ilgili her türlü ilişkisi siliniyor. Kutuplar terse dönüyor. Bugünkü Güney Kutup Kuzey oluyor, Kuzey Kutup Güney oluyor. 2-3 gün içerisinde dünya tersine dönmeye başlıyor. Yani güneş doğudan değil, batıdan doğmaya başlıyor. Bu durumun geçmişte yaklaşık 11.000 yılda bir gerçekleşmiş olduğu fosillerin incelenmesinden anlaşılmaktadır. Yapılan hesaplamalara göre 2012 yılında bu durum yaşanacaktır deniyor.

•Dünyada ve diğer gezegenlerde yaşanan bu emareler için başlangıcı olup, henüz foton kuşağının kenarındaki zayıf enerjinin güneşi tetiklemesi ile yaşananlardır.

Söylenen şu ki;

21 Aralık 2012'ye gelindiğinde, yıldızlar bir hizaya dizildiğinde, foton kuşağından güneş sistemine daha çok enerji akıp, güneş daha çok ısındığında dünyada yaşanacak olan felaketler çok

büyük olacaktır. Hele dünya dönüşünün durduğunda, manyetik korumanın ortadan kalktığına dünya, radyasyon ve meteor bombardımanına tutulacaktır. Yanardağ patlamaları, büyük tsunami ve şiddetli depremler yaşanacaktır. Bütün bu değişimlerin pek çoğu bilimsel olarak tespit edilmiş olup, ciddi olarak fakat çaresiz bir şekilde takip edilmektedir. Dünya bilim adamlarının pek çoğu tedirgindir. Ancak ya bilgisizlikten ya da vurdumduymazlıktan dolayı halklar ve dünyayı yönetenler aynı hassasiyet içinde değildir. Hep bugünü yaşamakta ve yarınla ilgilenmemektedirler. Bütün bu görüşler, kötümserlerin görüşü ve endişeleridir. Pek çok bilim adamı bu endişelere katılmakta ve halkları aydınlatmak için kitaplar yazmakta, konferanslar tertiplemektedir.

İyimser Düşünenlere Göre;

Bazı kişiler de Mayaların sadece felaket tellallığı yapmadığını, 21 Aralık 2012 den sonra dünyada bir aydınlanma çağının yaşanacağını söylediklerini iddia ediyorlar. Dünyada meydana gelecek çok ciddi felaketlere rağmen, bambaşka bir insan neslinin ortaya çıkacağını, her şeyin bugünkü yaşamdan çok farklı, maddiyattan uzak, sevgiye dayalı, ahlaklı bir toplum oluşacağını söylüyorlar. Bu grubun ileri sürdüğü görüşlerin hiçbir bilimsel desteği yoktur. Daha ziyade medyum bilgileri ve Maya bilgilerinin metafizik görüşle yorumlanmasıdır. Fazla teorik ve mistiktir. Mantıken kavranması zordur. Daha ziyade inanca dayalı yorumlardır.

Bu kişilere göre 21 Aralık 2012 de foton kuşağının kör noktasına girilmesiyle yaşanacak fiziksel ve ruhsal olaylar şöyle sıralanıyor;

1. gün: 21 Aralık 2012 kör bölgeye (Null zone) girildiğinde tüm canlıların beden tipleri değişecek. Hiçbir elektrik aygıtı çalışmayacak ve tam karanlık olacak. Halen mevcut olan enerjiler geçerliliğini yitirecek.

2. gün: Atmosfer basıncı düşecek, herkes kendini şişmiş hissedecek. Güneşin yeterli ısıyı verememesi nedeniyle, dünya soğuyacak ve buzul soğuğu yaşanacak. İnsanlar açlık ve susuzluk ihtiyacı duymayacak.

3 ve 4. gün: Atmosfer şafak vakti gibi alaca karanlık şeklinde aydınlanacak, foton etkisinin başlamasıyla, foton enerjili aygıtlar çalışmaya başlayacak. Yıldızlar yeniden gökyüzünde görülecek.

5. ve 6. gün: 24 saatlik gündüz devresine girilecek kör bölgeden çıkıp ana foton kuşağına girilecek. Tüm canlılar güçlenip zindeleşecek.

•Dünya iklimi ısınacak, foton ışınlı çalışan gemilerle uzayda yolculuk yapılacaktır. İnsan DNA'ları değişecek. Telepati, telekinezi gibi psişik yetenekler ortaya çıkacak. Süper bilinç gelişecek, insanlar 4. boyuttan 5. boyuta geçecek.

•İnsanlarla beraber hayvan ve bitki aleminde de farklılaşma olacak, elektrik ve fosil yakıtlara gerek kalmayacak, foton enerjisi kullanılacaktır.

•Çok sık depremler olacak ve dünya da kendisini bu ortama hazırlayacak. Ama depremler hafif olacak.

•DNA'lar 2 sarmaldan 12 sarmala çıkacak. Boyut değişikliği nedeniyle psişik yetenekler artacaktır. İnsanlar daha önce

ölmüş yakınları ile temas kurabilecekler.

•İnsanların bir bölümü, daha farklı boyutlara geçip bir anda yok olacak.

•Dünyada kalıp 5. boyuta geçen insanlarda her türlü hastalıklardan arındırılacak. İnsan ömrü uzayacak, 700 - 800 yıl yaşanabilecek. İnsanlık tümüyle aydınlanmış olacak.

•İnsanlar tümüyle telepatik olacağı için herkes birbirinin beynini çok rahatça okuyacak. Bu nedenle kimse başkası hakkında kötü düşünmeyecek, yalan söylemeyecek.

•İnsanlık 2000 yıl foton kuşağı içinde bu aydınlanmayı yaşayacak, tabir caizse cennet hayatı yaşayacak.

İyimser olanlar da böyle düşünüyor ve bu görüşleri yaygınlaştırmaya çalışıyorlar.

Bütün bu yazılardan sonra yorum okuyucuya aittir. Fakat dünyada çeşitli ülkelerde ciddi araştırma laboratuvarlarında yapılan deney ve araştırma sonuçları, uzayda ve atmosferdeki ölçüm ve gözetlemeler gösteriyor ki şu anda dünyamızda ciddi değişiklik ve düzensizlikler yaşanıyor. Bu düzensizliklerde geçmiş yıllarda hiç olmadığı şekilde, her gün dozajını artırarak devam ediyor ve her gün yeni sürprizlerle karşılaşılıyor.

Bugün dünyada daha ziyade küresel ısınma tartışılıyor ve bunun daha ileri boyutlara gitmemesi için bilim adamları dünya çapında tedbirler düşünüyorlar. Ama egoist sanayi toplumları bu tedbirlerin alınmasına bile direniyorlar.

Çünkü bir avuç egemen güçler bu toplumlara hâkim oldukları için, bugünkü zenginlik ve refahlarını frenlemek istemiyor, bugünü dolu dolu yaşamak istiyorlar. Çocukları ve torunları için bile fedakârlık yapmaya yanaşmıyorlar.

Siyasetçilerde de bu olup bitenlerle ciddi bir şekilde ilgilenmiyorlar. Onların gündemleri o kadar dolu ki, kafalarını kumdan çıkarmaya bile vakit bulamıyorlar.

Hâlbuki son 7 - 8 seneden beri dünyanın yapısı ve manyetik alanı o kadar hızla değişiyor ve düzensiz hale geliyor ki, bunun doğuracağı ve doğurmaya başladığı tehlikeler göz ardı ediliyor. Küresel ısınmanın sebeplerinden birisinin de bu olduğu pek gündeme getirilmiyor. Manyetik alanın gittikçe zayıflaması sonucu dünya güneşten ve uzaydan gelen tehlikelere karşı gittikçe korumasız kalıyor. Dönüşü yavaşlamış olan dünyanın 4 - sene içerisinde Schumann Rezonansı'nın 13 değerine ulaşması ile dönüşünün durabileceği, buna bağlı olarak da kutuplarının değişeceği ve manyetik alanın sıfırlanacağı tartışılıyor. Geçmişte yaşandığı gibi dünyanın birkaç gün aradan sonra tekrar ters istikamette dönmeye başlayacağı tezleri ileri sürülüyor. Bütün bu karmaşalardan sonra dünya üzerindeki yaşamın başına neler gelebileceği çok ürkütücü korkulara sebep oluyor.

Eğer bütün bu korkulanlar olaksa insanlığın bu olaklara karşı alacağı bir tedbir yoktur. Ancak insanlar bugünkü bencilliklerinden ve hırslarından kurtulup, çevrelerine ve ilişkide oldukları kişilere karşı daha insancıl ve sevecen olurlar ve her şeyin servet ve güç kazanmak olmadığı gerçeğini kavrarlarsa herhalde yapabileceklerinin en doğrusunu yapmış olurlar

Bekleyip göreceğiz.

Ferit B. PARLAK
DÜNYA Gazetesi
Ankara Temsilcisi

Doğu'da 'yok' yok; ama...

Binlerce yıllık tarihi ve kültürel mirası;
Tarımın gelişimi için binlerce hektarlık 'bakir
ve verimli arazi'si;

Hayvancılığın gelişimi için binlerce hektarlık 'mera' ve
'yayla'sı;

Tarımsal ve hayvansal sanayinin gelişimi için binlerce
hektarlık sanayi alanı;

Debisi yüksek akarsuları;

Bu akarsulardan enerji üreten Türkiye'nin en büyük
barajları;

Barajlarda tutulan suyun taşınması ya da 2-3 metre
derinlikte dahi bulunan yer altı suları ile yapılabilecek
'sulu tarım' imkanı;

Kışın yağın karı, yazın açan güneşi ile tarım sektörü
için uygun ve maliyet azaltan iklimi;

Bu bakir ve verimli arazilerin, yeraltı ve yerüstü su
kaynaklarının, 'doğal klima' özelliği taşıyan iklim
koşullarının tüm dünyada talep patlaması yaşayan
'organik ürün' üretimine, yine tüm dünyada
bulunmayan maliyet avantajı ve üretim koşulu
sağlaması;

Mermerinden, petrolüne; borundan bakırına yer altı
zenginlikleri;

Tüketim kalıbı değişip, artacak... Sanayi ve altyapı
yoksunu... Petrol zengini komşu ülkelere yakınlığı;

Vefa, sevgi, saygı, hoşgörü, sadakât, bağlılık gibi
özelliklere sahip insan profili;

Potansiyelin kullanılamaması ve atıl bırakılması
nedeniyle gelişemeyen üretim ve tüketim kalıbı
nedeniyle ucuz kalan işgücü imkânı;

Bölgede doğup büyüyen; istihdam olanaksızlığı
nedeniyle büyük kentlerde yaşama zorunluluğu
bulunan; bu zorunluluktan kurtulup malının,
mülkünün, yakınlarının yanında olmak isteyen 'eğitimli'
insanların sayısındaki artışın sunduğu imkânlarla,

Doğu'da 'yok' yok.

* * *

Bu potansiyelin ekonomiye kazandırılması bu kadar
güç olmamalıydı.

Ama...

* * *

(Ama...) Direndik!...

Tarım, tarımsal sanayi, enerji ve turizmdeki potansiyelini
bugüne kadar kullanamadık Güneydoğu'nun.

İstihdama ihtiyaç duyduğumuz dönemlerde,
milyonlarca istihdam; üretime ihtiyaç duyduğumuz
dönemlerde, milyarlarca YTL'lik üretim potansiyelini
görmezden geldik.

* * *

Büyük umutlarla hazırlanıp, büyük coşkularla
açıklanan, ancak uygulanmayan onlarca 'göstermelik
paket'le, bu potansiyelin ekonomiye kazandırılacağı
yönünde ümitlendirdik Güneydoğu halkını.

Ümit beslenen her paketi fiyaskoyla sonuçlandırarak
moralini, umudunu ve güvenini kaybettirdik
Güneydoğu halkının.

Karar alıcıların sorgulanması gereken anlamsız
politikaları nedeniyle çalışıp, üretip, katma değer
yaratacağına; enerjisini boşa harcadı, büyük kentlerin
yükünü artırdı, hem tüketici, hem de sosyal sorunların
adresi oldu Güneydoğu halkı.

* * *

Bütün hükümetlerin yaptığını, AK Parti hükümeti de
yaptı şimdi.

Yeni bir "GAP paketi" açıkladı.

Son 'umut' bu!

Son umudun da kırılmaması için sadece hükümete
değil; turizmden tarıma, enerjiden altyapı yatırımlarına
kadar inşaat sanayicilerine de görev düşüyor.

Bahattin ÇELEBİ,
Jeoloji Müh., GATAB-Yönetim
Sistemleri Müh.

Levent DEMİR
Çevre Müh., GATAB-Müdür Yrd.

Yapı Sektöründe ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Uygulaması: TS EN ISO 14001

ÖZET

Bu yazıda Çevre Yönetim Sistemlerinin belgelendirilmesinde esas alınan TS EN ISO 14001 standardının nasıl şekillendiği, faydaları ve kuruluşlarda bir Çevre Yönetim Sistemini kurmak için gerekli şartlar anlatılmaktadır. Bu şartlar anlatılırken yapı sektörü ve şantiyelerinde uygulamaya nasıl geçebileceği irdelenmektedir. Öncelikle kuruluşun çevre ile ilgili vizyonunu gösteren Çevre Politikasının belirlenmesi gelmektedir. Çevre boyutlarının, uyulması gereken yasal ve diğer şartların, amaç-hedef ve programların belirlenmesi politikanın uygulanması için planlama aşamasını oluşturmaktadır. Kuruluş çevre etkisini azaltmak için önemli çevre boyutları ile bağlantılı işlem kontrol kuralları konmalı, çevre karakteristikleri izlenmelidir. Olabilecek acil hallere hazırlıklı olunması sağlanmalıdır. Sonuç olarak TS EN ISO 14001 standardı çevre sorunlarının çözümünde bir araç olarak görülmektedir.

GİRİŞ

1991 yılında Uluslararası Standartlar Teşkilatı (ISO) ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC) üye ülkeleri uzmanlarının katılımıyla bir stratejik Çevre Danışma Grubu (SAGE) oluşturuldu. SAGE'nin araştırmaları sonucunda 1993'de Teknik Komite 207(TC 207) kurulmuş ve ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi Standartları hazırlanmaya başlanmıştır. ISO 14001 "Çevre Yönetim Sistemleri - Özellikler ve Kullanım Klavuzu" serinin belgelendirme standarttır. ISO Eylül 1996'da bu dökümanı standartlaştırmıştır ve bunu takiben BS 7750 Mart 1997'de yürürlükten kalkmış, Avrupa Birliği ISO 14001'i EN (Avrupa Normu) olarak kabul etmiştir. ISO hazırladığı Standartları kural gereği her 5 yılda bir gözden geçirerek gerektiğinde revize eder. 1998 yılında yapılan gözden geçirmede herhangi bir değişiklik yapılmamasına karar verilmiştir. 2004 yılı gözden geçirmesinde standart revize edilerek ISO 14001:2004 olarak yayınlamıştır. TSE tarafından da tercüme edilerek standardlaştırılma çalışmaları sürdürülmektedir.

TSE teknik kurulunun 5 Nisan 2005 tarihli toplantısında Türk Standardı olarak kabul edilerek, TS EN ISO 14001 olarak yayınlanmıştır.

ISO 14000

- GENEL bir standarttır, her tip ve büyüklükte organizasyonlar için imalat ticaret veya hizmet sektörlerinde uygulanabilir.
- ÖNLEYİCİ'dir, çevreye verilen zararların oluşmadan önlenmesini hedefler.
- GELİŞİMCİ'dir, performansı iyileştirmeye yöneliktir.
- GÖNÜLLÜLÜK esasına dayanır. Ancak bir kez sistem kurulursa Standardın gereklerine uymak zorunludur.
- SİSTEM BAZLI'dır. Kurulan sistem dökümente edilmiş prosedürlerle desteklenmelidir.

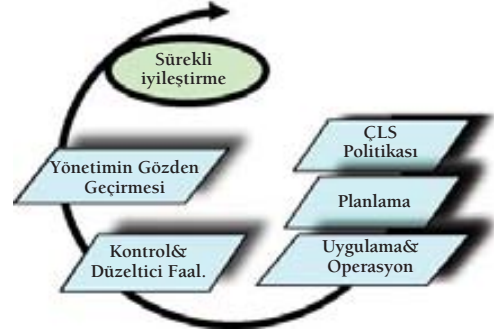
ISO 14000 şu anda uygulamada olan çevre mevzuatlarının yerini almayı değil, aksine tamamlamayı amaçlamaktadır. ISO 14000 serisinde deşarj ve emisyon limitleri veya performans gereklilikleri yoktur. Onun yerine, kuruluşun bu konudaki hedeflerine, ne ölçüde ulaştığının sorgulanması vardır.

Dünyanın her yerinde artan çevre koruması uygulamaları ve kirlilik kaygıları nedeniyle, kuruluşlar üzerinde faaliyetlerinin çevreye etkileri konusunda her geçen gün toplum tarafından geliştirilerek artan bir baskı olmaktadır. Yönetim biçimine ve uygulama prensiplerine çevre koruması faktörünün eklenmesi organizasyonlar açısından yeni bir yaklaşımdır. Zamanla davranış biçimlerinin değişmesi sonucu gelişen çevre bilinci, işletmeleri çevreye duyarlı olmaya zorlamaktadır. Bu zorlamanın sonucunda, çevre yönetim sistemlerine ilişkin uluslararası standartlar olan ISO 14000 işletmelerin gündemine girmiştir. ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi, ISO 9000 yönetim prensiplerini baz almış bir standarttır. Böylelikle, TS EN ISO 9001 standardını uygulayan kuruluşların TS EN ISO 14001 standardına adapte olmaları daha kolay olmaktadır. Her iki sistemi de yeni uygulamak isteyen kuruluşlar, kalite ve çevre yönetim sistemlerini entegre ederek kurabilir. ISO 9000 müşteri ihtiyaçlarını ve isteklerini tatmin etmek, işlemleri kontrol etmek ve sürekli gelişmeyi hedeflemektedir. ISO 14000 serisi bu sayılanları hedeflemekle birlikte, müşteri ihtiyaçları ve istekleri çevre gerekliliklerini ve kuralları da kapsamakta, sürekli gelişme de sadece müşteri beklentileri ile değil organizasyonun içinden oluşan öncelikleri ve amaçlarıyla da yönelmektedir.

TS EN ISO 14001:2005 ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMLERİ - ŞARTLAR VE KULLANIM KILAVUZU

Bütün kuruluşlar; çevre politika ve amaçlarını göz önünde tutarak; faaliyet, ürün ve hizmetlerinin çevre üzerindeki etkilerini kontrol altında tutmak amacıyla, çevre yönünden daha başarılı işler gerçekleştirmeye ve kendilerini bu konuda kanıtlamaya daha çok önem vermektedir. Kuruluşların çevreye ilgili yaptıkları çalışmaların etkin olabilmesi için, belirli bir yapıya sahip bir yönetim sistemi içinde yürütülmesi ve genel yönetim faaliyetlerine dahil edilmesi gerekmektedir. Çevre yönetimiyle ilgili TS EN ISO 14000 standartları, kuruluşlara, ekonomik ve çevresel hedeflerine ulaşabilmeleri konusunda yardımcı olmak için; diğer yönetim gerekleriyle bütünleştirilmiş olan etkin bir çevre yönetim sistemi (ÇYS)'nin başlıca unsurlarını sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. ISO 14000 Çevre Yönetim Standartları, endüstri kuruluşu, kamu hizmeti veren-kurum, müşavirlik firması, halka ait kuruluş veya ürün ve hizmet tedarik eden her çeşit ve büyüklükteki kuruluş tarafından uygulanabilmektedir.

Bu uygulamanın esası aşağıdaki şekilde görülmektedir.

Sistemin başarısı, değişik düzeylerde değişik görevleri üstlenen personelin, özellikle üst yönetimin, bu konudaki taahhütlerine bağlıdır. Böyle bir sistem, kuruluşlara; çevre politika ve amaçlarını tespit edebilmeleri için bir yöntem geliştirme, bu yöntemin etkinliğini değerlendirme, bu politika ve amaçlara bağlılığı gerçekleştirebilme ve bu bağlılığı başkalarına da gösterebilme imkanı vermektedir. Standardın genel amacı, sosyo-ekonomik ihtiyaçlarla dengeli bir şekilde, çevrenin korunması ve kirlenmenin önlenmesidir.

ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMİ ESASLARI GENEL ŞART

Kuruluş bu standartta belirtilen şartlara uygun bir Çevre Yönetim Sistemi kurmalı, dokümantasyonunu oluşturmalı ve uygulamalıdır.

ÇEVRE POLİTİKASI

Çevre politikası, çevre yönetim sisteminin yönünü gösteren üst yönetimin taahhüdüdür. Yönetim politikası, çevre kirliliğinin en aza indirilmesi ve korunmasını öngörmektedir. Yasal mevzuata uyum, sürekli iyileştirme ve üst yönetimin taahhütleri de politikada yer almaktadır. Yönetim Politikası tüm çalışanlara ve kamuoyuna da duyurulmalıdır. Yapı sektörü için hazırlanan politika yapılan işin büyüklüğü ve çevre risklerine uygun olmalı, yapılan faaliyette çevre açısından amaçlananları ve kuruluşun vizyonunu yansıtmalıdır.

PLANLAMA ÇEVRE BOYUTLARI

Çevre boyutu bir kuruluşun faaliyet, ürün veya hizmetlerinin çevreye etkileşen unsurlarıdır. Kuruluş, faaliyet, ürün ve hizmetlerinin kendisi tarafından kontrol altında tutulabilen veya etkilenebilen çevre unsurlarını belirlemek ve çevre üzerinde önemli etkilere sahip olan unsurları tanımlayabilmek için gerekli yöntem, yetki ve sorumlulukları belirlemelidir. Çevreyi etkileyecek faaliyet/ürün/hizmetlere ait çevre unsurları, bölüm yöneticileri tarafından tespit edilir. Çevre unsuruna ilişkin çevresel etki, oluşum sıklığı ve zarar büyüklüğünün bileşkesi olan risk büyüklüğü ile belirlenir. Belirlenmiş risk büyüklüğü ile beraber, geçmişte ilgili taraflarca şikayet konusu olan, geçmişte firma bünyesinde yaşanmış bir kazayla ilgili, mevcut yasal düzenlemelerle ilişkili ve üst yönetimin öncelikli olarak değerlendirdiği unsurlar "Önemli" olarak nitelendirilir. Belirlenmiş olan çevresel unsurlar ile ilgili, yeni bir yasal mevzuatın oluşması, oluşum sıklığı ve zarar büyüklüğünün şirket içinde yapılan faaliyetler sonucunda değişmesi durumunda söz konusu çevresel unsur yeniden değerlendirilir.

Yapı sektörü faaliyetlerinin çevre boyutları;

- Faaliyet esnasında oluşabilecek toz, gaz, is, dumandan kaynaklanan hava kirliliği,
- Faaliyetlerin yapıldığı tesislerden kaynaklanan atık suların yarattığı yeraltı suları, içme ve kullanma sularındaki kirlilik,

• İnşaat ve işletme dönemlerinde oluşacak evsel ve endüstriyel katı atıklar, tehlikeli atıklar,

• İnşaat aşamasında ağır yük makinelerinden kaynaklanan gürültü, işletme döneminde ünite ve ekipmanlardan kaynaklanan gürültü ve vibrasyon,

YASAL VE DİĞER ŞARTLAR

Kuruluş, faaliyet, ürün ve hizmetlerine doğrudan uygulanabilecek olan yasal yükümlülükleri veya kendiliğinden gönüllü olarak uymayı kabullendiği yasal gereklilikleri tespit etmelidir. Bu yasal şartları elde edebilmek için gerekli yöntem, yetki ve sorumluluklar belirlenmeli ve yasal gerekliliklerdeki değişikliklerin takibi ve geçerli olan bilgilerin çalışanlara bildirilmesi sistematigi ilgili prosedürlerde tanımlanmalıdır. Türkiye'de çevre konusunda uygulanmakta olan başlıca yasa ve yönetmeliklerine örnekler;

- Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği,
- Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği,
- Gürültü Kirliliği Yönetmeliği,
- Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği,
- Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği.

AMAÇLAR, HEDEFLER VE ÇEVRE YÖNETİM PROGRAMLARI

Kuruluş bünyesinde, çevre politikasına uygun olarak belirlenen amaç ve hedefler çerçevesinde, çevre boyutlarının değerlendirilmesi sürecinde önemli olarak nitelendirilen unsurların kontrol altına alınması, yasal gerekliliklerden doğabilecek faaliyetler ve Çevre Yönetim Sistemi uygulamalarını planlamak ve takip etmek amacıyla yıllık Çevre Yönetim Programı oluşturulmalıdır. Çevre Yönetim Programının hazırlanması ile birlikte tahmini yıllık Çevre Bütçesi de belirlenir. Oluşturulan Çevre Yönetim Programı, gerçekleştirilecek faaliyetlere yönelik görev ve sorumlulukları belirtmenin yanı sıra planlanan ve gerçekleştirilen tarihleri de içermelidir. Çevre Yönetim Programı; sürekli iyileştirme kapsamında, politika, hedef ve yasal gerekliliklerdeki değişiklikler, Yönetimin Gözden Geçirmesi Toplantılarında alınan kararlar, teknolojik ihtiyaçlar, Çevre Yönetim Sistemi ihtiyaçları, çalışma şartlarındaki değişiklikler, çevresel unsurların değerlendirmesi süreci çıktıları, çalışanlar ve ilgili taraflardan gelen öneriler ve diğer organizasyonlarla yapılan kıyaslama çalışmaları ile gözden geçirilir ve programda gerekli revizyonlar yapılır. Çevre Yönetim Programının uygulanması ve sonrasındaki faaliyetlere yönelik takipler periyodik olarak gerçekleştirilerek sistem performansının göstergesi olarak alınmış karar ve planlanmış düzenlemelerin etkinliği izlenir.

Örnek olarak yapı sektöründe konabilecek bazı amaç ve hedefler;

- Toz emisyonunun % 10 azaltılması,
- Yakıt sarfiyatının % 7 azaltılması,
- Ambalaj atıklarının % 30 dönüşümünün sağlanması,
- Elektrik ve su tüketiminde %5 tasarruf sağlanması.

UYGULAMA VE İŞLEM YAPI VE SORUMLULUK

Kuruluşta çevre yönetiminin etkinliğini sağlamak amacıyla, görevler, sorumluluk ve yetkiler tarif edilmeli, dokümanite edilmeli ve ilgililere duyurulmalıdır. Kaynakları sağlamakla sorumlu üst yönetim Çevre Yönetim Sisteminin kurulması, uygulanması, devam ettirilmesi, dış kuruluşlarla ilişkiler ve koordinasyonundan sorumlu olması anlamında bir yönetim

temsilcisi veya temsilcileri tayin etmelidir. Yönetim Temsilcisi, sistemin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla sistem performansları hakkında üst yönetime rapor vermelidir. Sistem gelişimi ve hedeflere uygunluğu Yönetim Temsilcisi koordinasyonunda üst yönetim tarafından dönemsel olarak gözden geçirilerek, takip edilmelidir.

EĞİTİM, BİLİNÇ VE UZMANLIK

Kuruluş, şirket amaç ve hedeflerine katkı sağlayacak şekilde, eğitim ihtiyacını tespit etmek için bir yöntem geliştirmeli ve bunun sürekliliğini sağlamalıdır. Eğitimler,

- kuruluş operasyonlarının çevre etkileri veya genel çevre konuları hakkında temel bilgi sağlamalı,
- kişisel davranışların kuruluşun tüm çevre performansını nasıl etkileyebileceğinin iyi anlaşılmış olmasını sağlamalı,
- kuruluşun çevre politika ve programları hakkında olmalı.

Bu eğitimlerden tüm çalışanlar (geçici, kalıcı, yeni personel ve çalışan taşeronlar) yararlanır.

İnşaat faaliyetlerinde veya şantiyelerde oluşacak çevresel etkileri, riskleri, acil durumlarda yapılacaklar ve sorumluluklar hakkında olabilir.

İŞLEM KONTROLÜ

Kuruluş, politika amaç ve hedeflerine uygun olarak tespit edilmiş önemli çevre boyutlarıyla bağlantılı işlem ve faaliyetleri bakım işlemlerini de içine alacak şekilde belirlemeli ve bu faaliyetlerin karakteristiklerini belirlenen plan ve yöntemlerle gözetmeli, ölçmeli ve sürekliliğini sağlamalıdır.

Çevre ile etkileşen faaliyetlerden çıkan atıklar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

• Sıvı atıklar	• Cam atıklar	• Evsel atıklar
• Kağıt atıklar	• Beton atıkları	• Tıbbi atıklar
• Metal atıklar	• Tehlikeli atıklar	• Plastik atıklar

Çevre Yönetim Sistemi gereği öncelikli amaç; atık üretmemektir. Eğer operasyon sonucu atık çıkıyorsa amaç; atığın hava-su-toprak kirliliğine sebep olmasını önlemeli, atığı geri kazanmaya çalışmalı veya yasal mevzuatlar kapsamında uygun şekilde bertaraf etmelidir.

Şantiyelerde önemli çevre boyutuna neden olan faaliyetler için oluşturulabilecek bazı işlem kontrolü dokümanları;

- Katı atıkların toplanması, taşınması, bertaraf edilmesi,
- Tehlikeli atıkların toplanması, taşınması, bertaraf edilmesi,
- Makine ve araçların bakımı,
- Kimyasalların depolanması,
- Araçlara yakıt ikmali yapılması,
- Satın alma yapılması (çevre kriterleri),
- Araçların çalışırken uyması gereken kurallar,
- Çalışanların kişisel koruyucu ekipman kullanması,

ACİL DURUM HAZIRLIĞI

Kuruluş; kazalara ve acil hallere maruz kalma ihtimalinin tayini ve bu hallerde ortaya çıkabilecek çevre etkilerinin önlenmesi

veya hafifletilmesi için yöntemler belirlemeli ve bunların sürekliliğini sağlamalıdır. Kuruluş, mümkün olduğunca, bu yöntemleri uygun aralıklarla denemeye tâbi tutmalıdır.

Acil durum kapsamına giren olaylardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

- Sel / Su baskını
- Fırtına
- Yıldırım düşmesi
- Heyelan
- Trafik kazası / Araç devrilmesi
- Yakıt veya kimyasal katkı tankı taşması, vanaların açık kalması
- Beton dolum / boşaltım sırasında hortum patlaması

Acil durumlar karşısında olay komuta organizasyonu, acil durum ekipleri, kaçış ve toplanma yerleri, acil durum ekipmanları ve yerleri acil durum planlarında belirlenmelidir. Acil durumlarda gerekebilecek haberleşme listeleri hazırlanmalı ve tüm çalışanlara duyurulmalıdır. Bu durumlara hazırlıklı olmak için tatbikatlar yapılmalıdır.

KONTROL VE DÜZELTİCİ FAALİYET

İZLEME VE ÖLÇME

Kuruluş, çevre üzerinde önemli etkileri olabilen işlem ve faaliyetlerin başlıca karakteristiklerini düzgün bir şekilde izlemek ve ölçmek için, belgeye bağlı bir yöntem tespit etmeli ve bunun sürekliliğini sağlamalıdır. Bu yöntem, performans derecesini takip etmek için bilgilerin kaydedilmesini; ilgili işlem kontrollerini ve bunların kuruluşun amaç ve hedeflerine uygunluğunu da içermelidir.

İzleme ekipmanı, kuruluşun yöntemlerine göre kalibre edilmeli ve bu işlemlerin kayıtları tutulup saklanmalıdır.

Çevre karakteristikleri için örnek izleme ve ölçme dokümanları;

- Hava kirleticileri ölçümü,
- Su kirliliği kontrolü,
- Enerji tüketiminin izlenmesi,
- Atık miktarlarının izlenmesi.
- Çevre üzerindeki değişikliklerin izlenmesi,

ÇYS DENETİMİ

Kuruluş;

- Standardın şartlarına uygun olup olmadığını ve sürekliliğini sağlayıp sağlamadığını tayin etmek, sonuçlar hakkında yönetime bilgi sağlamak amacıyla uygun aralıklarla yapılması gereken ÇYS denetimleri için program veya programlar ve yöntemler koymalı ve bunların sürekliliğini sağlamalıdır.

Denetim, kuruluş personeli veya kuruluş tarafından belirlenen kuruluş dışındaki personel tarafından yapılabilir. Her iki durumda da denetimi yürüten personel işini tarafsız ve objektif bir şekilde yürütmelidir.

YÖNETİMİN GÖZDEN GEÇİRMESİ

Kuruluş yönetimi, sürekli gelişmenin, ÇYS'nin kuruluş ve mevcut şartlara uygunluğunun, dolayısıyla kuruluş çalışmalarındaki başarının devam ettirilebilmesi için ÇYS'ni belirli aralıklarla gözden geçirip değerlendirmelidir. Bu toplantıda; Çevre Yönetim Sisteminin etkinliği, performansı, amaç ve hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı, denetimlerden elde edilen sonuçları gözden geçirilir. Geliştirilmesi gereken konular, alınacak önlemler ve ayrılan kaynaklar saptanır.

SONUÇ

ISO 14001 işletmeler için hareket tarzlarını değiştirecek, stratejik planlamalarında etkinlik artışı yaratacak, verimliliklerini ve rekabet güçlerini arttıracak bir yönetim sistemidir. İşletmeler ekonomik gelişmede çevre kalitesi ve fırsatlar arasındaki ilişkinin artık farkına varmışlardır. Bu kapsamda işletmeler, politikalarını, toplumsal çerçeve içinde yeniden belirlemektedirler. İnceleme sonucunda; Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri arasında uygulama ve prensipte birçok yapısal benzerlikler bulunmaktadır ve birbirlerini karşılıklı olarak etkilemektedirler. Çevresel uygulamalarda personelin katılımının artması, personele manevi bir memnuniyet verir, yaptığı işte üstlendiği çevresel sorumluluk yüksek bir motivasyon sağlar. Böylece çevresel performansın yanı sıra, kalite performansı ve verimlilik de dolaylı olarak etkilenir. TS EN ISO 9001 "Kalite Yönetim Sistemleri-Şartlar" belgelendirme standardının uygulanması çoğu konularda TS EN ISO 14001 standardı ile paralellik göstermektedir.

Böylelikle, TS EN ISO 9001 standardını uygulayan kuruluşların TS EN ISO 14001 standardına adapte olmaları daha kolay olmaktadır. Her iki sistemi de yeni uygulamak isteyen kuruluşlar, kalite ve çevre yönetim sistemlerini entegre ederek kurabilir ve belgeliyebilirler. İşletmeler, uygulamalarında eğer standart enflasyonu yaratmak istemiyorlarsa entegre sistem kurma yoluna gitmelidirler. Sistemleri ayrı ayrı yürütmeye çalışmak hem yönetim, hem de çalışanlar seviyesinde bazı dezavantajlar getirebilir. Her şeyden önce üç ayrı sistem olması üst yönetimin sistemler üzerindeki kontrolünü azaltacak ve vakit kaybına neden olabilecektir. Ayrıca farklı standartların ayrı yönetilmesi çalışanların bilgi ve kavramları karıştırıp, motivasyonlarını düşürebilir. Özetle işletmelerde; kalite, çevre ve hatta iş sağlığı ve güvenliği entegre yönetim sistemi oluşturulmalıdır. Yoğun çalışma temposu ve hızlı iş akışlarına sahip inşaat sektöründe çevre boyutlarının incelenmesi ile diğer ağır sanayi sektörlerine nazaran daha az çevresel etkilerin olduğu görülmektedir. Fakat bu etkilerin incelenmesi, standart ve sürekliliği olan bir temele oturtulması ile gerek çevre performansının artırılması gerekse çalışanların motivasyonu ve iş verimliliği açısından önemli olduğu görülmektedir. Kurulan yönetim sistemi, planlı eğitimler ile desteklenmelidir. Yasal gereklilikler kapsamında çevresel etkilerin incelenmesi sürekliliğinin sağlanması sistemin işleyişi açısından önem arz etmektedir. Yönetim politikasına uygun olarak sürekli gelişimin sağlanması için sistem gerekliliklerinin uygulanması, ölçüm ve izleme yöntemlerinin etkin olarak işletilmesi zorunludur. Bu çalışmaların yapılması ile, işletmenin sosyal sorumluluk anlamında çevreye verdiği önem açıkça gösterilmiş olacaktır.

KAYNAKLAR

TS EN ISO 14001 / Nisan 2005 Çevre Yönetim Sistemleri - Şartlar ve Kullanım Klavuzu

TS EN ISO 14001 / Nisan 1997 Çevre Yönetimi, Çevre Yönetim Sistemleri - Özellikler ve Kullanım Klavuzu

Bektaş, H.2005. TSE EN ISO 14001 Madencilik ve Çevre Sempozyumu, Ankara

ATOK, B. O. , 2000, Seramik Sektöründe ISO 14001 Uygulaması, Lisans Tezi, Bursa

Adoni, N., "Sanayide Çevre ve İş Güvenliği Entegre Sistemleri", ISO Dergisi, Sayı, 388, Temmuz-1998.

TÜZÜN, T.2000.Çevre Yönetim Sistemine Yeni Bir Bakış. KALDER, Bursa

TÜRKİYE ve HOLLANDA ARASINDA İŞBİRLİĞİ İMKANLARI YÜKSEK ÖĞRETİM, MESLEKİ EĞİTİM, TURİZM ve HOLLANDA YÜKSEK ÖĞRETİM ENSTİTÜSÜ (NİHA)

Inşaat Sanayi Dergisi'nin, kültür ve tarih turizmine ayırdığı bu sayısında Enstitümüze bu sayfaları ayırması büyük bir incelik olmakla kalmıyor, Türkiye'deki çeşitli kurum ve kuruluşlarla, iki ülkenin ortak geleceğine yönelik işbirliği imkanlarını geliştirmek için de yeni bir fırsat sağlıyor. Bu fırsat vesilesiyle, uzun yıllardır inşaat sektöründe dünyanın en önemli aktörleri arasında yer alan inşaat sanayicilerine merhaba demek şansını elde etmiş olmak da sevindirici.

Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü (NİHA veya NİHAnkara), kısa ve yoğun bir hazırlık döneminin ardından, 21 Aralık 2006 tarihinde iki ülkenin eğitim bakanları tarafından açılarak çalışmalarına başladı. NİHA, adından da anlaşılacağı gibi, iki ülkenin yüksek öğretim kuruluşları arasında işbirliği imkanlarının geliştirilmesine yönelik bir dizi çalışma yürütmektedir. Bu çalışmalar, lojistik destek hizmetlerinden ortak eğitim programları geliştirmeye kadar yayılan geniş bir yelpaze içinde yer almaktadır. NİHA'nın bu geniş yelpaze içinde yürüttüğü çalışmalar hakkında daha fazla ve ayrıntılı bilgi almak için web sitemizi ziyaret etmenizi öneriyoruz.*

21 Aralık 2006 tarihindeki açılıştan sonraki ilk yıl içinde,

ortak gelecek hedefinin iki aktörü, Türkiye ve Hollanda'dan ilgili pek çok kurumla kapsamlı görüşmeler yapılmış, projeler geliştirilmeye başlanmıştır. Pek çok küçük ve orta ölçekli proje daha ilk yıl içinde uygulanmış, örneğin Türkiye ve Hollanda dışından üniversitelerinden araştırmacıların da yer aldığı KozaVisual Projesi ile, görsel ve işitsel araçların sosyal bilimlerde ve sanatta kullanımına ilişkin yeni gelişmeler üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin bilgi ve tartışmalarına sunulabilmiştir.

Bugün geriye baktığımızda, NİHA'nın birinci çalışma yılında, en önemli olduğunu düşündüğümüz çalışma alanında en büyük toplantılarından biri olma özelliğini taşıyan, "Ortak Gelecek" başlığındaki kongrenin düzenlenebilmesi için yapılan hazırlık çalışması olduğunu görmekteyiz. NİHAnkara, az sayıdaki personeli ile kısa bir sürede bu kongrenin hazırlık çalışmalarını tamamlamıştır. "Türkiye ve Hollanda Arasında Yüksek Öğretim, Bilimsel Araştırma ve Mesleki Yüksek Öğretimin Uluslararasılaştırılması Alanında Daha Yoğun Bir İşbirliğine Doğru" alt başlığını taşıyan Kongre 13-16 Ocak 2008 tarihleri arasında Kızılcahamam Patalya Otel'de gerçekleştirilmiş ve iki ülkeden 300'den fazla yetkili ve

uzmanı bir araya getirmiştir. Kongre'de üç büyük toplantı ve kırktan fazla çalıştay gerçekleştirilmiş ve birçok önemli işbirliği projesinin kapıları açılmıştır.

Web sitemizde (www.nihankara.org) dokümanları yayınlanmış olan bu Kongre'deki toplantılar incelendiğinde, işbirliği imkanlarını geliştirebilmek için gösterilen çabanın sadece yüksek öğretimle sınırlı kalmadığı, mesleki orta öğretimin de son derece önemli bir alan olarak ortaya çıktığı görülebilecektir.

NIHAnkara, henüz faaliyetlerinin ikinci yılını doldurmadan ortaya çıkan potansiyeli dikkate alarak, her iki ülkenin bilgi ve birikimini, insan kaynaklarını olduğu kadar maddi kaynaklarını da dikkate alarak optimal bir biçimde bir araya gelebileceğini tespit etmiştir. Bu tespitle birlikte yapılması gerekenin, her çeşit kaynağın, herhangi bir israfa neden olmadan bir araya getirilerek tüm paydaşlar için daha geniş imkanlar yaratılmasını sağlamak olduğu da daha açık bir şekilde anlaşılmıştır. Söz konusu paydaşlar sadece iki ülke değil, bu ülkelerin eğitim ve öğretim kurumları, iş dünyası, emek gücü; kısacası ortak geleceğimizi belirleyecek her kesim ve kurumdur.

Web sitemizi ziyaret edecek olanların göreceği gibi, NIHA'nın öncelikli alanları arasında yer alan turizm, hizmet sektörü, lojistik ve ulaşım, tarih ve miras, derginin dosya konusuyla doğrudan ilgili başlıklar olarak görülmektedir. Ancak biraz daha dikkatle bakıldığında, diğer başlıkların da konumuzla ilişkili olduğu görülebilecektir. Web sitemizde yer alan “2007 Çalışma Raporu” incelendiğinde, NIHA'nın bugüne kadar farklı biçimler ve yoğunluklarda desteklediği, içinde yer aldığı projelerde, zengin bir tarih ve kültür hazinesine sahip olan Türkiye'nin en önemli merkezlerinden biri olan Kapadokya'nın öne çıktığı görülecektir. Bu projelerin en önemlilerinden biri, kolaylıkla tahmin edileceği gibi, yürütücülüğü NIHA'da olan “Mesleki Öğretim ve Eğitimin İyileştirilmesi ve Hollanda Türkiye Arasında Staj İşbirliği” projesidir. Türkiye'de, inşaat sanayicilerinin özellikle turizm alanındaki büyük yatırımlara da önemli ölçüde kaynak aktardığı göz önüne alındığında, turizm sektöründe eğitilmiş işgücü yetiştirilmesine yönelik böyle bir projenin inşaat sanayicileri için hem dikkat çekici olacağını hem de yeni işbirliği alanlarına yönelik tartışma kapılarını açabileceğine inanıyoruz.

Bu projeden söz ederken, yukarıda kısaca anlatmaya çalıştığımız “Ortak Gelecek” kongresine yeniden dönmek istiyoruz. Bu kongrenin resmi açılışını yapan Hollanda Eğitim, Kültür ve Bilim Bakan Vekili Marja van Bijsterveldt'in mesleki eğitim konusundan sorumlu bakan vekili olduğunu hatırlatmak istiyoruz. Bu Enstitümüzün mesleki eğitime verdiği önemi gösteren önemli bir bilgidir. Öyle sanıyoruz ki, Nevşehir, Kayseri ve Aksaray illerini içine alan ve Hollanda hükümet fonlarından MATRA tarafından finanse edilen “Mesleki Öğretim ve Eğitimin İyileştirilmesi ve Hollanda

Türkiye Arasında Staj İşbirliği” projesinin nedenleri, amaç ve hedefleri, mesleki eğitim konusunun önemini en iyi bilen çevrelerden olan inşaat sanayicilerinin de ilgisini çekecektir.

Türkiye'nin, genç ve dinamik bir nüfusu, kaliteli üniversiteleri ve uluslararası hedefleri olan öğrencileri vardır. Geniş ve çeşitli bir turizm sektörüne sahip olan Türkiye'nin bu alanda Hollanda ile yoğun bir ilişkisi söz konusudur. Türkiye kökenli Hollandalı öğrencilerin ve Türkiye'deki Hollanda yüksek öğretiminden mezun olmuş gençlerin varlığı ilave imkânlar sunmaktadır. Özellikle eko-turizm ile kültür ve tarih turizmi alanlarında büyük gelişmelerin sağlanabilmesi yönünde imkânlar mevcuttur. Bütün bu imkânların yanı sıra, Türkiye'deki yaygın turizm bölgelerinde faaliyet gösteren üniversitelerin varlığı, bu alanda mesleki eğitim hedefli bir işbirliğini daha kolay ulaşılabilecek hale getirmektedir.

Bu imkânlar çerçevesinde, sadece son yıllarda giderek gelişen kitle turizmi açısından sahip olduğu çeşitlilikler ve imkanların yanı sıra, ortak eğitim projeleri açısından da fırsatlar sunmaktadır. Nevşehir Üniversitesi'ne bağlı Ürgüp Erol Toksöz Meslek Yüksek Okulu, yine Ürgüp yakınındaki Mustafapaşa'da faaliyet gösteren Kappadokya Meslek Yüksek Okulu gerek eğitim ve gerekse öğrencilerin barınması için uygun mekânlar sağlayabilecek kapasitededir. Bu iki yerleşimdeki belediyelerin projemize gösterdiği ilgi ayrıca büyük önem taşımaktadır. Özellikle Ürgüp'ün bölgenin en büyük turizm merkezi olması, kurulu çok sayıda turizm tesisini işleten girişimcilerin sponsorluklarla benzer projeleri desteklemiş ve destekleyebilecek olmaları ise son derece önemli diğer imkanlar olarak değerlendirilmelidir.

Turizm alanında mesleki yüksek öğretim projelerinin mümkün olan en hızlı ve elbetteki etkin bir biçimde devreye sokulması, NIHA'nın hedefleri açısından bir başlangıç olarak değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, her iki ülkenin yüksek öğretim kurumları, yüksek öğretimle ilgili karar organları, eğitilmiş insan gücünün ekonomik katkısına yaşamsal bir ihtiyaç duyan iş dünyası başta olmak üzere, tüm paydaşların değerlendirmeleri sonucunda farklı işbirliği alanlarında ortak çalışmalar yürütmek tabii ki mümkün olacaktır. Bu anlamda atılması gereken ilk adım, potansiyel işbirliği alanlarında Hollanda ve Türkiye'nin ortak beklentilerinin, ihtiyaçlarının, birikimlerinin, iki tarafın birlikte yapacağı doğru değerlendirmelerle tespit edilmesi olmalıdır. NIHAnkara, mesleki öğretim ve mesleki yüksek öğretimde Hollanda tarafından destek ve danışmanlık sağlamaya hazırdır. Belirli hedeflere yönelik projeler için yeterli finansman sağlanabildiği takdirde NIHAnkara bu projelerde yerel uygulayıcı olarak da rol alabilecektir.

İnşaat Sanayi Dergisi'nin Enstitümüz ve projelerimiz için bir tanıtım imkanı sağlamasını bir ilk tanışma olarak son derece önemli bulduğumuzu ve bu tanışmanın iki ülke için de yararlı ve zenginleştirici yeni işbirliği imkanlarına vesile olmasını dileyerek saygılar sunuyoruz.

ODTÜ-MATPUM, ENERJİ ETKİN VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KULLANIMLI YAPI TASARIM-PROJE- UYGULAMA MERKEZİ...

110

ODTÜ- Mimarlık Fakültesi Mimarlık, Araştırma, Tasarım, Planlama ve Uygulama Merkezi (MATPUM)'un temel çalışma alanı, bina ölçeğinden bölge ölçeğine mimarlık, tasarım, planlama ve uygulamayı kapsamaktadır. 2006 yılında Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haluk Pamir tarafından kurulan ve Başkanlığı Doç. Dr. Melih Pınarcıoğlu tarafından yürütülen ODTÜ-MATPUM, kısa geçmişine rağmen birçok kapsamlı, prestijli proje gerçekleştirmiş ve projeler yaptığı TÜBİTAK, TC Başbakanlık Toplu Konut İdaresi (TOKİ), Emniyet Genel Müdürlüğü, Türk Kızılay Derneği, Dış Ticaret Müsteşarlığı, NATO, üniversiteler, özel firmalar vb. önemli kurum ve kuruluşların güvenini, desteğini kazanmış durumdadır.

MATPUM' un temel ilkelerinden birisi de, yapılı çevreye ilişkin çalışmalarına “enerji etkin ve yenilenebilir enerji çözümlerini” entegre edebilmek ve her projeyi bu çerçevede içerisinde ele almaktır. Türkiye’de her ne kadar az sayıda yenilenebilir enerji üretimi üzerine genel araştırmalar yapan merkezler mevcut olsa da, uygulama ölçeğinde bu konuda bir eksiklik vardır. Mevcut olanlar daha çok mühendislik-teknolojik bilgileri geliştiren, fakat uygulama alanlarını tam olarak tanımlamayan enstitü ve merkezlerdir. Bu merkezlerden farklı olarak MATPUM' un amacı, bu bakış açısını mekansal ve kentsel tasarım boyutuna taşımak ve yapılı çevre ölçeğinde enerji etkin ve yenilenebilir enerji kaynaklarının bütüncül bir yaklaşım ile kullanımını destekleyici çözümler üretmektir. MATPUM Binası'nın tasarım, inşaat ve işletim süreci de, sponsor desteği sağlanabildiği ölçüde, ülkemizde örnekleri maalesef 1-2 adeti geçmeyen “Enerji Etkin Bina” konseptine en uygun yapıdan biridir. MATPUM Binası, 2008 Mart ayında, Yapı Endüstri Merkezi tarafından düzenlenen mimari tasarım yarışmasında diğer özelliklerinin yanı sıra, “enerji etkin tasarım ve uygulama” başarısıyla birçok önemli proje arasında birinci olmuştur.

Enerji etkin mimari tasarım ve uygulamayı yapan “Proje Mimarı” Doç. Dr. Abdi Güzer'in ifadesiyle,

“Yapı kuzeyde daha kapalı ve korunaklı bir cephe barındırırken,

güneyde geçirgen ve açık bir cephe sunuyor. Bu tutum salt bir dil tercihi olmanın ötesinde verimli enerji kullanımının da altyapısını oluşturuyor. Güneyde yapı yüzeyi önünde yer alan ve adeta ikinci bir cephe gibi ele alınan güneşkırıcı yüzey ve ara boşluk, güneş ışığının denetimli bir biçimde yapı ile değişken ilişki kurmasını sağlıyor.

MATPUM projesi fakültenin ve mimarlık ortamının bir çok paydaşının gönüllü olarak katkı sağladığı ortak bir ürün. Bu anlamda mimarlık/tasarım ortamında ve yapı sektöründe yer alan pek çok kişi ve kuruluş yapının gerçekleştirme sürecine destek sağladı. Yapının kendisinin de doğrudan bir eğitim ve araştırma ortamı olduğu gözetildiğinde bütün taşıyıcı sistemin, teknik bileşenlerin, tesisat ve elektrik sisteminin açık bir biçimde belli olması, doğrudan bir dil unsuru olarak kullanılması benimsendi. Güney batı köşesinde yer alan stüdyo mekânı gelişmiş algılama ve denetim sistemlerinin sınanmasına olanak verecek biçimde tasarlandı ve donatıldı. Stüdyo bölümünü, yapı üzerindeki ışık, rüzgâr ve ısı yüklerini algılayarak kendi ortamını denetleyebiliyor. Bu anlamda örneğin stüdyo önündeki güneşkırıcılar güneş etkisini denetleyecek biçimde bir otomasyon sunuyor. Benzer biçimde yapının dış kabuğu çift cidarlı bir denetim ortamı, bir arayüz olarak işlevlendiriliyor, kuzey cephesinde yalıtım değerleri artırılırken, güney cephesinde daha geçirgen bir yüzey sağlanıyor”.

Ayrıca bu “Enerji Etkin Bina”nın, en az enerji gerektiren tasarımına, pasif ısıtma-soğutma-havalandırma ve ışık sistemine destek olmak üzere, yalnızca kendi enerjisiyle yetinebilmesi için kullanılacak olan ısı pompası, güneş kolektörü, güneş paneli ve rüzgar türbininin, binanın bu konuda tüm ülkeye hizmet verebilecek kapsamda bir ar-gemerkezi olabilmesi için gerekli olacak tüm ölçme sistemlerinin-cihazlarının, ilgili simülasyon ve yazılımların sağlanabilmesi için kapsamlı çalışmalar devam etmektedir. Örneğin ODTÜ-MATPUM, Avrupa Birliği 7.Çerçeve Programı REGPOT-2008-1 ve AB Leonardo da Vinci Yenilik Transferi Projesi kapsamında MATPUM'un kapasitesini artırmak ve bu kapasitenin çıktılarının ulusal çapta yayılması için, çeşitli projeler hazırlamış ve bazı projelerde de ortak olarak yer almıştır.

Hazırlanan bu projelerin amacı, MATPUM'un bu yöndeki eksikliklerini kapatarak MATPUM'u bu alanda bir "mükemmeliyet ve ar-ge merkezi" haline getirmektir. Böylece MATPUM, yenilenebilir-etkin enerjileri farklı ölçek ve mekansal bağlamlarda uygulamaya yönelik alternatif modeller geliştiren, uygulama alanındaki aktörlere, sektörlerle önemli girdiler sağlayan, çeşitli kurum ve kuruluşlara danışmanlık ve eğitim verebilen, ulusal ve uluslararası ortaklıklarla proje geliştiren bir merkez olacaktır.

Proje kapsamında MATPUM, bu konularda çalışan ya da bu konulardan birebir etkilenen ulusal ve uluslararası kurumlar-kuruluşlarla, meslek odalarıyla, derneklerle ve yurtdışında bu konuda uzmanlaşmış araştırma merkezleri, üniversitelerle ile işbirliği içinde olmayı, projeleri birlikte tasarlamayı ve yürütmeyi hedeflemektedir. Böyle bir yaklaşımın projelerin bitiminden sonra da, sürdürülebilir ortak çalışma alanları ve işbirlikleri yaratacağına inanılmaktadır. Bu nedenle,

1. AA School of Architecture, Prof. Simos Yannas, UK
 2. Reading University, Prof Derek Clements-Croome, UK
 3. Dortmund University, Building Faculty, Chair for Environmental Architecture, Prof Helmut Müller, Germany
 4. Centre for Renewable Energy Sources (CRES) ,Division of Energy Efficiency, Pikermi, Greece
 5. Manchester School of Architecture, Bioclimatic Architecture Labs, Greg Keeffe, UK
 6. Sustainable Architectural Technology Group, Behzad Sodagar BSc, MPhil, PhD, Lincoln School of Architecture, Faculty of Art, Architecture & Design, University of Lincoln, UK
 7. Building Research Establishment (BRE), UK
 8. TOKI,
 9. EIE,
 10. INTES gibi hem ulusal hem de uluslararası güzide kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. Bu kuruluşlarla yapılan işbirliği ve projeler sonucunda, ülkemizde değişik iklim bölgelerine, çevre dostu-yerel malzeme olanaklarına, geleneksel mimari öğelerimize en uygun enerji etkin-çevre dostu mimari tasarım ve uygulamaların yapılmasıyla,
- Enerji kaynak tasarrufu ve çevrenin korunması sağlanacak,

- Küresel iklim değişikliği yavaşlatılacak ve karbon vergisi yükümlülüğü azaltılacak,

- Enerjide dışa bağımlılık ve yeni enerji yatırımları azaltılacak, enerji arz güvenliğimize katkı sağlanacak. Örneğin her yıl yaklaşık olarak 10 milyar \$ lik petrol ithalatı için döviz harcanmamış olacak,

- Konut sahiplerinin hem daha az enerji kullanmaları ve doğrudan kullandıkları enerjiye daha az para ödemeleri sağlanacak, hem de yasa-yönetmelikler çıkarsa devlete fazla ürettikleri elektriği satarak gelir kazanmaları sağlanacak,

- Enerji talebinin ve enerji fiyatlarının düşürülmesi sağlanacak,

- Ar-ge ve bilimsel-teknolojik gelişme hızlanacak,

- Enerji, çevre ve verimlilik sektöründe ulusal kalite ve standartların oluşması sağlanacak,

- Çarpan etkisi sağlanarak istihdam, yatırım ve yeni servis sektörleri yaratılacak,

- Ayrıca, enerji verimli sistemlerin kullanımının artırılmasıyla, sistem fiyatlarının düşürülmesi, ekonomik olmaları ve yaygınlaştırılmaları sağlanacaktır.

MATPUM'un bu çabalarının ne kadar doğru ve önemli olduğunu teyit eden bir gelişme de, 2008 yılının Başbakanımız tarafından bir genelge ile "Enerji Verimliliği Yılı" ilan edilmesidir. Ayrıca Enerji Bakanlığı ve EIE tarafından da "ENVER enerji verimliliği" projeleri, uygulamaları, eğitimleri, farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları başlatılmıştır.

ODTÜ-MATPUM bütün bu çalışmalara da destek vermeyi arzulamaktadır. Çünkü, binalarda enerji verimliliğinin başlangıcı, en baştan binanın tasarım ve proje aşamasıdır. Enerji verimliliği artışının yüksek olması, önemli ölçüde doğru tasarlanmış mimari proje ve inşaat kalitesine bağlıdır. Bu aşamada binanın konumu, formu ve dış cephesinin fiziksel özellikleri vs. binanın optimum enerji performansını sağlayacak şekilde belirlenmelidir.

Bu kapsamda, AB Parlamentosu ve Konseyi tarafından 2002 yılında yayımlanan "Binalar İçin Enerji Performansı Direktifi"nin ülkemiz şartlarına uyumlaştırılması çalışmalarına Bayındırlık Bakanlığı, TSE, EIE tarafından hız verilmesi de çok umut verici ve sevindiricidir.

İNTES YENİ PROJELER İLE EĞİTİME KATKI VERMEYE DEVAM EDİYOR

112

A lmanya ve İtalya'ya yeni proje çalışmaları için ziyaretler düzenlendi.

Integra 2010 Projesi

TES İyi Uygulama Örneği anlatıldı: INTES'in istihdama katkıları anlatıldı.

Projenin konusu işsizlik ve istihdam; işverenlerin çalışandan beklentileri; mesleki yetenek mi diğer istihdam edilebilme becerileri mi öncelikli olmalı; herhangi bir formal eğitime sahip olmayan düşük nitelikli kişilerin istihdama çekilmesi için yapılabilecekler ve ülke örneklerinin tartışılması

Söz konusu proje çalışmaları için 16-17 Mayıs tarihlerinde Almanya Frankfurt Oder'de bir toplantı düzenlendi.

Üç yıl sürecek proje için INTES işveren örgütü sıfatıyla inşaat sektörünü temsilen bu alanındaki çalışmalarını anlattı. Proje ortakları DAA, BBW ve ÜAZ tarafından organize edilen başlangıç toplantısında INTES adına 15 dakikalık sunum yapıldı. Yapılan sunum projenin web sitesi olan Integra2010' da yayınlanmıştır. (www.integra2010.com)

Toplantıya Romanya, Avusturya, Slovakya, Letonya, Danimarka ve Polonya'dan temsilciler de katıldı. Projenin amacı Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesinden sonra, başta eski Doğu Almanya bölgesinde oluşan niteliksiz gençlerin, özellikle basit işlerde, istihdama kazandırılması ve entegrasyonudur. Bölgede sertifika almadan okulu bırakma oranının %20'lerde olduğu vurgulanmıştır. Bölgedeki bir diğer sorun ise yüksek rakamlarda seyreden işsizlik parası nedeniyle, gençlerin verilen işleri ve ücretleri beğenmemesi, çalışmadan işsizlik parasına sahip olmayı tercih etmeleridir. Toplantıda, gelişen teknoloji karşısında işverenlerin, istihdam edeceği kişilerde yeni nitelikler talep ettiği belirtilmiştir.

Bu sorunlardan yola çıkarak, proje kapsamında istihdam edilenlerin eğitimlerine devam etmeleri için teşvik edici yöntemler üzerinde çalışmalar yapılacaktır. Proje ile organizasyonların içinde destekleyici öğrenme ortamlarının oluşturulması, düşük nitelikli kişilerin bilgi ve becerilerinin ölçülmesi için "kredi derecelendirme sisteminin" (credit point system) kurulması amaçlanmaktadır.

INTES adına yapılan sunumda sosyal ortaklar tarafından kurulan TES'in tanıtımı yapılmıştır. Katılımcılar, Eğitim Şantiyesi'nde %100 istihdam garantisinin verilerek kişilerin eğitime alınması hususunu ilgi ile karşıladılar. Sunumda işveren tarafından istenen temel mesleki becerilerin yüzde 40'nın aşağıda sıralanan diğer nitelikler olduğu vurgulanmıştır.

Bu beceriler aşağıdaki şekildedir:

•İş dışı istenen nitelikler = %40

- Takım çalışmasına yatkınlık
- İş etiği
- İş arkadaşlarına saygı
- Disiplin

•İşe dair nitelikler = %60

- Profesyonel meslek bilgisi
- İş sağlığı ve güvenliği
- İlk yardım

Akran Öğrenme Projesi - IPA - POL Hazırlık Toplantısı

Toplantı konusu. Mesleki eğitim ve öğretim reform sürecini desteklemek için akran öğrenme projesi

INTES "Sosyal ortakların mesleki eğitime katkıları" kapsamında İşveren Örgütü olarak 26 Mayıs 2008 tarihinde İtalya'nın Torino kentinde düzenlenen toplantıya katıldı. Toplantıya INTES temsilcisinin yanı sıra Türkiye'den EARGED adına 2 kişi, (Başkan ve Türkiye Koordinatörü) TÜRİSAB adına da bir kişi katıldı. Toplantıda, turizm ve inşaat sektöründe mesleki eğitim konusu ele alındı. Katılımcılar kendi ülkelerine dair uygulamalar konusunda bilgi verdi.

Projenin amacı, AB'ye yeni üye olan ülkeler ile aday ülke konumundaki Türkiye'nin mesleki eğitim alanında bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamaktır.

Proje süresinde taraflar sırasıyla ülke ziyaretlerinde bulunacaklar. Bu kapsamda ilk ziyaret 7 Eylül 2008 tarihinde Türkiye'ye yapılacak. Toplantıya katılan yabancı uzmanlar, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra INTES, TES ve de INTES tarafından belirlenecek olan iki şantiyeyi ziyaret edeceklerdir. Bu şantiyelerden ikisinin Ankara'ya yakın illerden olması planlanmaktadır. Ayrıca turizm sektöründen işyerleri ve kurumlar ziyaret edilecektir. Grup üyeleri, Eylül-Ekim ve Aralık aylarında, toplantıya katılan diğer ülkelere, üçer günden oluşan çalışma ziyaretlerinde bulunacaklar. Dört kişiden oluşan Türk çalışma grubu belirli aralıklarda bir araya gelecek ve çalışmalar yaparak ülke raporunu hazırlayacak.

INTES toplantı sırasında diğer sosyal ortak olan işçi sendikası ile neler yaptığı ve de sosyal ortakların Türkiye'de mesleki eğitime katkıları konusunda bilgi verdi.

Karam ÖZER
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

5763 SAYILI KANUNUN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AÇISINDAN GETİRDİKLERİ

Küreselleşme sürecinde işsizlik tüm dünyada hızla yayılmakta, teknolojik ve ekonomik gelişmişliklerine bağlı olarak ülkeler farklı mücadele biçimleri ve politikaları geliştirmektedir. İşsizlik ve buna bağlı olarak istihdam problemi şu anda ülkemizin de en öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple, genç ve çalışabilir nüfus bakımından avantajlarımızın yanında bir kısım dezavantajlarımızın da farkında olmamız ve tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte çözüm yolları aramamız gerekmektedir. Çalışma hayatını düzenlemek, çalışma barışını sağlamak, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğini geliştiren tedbirler almak, sosyal güvenliği sağlayacak ve yeni istihdam fırsatları oluşturacak şartları geliştirmek gibi toplumun tüm kesimlerini etkileyecek önemli bir misyona sahip olan Bakanlığımız, özellikle istihdamla ilgili problemlere çözüm yolu oluşturmak amacı ile uzun süredir çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda bazı teşvik edici hukuki düzenlemeler üzerinde çalışılmış ve yasama organınca da bir kısım değişikliklerle benimsenen 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kabul edilmiştir. Nitekim giderek büyüyen işsizlik meselesine karşı bazı gelişmiş ülkelerde istihdam paketi gibi iş piyasasını doğrudan etkileyen hukuki düzenlemelere başvurulmaktadır. Ancak bana ayrılan bu bölümde Kanunun ağırlıklı olarak iş sağlığı ve güvenliği açısından neler getirdiği ile ilgili değerlendirmelerimi sizlerle paylaşacağım.

Esas olarak istihdamın üzerindeki idari ve mali yükler açısından ele alınan bu hukuki düzenlemede iş sağlığı ve güvenliği bakımından da önemli açılımlar sağlanmıştır. Bunlar kısa başlıklarla aşağıdaki şekilde ifade edilebilmektedir.

1) Asıl işveren - alt işveren ilişkisinin kurulması halinde tescil,

2) İş sağlığı ve güvenliği yönetmelikleri;

- Kurma izninin kaldırılması ve işletme belgesi
- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kontrol,
- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda yapılacak risk değerlendirmesi,
- Kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların usul ve esasları ile bunları yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi ile gerekli iznin verilmesi,
- İşyeri sağlık ve güvenlik birimi, işyeri hekimi, diğer sağlık personeli, sanayiden sayılan işlerde iş güvenliği uzmanı olan bir veya birden fazla mühendis veya teknik elemanın görevlendirilmesi,
- İşletme dışında kurulacak ortak sağlık ve güvenlik birimleri.

3) Ağır ve tehlikeli işlerde mesleki eğitim almamış işçilerin çalıştırılmaması,

4) Emzirme odası ve çocuk bakım yurdu (kreş) kurma zorunluluğu bulunan işyerlerinin işyeri dışından hizmet alımı,

5) İş sağlığı ve güvenliği hükümlerine aykırı davranışlar hakkında uygulanan idari para cezaları.

Asıl işveren - alt işveren ilişkisinin kurulmasında tescil

Bilindiği üzere 2003 yılında 4857 sayılı İş Kanununun yayımlanmasını takiben, bu Kanun çeşitli platformlarda tartışılmıştır. Tartışma konularından biri asıl işveren - alt işveren ilişkisi olmuş, ancak konunun tam çerçevesi çizilememiştir. Yeni yeni yargı kararları ışığında uygulamada çıkan bir kısım tartışmaları sona erdirmeye yönelik görüşler oluşmaktadır. Ancak yüksek yargıda çözüme kavuşan bu kavram özellikle işverenler ve bunların üst birlikleri tarafından yine de tartışılmaya devam edecek gibi görünmektedir. 5763 sayılı Kanunla bu alanda yapılmak istenen düzenleme daha önce tanımlanan asıl işveren alt işveren kavramına yeni bir tanım getirmemektedir. 4857 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde yer bulan tanım gereği oluşan diğer işverenin Bakanlığımız bölge müdürlükleri tarafından tescili ve sonrası ile ilgilidir. Bizce burada öne çıkan ve işverenlerce dikkat edilmesi gereken en önemli bulduğumuz konu sözleşmenin yazılı olarak yapılması kuralıdır.

Ayrıca, çıkarılacak yönetmelikte de öngörülecek belgelerin sözleşmeye eklenmesi, yardımcı işlerin dışında asıl işin bir bölümünün verilmesi durumunda "işletmenin ve işin gereği ile teknolojik sebeplerle uzmanlık gerektiren işler" dışında asıl işin bölünerek alt işverenliğe verilmemesidir. Aksi halde kanunun ifadesi ile alt işveren işçileri İş Kanununun uygulanması bakımından başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçileri sayılacaktır.

Bizce bu düzenleme iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi açısından son derece önemlidir. Zira uygulamada görülen aksaklıkların bir kısmının taşeron uygulamalarından kaynaklandığı çok açık biçimde görülmektedir. Bu tür uygulamaların işverenlerce önemsenmemesi tabi ki hukuki tedbirler alma zorunluluğunu beraberinde getirmiştir.

Tescil için başvuran alt işverenin Bakanlığımız ilgili bölge müdürlüğüne verdiği belgeler iş müfettişlerince incelenerek muvazaalı işlemin tespiti halinde düzenlenecek rapor işverene tebliğ edilecektir. Rapora karşı itiraz altı iş gününde gerçekleşmemiş veya iş mahkemesi tutulan rapor doğrultusunda karar vermiş ise daha önce yapılan tescil işlemi iptal yoluna gidilecektir.

4857 sayılı İş kanunun 78 inci maddesinde yapılan değişiklikler

Avrupa Birliğinin (AB) özellikle 89/391/EEC sayılı Çerçeve Direktifi ile birlikte iş sağlığı ve güvenliğine bakış açısından önemli değişiklikler olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise AB müktesebatı uyum çalışmalarının tamamlanarak ilgili yönetmeliklerin yayımlanması ile yani 2003 yılı itibarıyla bu değişim süreci yaşanmıştır. Risk değerlendirmesi kavramı iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uyumlaştırılmış mevzuatın yeni yaklaşımının bir parçasıdır. Bu yaklaşım kısaca; işyerlerindeki tehlike ve risklerin belirlenmesi, risklerin analiz edilerek değerlendirilmesi ve teknolojinin getirmiş olduğu imkân ve yenilikleri kullanarak yapılan işin özelliklerine göre ne tür önlemler alınması gerekiyorsa bu önlemlerin işyerinde herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı olmadan alınması şeklinde tariflenebilir. Uyum çalışmaları kapsamında yayımlanan yönetmeliklerimizin birçoğunda risk değerlendirilmesinin yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Genel Müdürlüğümüz tarafından önceki yıllarda hazırlanan konuyla ilgili bir tebliği taslağı ve özellikle KOBİ'lere yönelik bir kitapçık olmakla birlikte risk değerlendirilmesinin nasıl yapılacağına ilişkin yol gösterici iç kaynaklar oldukça kısıtlıdır. Bu sebeple 78 inci madde de yapılan değişiklikle, risk değerlendirilmesinin nasıl yapılacağını gösteren bir düzenlemenin yapılmasına imkân

sağlanmıştır.

Yeniden düzenlenen bu maddedeki önemli bir konu da, iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan kontrol, ölçüm, risk değerlendirilmesi, inceleme ve araştırmaların usul ve esaslarının belirlenerek belli bir standarda kavuşturulacak olmasıdır. Belirtilen konuların yanında iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim verecek kişi ve kuruluşların da belirlenerek yetkilendirilmesi için alt düzenleyici işlem yapma yetkisi 5763 sayılı Kanunla Bakanlığımıza verilmiş bulunmaktadır.

Diğer bir değişiklik ise; bürokrasinin azaltılması anlamında kurma izninin kaldırılmasıdır. İşyeri kurulmadan önce alınan kurma izni belgesi kaldırılarak işyeri faaliyete geçme aşamasında öngörülen işletme belgesi alma zorunluluğu halen devam etmektedir. Bu düzenlemenin de amaçları dikkate alındığında önemli bir adım olduğunu söylemek mümkündür.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

Bu Kanunda en önemli değişikliklerden biri de kuşkusuz 81 inci maddede yapılan değişikliktir. Bu madde kapsamında, devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran işverenler işyeri hekimi, diğer sağlık personeli, sanayiden sayılan işlerde ise iş güvenliği uzmanı olan mühendis veya teknik eleman görevlendirmek zorundadır.

İşverenler, bu maddedeki yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını öncelik olarak işyerinde bulunan uzman personeliyle yerine getirebileceği gibi bu hizmetleri işyeri dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden de hizmet olarak yerine getirebilecektir. Bu değişiklik aslında günümüzde uzmanlık gerektiren bu tür hizmetleri verecek yeterlilikte elemanı bulunmayan işverenlere belli bir esneklik sağlamakta olup, çok disiplinli bu alanda uzmanlaşmaya da imkân vermektedir.

Ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kurulması ile özellikle iş kazalarının ve meslek hastalıklarının en sık rastlandığı küçük işletmelerin de önleyici ve koruyucu hizmetlerden yararlanmaları kolaylaştırılmaktadır. Yalnız tüm bu konuları düzenleyen kapsamlı bir yönetmelik çıkarılması gerekmektedir. Daha önce hazırlık çalışmaları yürütülen bu alana ilişkin çalışmalarımızın hızlandırılarak uygulamaya konulması kısa dönem hedeflerimiz arasındadır.

Bu maddede yapılan bir başka değişiklik ise, işverenin koruma ve gözetme borcu kapsamında, dışarıdan hizmet alınması işverenin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacaktır.

Mesleki eğitim

Yüksek risk faktörü taşıyan işler iş kazası ve meslek hastalığının ortaya çıkmasına sebep olabilir. Son zamanlarda belli sektörlerde görülen iş kazalarının birçok sebebi olmakla birlikte bu sebepler arasında en çok öne çıkanı maalesef ağır ve tehlikeli işlerde görevlendirilen işçilerin, yaptıkları işe uygun mesleki bir eğitimden geçmemiş olmalarıdır. Getirilen değişiklikle İş Kanunu'nun 85 inci maddesi gereğince 01/01/2009' dan itibaren ağır ve tehlikeli işlerde 16 yaşını doldurmamış genç ve çocuk işçilerin yanında çalıştığı işle ilgili meslek eğitimi almamış işçilerin çalıştırılması yasaklanmıştır. Aksi halde işverenler çalıştırılan her işçi için 500 Yeni Türk Lirası idari para cezasına muhatap olacaklardır.

Emzirme odası ve çocuk bakım yurdu

İş Kanununa tabi olarak çalışan gebe ve emziren kadınlarla ilgili hususların düzenlendiği 88. maddede yapılan küçük bir değişiklikle emzirme odası ve çocuk bakım yurdu kurma zorunluluğu bulunan işyerinin hangi hallerde bu yükümlülüğü dışarıdan hizmet olarak yerine getirebilecekleri konusu 5763 sayılı Kanunla güvenceye kavuşturulmuştur.

Bu değişiklik çok tartışıldı ve yazıldığı için burada mevcut uygulama ve önceki düzenlemelere kısaca değinmekte fayda görüyorum. Mesela 20 Temmuz 1973 tarihli ve 7/6821 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Koşullarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtları (Kreş) Hakkında Tüzüğü'nün 6 ncı maddesinde, yine 16/03/1987 tarihli ve 87/11624 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden yürürlüğe konulan Gebe

veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzüğü'nün 7 nci maddesinde ve halen yürürlükte bulunan Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmeliğin 15 inci maddesinde zaten var olan hizmet alımına ilişkin hükme, kanun metninde de yer verilerek hukuki bir dayanak sağlanmıştır.

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin idari para cezaları

İş Kanununun iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin 78, 81, 82 ve 85 inci maddelerinde yapılan değişiklikler beraberinde idari para cezalarının düzenlendiği 105 inci maddesinde de bir takım değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Her madde için ayrı ayrı değişiklik yapmaktansa maddenin bütünü'nün yeniden ele alınması bizim açımızdan da isabetli olmuştur. Bu düzenleme ile bir kısım para cezalarının miktarında yeni güncellemelerde yapılabilmektedir.

Göze çarpan değişiklikler arasında yukarıda da değinildiği üzere mesleki eğitim almamış işçi çalıştıran işverenler hakkında uygulanacak para cezası en dikkat çekici olanıdır. Bu miktar her işçi için 500 Yeni Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Bu madde kapsamında uygulanacak yeni idari para cezaları ise Kanunun yayımlanma tarihi olan 26/05/2008'den itibaren uygulanabilecektir.

Sanayiden sayılan işler

İş sağlığı ve güvenliği açısından önemli sayabileceğimiz bir başka değişiklik de İş Kanunun 111 inci maddesinde yapılan düzenlemedir. 4857 sayılı İş Kanununun 5763 sayılı Kanunla değiştirilen 81 inci maddesi ile birlikte bu kapsamda sayabileceğimiz 73 ve 80 inci maddelerinin uygulanması bakımından sanayiden sayılan işlerin belirlenmesi zorunludur. Bilindiği üzere daha önceki düzenleme Anayasa Mahkemesinin 2005/72 sayılı Kararı ile iptal edildiğinden (Kararın yayımı 24/11/2007, 5763 sayılı Kanunun yayımı ise 26/05/2008) bu alanda belirli bir süre boşluğun oluşması ihtimaline karşı 111 inci madde anılan Karar dikkate alınarak yeniden düzenlenmiş ve 5763 sayılı Kanunla yayımlanmıştır.

Sonuç olarak Bakanlığımız, tüm vatandaşlarımızın sosyal güvenlik kapsamında yaşamasını sağlamak, kayıt dışı istihdamı önleyecek bir sistem kurmak, çalışma ortam ve şartlarını tüm tarafların ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde oluşturmak, tam istihdam ve çalışma barışına ulaşarak toplumun refahını artırmak çabası içindedir. Bu amaçlara yönelik olarak yayımlanan **5763 sayılı Kanun'un** işverenlere ve çalışanlara sağlık, güvenlik ve refah getirmesini temenni ediyorum.

Kadir AKBULUT
Kamu İhale Kurumu Uzmanı

İhtilafların çözümüne yönelik 2007/66 AT sayılı Direktif ile klasik kamu alımlarına ilişkin ihtilafların çözümüne ilişkin 89/665 AT sayılı Direktifte köklü değişiklikler yapılmıştır.

89/665 AT sayılı Direktifte yer alan düzenlemeler kendi içerisinde sistemin uygulanmasını garanti edecek mekanizmaları bulundurmaması nedeniyle üye ülkelerde uygulanması hususunda yeterli özen gösterilmemiş ve uygulama birliği sağlanamamıştır.

Bu anlamda, 2007/66 AT sayılı Direktif hem kuralı koyan hem de bu kurala uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımları öngören direktif olması nedeniyle üye ülkelerde uygulama birliğini sağlayacak niteliktedir.

2007/66 AT sayılı Direktif aynı zamanda “enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon” sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların alımlarında ortaya çıkabilecek ihtilafların çözümünü düzenleyen 92/13 AT sayılı Direktifte de köklü değişiklikler yapmıştır. Bu alanda faaliyet gösteren kuruluşların alımına ilişkin Kanun çalışmaları halen devam ettiğinden 92/13 AT sayılı Direktifte yapılan değişikliklere değinilmeyecektir.

2007/66 AT sayılı Direktifin gerekçesinde; ihalelerde ortaya çıkan uyuşmazlıkların sözleşme imzalanmadan önce kısa sürede ve etkin bir şekilde çözüme kavuşturacak bağımsız idari otoritenin kurulması, sözleşme imzalanmadan önce aday veya isteklinin başvuru yollarını kullanabilmesini teminen minimum bekleme süresinin öngörülmesi, bekleme sürelerine uyulmaması halinde sözleşmelerin geçersiz sayılması gibi hususlar özellikle vurgulanmıştır. Direktifte yer alan düzenlemeleri ana hatlarıyla aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

1) Ehliyet

Direktifte ehliyet, “En azından ileri sürülen bir ihlal nedeniyle zarara uğrayan veya zarara uğrama riski olan veya bir ihalenin alınması konusunda menfaati olan herkesin başvurabileceği bir usul olmak zorundadır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Buna göre, bir kişinin şikayet hakkını kullanabilmesi için öncelikle süreci başlatmış bir ihale olmalı, bu ihaledeki işlemlerde mevzuatına aykırılık bulunması ve bu aykırılığın ihaleye katılmak isteyenlerin katılımına veya ihaleyi almasına engel teşkil etmesi gerekir.

Direktifte, menfaat kavramı somutlaştırılarak ihalenin alınması konusunda menfaat olarak tanımlanmıştır. Bu anlamda, bir kişinin ihale işlemlerine karşı şikayet başvurusunda bulunabilmesi için sadece ihale konusu alanda faaliyette bulunması yeterli olmayıp, aynı zaman o ihaleye teklif vermeye yetkili ve yeterli olması gerekir.¹

Bununla birlikte, üye ülkeler şikayet ehliyeti, minimum bekleme süresi gibi direktifte asgari olarak getirilen kriterlerin üzerindeki kriterleri ulusal mevzuatlarında öngörebilirler. Üye ülkeler, ihalenin alınması konusunda menfaati olanların yanında bazı kişi ve kuruluşların da ihale işlemlerine karşı şikayet başvurusunda bulunmasını öngörebilirler.

2) Başvuru süreleri

İdare tarafından alınan kararın aday veya istekli tarafından uygun bulunmaması durumunda aday veya istekli, kararın faks veya elektronik araçlarla bildirilmesi halinde 10 gün, normal posta yoluyla gönderilmesi halinde 15 gün ve her hal ve karda kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde ihale işlemleri aleyhine şikayette bulunabilir.

Direktifin 2. (1-b) maddesinde, ihale ilanında, şartnamelerde veya ihale dokümanında yer alan teknik, ekonomik veya mali ayrımcılığa ilişkin düzenleme bulunması durumunda bu tür ihalelerin veya ihale kararlarının iptal edilebileceğine ilişkin düzenleme yer almaktadır. Direktifin 2. (1-b) maddesindeki düzenlemelerin muhatabı henüz belli olmadığından bunlara bildirim yapılması da mümkün değildir. Dolayısıyla, özel bildirim gerektirmeyen ihale ilanına veya dokümanına karşı yapılacak şikayetler için başvuru süresi söz konusu ilanın, ihale dokümanının veya kararın yayımlandığı tarihten itibaren 10 gündür.

Diğer yandan istisnai başvuru yöntemi olarak sözleşmenin geçersizliği,

1) Ihale sonuç ilanının Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmasından itibaren 30 gün içerisinde,

2) Her hal ve karda sözleşmenin imzalanmasından itibaren 6 ay içerisinde,

ileri sürülebilir.

Direktifte, başvuru süresi dışında sözleşmenin geçersizliğinin kimler tarafından ileri sürülebileceğine ilişkin her hangi bir belirleme olmamakla birlikte, başvurunun en azından direktif kapsamında başvuru ehliyetine sahip olanlar tarafından

1 Örneğin, 100.000,00.YTL iş bitirmesi olan bir isteklinin 1.000.000,00.YTL'lik iş bitirme gerektiren bir ihaledeki işlemlere karşı şikayet ehliyeti yoktur.

kullanılması mümkün kılınmalıdır. Ancak, üye devletler, direktifte yer alan asgari ehliyet koşulunu genişleterek direktif anlamında ehliyetli olmayan kişi veya kuruluşa da sözleşmenin geçersizliğini ileri sürme yetkisi verilebilir.

3) Bekleme Süreleri

Direktifle getiren en önemli yeniliklerden bir tanesi minimum bekleme süresidir. Bu süre içerisinde ihale işlemleri kendiliğinden geçici olarak askıya alındığından idarece sözleşme imzalanamamaktadır.

Minimum bekleme süresi kullanılan iletişim aracına, ülkelerin kendi ulusal mevzuatlarına göre değişiklik gösterebilir. Üye ülkeler, direktifte öngörülen asgari sürelerin üstünde minimum bekleme süresi öngörebilirler, ancak öngörülen sürelerin altında minimum bekleme süresi öngöremezler.

Minimum bekleme süresi, aday veya istekliye kesinleşen ihale kararının faks veya elektronik araçlarla gönderilmesi halinde 10 gün, diğer iletişim araçlarıyla gönderilmesi halinde 15 gün veya kararın tebliğinden itibaren 10 gündür. Bu süreler, kararın muhataba gönderildiği veya tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Bu süre içerisinde ihaleyi yapan idareye veya bağımsız idari otoriteye veya yargı merciine her hangi bir şikayet olmuşsa bekleme süresi bağımsız idari otorite veya yargı mercii tarafından sözleşmenin imzalanabileceği yönünde karar verilmesine veya şikayetin nihai olarak sonuçlandırılmasına kadar uzayabilecektir. İhale işlemlerine karşı bir şikayet başvurusu olması halinde minimum bekleme süresinin otomatik olarak uzadığını söylemek mümkündür.

4) İnceleme Kurumları

Direktifte, ihale sürecindeki bir işlem nedeniyle menfaati ihlal edilen veya edilme riski olanların bu işlemler aleyhine bağımsız idari otoriteye veya yargı merciine başvuruda bulunabilmesinin üye devletler tarafın garanti altına alınması öngörülmektedir. İnceleme kurumlarının yargısal niteliği haiz olup olmamasına göre ikili bir ayırım yapılmıştır. Türk Hukukunda bağımsız idari otoriteler yargı öncesi yarı yargısal niteliği haiz kuruluşlar olarak adlandırılmakta ise de bu tanımlamanın yasal veya Anayasal dayanağı bulunmamaktadır. Direktif anlamında bir kuruluşun yargısal niteliği haiz kuruluş olup olmadığının AT Antlaşmasının 234 üncü maddesinde yer alan kriterler çerçevesinde belirlenmesi gerekir.

Bağımsız idari otoritenin;

- Kamu ihalesinin verilmesini ya da idare tarafından alınan bir kararın yürürlüğe girişini askıya alacak veya askıya alınmasını sağlayacak önlemleri alma,

- İddia edilen aykırılığın düzeltilmesi veya sözkonusu menfaatlerin daha fazla zarar görmesinin önlenmesi amacıyla ara kararlar alma,

- İhale ilanında veya dokümanlarında veya diğer ilgili belgelerde teknik, ekonomik veya mali ayrımcılık içeren şartların kaldırılmasına veya hukuka aykırı kararların iptaline karar verme,

- İhalenin geçersizliğine veya alternatif cezaların uygulanmasına karar verme,

- Herhangi bir ihlal dolayısıyla zarara uğrayan kişilerin zarar ve ziyanın tazminine karar verme,

yetkisinin olması gerekir.

Bağımsız idari otorite tarafından verilen kararların etkinliğinin artırılması bakımından, bu otoritenin kararlarının idareler tarafından bağlayıcı olması ve gerektiğinde bu otorite tarafından ihale işlemlerinin iptaline veya sözleşmenin geçersizliğine ve alternatif cezaya hükmedilebilmesi gerekmektedir.

Ancak, direktifte sözleşmenin geçersizliğine veya alternatif cezaların uygulanmasına karar verme yetkisinin bağımsız idari otorite dışında yargı merciine de verilebileceği öngörülmektedir. Burada uyulması gereken esas kural, sözleşmenin geçersizliğine veya alternatif cezaların uygulanmasına karar verecek merciin aynı merci olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, sözleşmenin geçersizliğine karar verecek olan mercii, geçersiz bir sözleşme imzalayan idare hakkında uygulanması gereken alternatif cezaya da hükmetmesi gerekir.

Başvuru sürelerinin dışında istisnai başvuru yöntemine göre bir inceleme başlatılması durumunda inceleme merciinin yetkisi (bu aşamada ihalenin veya sözleşmenin iptaline karar verilmesi mümkün olmadığından) ihlal nedeniyle zarara uğrayan kişinin zarar ve ziyanının tazminine, sözleşmenin geçersizliğine veya idari para cezası uygulanmasına karar vermekle sınırlı olacaktır.

Bağımsız idari otoritenin yargısal niteliği haiz olup olması, inceleme sırasında Avrupa Topluluğu Adalet Divanına(ATAD) ön inceleme başvurusunda bulunulabilmesi bakımından önemlidir. İncelenmekte olan bir uyuşmazlıkta topluluk hukukunun yorumlanması konusunda tereddüt oluşması halinde, yerel mahkemelerce veya yargısal niteliği haiz kuruluşlarca topluluk hukukunun yorumlanması için doğrudan ATAD'a başvuruda bulunulabilecektir.

Diğer yandan, uyuşmazlık konusunda yargısal niteliği olan merciler tarafından kesin kararlar verilebilecekken, yargısal niteliği olmayan bağımsız idari otoritelerin kararlarına karşı yargı yolunun açık olması zorunludur. Hiç kuşkusuz bu durum, şikayetin incelenme süresini uzatmaktadır.

ATAD'a göre² bir organın Antlaşmanın 234 üncü maddesi anlamında yargısal niteliğe sahip olabilmesi için aşağıdaki niteliğe sahip olması gerekir:

- a) Organ kanunla kurulmuş olmalı.
- b) Organ daimi olmalı.
- c) Organın kararları taraflar için bağlayıcı olmalı.
- d) Taraflar arasında uygulanacak usul hükümleri bulunmalı.
- e) Organ hukuk kurallarını uygulamalı.
- f) Organ bağımsız olmalı.

Antlaşmanın 234 üncü maddesi anlamında yargısal nitelikten ne anlaşılması gerektiği Direktifte şu şekilde açıklanmıştır.

- a) Organ üyelerinin atanmaları, görev süreleri ve görevden alınmaları yargı mensupları ile aynı koşullarda olmalı.
- b) En azından Kurum başkanı, bir hakimde aranılan yasal ve mesleki niteliklere sahip olmalı.³
- c) Organ, kararlarını vicahi yargılama yapmak suretiyle almalı.⁴

5) Sözleşmenin Geçersizliği ve Alternatif Cezalar

İlan yapılması gereken hallerde ilanın yapılmaması, minimum bekleme sürelerine uyulmadan sözleşmenin imzalanması, ihale sürecinin durdurulması kararına rağmen idarece sözleşmenin imzalanması, ileri sürülen hukuka aykırılığın

başvuru sahibinin ihaleyi alma şansını ortadan kaldırması hallerinde sözleşme geçersiz kılınabilecektir. Ancak, genel kamu menfaatinin ağır bastığı durumlarda sözleşmenin geçersiz sayılması yerine alternatif cezaların uygulanmasına karar verilebilir.

Sözleşmenin geçersizliğine karar verilmesi tek başına bir yaptırım olmadığından, sözleşmenin geçersizliğine karar verilen hallerde alternatif cezaların da uygulamasına karar verilmelidir. Alternatif cezalar etkin, orantılı ve caydırıcı olmak zorundadır.

Alternatif cezalar, idareye para cezası şeklinde olabileceği gibi ihale süresinin kısaltılması şeklinde de olabilir. Bununla birlikte, başvuru sahibinin zarar ve ziyanın tazminine karar verilmesi alternatif ceza olarak nitelendirilemez.

Sonuç olarak; 89/665 AT sayılı Direktif hükümleri üye devletler için bağlayıcı nitelikte olmakla birlikte Kamu Alımları Fashına ilişkin Avrupa Birliği ile yürütülen müzakereler çerçevesinde Kamu İhale Mevzuatının da söz konusu direktif hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

2 (ATAD: C-54/96 Dorcsch kararı, C-178/99 C-178/99 Saltzmann kararı)

3 89/665 AT sayılı Direktifin 2 maddesinin 9 bendinin (2.paragrafı) İngilizce metni ile Fransızca metninden farklı anlamlar çıkması nedeniyle orijinal metnin Fransızca olması nedeniyle Fransızca metin esas alınmıştır. "Au moins le président de cette instance indépendante a les mêmes qualifications juridiques et professionnelles qu'un juge."

4 Direktifin İngilizce metninden tarafların görüşünün alınması sonucu çıkmakla birlikte, Fransızca metninde "une procédure contradictoire" ifadesi kullanılarak tarafların dinlenmesi usulünün "vicahi yargılama" şeklinde olması öngörülmüştür.

Cem ERKAN
Anreva Gayrimenkul
Değerleme A.Ş.
Genel Müdür

GAYRİMENKUL DEĞERLEMESİ NEDİR, NASIL YAPILIR VE NE İŞE YARAR?

Özellikle gelişmiş olan ülkelerin sermaye piyasalarında çok yaygın olarak kullanılan gayrimenkule dayalı mali araçların kaynağını teşkil eden gayrimenkullerin değerlemesinde, gayrimenkul ekspertiz şirketlerinden yararlanılmaktadır. Başta, İngiltere ve ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde, gayrimenkul değerlemesi işi, altyapısının oluşturulduğu, meslek kuruluşları tarafından gerek mesleğin etikleri, gerekse kurallarının mesleğe giriş ve meslekte kalış şartlarının belirlendiği, mesleğe giriş koşullarının oldukça yüksek tutulduğu, kişilerin imza yetkili kılındığı, kural ve meslek etiklerine aykırı davranışta bulunan üyelerin derhal meslekten men edildikleri, raporlamanın usul ve yöntemlerinin bir standarda bağlandığı belli başlı bir meslek dalıdır.

Ülkemizde ise gayrimenkul değerleme mesleğinin, kural ve etikleri ile uygulama standartlarını belirleyerek mesleğe giriş ve çıkışı kontrol eden bir meslek kuruluşu bulunmamakta, ancak, değerleme kuralları, değerleme sırasında dikkat edilecek hususlara ilişkin olarak kanun, yönetmelik veya benzeri yasal düzenlemeleri öncelikle Sermaye Piyasası Kurulu yapmaktadır.

Geniş anlamıyla değerleme ve özelde ise gayrimenkul değerleme konusu ülkemizde yeni tanınan bir kavram olmasına karşın 2000 yılından itibaren hızla gelişerek ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun yaptığı düzenlemeler ile finans sektörünün vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur.

Gayrimenkul değerleme sektörünün düzenleme ve kontrolünü üstlenen Sermaye Piyasası Kurulu'nun 12 Ağustos 2001 tarihli ve 24491 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, Sermaye Piyasası Mevzuatı çerçevesinde gayrimenkul değerleme hizmeti verecek şirketler ile bu şirketlerin kurulca listeye alınmalarına ilişkin esaslar hakkındaki seri: VIII no: 35 sayılı Tebliği ile bağımsız olarak gayrimenkul değerleme faaliyetleri ve bu faaliyetlerde bulunacak firmalara ilişkin şartlar düzenlenmiştir, bununla birlikte gayrimenkul değerleme çalışmalarında Bağımsızlık ve Tarafsızlık hassasiyetle düzenlenmekte, değerleme şirketlerini, ayrıca bu şirketlerde çalışan uzmanları bağlayıcı taahhütler, yaptırımlar uygulanmaktadır.

SPK tarafından listeye alınan gayrimenkul değerleme şirketlerinin yalnızca gayrimenkul değerlemesi alanında uzmanlaşarak faaliyet göstermeleri için, şirket ana sözleşmelerindeki faaliyet alanları kısıtlanarak, özellikle emlak komisyonculuğu gibi değerleme çalışmalarının tarafsızlığı ve bağımsızlığına gölge düşürecek faaliyetler yasaklanmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulunun, gayrimenkul değerleme konusuna, mevzuatı kapsamındaki düzenlemeler ve standartlardaki önemine binayen hassasiyetle yaklaşması, bu sayede Uluslararası Değerleme Standartlarının ve Uluslararası Muhasebe Standartlarının ülkemiz tarafından

kabul edilerek yürürlüğe konulması ile bankacılık ve finans sektöründe yeni uygulamalar yapılandırılarak, değerleme konusu gerçek anlamda ele alınarak bir gereklilik haline gelmiştir.

Günlük kullanımda “değer” sözcüğü “piyasa değeri”, “kira değeri”, “sigorta değeri”, “kullanma değeri”, “özgü değeri”, “yatırım değeri”, “aktif değeri”, “belirlenen değeri” veya “vergi matrah değeri” ve diğer tür değerler gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bunların tümü sıradan yatırımcılara veya kullanıcılara/kiracılara “ileride elde edilecek getirilerin şimdiki değerini” ifade eder. Bununla birlikte bunların her biri farklı anlamlara sahiptir. Değer tespitleri standart hale getirilemez ve eksperin bu ifadeleri kullanırken çok dikkatli olması gerekmektedir. Bir gayrimenkulün değerlemesi sırasında en önemli faktör “piyasa değeridir”.

“Değer” kavramını iki genel sınıfa ayırmak mümkündür:

a) *Subjektif değer*

b) *Objektif değer*

Subjektif değer, esas itibarıyla mülkün kendi bünyesindeki özellikleri ile (mülk sahibi açısından bir gayrimenkulün değeri) bir başka deyişle, daha çok mülkün “kullanım değeri” ile ilgilidir. Objektif değer, mülkün dışında bulunan, aslında, “başkaları için mülkün değeri nedir” gibi etkenleri içerir. Örneğin, belli bir kişi tarafından tasarlanan ve kullanılan pahalı bir yatak odasına sahip bir ev, içinde oturan için önemli ölçüde subjektif değere sahiptir, fakat bu evin konut piyasasındaki objektif değeri muhtemelen daha düşük olacaktır. Bunlardan birincisine “kullanım değeri” ikincisine de “piyasa değeri” denir.

Peki, nedir, yukarıda bahsettiğimiz değer çeşitlerine ulaşmakta kullandığımız, “Değerleme” kavramı? Basitçe tarifini yaparsak; Bir varlığın veya gayrimenkulün, gayrimenkul projesinin veya bir gayrimenkule bağlı hak ve faydaların belli bir tarihteki muhtemel değerinin bağımsız ve tarafsız olarak takdir edilmesidir. Bir başka açıdan; Bir gayrimenkulün veya gayrimenkul projesinin, pazara hâkim uzman kişiler tarafından, alım-satım işlemine konu olduğu andaki gayrimenkule dayalı hak ve faydaların değerinin tarafsız olarak tespit edilmesi sureti ile söz konusu kıymet takdirinin rapor haline getirilmesine *değerleme* adı verilir.

Aşağıdaki başlıklar incelendiğinde görülecektir ki gayrimenkul değerlemesi hayatımıza iyiden iyiye girmiş, kurumsallaşmakta olan ticari hayatımızın vazgeçilmezi olan uluslararası standartlar ve gerekliliklerden kaynaklanan çerçeveyi oluşturmuştur.

Gayrimenkul değerlemesi bir çok ticari işlemde gerekli olabilmektedir. Genel olarak, gayrimenkule ilişkin alım, satım, ipotek, vergi, sigorta veya inşaat durumu söz konusu olduğunda gayrimenkulün değer tespitinin yapılması gündeme gelmektedir. Birçok şirket ile birlikte inşaat

sektöründe faaliyet gösteren firmaların da gayrimenkul değerlemesine ihtiyaç duyacağı temel işlemler şu şekilde sıralanabilir;

- Transfer fiyatlandırmasının piyasa rayiç değerlerine ve emsallere uygunluğu
- İleride olması muhtemel bir satın alma, satış veya kiraya verme,
- Gayrimenkul karşılığı teminat altına alınan uzun vadeli bir kredi,
- Açık artırma, tasfiye satışları, hurda değer tespiti,
- Sigorta, vergi ve kamu yararı için yapılan istisnalar,
- Şirket birleşme, devir ve ele geçirmelerde şirket aktifinde bulunan gayrimenkullerin değerlerinin belirlenmesi,
- Kiralama ve leasing işlemlerine konu olan gayrimenkullerin değerlerinin belirlenmesi,
- Gayrimenkule dayalı menkul kıymet ihraçlarında ve gayrimenkul portföyü yöneten kolektif yatırım kuruluşlarında portföyde bulunan gayrimenkullerin değerlerinin belirlenmesi,
- Vergi matrahlarının tespiti,
- En iyi ve en verimli kullanım analizleri vasıtasıyla proje geliştirilmesi,
- Hukuki durum analizleri,
- Veraset intikaliyle gelen gayrimenkullerin paylaşımları.

Geniş bir hizmet alanı bulunan gayrimenkul değerlemesinin, Dünyada ve Türkiye'de nasıl ve hangi yöntemler kullanılarak yapılmakta olduğunu incelersek, karşımıza üç temel matematiksel yöntem çıkmaktadır. Ana hatlarıyla bu yöntemler;

Emsallerin karşılaştırılması (Piyasa) Yöntemi: Piyasa Yaklaşımı, öncelikle bir gayrimenkulün yeni satılmış olan diğer benzer gayrimenkuller ile yapılan bir mukayesesine ve ayrıca cari fiyat talebi ve tekliflerine dayanır, böylece söz konusu gayrimenkule karşı piyasanın gösterdiği reaksiyon ölçülmüş olur. Gayrimenkuller arasındaki farkı göstermek için mukayese sürecinde ayarlamalar genellikle para birimi veya yüzde olarak gayrimenkullerin gerçek satış bedelleri üzerinden yapılır.

Fonksiyonel ve ekonomik sapmalar ile birlikte fiziksel varyasyonlar (değişimler) da dikkate alınarak ayarlamalar bunlara uygun olarak yapılmalıdır. Örneğin; zayıf zemin planı olan veya bir benzin istasyonuna bitişik konumdaki bir konut ile bu olumsuz özelliklere sahip olmayan bir ev şüphesiz tam olarak karşılaştırılmaz. Satılan gayrimenkullerin birbirleriyle karşılaştırılması çeşitli ayarlamalar için sıklıkla en mantıklı temeli oluşturur.

Mutlaka her gayrimenkul eşsizdir ancak bölgesel, fiziksel ve lokasyon özellikleri bakımından bulunan emsaller ile bunların

farklılıkları calibre edilerek nihai piyasa rayiç değerine ulaşılmaya çalışılmaktadır. Emsal alınan gayrimenkullerin çokluğu piyasa rayiç fiyatına ulaşmadaki standart sapmaları minimum düzeye çekmektedir. Emsallerin karşılaştırılması yönteminde temel; değer tespiti yapılacak gayrimenkul ile aynı bölgede ve yakın özellikteki emsal mülklerin yaş, bakım, kat, ısıtma sistemi, asansör, otopark, manzara, güvenlik, sosyal donatılar vs. gibi olumlu ya da olumsuz farklılıkları ortaya konularak, piyasa rayiç fiyatına etkileri değerlendirilmesidir.

Gelir Yöntemi: Bir gayrimenkulün geri kalan ekonomik ömrü içinde bir yatırımcı veya bir kullanıcı için muhtemel net gelir akışını ele alır. Bu gelir akışı benzer gayrimenkullerden elde edilen gelirle karşılaştırılır ve yatırımdan elde edilecek olan muhtemel kazanç benzer gayrimenkullerden veya diğer tür yatırımlardan elde edilen kazançlar ile karşılaştırılır. Söz konusu gayrimenkulün, tahmini net gelir akışının, adı geçen gayrimenkulün piyasa değerinin bir göstergesine yansıtılmasında kullanılacak olan faiz ve kapitalizasyon oranı için çeşitli teknikler kullanılır. Söz konusu gayrimenkulün diğer benzer gayrimenkuller ile mukayesesinde, özellikle kira konusunda, piyasa yaklaşımında olduğu gibi aynı temel fiziksel, fonksiyonel ve ekonomik faktörler dikkate alınır.

Gelir yaklaşımı tıpkı maliyet yönteminde olduğu gibi piyasa rayicini oluşturan yeterli emsal bulunamadığı takdirde çoğunlukla kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, detaylı matematiksel formüllere ve bu formüllerde kullanılan fazla sayıda değişkenin kapsamlı araştırmalar ile doğru tespit edilmesine dayanmaktadır.

Maliyet Yöntemi : Bu yöntemde, var olan bir yapının günümüz ekonomik koşulları altında yeniden inşa edilme maliyeti gayrimenkulün değerlemesi için baz kabul edilir. Bu anlamda maliyet yaklaşımının ana ilkesi kullanım değeri ile açıklanabilir. Kullanım değeri ise, "Hiçbir şahıs ona karşı istek duymasa veya onun değerini bilmese bile malın gerçek bir değeri vardır" şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu yöntemde gayrimenkulün önemli bir kalan ekonomik ömür beklentisine sahip olduğu kabul edilir. Bu nedenle gayrimenkulün değerinin fiziki yıpranmadan, fonksiyonel ve ekonomik açıdan demode olmasından dolayı zamanla azalacağı varsayılır. Bir başka deyişle, mevcut bir gayrimenkulün bina değerinin, hiçbir zaman yeniden inşa etme maliyetinden fazla olamayacağı kabul edilir.

Emsallerin karşılaştırılması ya da gelir yöntemi ile piyasa rayiç değerine ulaşılan arazi değerinin üstüne ilave edilecek olan yapı taşınamaz değeri, imalatla kullanılan tüm maliyet, özel imalat ve sistemler yıpranma paylarıyla birlikte dikkate alınarak hesaplanmaktadır.

Benzer bir gayrimenkulle mukayese edilerek söz konusu gayrimenkul değerinin bir tahminine ilave olarak, gelişmeleri

artırıcı cari gider tahminini ve söz konusu iyileştirmelerin ne ölçüde amortismanına uğradığının bir tahminini gerektirir. Yeniden üretim giderinden amortisman bedeli düşüldükten sonra benzer gayrimenkul ile karşılaştırılan ilgili taşınmaz piyasa değerinin ilave edilmesiyle bulunan meblağ, maliyet yaklaşımı ile elde edilen gayrimenkulün değer göstergesidir. Yeni maliyet değerinin üst sınırını tayin etme eğilimindedir.

Amortisman nedeniyle değer kaybı söz konusu üç yaklaşımın her birinde dikkate alınmalıdır. Bir yaklaşımdan sağlanan bilgiler başka bir yaklaşımda kullanılabilir. Örneğin, benzer taşınmazların son satışlarıyla mukayese edilen piyasa yaklaşımında sağlanan gayrimenkul bedeli, maliyet yaklaşımı için taşınmaz bedeli tahminini verir. Gelir yaklaşımındaki analizlerden çıkarılan kira zararları genellikle maliyet yaklaşımında ve hatta piyasa yaklaşımında, değer kaybı tahminlerine baz teşkil eder.

Bu üçlü yaklaşım konseptinin lehindeki en önemli argüman şudur: ilgili kategorilerden birinde veya birden fazlasında yeterli piyasa bilgilerinin bulunmaması halinde bu bilgiler başka birinde bulunabilir ve güvenilir bir değer tahmininin sunulması için bu üç değer göstergeleri buna göre birbirleriyle ilişkilendirilebilirler. Böylece nihai bir değer tahminine ulaşmada, içinde en inandırıcı ve gerçekçi bilgiler bulunan yaklaşım veya yaklaşımlara genellikle en büyük ağırlık verilecektir.

Piyasa kuralları içerisinde gerçekleştirilen gayrimenkul ekspertiz işlemlerinde takip edilecek süreç, bir takım teknik ve yasal gereklilikler ile kontrol edilmektedir. Sermaye Piyasası Kurulunun ve uluslararası değerlendirme standartlarının ortaya koyduğu değerlendirme çalışması sürecine, bağımsızlık-tarafsızlık ilkelerine, teknik ve mali gerekliliklerine uyarak çalışmakta olan firmalar kurul tarafından değerlendirme hizmeti verecek şirketler listesine alınmaktadır. Bu şirketlerce yapılan profesyonel ekspertiz işlemleri kapsam ve teknik açısından değişik hizmet ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

Gayrimenkul değerlemesini yapacak olan firma, değerlendirme konusu taşınmaz için değerlemeyi talep eden kişi ya da kuruluş ile sözleşme temelinde çalışarak, bağımsızlık ve tarafsızlığın tesisi için gayrimenkul değeri ile değerlendirme ücretini ilişkilendirmez.

SPK mevzuatına uygun yapılan bir sözleşme ile çalışmaya başlanır. Bu çalışmada, değerlemeye konu taşınmazın bölgesel, fiziksel, mali, sosyal vs. tüm verileri toplanarak, uygulanacak matematiksel yöntemin belirlenmesiyle piyasa rayıç değeri takdir edilir ve tüm verilerin doğru olarak aktarıldığı, yasal standartlardaki rapor formatı hazırlanır ve arşivlenir. Gerek verilerin toplanmasında ve gerekse toplanan verilerin analizinde, değere etki edecek hiçbir değişkenin atlanmaması esastır.

Değerlemenin hangi amaçla yapılacağı veri toplama ve raporlama süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Şirketlere

sermaye olarak konulan, satın alınan ya da kiralandan gayrimenkullerin yeni muhasebe standartlarına göre değer tespitlerinin yapılması, şirket gayrimenkul portföyünün işletilmesi, atıl durumdakiler için proje geliştirilmesi, BASEL II ve Türk Ticaret Kanunu değişikliği gibi yeni finansal düzenlemelerin gerektirdiği kurumsallaşmanın en önemli ayağı olan şirket finansal yapılarının doğru kurgulanması gayrimenkul değerlendirme ihtiyaçlarını çeşitlendirmektedir. Piyasa rayıç değerinin tespiti dışında, hukuki durum, verimlilik analizleri ve proje geliştirme amaçlarıyla talep edilen çalışmalar, çok daha kapsamlı ve detaylı veri toplama ve analiz süreçlerinden oluşmaktadır. Hazırlanan bu tür raporlar, taşınmaz ya da taşınmaz projelerinin geleceği açısından hayati önem taşımakta, özellikle finansman kuruluşları, yatırım ve inşaat şirketleri tarafından sıkça başvurulmuş bir karar unsuru olmaktadır.

Sıradan insanların bile taşınmaz alım ya da kiralama alanında gayrimenkul değerlendirme şirketlerine başvurduklarını düşünürsek, inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmaların kıt olan özkaynaklarını yatırdıkları projelerde şu an için değerlendirme çalışması yaptırmaması inanılmaz görülebilir. Aslında işin en başına dönecek olursak inşaat sektörünün aktörleri henüz proje ve yer seçim kararını almadan, uzman kişilere gayrimenkul proje değerlemesi yaptırarak; bölgenin fiziksel ve sosyo-ekonomik yapısı için en uygun ve en verimli projenin, yani doğru taşınmaz üretimi, doğru yapıım etaplama, satış ve geri dönüş süreci planlaması kısaca yatırım planlamasını daha doğru ve sağlam yapabileceklerdir.

Türkiye'de özellikle büyük kentlerde, faiz oranlarının düşmesiyle beraber, yaklaşık iki yıl devam eden inşaat sektörünün altın çağı; öz kaynak kullanımı olmadan gerçekleştirilen projeler, herkesin iştahını kabartmış, her sektörden insanların inşaat sektörüne ilgi duymasına neden olmuştur, ancak bu dönem artık bitmektedir.

2008 yılında büyük kentlerdeki konut ve alışveriş merkezi talebinin doyuma yaklaşmasıyla birlikte, İnşaat Sektörünün duayen firmaları, gayrimenkul değerlendirme çalışmalarına daha da fazla ihtiyaç duyacakları Anadolu kentlerine yönelerek, etkin gayrimenkul değerlendirme ve yatırım analizi çalışmalarıyla farklarını ortaya koymak ve kıt özkaynaklarını doğru kullanarak, kırsal yapıya uygun yeni projeler ve yeni açılımlar üretmek zorundadırlar.

Bu günün koşullarında; projeyi gerçekleştirecek firmanın inşaatı tamamlayacak kadar öz kaynağının olması, projenin öngördüğü imalat etaplama ve satış süreci beklentisi uygulanabilirlik açısından önem arz etmektedir.

Ülkemizdeki tüm sektörler gibi inşaat ve gayrimenkul değerlendirme sektörleri de 2010 yılına kadar belirli bir durağanlıkta ve birbirlerine daha sıkı bağlar ile bağlanacaklardır.

SEKTÖR BETON 2008 FUARINDA BULUŞTU

126

Türkiye Hazır Beton Birliği ve Yapı Ürünleri Üreticileri Federasyonu'nun düzenlediği 'Beton 2008 Uluslararası Hazır Beton Kongresi ve Uluslararası Beton-Agrega, İnşaat Teknolojileri ve Ekipmanları Fuarı', hazır beton, inşaat ve agrega sektörlerini Haziran 2008'de İstanbul'da buluşturdu.

19-21 Haziran 2008 tarihlerinde gerçekleşen Kongre ve 19-22 Haziran 2008 tarihlerinde gerçekleşen Fuarı hem yurtdışından hem yurtiçinden binlerce kişi ziyaret etti.

İstanbul Yeşilköy'deki İstanbul Fuar Merkezi Yeni Fuar Kompleksi'nde yapılan Kongre ve Fuar, Avrupa Hazır Beton Birliği, İnşaat Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Türkiye Mühendisler Birliği, Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası, Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği, Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası, Agrega Üreticileri Birliği, Yapı Denetim Kuruluşları Birliği, Katkı Üreticileri Birliği, Türkiye Prefabrik Birliği, Kireç Sanayicileri Derneği ve İstanbul Serbest Mimarlar Derneği tarafından desteklendi.

Kongrede Başkan Koçoğlu açılış konuşmalarından birisini gerçekleştirdi. Başkan Koçoğlu konuşmada "Türkiye'de müteahhit enflasyonunun aşırı düşük tekliflere yol açtığı, aşırı düşük tekliflerin ise çarpık kentleşmeye sebep olduğu ve tüm bunların sonucunda ise ilk depremde kaç kişi ölür tahminlerinin yapılmakta olduğunu vurguladı. Koçoğlu, "Kamunun bürokrasinin bu şeytan üçgenine (müteahhit sayısı

- düşük teklif - kalitesizlik yolsuzluk) dur denmesinin zamanı gelmiş geçmektedir." dedi. Koçoğlu konuşmasında sektörün durumunu değerlendirdikten sonra hazır betonun güvenli yapılar için önemini anlatan bir sunum gerçekleştirdi.

Hazır Beton Günleri Kapsamında hazır betonlar için bir çok uygulamalı gösterimler yapıldı. Beton kullanıcılarının, halkın ve üreticilerin sorularını yanıtlamak, doğru bilgi edinmelerini sağlamak için kurulan "Beton Danışma Masası" nda sorular yanıtladı.

INTES yayınları, fuar alanına açılan bir stant ile ziyaretçilere tanıtılarak dağıtıldı.

Türk Sanayi ve İşadamları Vakfı Sivil Toplum Örgütü Olarak İNTES Yönetim Kurulu Başkanı M. Şükrü Koçoğlu Ödüle Layık Görüldü

Türk Sanayi ve İşadamları Vakfı (TÜSİAV) Yılın İşadamları Ödülleri, düzenlenen törenle sahiplerini buldu.

Swiss Otel'de düzenlenen törene Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan, Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Sinan Aygün, DSP Genel Başkanı Zeki Sezer, emekli Orgeneral Hurşit Tolon, eski DGM Başsavcısı Nusret Demiral, eski Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, eski bakanlar ve çok sayıda davetli katıldı.

TÜSİAV tarafından Başkan Koçoğlu da ödüle layık görüldü

TÜSİAV Başkanı Veli Sarıtoprak'ın Bakan Çağlayan'a üzerinde Atatürk portresi bulunan bir tabak hediye ettiği törende ödül alan isimler şöyle:

"Nurettin Özdebir, Namık Tanık, Önder Bülbüloğlu, Recep Uzelli, gazeteci ve köşe yazarı Bekir Coşkun, Hakan Karalar, Jandarma Asayiş Vakfı, İNTES Başkanı, Şükrü Koçoğlu, Doğan Medya Grubu adına Mehmet Akarca, İpek Mobilya Yönetim Kurulu Başkanı Saffet Arslan, Mevlüt Kahraman, Orçun Özel, Yenimahalle Belediye Başkanı Ahmet Duyar, Turgay Maleri, Süreyya Üzmez, Erdal Varlı, Erdal Akalın, Celal Şahin, Fatoş Abula, Mustafa Şahin ve DSP Genel Başkanı Zeki Sezer."

İNTES Yönetim Kurulu Şanlıurfa'da toplantı yaptı

İNTES Yönetim Kurulu, Haziran ayı toplantısını Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Güneş'in ev sahipliğinde Şanlıurfa'da yaptı.

İNTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu'nun başkanlığında yapılan toplantıda GAP yatırımları ile ilgili gelişmeleri yerinde inceleme kararı alındı.

Bu amaçla, Başkan Koçoğlu ve Yönetim Kurulu üyeleri, DSI 15'inci Bölge Müdürü Mustafa Altundal'ı ziyaret ettiler. Antundal,

DSI Bölge Müdürlüğünde yapılan toplantıda İNTES Yönetim Kurulu'na GAP Projeleri hakkında brifing verdi. Altundal, sunumu sırasında özellikle Atatürk Barajı hakkında çok önemli ayrıntılar aktardı. İNTES Başkanı Koçoğlu, gösterdikleri yakın ilgi ve brifing nedeniyle DSI 15. Bölge Müdürü Altundal'a teşekkür etti.

İNTES Yönetim Kurulu, daha sonra Urfa, Atatürk Barajı ve Sulama Kanalları projeleriyle ilgili incelemelerde bulunarak kentin sorunları hakkında bilgi aldılar.

FİYAT FARKI KARARNAMESİ VE KAMU İHALE YASASI DEĞİŞİKLİĞİ

Türkiye Mühendislik Meclisi, Türkiye İnşaat Yapımcıları Meclisi, Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi ve Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Başkanlık Divanı ile ilgili kamu sektörü temsilcileri, TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu'nun başkanlığında bir araya gelerek, Fiyat Farkı Kararnamesi ve Kamu İhale Yasası Değişikliği'ne ilişkin ortak bir çalışma toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıya INTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu da katıldı.

Hisarcıkıoğlu, bu toplantıdan sonra sektör temsilcilerinin katılımıyla bir basın toplantısı düzenledi. İnşaat sektörünün global finans çevreleri ve uluslararası mortgage piyasalarında başlayan global krizden etkilenerek, 2007 yılı başından itibaren bir duraklamaya girdiğini hatırlatan Hisarcıkıoğlu,

bununla birlikte konut sektöründe arz-talep dengesindeki geriye dönüş ve konut kredilerinde yavaşlama görüldüğünü kaydetti.

2008 yılbaşından başlayan dünya piyasalarındaki demir, akaryakıt ve akaryakıt yan ürünlerindeki olağanüstü fiyat artışlarının inşaat sektörünü çok büyük oranda mağdur ettiğini söyleyen Hisarcıkıoğlu, "Demir çelik fiyatları nedeniyle mağdur olan inşaat sektöründe oluşan bu daralma ve belirsizlik diğer sektörlerle de doğrudan olumsuz etkide bulunmaktadır. Bu sektörlerin en başında makine ve teçhizat imalatı gelmektedir. Bildiğiniz üzere, makine ve teçhizat imalatı alt sektörlerle hem üretim hem de tüketim amaçlı kullanılan çok geniş bir faaliyet alanını kapsamaktadır" dedi.

ULUSLARARASI YAPIDA TESİSAT TEKNOLOJİSİ SEMPOZYUMU

Türk Tesisat Mühendisleri Derneği'nin "Uluslararası Yapıda Tesisat Teknolojisi Sempozyumu" 14 Mayıs 2008 tarihinde İstanbul'da yapıldı. INTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu, katıldığı sempozyumda bir konuşma yaparak sektördeki son gelişmeleri değerlendirdi.

Uluslararası Yapıda Tesisat Teknolojisi Sempozyumu'nun sekizincisi 12-14 Mayıs 2008 tarihleri arasında Grand Cevahir Otel'de düzenlendi, konuşmacı ya da dinleyici olarak yaklaşık 350 kişi etkinliğe katıldı. Yurtdışı ve yurtiçinden katılan uzman konuşmacılarla, deprem, yangın, ısı yalıtımından iklimlendirme çalışmalarına, enerjinin tasarrufundan atık enerjinin

geri kazanımına ve hijyene kadar pek çok konu bilimsel ve teknik platformlarda tartışıldı. Platformda Başkan Koçoğlu da konuşmacı olarak yer aldı. Koçoğlu, yurt içinde ve yurt dışında yaşanan ekonomik gelişmeleri ve sektör durumunu değerlendirdi. Koçoğlu "İnşaat sektörü de 2007 yılının son çeyreğinde küçülme sürecine girdiğini, sektörün krizlerden en çok etkilenen sektör konumunda olduğunu" söyledi. Konut sektörü durumu değerlendirmesini yapan Koçoğlu, 2007 yılında sektörde yurt dışı mühendislik hizmetleri gurur tablomuz oldu. Bugüne sektörün beklenen yatırımları sadece konut ile sınırlı kalmaması gerektiğini vurguladı.

BAŞKENT 5 YILDIZLI YENİ BUSINESS OTELİ İLE TANIŞTI

KAZOVA A.Ş. 'nin bünyesinde bulundurduğu grup şirketlerinden olan Laledan Turizm A.Ş. tarafından dünyada 4.700 adet oteli bulunan Inter Continental Hotels Grup'a ait CROWNE PLAZA ile yapılan 30 yıllık bir franchises sözleşmesi yapılan otelin müşteri kabulüne başlaması, 16.06.2008 tarihinde firma çalışanları ve emeği geçenlerin katılımıyla düzenlenen balo ile yapıldı.

Otelin açılışında bir konuşma yapan İNTES Yön. Kur. Üyesi ve Kazova A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Yük. Müh.Mimar Mustafa DEMİR;

“ Otelimiz kalite ve hizmet olarak Ankara'daki ilk üç business konseptli Otel olmuştur. Bu standartı bozmadan, hizmete uzun süre devam etme kararlılığındayız. Büyük Türkiye'nin başkenti Ankara'mız, şimdiye kadar gelinen noktanın ötesinde, önemli bir turizm, sanayi ve ticaret potansiyeline sahiptir. İşte bu potansiyelin harekete geçeceği günlere gelindiğine inanıyoruz.

ANKARA Büyük Çarşılar, Üniversiteler, Hastaneler, Kongreler için önemli bir merkezdir. Takdir edersiniz

ki; Başkent olmanın önemli avantajını bünyesinde taşımaktadır. İşte bu potansiyele, biz de yeni açtığımız bu Otel ile layık olduğu kalitede hizmet vermeyi peşinen hedef edindik.” dedi.

Otelin 22 Suit, 20 Club, 217 Standart, 3 engelli ve 1 Kral dairesi ile toplam 263 odas mevcut. Bünyesinde barındırdığı 400 kişi kapasiteli konferans salonu, 12 toplantı salonu, ofis odaları, 3 restorantı, fitness ve sağlık kulübü, otele ait 370 araçlık açık ve kapalı otoparkı, Ankara manzarasına hâkim teras katları ile başkent iş dünyası için business konseptinde yeni ve prestijli bir ortam oluşturuyor.

Havaalanı ve çevre yollarından en kısa ulaşılabilircek prestijli şehir oteli konumunda olan CROWNE PLAZA ANKARA; Esenboğa Havaalanı'na 27 km, otogara 3 km, metro istasyonuna 50 mt mesafedeki konuşlanması itibarıyla önemli bir avantaja sahip bulunuyor.

İletişim Bilgileri: Crowne Plaza Ankara
Mevlana Bulvarı No: 2 (Ankamall Yanı)
Akköprü/ANKARA
Tel : (312) 303 00 00
info@cpankara.com.tr

HACI YUSUF KARGIN

Üyemiz Kargın İnşaat A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Kargın'ın Babası Hacı Yusuf Kargın 05 Haziran 2008 tarihinde vefat etti.

1923 Yılında Çorum'da doğdu.

1943-1966 yılları arasında Ankara'da ticaretle uğraştı.

1966 yılında Yusuf Kargın adı altında müteahhitliğe başladı. Müteahhitliğin ilk adımlarına Köy Hizmetleri işleri ile başladı.

1985 yılında oğlu Hüseyin Kargın ile birlikte Kargın İnşaat A.Ş.'yi kurarak çok sayıda gölet, baraj, sulama, kara yolu inşaat işlerinin taahhüdünü tamamladı.

Evli ve üç çocuk babası idi.

Kendisine Allah'tan rahmet, kederli ailesine, dostlarına, yakınlarına sabır ve metanet diliyoruz.

131

NESRİN BÖLÜKBAŞI

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) Genel Sekreter Yardımcısı Ahmet BÖLÜKBAŞI'nın eşi, Sayın Nesrin BÖLÜKBAŞI 24 Mayıs 2008 günü vefat etmiştir.

Merhumeye Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve sevenlerine başsağlığı dileriz.

FILE/ GAP (Southeast Anatolia Project)

In this issue we introduce you Southeast Anatolia Project (GAP), which is one of the biggest investments of our country and the important factor changing the climate of Southeast Anatolia.

Southeast Anatolia Project, in brief GAP is a gigantic project which makes our country an international trademark. As a first, in 1936, some researches were made on the river of Euphrates. From that day on; GAP Project has become an integrated improvement project, which affects the economic and social life of the region.

22% of hydroelectric energy potential and 21% of the irrigation potential of our country consists of GAP. The GAP Project covers the cities Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Batman, Şırnak and Kilis.

The first giant structure constructed within Southeast Anatolia project is Keban Dam. The dam was planned to be constructed in 1950s and was projected in the beginning of 1960s and constructed in the middle of 1960s.

Briefly, GAP means renewing barren lands, plenty and fertility. GAP is an oasis on a desert and a gigantic project. But we shall not explain much more about GAP, let explaining it to its architectures.

In this issue, you will read the evaluations about GAP projects from the past term president, ministers of energy and general director of State Water Affairs.

EDUCATION/ “ODTU-MATPUM/ NIHA- HOLLAND”

On this page, you will read an article about Matpum/ODTU, which is the renewable energy using building and project centre. MATPUM is a research and planning centre of Architectural Faculty of ODTU. Main studying area of the centre is architecture, design and application of building. The centre was established in 2006 by Prof. Dr. Haluk Pamir, the Dean of the Faculty. Despite the short history, the centre has completed many prestigious projects with TUBITAK, TOKI, Security General Directorate, Undersecretariat of Foreign Trade, NATO and universities.

One of the essential principles of MATPUM is to bring renewable energy solutions for each project. In this context, MATPUM makes cooperation with national and international institutions, trade associations, and universities. Also, the centre makes cooperation with INTES. In a result of the cooperation, energy effective, environment-friendly architectural buildings are created.

NIHankara, Holland High Education Institute, was established on 21 December 2006 by efforts of the education ministers of Turkey and Holland. NIHA performs on development of cooperation facilities between Holland and Turkey. NIHA, in its first year, has completed the preparation of the congress with title “Common Future”. The congress, with the title “High Education between Holland and Turkey” was held on 13-16 January 2008 at Patalya Hotel, Kızılcahamam. Over 300 of experts from both countries were met at the congress. 3 big meetings and more than 40 seminars were realized within the congress.

In the article you will read the detail of the activity of educational institutions.

CITY/ “ŞANLIURFA”

On this page, you will read an article regarding Şanlıurfa, a culture heritage in Southeast region.

In Şanlıurfa, there are about 390 historical houses, 36 mosques, 6 churches, 8 madrasah, 7 historical bridges, 13 fountain, 8 Turkish baths, 12 public houses, 8 shopping arcades. The city attracts tourists with its rich architectural structure.

Şanlıurfa is also known with its prophets, called as the “City of Prophets”. The city also has a variety in tourism: there are many tourism alternatives like winter tourism, thermal tourism, culture and faith tourism, water sports tourism and etc..

The places to be visited in Şanlıurfa can be counted as: Balıklı Lake, Aynzeliha Lake, Hasan Padişah Mosque, Ulu Mosque, Rıdvaniye Mosque, the castle of Şanlıurfa,

The city is mentioned as culture and folklore city since its culture from past to today and its authentic and mystical structure. The city also famous with its delicious kitchen, there are many favourite meals of Şanlıurfa some of these are; cheese of Urfa, oil of Urfa, spice of Urfa and etc.

In the article, you will read about the city in detail.

LABOUR LIFE/ “LABOUR HEALTH AND SECURITY IN TERMS OF THE LAW NO. 5763”

On this page, you will read an article regarding the new provisions relating labour health and security brought by the new law no. 5763 issued on 26.05.2008 concerning employment package.

Some of the important provisions relating the labour health and security brought by the law can be count as follows: official registry of contractor and subcontractor relation, secondary regulations on labour health and security, risk assessment, vocational education, administrative fine and etc.

The article is separated into seven parts; which are the official registry of contractor and subcontractor relation, changing on the article 78 of the Labour Law no. 4857, services of labour health and security, vocational training, suckling rooms and crèche for children, administrative fine relating labour health and security and industrial works.

Although there are many reasons for work accidents, one of the serious one of these reasons is the lack of vocational training. For this reason, by the new law, it is banned to employ workers, who are working in heavy and dangerous works, without having had vocational training related to their work. This ban is valid as from 01.01.2009.

In the article, you will read the evaluation of labour health and security provisions brought by the new law no. 5763.

MEETINGS/ “INTES CONSTRUCTERS' SUMMIT”

INTES Constructors' Summit was held on 28th May 2008 with a cooperation of INTES and DUNYA Gazette. At the summit, which was held with an aim of introduction of the Constructors' Book, many important representatives of the sector attended the meeting.

Opening speech of the meeting was made by M. Şükrü Koçoğlu, the Chairman of INTES, Osman Arolat, the editor of Dünya Gazette, Faruk Nafiz Özak, the Minister of Public Works and Settlement and Kürşat Tüzmen, the State Minister.

After the opening speeches the panel was held. The chairman of the panel was Osman Arolat, the editor of Dünya Gazette. The panelists were; Koray Akgüloğlu, Undersecretariat of Foreign Trade, head of department, Bayram Ceyhan, from Housing Development Administration of Turkey, Mehmet Cahit Turhan, General Manager of Roadways General Directorate, and the speakers from lead companies of construction industrialists. After the panel, the summit was ended by a cocktail prolonged.

In his opening speech, Mr. Koçoğlu mentioned about the targets of the sector and the studies of vocational training launched in the sector. He also emphasized that the force of employment in abroad, Turkish construction sector works in 68 different countries, constructs many important buildings over the world.

The other speaker, Osman Arolat, the editor of Dünya Gazette, mentioned the importance of the construction sector in terms of the economy. Each speaker evaluated the future of the sector with own point of view and experience.

REVIEW/ DR. MUSTAFA AŞULA/ “MIDDLE ASIA TURKISH REPUBLICS AND CONTRACTORSHIP SECTOR”

On this page, you will read an article on the middle Asia Turkish Republic and contractorship sector, written by Dr. Mustafa Aşula, retired ambassador.

In this article, he explained us the sector and Middle Asia Turkish Republics after dissolving of Soviet Union. The situation of the republic which was dissolved from Soviet Union was difficult at that term. And our country's private sector contracting sector had understood this situation. Policy of contracting sector in abroad started to become at that years. By the time some institutions like TİKA and similar institutions appeared and also Eximbank has taken active role on launching a loan to the countries.

Although most of the republics of Middle Asia have adopted the open market economy, they could not amend their political substructure easily. In these countries, the relation between the States is still valid and vital.

For this reason, our country should give support to Middle Asia countries. First of all, we should have clear policy for middle Asia countries. The policy to be formed should be constant, steady and stable.

In the article you will read the detail of middle Asia Turkish Republics and the contractorship sector in those countries.

INSTITUTION/“ADMINISTRATION OF (GAP) SOUTHEAST ANATOLIA PROJECT”

Establishment of Administration of (GAP) Southeast Anatolia Project realized by the decree law no. 388 regarding the establishment and duties of GAP Development Administration. The administration is established on 1989 for totally 15 years. But the period of the administration is extended for 3 years by the law no. 5254 issued on the Official Gazette dated 11 November 2004.

The aim of the administration is determined as to develop the cities Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa and Şırnak, to fulfill the substructure services in order to be realized investments in these cities, to take measures in order to increase the education level of the public and to coordinate between institutions.

The organs of the Administration of (GAP) Southeast Anatolia Project are; the High Board of GAP and Headquarters of the Region Development Administration. The administration is organized in Ankara and also in Şanlıurfa. The mission of the headquarters is to provide the sustainable regional development, to increase the life quality.

There are many planning and researching studies made by GAP. Some of these are, planning, coordination, following and evaluation studies and performing of some projects regarding agriculture, social, environmental and substructuring. Within the framework of planning studies, the studies stated following have been fulfilling by the Administration of GAP: Master plan of GAP, Action plan of GAP, Social Action Plan of GAP, Regional Development Plan of GAP and the Action Plan of GAP.

You can read in detail the article concerning the studies and activities of the administration of GAP.

INTERVIEW/ “TURKISH INTRODUCTORY FOUNDATION (TUTAV)”

In this issue, we interviewed Kemal Baytaş, a bureaucrat, who introduces Turkish culture all over the world.

He started his professional life in 1955 at General Directorate of State Water Affairs, Ankara Dams Directorate. As of 1973, he started to work at Ministry of Tourism since 1983, he has been the chairman of TUTAV, he has devoted himself introducing our country to the world.

In 1989, he established Turkish- Soviet Society Foundation; he has also been the chairman of this foundation. He has been working at tourism sector for 35 years. And he has realised many many cultural activities during his professional life.

He has deserved “ambassador of public and society”. He expresses that this is very valuable for him. He sees all the prizes and awards he received as the indicator of his great efforts for this country.

He has many good memories from his professional life. You can read in the article his memories in detail.

YARIM KALAN BİR ÖYKÜ/TUNCER GÜVENSOY

NEŞE DOSTER

136

“İşadamlığını, hemşeriliğini, dostluğunu, insanlığını, değerli ve derin kişiliğiyle, 'firesiz ve ödünsüz' buluşturan bir kimlik.”

“Yarım Kalan Bir Öykü” isimli kitabın önsözünde genç yaşta vefat eden işadamı Tuncer Güvensoy böyle tanımlanmış. Yazar Neşe Doster, kitapta “Unutulmak dokunur ya her insana. Unutulmasın, anılsın istedik” diyor.

Kars Evi ve Kar's Otel yatırımlarıyla batıda gördüklerini doğuya taşıyan Kars sevdalısı Tuncer Güvensoy için dostları onu anlatmışlar. INTES Başkanı M.Şükrü Koçoğlu da Güvensoy'u “Duruşu olan, denge unsuru olan, uzlaştırıcı olan ve tebessümü olan” kişi diye tanımlıyor. Koçoğlu, O'nun vefa duygusu nedeniyle Kars için Don Kişot'luk yaptığını da belirtiyor.

Kitapta, bağırmadan, çağırmadan, dayatmadan kendini kabul ve fark ettiren bir yaşam aktarılıyor.

Bu kitap, okuyanlara “Dostlar birbirini anıp anlamazsa, o dostluktan geriye, yarınlara ne kalır?” sorusunu sordurursa amacına ulaşmış olacak.

Yayınlayan: ARAS-DOĞU İNŞ.LTD.ŞTİ

Tel: 0 312 438 46 87